

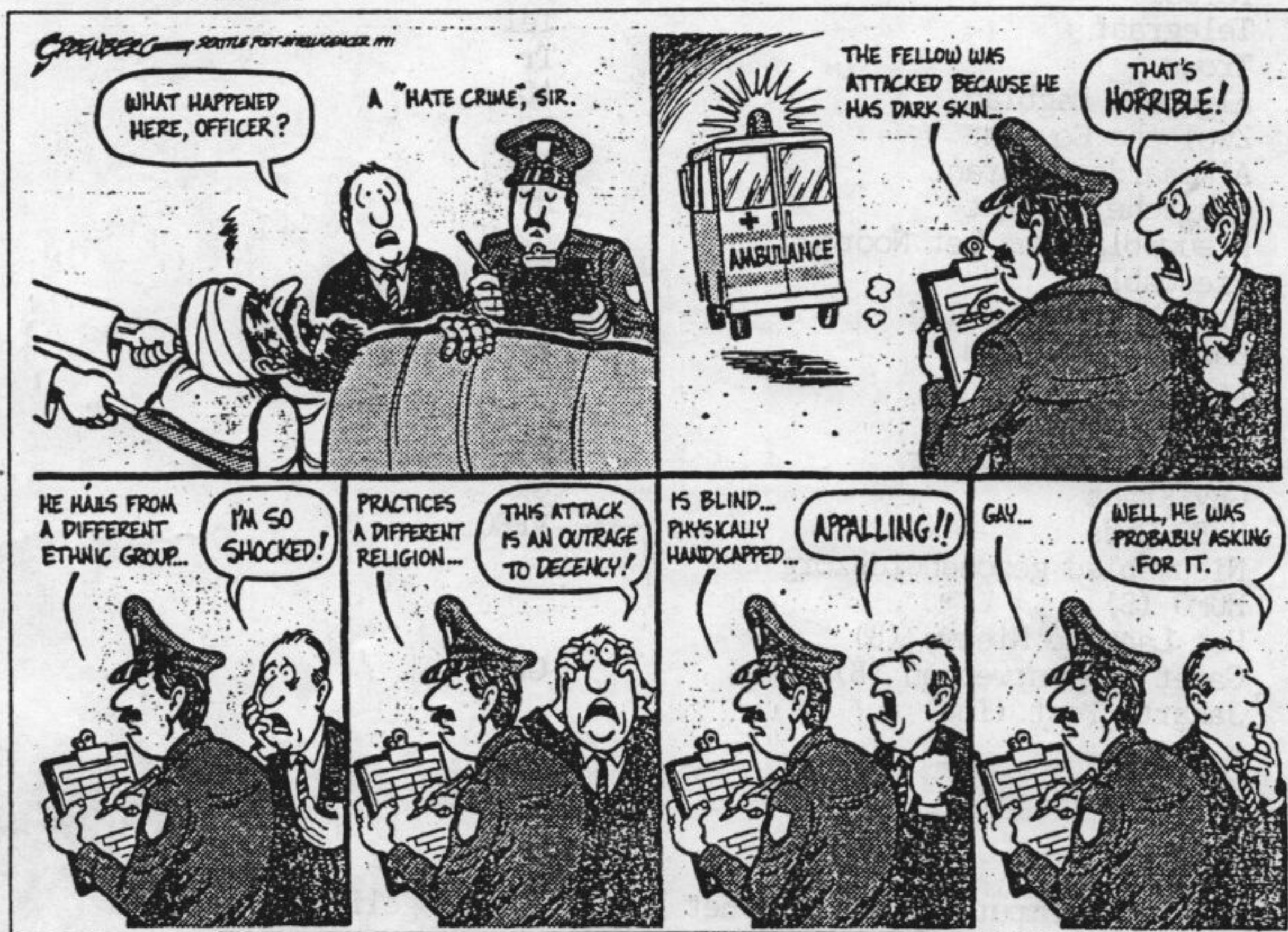
PERSFOCUS

ZEVENDE JAARGANG NUMMER 6 - JUNI 1991

knipselkrant van vereniging Martijn
over kinderen, volwassenen en seksualiteit

FEBRUARY 23, 1991

Seattle Post-Intelligencer

in dit nummer:

Ontucht en pleegzorg	pag 2
Kindermishandeling	pag. 4
Help !	pag. 6
Kinderbescherming onder de loep	pag. 7
KP op TV	pag. 9
Seksuologen congresseren	pag. 10
AIDS en seks	pag. 13
Gelijk behandeld ?	pag. 15
Minachting voor homo's	pag. 18
Kinderrechter veroordeeld	pag. 20
Oud zeer: Doucé, Van Swieten, NotarisX	pag. 23
...Ontzettend en ontuchtige pastoor...	pag. 24
...Marik en ontucht van de maand	pag. 25
Pedo's	pag. 28
Klopjacht op zwerfkinderen	pag. 31
Aanval op Marten Brouwer	pag. 33
Achtergrond	pag. 37

PERSFOCUS, zevende jaargang, nummer 6, juni 1991

Met knipsels uit:

Volkskrant	Vk
NRC Handelsblad	NRC
Parool	Par
Telegraaf	Tel
Trouw	Tr
Algemeen Dagblad	AD
Zwolsche Courant	ZC
Alkmaarder Courant	AC
Haagsche Courant	HC
Nieuwsblad van het Noorden	NvhN
Nieuwsblad	NB
Utrechts Nieuwsblad	UN
Haarlems Dagblad	HD
Leids Dagblad	LD
De Limburger	
Groene Amsterdammer	GA
Gay Krant	GK
VPRO-Gids	VPRO
Nieuwsblad gezondheidszorg	
HUMO (B)	
Het Laatste Nieuws (B)	
Gazet van Antwerpen (B)	GvA
Jakarta Post (Ind)	

Door een computerstoring is het helaas niet mogelijk geweest deze Persfocus eerder aan U te verzenden. Wij vragen Uw begrip voor de vertraging.

DE REDACTIE

Abonnementen op Persfocus kosten f 65,-. Bezorging als brief is f 15,- duurder en komt op f 80,-.
Losse nummers f 8,-.
Giro 5459646 van Vereniging Martijn
Postbus 43.548
1009 NA Amsterdam

DOEN WE HET HIER OF THUIS?

Pleegouders van misbruikte kinderen moeten sterk in hun schoenen staan

door Esther Bootsma

Een man zet zijn vrouw en kinderen bij de kerk af en neemt zijn achtjarige pleegdochter mee naar het park om te gaan wandelen. Hij parkeert zijn auto en hoort het meisje tot zijn verbazing vragen: „Zal ik je hier afzuigen of doen we het straks thuis?”

TR 19

Spaans benauwd kregen ze het, de (aspirant) pleegvaders die dit verhaal aanhoorden tijdens een Amerikaanse workshop. Ad Poppelaars, directeur van de centrale voor pleegzorg in Amsterdam, was erbij. Hij zag hoe de mannen in een verhitte discussie verzeild raakten over hun mogelijke reacties op zo'n voorstel van een pleegdochter.

Poppelaars nam het idee van de workshop mee naar huis en besloot samen met de Hogeschool van Amsterdam zo'n cursus op te zetten voor Nederlandse pleegouders. „De Amerikaanse training vertalen kon niet, onze cultuur is anders. In de Verenigde Staten schuwen ze niets om te voorkomen dat een pleegkind seksueel misbruikt wordt. Sommige maatschappelijk werkers eisen zelfs dat een pleegvader nooit alleen is met een pleegdochter. Ze vragen op welke avonden de moeder weg is en nemen dan maatregelen. Die rigide aanpak is hier onmogelijk”, zegt Poppelaars.

Volgende week is de Nederlandse cursus over seksueel misbruikte kinderen af. Eerst wordt hij in proefgroepen uitgetoetst, daarna hoopt Poppelaars dat alle centrales deze cursus geven aan (toekomstige) pleegouders van misbruikte kinderen. In de vier bijeenkomsten krijgen ze onder meer een video te zien waarin een pleegvader openhartig vertelt hoe hij inging op de seksuele avances van zijn pleegkind. Terwijl hij van te voren dacht: 'Dat overkomt me nooit'.

De cursus is een van de initiatieven die momen-

teel worden ontwikkeld om seksueel misbruik in pleeggezinnen tegen te gaan. Hoe vaak dit voorkomt is onduidelijk. Naar schatting zijn er vijftig gevallen per jaar, maar aangezien de gezinsvoogdij er niet mee te koop loopt, wordt misschien in veel meer pleeggezinnen ontucht gepleegd. Twee jaar geleden bleek al dat malafide pedofielen soms door de selectie van pleeggezinnen heenglippen. En onlangs werd Nederland opgeschrikt door een drama in Alkmaar, waar een pleegvader vijf kinderen bleek te hebben misbruikt. Toen ze daarna naar andere gezinnen gingen, waren twee meisjes opnieuw de klos. Ditmaal was de vijftienjarige zoon in een pleeggezin de dader.

Een aantal van deze vijf kinderen was al door hun eigen ouders misbruikt. De grote kans op herhaling is niet toevallig: de cursus toont hoe dergelijke kinderen vaak maar één manier kennen om met volwassenen om te gaan: seksueel. Een meisje dat door haar pleegvader wordt afgedroogd, maakt zijn gulp open om zijn piemel te pakken. Zo hoort dat volgens haar.

Raar dansen

De man van Marijke Wiggers heeft nog nooit meegemaakt dat zijn pleegdochters hem probeerden te betasten. „Maar die meiden zijn soms zóó kleverig tegen hem”, zegt Marijke. Ze heeft de afgelopen jaren zeven pleegkinderen gehad; vijf ervan bleken door hun ouders misbruikt te zijn. Zowel meisjes als jongens.

„Pas van de laatste pleegdochter wist ik het van tevoren. Over die anderen zeiden de voogdijbegeleiders dat ze het ook niet wisten, maar dan hebben ze hun ogen wel erg stijf dicht gehouden. Bij twee meisjes merkte ik het meteen. Die dansten altijd zo raar als ze naakt waren, met de billen schudden en *tsjie tsjie* roepen. Eerst liet ik ze maar, tot ik genoeg had van dat rare gedans

Maar hij mag nu nog gewoon doorgaan met pleegzorg.”

Wiggers' slechte ervaring met voogdij-instellingen brengt haar tot de overtuiging dat maatschappelijk werkers harder moeten worden aangepakt als ze nalatig zijn. Of dit een goede manier is om seksueel misbruik door pleegouders te voorkomen, wordt momenteel door de inspectie van het ministerie van justitie onderzocht. Naar aanleiding van de ontuchtzaak in Alkmaar worden de instellingen die daarbij betrokken zijn onder de loep genomen. Dat zijn zes gezinsvoogdij-instellingen en de centrale voor pleegzorg in Amsterdam. Directeur Poppelaars van de centrale: „Het was voor ons een enorme schok. De twee adressen stonden al jaren bij ons ingeschreven als prima pleeggezinnen.”

Toch verzuimt hij niet de hand in eigen boezem te steken. „Het probleem is dat dit pleeggezin ruim tien jaar geleden door ons werd doorgeleefd. In die tijd was nog niet bekend hoe vaak incest voorkomt. We zaagden pleegouders nog niet door over hun seksualiteit en vroegen ook niet of ze zelf in hun jeugd misbruikt waren.” Wat het geval is bij deze man uit Alkmaar. „Ook het andere gezin, waar de vijftienjarige zoon de fout in ging, hebben we lang geleden geselecteerd. Toen was die jongen pas zes.”

Aanscherping

Dat een pleeggezin jaronlang gehandhaafd blijft zonder het ooit nog eens door te lichten, is nu minder goed mogelijk. De overheid heeft een

Het ministerie van justitie overweegt speciaal beleid voor de pleegzorg aan misbruikte kinderen. Vaak blijken deze kinderen in hun pleeggezin opnieuw misbruikt te worden. Maar instellingen die betrokken zijn bij pleeggezinnen die ontucht plegen, hoeven geen strafvervolgning te verwachten. En voor pleegouders is er nu een cursus: hoe reageer ik op een kleverige pleegdochter?

dat we het beleid aanpassen. Dan denken we aan speciale procedureregels voor het plaatsen van seksueel misbruikte kinderen.” Poppelaars juicht dat toe. Emotioneel zegt hij: „De zwaarste straf hebben de maatschappelijk werkers toch al gehad? Dat ze medeverantwoordelijk zijn voor het misbruik een kind. Moet justitie ze dan nog ontslaan? Ik denk juist dat bij hen de kans het kleinst is dat het nog een keer gebeurt.”

Openheid

Als vervolging als een zwaard van Damocles boven het hoofd van instellingen hangt, gebeurt volgens Poppelaars en Nijon louter het tegendeel: nog minder openheid. En openheid vinden ze juist het belangrijkste. Dat pleegouders durven te zeggen dat een kind erotische gevoelens opwekt. Dat instellingen niet langer doen alsof het bij hen niet voorkomt. Daarom bereidt de landelijke federatie van de centrales nu een grote werkconferentie voor, waar alle 200 instellingen met elkaar samenwerking moeten zoeken om de veiligheid in pleeggezinnen te vergroten. Poppelaars hoopt ook dat justitie inderdaad concludeert dat apart beleid voor pleegzorg van misbruikte kinderen nodig is. Volgens hem moeten maatschappelijk werkers er specifiek voor

worden opgeleid. Instellingen moeten meer tijd krijgen voor misbruikte pleegkinderen, dus minder gezinnen per begeleider.

Nijon: „En de begeleiders moeten niet meer zo vaak in hun eentje werken. Als iemand telefonisch meldt dat een pleegkind waarschijnlijk mishandeld wordt, komt het te vaak voor dat een maatschappelijk werker niet direct actie onderneemt. Hij heeft geen tijd, dus stelt het uit. Terwijl hij juist een collega moet inschakelen.” Ze vindt dat in het justitiebeleid een rampenplan verplicht moet worden gesteld, waarin staat dat binnen 24 uur na een melding het gezin bezocht moet worden.

Als initiatiefnemer van de cursus hoopt Poppelaars uiteraard dat deze ook in het beleid wordt opgenomen. De vraag is echter of zo'n cursus effect heeft op pleegouders die bewust seksueel contact met kinderen willen hebben. Zoals de pleegvader in Alkmaar. Poppelaars: „Misschien toch wel. Hun vrouwen gaan ook naar de cursus. Na de training hebben ze het allicht over seks met kinderen.”

Nijon vult aan: „Bovendien kun je hopen dat zo'n man op de training iets zegt waardoor hij door de mand valt.” De cursus is dus ook een extra selectiemechanisme. Alleen de beste 'wolven in schaapsklederen' glippen er dan nog tussendoor, zegt Poppelaars. „Die spelen hun spel zo dat noch hun vrouw, noch de maatschappelijk werker iets in de gaten heeft.”

en vroeg waarom ze dat deden. Toen zei de jongste: 'Dat moeten we van echte papa, en dan maakt hij foto's van mijn poes en kont.' Hoe ze hierop moet reageren heeft Wiggers nooit op een training geleerd. Ze juicht de nieuwe cursus toe, maar vindt dat ook maatschappelijk werkers van de voogdij-instellingen deze moeten volgen. De begeleiding, of beter het gebrek eraan, heeft haar mateloos gefrustreerd. „Nadat een andere pleegdochter een weekend bij haar ouders was geweest, had ze knalrode billen en vond ik in haar slipje groen-gele afscheiding. Ze was tien. Ik belde de begeleider en die zei: 'Ja, ja, ja... Nou, als ze volgend weekend weer weggaat, moet je maar goed opletten'. Ongelooflijk, ze weten niet wat ze ermee moeten en doen dus net alsof seksueel misbruik niet bestaat.”

Uiteindelijk is Wiggers geholpen door een vertrouwensarts en heeft het meisje haar alles verteld. „Brullend, uit het diepst van haar buik. Het ergste vond ik dat ze echt moest kokhalzen toen ze over oraal contact vertelde.”

Hoe hard de pleegdochter ook brulde, seksueel uitlokkend gedrag bleef ze overal vertonen. In de cursus wordt het advies gegeven dit soort pleegkinderen niet snel ergens te laten logeren of op vakantie te laten gaan. Wiggers doet dat uit ervaring al niet. „Ik merk gewoon dat sommige mensen erop in zullen gaan. Een volwassen vent, een pleegvader nota bene, zei tegen me: „Ja maar, ze lokken je wel uit hoor.” Twee jaar later bleek dat hij zijn pleegkinderen misbruikte.

half jaar geleden de procedures aangescherpt. Een gezin waar al twee jaar geen kind meer is geplaatst, moet voortaan opnieuw door maatschappelijk werkers worden bezocht.

Kregen de centrales voor pleegzorg vroeger alleen inzicht in het strafblad van aanmelders, nu krijgen ze ook alle geseponeerde zaken onder ogen. Als een man ooit is verdacht van ontucht, al is het jaren geleden, komt de centrale dat te weten. Nog scherper selectiecriteria zijn volgens Sonja Nijon, landelijk voorlichter van alle centrales voor pleegzorg, nauwelijks mogelijk. „We zijn ook uit onszelf al strenger geworden”, zegt Nijon. Van de ongeveer 1400 aanmeldingen bleken vorig jaar 455 paren niet geschikt voor pleegzorg. Het jaar daarvoor was het aantal afvallers en afwijzingen slechts 274.

Misschien maakt het ministerie van justitie nog wel nieuwe beleidsregels na het inspectieonderzoek in Alkmaar. „We onderzoeken deze zaak zéér grondig”, zegt Dick Brons, plaatsvervangend sectormanager op het ministerie. Maar gesteld dat sprake is van enige nalatigheid van een instelling, dan verwacht hij toch geen strafvervolgning. Ze krijgen misschien een aanmaning, voorspelt Brons. Een hardere aanpak lijkt hem ongewenst. „Die optiek hebben wij in elk geval niet. Ik verwacht niet dat instellingen voortaan bang hoeven te zijn vervolgd te worden. Dat lijkt me niet de meest adequate manier om seksueel misbruik en mishandeling in pleeggezinnen te voorkomen.” Wat dan wel? Brons: „Misschien

Van ontucht betichte pleegvader vrij

Par 2/4

(Van een verslaggever)

ROTTERDAM - De voorlopige hechtenis van de 51-jarige Rotterdammer A.S., tegen wie een aanklacht loopt wegens vijf jaar ontucht met minderjarige jongens, is na drie dagen door de Rotterdamse rechter-commissaris L.A. van Son geschorst. De Rotterdammer was een erkend pleegouder.

De ontucht kwam eind april aan het licht nadat een pleegkind van S. belastend video-materiaal aan zijn moeder liet zien, die vervolgens de politie inschakelde.

De rechter-commissaris heeft tot de vrijlating besloten 'rekening houdend met de noodzakelijkheid van hechtenis, het verloop van het onderzoek, het persoonlijk belang van de verdachte en het tijdsbestek waarbinnen de feiten zich hebben voorgedaan.'

De zaak, die nog in behandeling is, roept vraagtekens op over het doorlichten van potentiële pleegouders door de verschillende instanties die zich bezighouden met het zoeken van pleeggezinnen voor kinderen.

A.S., weduwnaar en vader van drie kinderen, stond al vier jaar als 'erkend pleeggezin' ingeschreven bij de Centrale voor Pleegzorg te Rotterdam. Via SOS Kindercentrale, de Stichting Jeugd en Gezin, het Riagg en de Kindertelefoon kreeg hij pleegkinderen toegewezen.

"Het verbaast mij niet, dat die ontucht zo lang verborgen is geweest," zegt G. Waterreus, woordvoerder van de Centrale voor Pleegzorg. "Er gebeuren wel vaker dergelijke dingen, die heel lang verborgen blijven."

De Centrale voor Pleegzorg is een bemiddelingsbureau tussen instanties voor kinderplicht en pleeggezinnen.

Waterreus benadrukt dat de controle van pleegouders de laatste twee jaar aanzienlijk is verscherpt. De centrale heeft acht deskundigen in dienst, die intensieve gesprekken voeren met de potentiële pleegouder.

De Centrale voor Pleegzorg de Raad voor de Kinderbescherming, die dossiers heeft met gevallen van seksueel misbruik. De Raad geeft, na het doorlopen van deze

dossiers en na ruggespraak met de politie, een 'verklaring van geen bezwaar' voor de pleegouder. Sinds vorig jaar is het wettelijk vastgelegd dat een pleegouder of -gezin in bezit moet zijn van een verklaring van geen bezwaar.

A.S. kreeg destijds een dergelijke verklaring, ondanks dat er een eerdere klacht tegen hem was ingediend bij de Rotterdamse jeugd- en zedenpolitie. Een woordvoerder van de Rotterdamse jeugd- en zedenpolitie, die dossiers heeft met gevallen van seksueel misbruik, de verdachte zijn aangedragen.

Rotterdammer van ontucht met pleegkind verdacht

Van onze verslaggever
ROTTERDAM - Een 51-jarige man uit Rotterdam wordt ervan verdacht ontucht te hebben gepleegd met ten minste een van de aan zijn zorg toevertrouwde pleegkinderen. De man is vorige maand gearresteerd, maar na enkele dagen op vrije voeten gesteld.

De arrestatie van de 51-jarige A. S. op 10 juni volgde nadat de moeder van een dertienjarige jongen, die bij de man was geplaatst, wantrouwen had gekregen. Ze schakelde de vertrouwensarts in, die uiteindelijk de politie waarschuwde. S. was bij de centrale voor pleegzorg Zuid-Holland/Zeealand sinds enkele jaren ingeschreven als pleegouder. Hij werd vooral ingeschakeld voor opvang gedurende enkele weken. Volgens de centrale is vast komen te staan dat hij met een van de jongens ontucht heeft gepleegd. Officier van justitie H. Moraal spreekt van drie jongens die niet als pleegkind bij S. zouden hebben gewoond.

Machtsblok voogdij-instituut vernielde leven

Par 3/4

door HANNEKE DE WIT

AMSTERDAM - De nu 27-jarige Monique v. d. B. was veertien jaar toen zij door haar pleegvader werd aangerand. Haar voogdes, die in dienst is van de Gooise Stichting voor Jeugd en Gezin, geloofde haar niet toen ze dat vertelde. Voor Monique begon een lijdensweg waaraan, zo zegt zij, pas een einde kan komen 'als er rechtvaardigheid is'.

De president van de rechtbank in Amsterdam, mr. B. J. Asscher, boog zich gisteren over de zaak die Monique heeft aangespannen tegen de stichting. In een kort geding eiste zij een schadevergoeding van 35.900 gulden. Daarvan is 25.900 gulden bestemd voor levensonderhoud en het volgen van een hbo-opleiding en tienduizend gulden vergoeding voor geleden immateriële schade. Deze bedragen zijn een voor-

een psycholoog over wat deze man haar heeft aangedaan.

Volgens Legeland is Monique door 'de misslagen' van de gezinsvoogdes jarenlang niet in staat geweest een opleiding af te maken. "Had de gezinsvoogdes goed gehandeld, dan was de pleegvader in zijn nekvel gepakt en was er meteen hulp geboden. Dan had een psychiater haar meteen kunnen helpen het gebeurde te verwerken en had Monique een reële kans gehad een opleiding te voltooien."

Oorzaak en gevolg

De advocaat van de stichting zet te vraagtekens bij oorzaak en gevolg. Volgens hem is niet vast te stellen in hoeverre de handelwijze van zijn cliënte de moeijelijkheid in het leven van Monique heeft veroorzaakt.

Hij wees erop dat zij problemen had met haar ouders, lang voordat zij in het pleeggezin terecht kwam. Zou zij haar school hebben afgemaakt er een universitaire opleiding hebben gevolgd, als zij niet seksueel misbruikt, vroeg hij zich af. Hij

beklemtomde dat Monique bovendien door de kinderrechter in Zetten was geplaatst.

Asscher verbaasde zich over het feit dat de gezinsvoogdes niet aanwezig was. Hij had haar graag enige vragen willen stellen, bijvoorbeeld waarom zij meer geloof had gehecht aan de ontkenning van G. S. dan aan de beschuldiging van Monique en in hoeverre zij zich destijds onafhankelijk voelde ten aanzien van haar collega's.

Volgens Asscher had W. er bovendien goed aan gedaan op de rechtszitting te verschijnen 'als een poging tot toenadering van haar kant'. Hij veronderstelde dat zij hoe dan ook een belast geweten moet hebben. Intussen is tegen S. een bodemprocedure aangespannen. Na de uitspraak in het kort geding, over drie weken, zal ook tegen de stichting een bodemprocedure worden aangespannen.

Strafrechtelijk zijn de zaken verjaard; in civielrechtelijke procedures zullen schadevergoedingen worden geëist.

Schadeclaim vrouw tegen Gooise stichting na ontucht hulpverlener

aan de waarheid van haar beschuldiging twijfelden. Twee jaar geleden deed Monique alsnóg aangifte bij de politie. De ex-pleegvader bekende toen vrijwel meteen. "De politie deed, wat mevrouw W. twaalf jaar geleden had moeten doen - de zaak uitzoeken," zei Legeland. "In plaats daarvan liet de gezinsvoogdes Monique weten dat zij onberekenbaar was, niet meer in een pleeggezin kon worden geplaatst en naar de Helderstichting in Zetten moest."

Liefdevol en veilig

De kinderrechter besloot Monique naar Zetten te sturen, hoewel een psycholoog-sociaalwerker, twee psychiateren en twee psychologen onafhankelijk van elkaar concludeerden dat er niets mis was met het meisje en dat Monique zo snel mogelijk in een 'liefdevol en veilig' pleegge-

schot op een schadevergoeding van ongeveer 250.000 gulden die in bodemprocedures zal worden geëist.

De pleegvader, G. S., in wiens gezin Monique als dertienjarige werd geplaatst, was destijds als maatschappelijk werker ook verbonden aan de Gooise stichting. De advocaat van Monique, mr. J. M. Legeland, betoogde dat een ongewenst machtsblok ontstond doordat de pleegvader en de gezinsvoogdes, mevrouw F. W., collega's waren.

Monique had het aanvankelijk naar haar zin in het gezin van S. De gezinsvoogdes constateerde in een rapport 'een goede en open relatie met haar pleegouders'. In de periode oktober 1978 tot januari 1979 werd zij echter één tot tweemaal per week door haar pleegvader aangerand.

De gezinsvoogdes, aan wie zij dit vertelde, vroeg S. of dit waar was. Hij ontkende; zijn vrouw zei dat het onmogelijk was kon zijn. De advocaat van de stichting, mr. F. J. Rutgers, beklemtomde dat de ouders van Monique en haar toenmalige vriend

Stijging van twaalf procent Mishandeling van kinderen vaker gemeld

Van onze redactie binnenland

UTRECHT — Artsen en docenten reageren steeds alerter op signalen van kindermishandeling. Bij de Bureaus van Vertrouwensartsen (BVA) kwamen in het afgelopen jaar ruim 8200 telefoontjes over mogelijke kindermishandeling binnen. Dat is duizend meer dan in het vorige jaar, een stijging van twaalf procent. De meeste meldingen werden gedaan door een kennis, arts of docent van het kind.

Door de groei van het aantal meldingen is de Landelijke Stichting Buro's Vertrouwensartsen Kindermishandeling (LSBVK) in moeilijkheden gekomen. Deze organisatie zal niet meewerken aan een mediacampagne die op touw wordt gezet om het publiek in de kinderen nog beter op de hoogte te brengen van de mogelijkheden om mishandeling te melden. Voor het extra werk dat die campagne oplevert, krijgt de LSBVK geen extra geld van de overheid en dat is nodig om de overbelaste bureaus voldoende te bemannen.

Circa de helft van alle meldingen (ruim 4000 keer) bleek terecht en in die gevallen werd door het BVA actie ondernomen in de vorm van gesprekken met het kind, de ouders of de Raad voor de Kinderbescherming. In het ergste geval werd het kind uit huis geplaatst.

Uit de jaarcijfers van de Landelijke Stichting Bureaus Vertrouwensartsen blijkt, dat in twee van de drie gevallen een meisje het slachtoffer van mishandeling is. Toch is er een opmerkelijke stijging van mishandeling onder jongens te bemerken, vooral wat het seksueel misbruik betreft. Hoewel meisjes hier nog steeds het

grootste slachtoffer van zijn (760 per jaar), steeg het aandeel van de jongens naar twintig procent.

Het totale aantal meldingen van seksueel misbruik daalde sterk. De BVA's verklaren dit door de grote opschudding en publiciteit rond een aantal gerucht-makende zaken. De meeste melders zijn bang geworden voor het grote effect dat hun telefoontje kan hebben.

De aard van de mishandeling verschilt sterk bij mannelijke en vrouwelijke plegers. Seksueel misbruik wordt voornamelijk gepleegd door mannen. Zij zijn ook oververtegenwoordigd als het gaat om lichamelijke mishandeling. Vrouwen maken zich vaak schuldig aan verwaarlozing van het kind; daarover kwamen in het afgelopen jaar 2000 klachten binnen.

Het totale aantal meldingen over verwaarlozing van kinderen, voornamelijk in Nederlandse gezinnen, is in de loop der jaren sterk gestegen. Lichamelijke mishandeling wordt vaker gemeld vanuit allochtone gezinnen, hoewel het slaan van kinderen hier eerder wordt geaccepteerd. Over seksuele mishandeling binnen allochtone gezinnen wordt bijna nooit melding gedaan.

Aantal meldingen van kindermishandeling stijgt met 12 procent

Van onze verslaggever VK 25
UTRECHT — Het aantal meldingen van kindermishandeling is vorig jaar met 12 procent toegenomen tot 8223 gevallen. Ruim 40 procent van de meldingen betrof emotionele mishandeling en verwaarlozing, gevolgd door lichamelijke mishandeling (23 procent) en seksueel misbruik (19 procent).

Dit schrijft de Landelijke Stichting Buro's inzake Kindermishandeling (LSBVK) in het maandag gepresenteerde jaarverslag over 1989 en 1990.

De meeste meldingen komen uit de omgeving van het kind, maar zelden van het slachtoffer zelf. Dat is deels te verklaren uit onbekendheid van kinderen met de bureaus vertrouwensartsen. Maar er wordt ook vaak druk op ze uitgeoefend om niet met buitenstaanders over hun „geheimen” te praten.

De LSBVK begint daarom in oktober met vier andere organisaties de campagne „Over sommige geheimen moet je praten”. De mediacampagne moet kinderen motiveren met hun geheim naar buiten te komen en ouders aansporen open te staan voor de ervaringen van mishandelde kinderen.

De stichting heeft minister d'Ancona van WVC een bedrag van 1,2 miljoen gulden gevraagd om de extra vraag naar hulp, die het gevolg van de campagne zal zijn, afdoende te verwerken. D'Ancona heeft afwijzend op het verzoek gereageerd.

„Mishandelden komen soms na jaren toch nog met hun verhaal”

Foto Marcel Molle - de Volkskrant

VK 25

GEORGINE ACTON

Is chef van de afdeling kinder- en zedenpolitie in Utrecht. Wordt vrijwel dagelijks geconfronteerd met de gevolgen van kindermishandeling. Volgens de Landelijke Stichting Buro's inzake Kindermishandeling is het aantal meldingen van mishandeling het afgelopen jaar met 12 procent toegenomen. In het najaar begint een mediacampagne waarin kinderen worden opgeroepen „hun geheimen” te vertellen. Acton verwacht dat ook veel volwassenen dan met hun verhalen komen. „Dan blijkt met wat een zware belasting ze door het leven moeten gaan.”

— Zijn de cijfers over kindermishandeling niet een beetje overdreven? Iedere vader of moeder verkoopt zijn of haar kind toch wel eens een klap?

„Ja, maar die klapjes kunnen best heel fiks zijn. Dat moeten we niet onderschatten. We moeten niet bagatelliseren wat er gebeurt binnen gezinnen en hoeveel kindermishandeling er nog is. Uit de cijfers blijkt dat het aantal mishandelingen stijgt, en dat is zorgwekkend. Dat blijft onze aandacht eisen. Het zit hem niet in dat kleine tikje. Dat kan ook corrigerend werken. Zolang er sprake is van een pedagogisch effect, is er niets aan de hand. Maar als die grens wordt overschreden, moeten we er oog voor hebben en onze deskundigheid inzetten om er iets aan te doen.”

Sinds september is Georgette Acton chef van de kinder- en zedenpolitie (KZP) in Utrecht. Ze is de eerste allochtone politiefiche van Nederland. Ook als Acton niet in Suriname zou zijn geboren, zou er toch sprake zijn geweest van een opmerkelijke benoeming. Zij had op dat moment geen specifieke politie-opleiding genoten.

In 1979 was ze het politiekorps binnengekomen als maatschappelijk werkster bij de sociale afdeling van de KZP. Al gauw werd ze een vraagbak voor de problemen van etnische minderheden. Later heeft ze binnen het korps een anti-discriminatiecursus opgezet. Daarna werd ze twee jaar „uitgeleend” aan de gemeente Utrecht om daar projectcoördinator te worden voor het minderhedenbeleid. In die functie spande ze zich in om personen met een etnische achtergrond bij de gemeente aan werk te helpen. Op voorspraak van de medewerkers van de kinder- en zedenpolitie werd ze benoemd tot chef KZP.

— Welke waarde moet er worden gehecht aan de groeiende stroom aanmeldingen van kindermishandeling?

„Seksuele kindermishandeling en incest zijn uit de taboesfeer gehaald. En men durft er nu mee te komen en eerder naar hulpverleners te gaan. Het is dus niet gezegd dat het aantal kindermishandelingen ook inderdaad groeit. Vaak wendt men zich nu tot het Bureau Vertrouwensarts. Ook op de scholen is men veel alerter op het signaleren van de problematiek. Ik merk dat de mensen nu eerder naar het Bureau Vertrouwensarts gaan dan naar de politie. We krijgen er hier natuurlijk ook mee te maken, want via een omweg komt het dan toch weer bij ons terecht. Er is structureel overleg met het Bureau Vertrouwensarts en met andere hulporganisaties voor de jeugd.”

Een voorbeeld: Onlangs kwam er bij de politie in Utrecht een telefoontje van een school binnen om advies. De juffrouw had in de klas enge verhalen van de kinderen onderling op-

gevangen. Het ging om kinderen van vier en vijf jaar. Het duidde op mishandeling. De juffrouw wist niet wat ze doen moest, en ze belde de politie. „In overleg met een vertrouwensarts wordt er dan een plan van aanpak gemaakt. Er wordt dan natuurlijk ook gekeken op welk moment en hoe de ouders op de hoogte moeten worden gesteld. Dat vereist een heel zorgvuldige aanpak. Zodat het niet een olie-vlek-effect krijgt op zo'n school”, zegt Acton.

— Maken spraakmakende zaken als de Bolderkar-affaire dat minder gemakkelijk iets bij u wordt gemeld, omdat men bang is dat er dan weer een heel publiciteitscircus ontstaat?

„We merken wel dat scholen of tehuizen banger zijn om iets aan te kaarten. Ik vind het heel jammer als publiciteit stagnerend werkt. Dat betekent dat je zaken niet boven tafel krijgt. Dat slachtoffers worden gedupeerd en de daders buiten schot blijven.”

— De meeste meldingen over kindermishandeling komen binnen uit de omgeving van het kind, maar zelden van het kind zelf. In oktober begint een mediacampagne waarin de kinderen zelf worden aangespoord over hun „geheimen” te praten. Kunt u dat extra werk wel aan?

„Ik denk dat na die mediacampagne niet alleen kinderen, maar ook weer veel volwassenen zullen reageren. Bij ons, bij de vertrouwensartsen en bij andere hulpverlenende instanties. Er zit dan altijd weer een aantal zwaarwegende zaken bij. Zo'n actie haalt bij een aantal slachtoffers weer een heleboel zaken naar boven. Dan blijkt met wat een zware belasting die mensen door het leven moeten gaan. Door zo'n actie worden ze dan geprikkeld om soms na jaren toch nog met hun verhaal te komen.”

— In uw woorden klinkt veel hulpverleners-taal door. Het lijkt wel of de taak van de politie verandert. Vroeger...

Lachend wacht ze de vraag niet verder af. „... was de politie er vooral om boeven te vangen. Dat dacht u maar. Ik wil erop wijzen dat artikel 28 van de Politiewet stelt dat we ook een hulpverlenende taak hebben voor hen die dat behoeven. En in de praktijk moeten we dat ook zien waar te maken. Als ik naar deze afdeling kijk, zie ik toch dat we hier van oudsher al extra aandacht en deskundigheid aanbieden. Toen het taboe van incest destijds werd doorbroken, hebben we hier in Utrecht gekeken op welke manier onze werkers hier goed kunnen worden voorbereid. Hoe ze om moeten gaan met incestslachtoffers? En zo zijn we constant bezig onze aanpak bij te stellen aan de maatschappelijke ontwikkelingen.”

LOUCKY CONTENT

Brits onderzoek kindermishandeling

LONDEN (AFP) — De Britse sociale diensten moeten in alle kindertehuizen een onderzoek instellen naar kindermishandeling. Dat heeft de minister van gezondheid, Virginia Bottomley, bevestigd. Aanleiding is een rapport, over de manier waarop vier tehuizen in het Middenengelse Staffordshire de kinderen jarenlang hebben mishandeld.

Het schandaal van Staffordshire haalt deze dagen alle Britse kranten nadat is onthuld dat vier tehuizen van 1983 tot 1989 kinderen maanden in afzondering plaatsten, slechts gekleed in hun ondergoed of een pyjama. Schelden of een stuk brood naar het hoofd van een vriendje gooien, was al aanleiding kinderen dagenlang op te sluiten in een kamer met alleen een bed, een

maar 9 jaar waren, bestond uit het maken van hun strafwerk: het overschrijven van een telefoonboek of een woordenboek. Zeker 132 kinderen hebben nadellige gevolgen ondervonden van het strafbeleid, aldus het onderzoekrapport. De vernederende behandeling veroorzaakte trauma's en wanhoop bij de kinderen, aldus het rapport, dat het voorbeeld geeft van een jongetje van tien dat wanhopig zelfmoord probeerde te plegen. Hij probeerde zich dood te bijten, zich ziek te maken en zijn buik met zijn nagels open te krabben, aldus het rapport.

De sociale dienst is bij het uitspreken van de zelfmoordopdoening van een puber.

Kinderen zwaar mishandeld voor 'kwade invloed'

ALKEMADE — Een 63-jarige man en drie vrouwen van respectievelijk 28, 34 en 27 jaar oud zijn vorige week gearresteerd op verdenking van zware mishandeling, vrijheidsberoving en ontuchtige handelingen bij twee kinderen uit Alkemade. In verband met het onderzoek heeft justitie de arrestatie nu pas bekendgemaakt.

De kinderen (een jongen van 9 en een meisje van 7 jaar oud) werden opgesloten en met sigaretten en gloeiende ijzers bewerkt. Ook zijn zij seksueel misbruikt. De zaak kwam aan het licht omdat de moeder van de kinderen, een van de vier gearresteerden, zelf aangifte deed. De misdrijven dateren van 1989. De man zegt tot de mishandeling te zijn gekomen omdat 'de kinderen een kwade invloed hadden op de overige bewoners van het huis'.

De drie vrouwen, onder wie de moeder van de kinderen, hebben onder invloed van de man meegedaan aan, zoals officier van justitie Welschen het uitdrukt, de uiterst zware mishandeling van de kinderen. Het jongetje en meisje zijn er volgens Welschen heel slecht aan toe. „Ze hebben enorme psychische schade opgelopen”.

Na een half jaar mishandeling van de kinderen meende de man dat de kinderen weer 'verlicht' waren, zodat ze niet langer behoefden te worden gestraft.

GEEN STIJL IN HET NIEUWS

Door Harry Brink

Het bestuur van de Landelijke Stichting Buro's Vertrouwensartsen inzake Kindermishandeling (LSVBK) heeft afgehaakt bij de voorbereidingen van de actie 'Over sommige geheimen moet je praten', die dit najaar wordt gehouden. Doel van de campagne is om kinderen tussen negen en vijftien op het bestaan van de vertrouwensartsen te wijzen. Volgens dr. Jaap van der Vlugt, hoofd van de LSBK-bureau voor Overijssel en Flevoland, wil de stichting minister d'Ancona zo duidelijk maken dat het geen stijl is om een voorlichtingscampagne te starten terwijl er geen (extra) geld is om kinderen of gezinnen-in-nood daarna ook op te vangen.

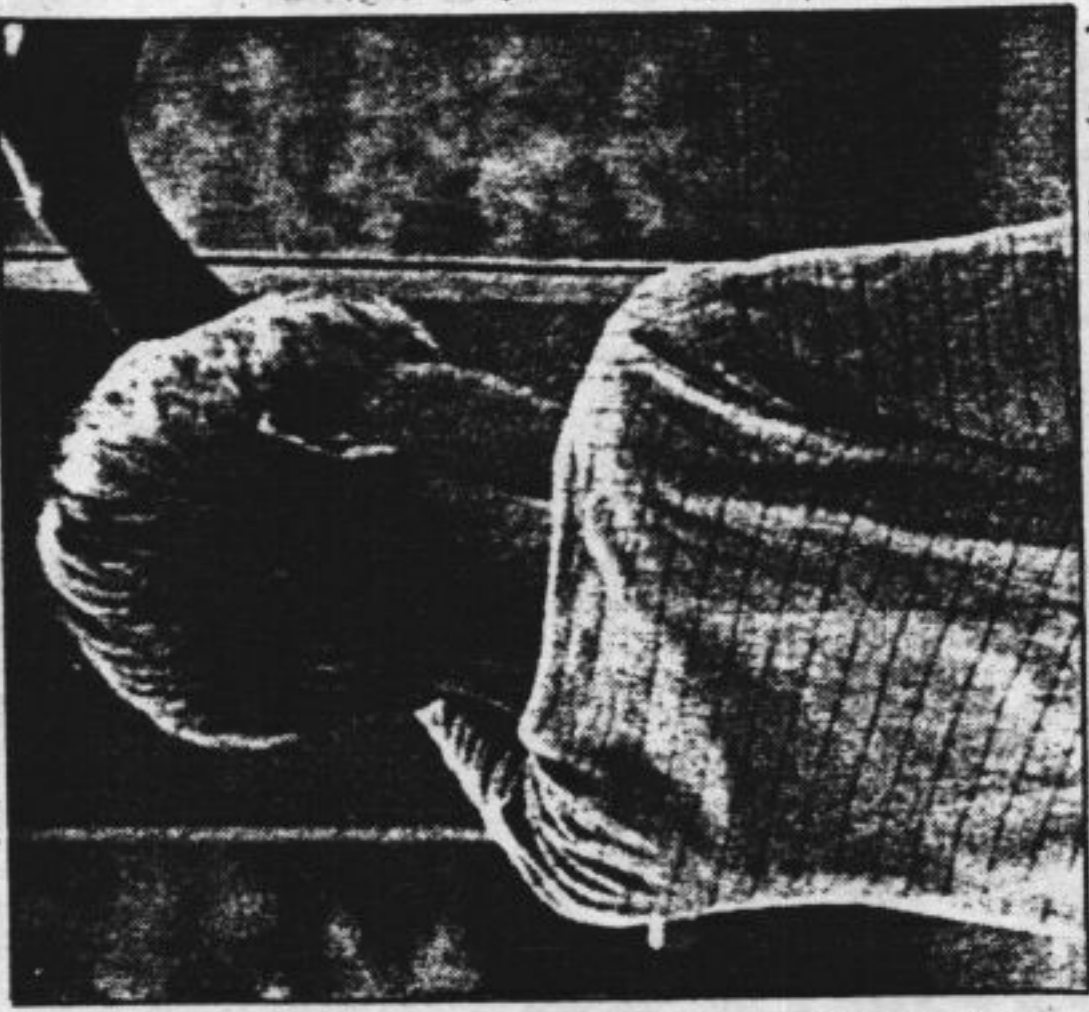
Zwolse vertrouwensarts Van der Vlugt zeker van verdere toename

'Meldingen mishandeling stijgen ongeloflijk'

ZWOLLE - Het aantal gevallen van kindermishandeling is de afgelopen jaren fors gestegen, heeft de Landelijke Stichting Buro's Vertrouwensarts inzake Kindermishandeling vastgesteld. Het gaat daarbij uitsluitend om zaken die ter kennis sluitend om zaken die ter kennis Het werkelijke aantal gevallen ligt veel hoger, schat dr. Jaap van der Vlugt.

Hij kent de praktijk door en door. In de 23 jaar als kinderarts in Deventer kreeg hij vaak met gevallen van kindermishandeling te maken. De laatste twee jaar als specialist in het ziekenhuis, had hij ook nog een deeltijdsfunctie bij de LSBK. Sinds vorig jaar mei is hij full-time in dienst bij de stichting, die zich niet alleen het lot van mishandelde kinderen aantrekt, maar ook probeert hun situatie te verbeteren.

Van der Vlugt's ervaringen stroken met het landelijke beeld: kindermishandeling komt vaker voor dan men denkt. 'In Overijssel en Flevoland neemt het aantal meldingen van kindermishandeling een ongeloflijke vlucht. Flevoland is voor ons een zorgelijk gebied. Er zijn relatief veel kinderen en bovendien komt het merendeel van de Flevolandse gezinnen van oorsprong uit Amsterdam. In veel gevallen hebben ze hun problemen meegenomen naar de polder.'

Dr. Van der Vlugt: 'Vooral Flevoland is voor ons een zorgelijk gebied.' Foto: Persuim.

wensarts kindermishandeling in de oostelijke regio duidelijk aan: in 1989 waren er 569 meldingen van kindermishandeling en vorig jaar waren dat er 630. Van der Vlugt staat volledig achter het streven om te komen tot een meldingscode voor kindermishandeling. Een meldingsplicht zoals die in Amerika geldt, ziet hij niet zitten. 'Het probleem is de strafbaarheid. In Amerika zit het zo: als le-

mishandeling, daarvan melding zullen maken', oppert Van der Vlugt. Voor hem staat vast dat slechts een klein deel van de gevallen van kindermishandeling 'boven water' komt. 'Hier in Nederland hebben we een meldingsfrequentie van 1 op 600 kinderen. Voor Amerika is dat cijfers 1 op 40. Nu is dat laatste misschien overdreven - zoals dat wel meer voorkomt in Amerika - maar schattingen gaan er toch wel van uit dat onze 1 op 600 moet worden bijgesteld tot 1 op 100 à 150', becijfert hij. Ter voorbeeld: één melding van mishandeling op 460 kinderen.

In Nederland heeft momenteel elf bureaus van de LSBK. Alleen Drenthe en Zeeland hebben geen eigen basis. 'We zijn redelijk tevreden over de spreiding. Toch is onze positie niet overal even sterk', signaleert de vertrouwensarts bedroefd. 'We zijn een particuliere stichting die wordt gesubsidieerd door het ministerie van vvc.

Op dit moment wordt er via het Interprovinciaal Overleg echter hard gewerkt om de financiële verantwoordelijkheid naar de provincies over te hevelen. Wij hebben zo onze bedenkingen. Want in zo'n situatie word je afhankelijk van de vraag hoeveel aandacht en geld een bepaald provinciebestuur aan het probleem wil besteden. En dat kan wel eens onvol-

ZC 25/6

UN 4/6

'Handen Thuis' krijgt geen subsidie meer van ministerie

Van een onzer verslaggeefsters
AMSTERDAM - De Stichting Handen Thuis wordt opgeheven. Het ministerie van sociale zaken zet de subsidie vanaf 1 juli stop. Aan de vijf medewerkers is per 1 september ontslag aangezegd. **TK 19**

Handen Thuis, het landelijk adviesbureau inzake seksuele intimidatie op het werk, kreeg sinds haar oprichting in 1985 jaarlijks 450.000 gulden subsidie. Daarbij kwam nog incidentele subsidie voor projecten. De stichting had net een plan uitgebracht om uiteindelijk, na een periode van drie jaar, zonder overheidssteun te werken. Handen Thuis zou dan moeten 'leven' van de opbrengst van cursussen die zij geeft aan bedrijven. Wel zou de overheid dan garant moeten staan bij eventuele verliezen.

"We hebben op 7 juni een gesprek gehad met minister De Vries en staatssecretaris Ter Veld van sociale zaken. Daar hebben wij ons plan ingediend, maar toen werd al duidelijk dat ze er geen geld meer wilden instoppen", vertelt voorlichtster Margreet Arendsen.

Ook het telefonisch klachtensprekuren, waarvan per jaar zo'n 120 vrouwen gebruik maakten, vervalt nu op 1 september. "We hebben van het ministerie niet eerder signalen gekregen dat het de subsidie helemaal wilde stopzetten. Sociale zaken heeft zelfs nog een organisatieadviseur betaald, die het plan met ons heeft opgesteld", aldus Arendsen. Zij vindt het wrang dat Handen Thuis moet worden opgeheven, "juist nu er iets moois is opgebloeid. In veel bedrijven en instellingen worden momenteel klachtenprocedures opgesteld voor seksuele intimidatie. Het taboe raakt doorbroken. We hadden nooit gedacht dat het, net nu het begint te lopen, financieel afgekapd zou worden. Zes jaar lang is er 4,5 ton in gestopt. Dat ligt nu op straat. Alle kennis en ervaring wordt nu verspild."

Het ministerie heeft wel voorgesteld de stichting te laten opgaan in het Nederlands Instituut voor Arbeidsomstandigheden (NIA). Na een oriënterend gesprek met het NIA wees Handen Thuis deze mogelijkheid af, omdat ze zelf met een koerswijziging bezig waren. "We zouden commerciëler gaan werken: actief werven voor cursussen. Nu verzorgen we die alleen op verzoek. Dat vereist een mentaliteitsverandering en dat duurt even."

Speciale 06-lijn voor misbruikte kinderen

Van een onzer verslaggeefsters
UTRECHT - Er komt op 1 oktober een speciaal 06-nummer voor kinderen die mishandeld of seksueel misbruikt zijn. Als kinderen dit korte telefoonnummer draaien, worden ze automatisch doorgeschakeld met de Kindertelefoon in hun regio. **TK 29-6**

Dit maakten de samenwerkende organisaties tegen kindermishandeling gisteren bekend. Hun landelijke campagne 'Over sommige geheimen moet je praten' begint gewoon in het najaar, ondanks het afhaken van de bureaus vertrouwensartsen kindermishandeling.

Deze bureau's doen niet meer mee aan de voorbereiding van de campagne omdat de overheid geen extra geld beschikbaar stelt om een toename van het aantal meldingen te verwerken.

Maar volgens de samenwerkende organisaties heeft de voorbereiding van de campagne al geleid tot een betere hulpverlening aan mishandelde kinderen. In alle regio's hebben jeugd- en zedenpolitie, Riaggs, Raden voor de Kinderbescherming en vertrouwensartsen hierover afspraken gemaakt, aldus een woordvoerder.

Bovendien hebben de medewerkers van de Kindertelefoons een speciale training gevolgd om kinderen te helpen die het 06-nummer draaien.

Korrelatie ontvangt record aantal reacties

Van onze rtv-redactie
Ac 27/16
 Televisie-programma's over chronische vermoeidheid, impotentie, seksueel geweld en hoofdpijn hebben het afgelopen jaar de meeste reacties opgeleverd bij de Stichting Korrelatie. In 1990 is bijna 11.000 keer een beroep gedaan op hulpverleners van Korrelatie, een stijging van 34 procent ten opzichte van het jaar daarvoor. Deze cijfers blijken uit het jaarverslag van de Stichting Korrelatie.

De Stichting, die vorig jaar een kwart eeuw bestond, biedt kijkers, luisteraars en lezers de mogelijkheid om na aangrijpende programma's hulp en informatie te vragen.

Alhoewel het aantal malen dat het telefoonnummer van Korrelatie in de aftiteling werd gebruikt vorig jaar gelijk bleef, 86 keer, steeg het aantal hulpvragen aanzienlijk. Volgens Korrelatie blijkt bij het zoeken van hulp en informatie de telefoon een steeds belangrijker plaats in te gaan nemen.

Pieken

Onder de bijna 11.000 reacties is een aantal duidelijke pieken te herkennen, onderwerpen waarop het publiek massaal reageert. Het gaat vooral om een ziekte (nyalgische encephalomyelitis syndroom) die zich uit in chronische vermoeidheid (1.114 reacties). Vervolgens reageerden veel mensen op de onderwerpen impotentie (792 reacties), seksueel geweld (715 reacties), depressies (553 reacties) en hoofdpijn (516 reacties).

Er is ook een duidelijke toename in het aantal verzoeken om verdere informatie. Dit besloeg vorig jaar meer dan de helft van alle telefoontjes. Het aantal hulpvragen bedroeg ruim 30 procent. Het algemene beeld over vorig jaar toont een toename in de media van onderwerpen met een min of meer medische achtergrond: chronische vermoeidheid, impotentie, hoofdpijn en kanker. De aandacht voor aids is verminderd.

Van onze verslaggever **VK 19**
UTRECHT - De stichting Handen Thuis, die zich bezighoudt met adviezen en klachten over seksuele intimidatie op het werk, wordt opgeheven. De reden daarvoor is dat het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft besloten de subsidie vanaf 1 juli stop te zetten. Dit heeft de stichting dinsdag bekendgemaakt. Het ministerie kan nog niet zeggen hoe de activiteiten van het landelijke klachten- en adviesbureau worden voortgezet.

De stichting Handen Thuis, die onder het ministerie valt, heeft sinds haar ontstaan in 1985 van de Directie Coördinatie Emancipatie (DCE) van het ministerie jaarlijks 450 duizend gulden subsidie ontvangen. In januari 1991 werd de

Stichting Handen Thuis opgeheven na subsidiestop

subsidie nog één keer met een half jaar verlengd. DCE gaf toen ook opdracht tot een onderzoek naar mogelijke verzelfstandiging van de stichting.

De stichting wil zich van eigen inkomsten verzekeren door het geven van betaalde cursussen en adviezen aan vertrouwenspersonen en leidinggevend. Volgens de stichting tonen bedrijven hiervoor veel belangstelling. Het ministerie is daarentegen van mening dat de stichting met dit plan, dat uitgaat

van een steeds kleiner wordende garantiesubsidie, weinig kans maakt kostendekkend te worden.

De vijf vaste medewerkers van de stichting, die per 1 september worden ontslagen, zeggen het besluit van Sociale Zaken niet te begrijpen. Zij vinden goede arbeidsomstandigheden een belangrijke voorwaarde om te voorkomen dat vrouwen stoppen met werken. Het taboe op seksuele intimidatie is enigszins doorbroken nu klachtenregelingen

in cao-afspraken worden ondergebracht. "Er is aan de ene kant steeds meer draagvlak voor onze inzet, maar aan de andere kant knijpen ze het af", verzucht M. Arendsen, voorlichtster van de stichting. Zo vervalt op 1 september ook het telefonische klachtensprekuren, waarvan jaarlijks zo'n 120 vrouwen gebruik maakten.

Een woordvoerder van het ministerie beklemtoont dat de taken van de stichting moeten worden voortgezet. Het ministerie wil de stichting onderbrengen in het Nederlands Instituut voor Arbeidsomstandigheden (NIA). De stichting heeft voorlopig afwijzend gereageerd. Zij vreest dat de overdracht van taken ten koste zal gaan van de aandacht voor werkende vrouwen.

Als plan Kosto doorgaat Kinderrechter vreest uitholling van functie

Van onze verslaggeverstar N8 28 invullen van de hulp aan gezin en pupil. En dat acht ik niet wenselijk." "De kinderrechter is de steun in de rug die tehuizen nodig hebben in hun werk met vaak moeilijke kinderen", lichte directeur van zo'n tehuis, J. Ritsema, toe. Het moet voor die kinderen namelijk niet vrijblijvend lijken. En die stok achter de deur kan alleen maar van de kinderrechter komen. Het tehuis en de gezinsvoogd geven hem adviezen, en op grond daarvan moet hij dan beslissingen nemen, knopen doorhakken. □

TILBURG - Tijdens een studiedag op de KUB in Tilburg voor kinderrechter, gezinsvoogd en internaat is gistermiddag met bezorgdheid gereageerd over de plannen die staatssecretaris Kosto van Justitie heeft over de taken van de kinderrechter.

Kosto stelde in december vorig jaar voor om die taken te beperken en daarmee een einde te maken aan de directe betrokkenheid van de kinderrechter bij de uitvoering van de hulpverlening. De kinderrechter zou dan alleen nog maar een rechtsprekende taak hebben. Een eventuele wetswijziging op dit punt mag er volgens kinderrechters en hulpverleners niet komen.

"Als de kinderrechter uit de onder toezicht stelling wordt gehaald, zal hij ophouden te bestaan. Hij is dan niets anders meer dan een andere rechter, want zijn specialisatie wordt ontmanteld", meent de Bredase kinderrechter P. Teeffelen. "Nu is het nog zo dat de kinderrechter bij het hele proces betrokken is, van de onder toezicht stelling tot en met de afwerking door de gezinsvoogd. Hij staat heel dicht bij dat hele proces en kan daardoor vaak al preventief helpen", zei mr. P. Vlaardingerbroek, Universitair docent aan de KUB gisteren tijdens de studiedag. "De kinderrechter zal, als Kosto zijn voorstel om kan zetten in een wetswijziging, niet meer voortdurend op de hoogte zijn van wat er met het kind gebeurt. Die functie gaat dan naar de gezinsvoogd."

"De gezinsvoogd", meende R. Janssen, adjunct directeur van een internaat, "zou die toename van bevoegdheden niet erbij kunnen nemen, omdat er dan minder ruimte over blijft voor het

(ADVERTENTIES)

Groot assortiment
TUINPLANTEN
in pot
Uit eigen kweekhof
GRASZODEN
Ingenieur voor
algemeen verkeer

DE ROOIJ TUINCENTRUM
Stokhasseltlaan 39 - tel. 013-550860

WATERBEDDEN
LEO NAAJKENS
Besterdplein 2 - Tilburg - Tel. 425705
Parkeren voor de deur

**Grand
Merci**
VERLICHTING & KADO ARTIKELEN
Tilburgseweg 36A - Gorinchem - Tel. 013-347766
Vrijdag koopavond

PvdA wil meer invloed ouders bij kinderrechter

(Van onze politieke redactie)
DEN HAAG - De Tweede Kamer wil de rechtspositie van ouders die met de raad voor de kindbescherming in aanraking komen, versterken. Ouders moeten het recht krijgen op een tegenonderzoek als zij het niet eens zijn met het rapport dat de raad aan de kinderrechter heeft uitgebracht. Nu beslist de kinderrechter of een bezwaar makende ouder recht heeft op een tegenonderzoek.

Het PvdA-kamerlid Vliegthart zei vandaag in een debat met staatssecretaris Kosto van justitie dat de raad voor de kindbescherming te vaak fouten maakt. De kinderrechter beslist vooral op basis van het rapport van de raad of een kind bij voorbeeld uit huis moet worden geplaatst. Ouders kunnen dan alleen maar tegenspreken als ze het niet eens zijn met de beslissing van de kinderrechter.

De Kamer wil dat ouders het recht krijgen de resultaten van

het onderzoek van de raad aan te vechten.

Vliegthart is het ook niet eens met haar partijgenoot Kosto dat de raden voor de kindbescherming, de reclasering en de instellingen voor gezinsvoogdij moeten worden samengevoegd tot een instituut voor justitiële zorg.

Bezuiniging

Kosto vindt dat deze drie instellingen te veel hetzelfde werk doen. Maar zijn hoofdmotief is

dat samenvoeging ook geld oplevert.

De PvdA is hier tegen. Vliegthart vindt juist dat de raden voor de kindbescherming en de voogdij-instellingen op dit moment al veel te veel met elkaar zijn verweven.

De raden brengen advies uit aan de kinderrechter, die op basis daarvan bij voorbeeld beslist een kind onder toezicht te stellen en vervolgens een gezinsvoogd aanwijst. De kinderrechter is zo verantwoordelijk voor de uitvoering van zijn eigen beslissing. Die 'dubbele pet' moet hem worden ontnomen, vindt het PvdA-kamerlid.

Vliegthart was voorzitter van de kamercommissie Kinderbescherming, die in het eind vorig jaar verschenen rapport 'Rechtzettingen' dezelfde aanbevelingen deed.

Forse kritiek op hulpopdringers

Kinderbescherming controleren

De vereniging Ouders voor Kinderen streeft naar meer controle op instanties voor kindbescherming. De 170 leden willen wettelijke maatregelen om de bevoegdheden van hulpverleners in te dammen.

door Ton Smit

Vage vermoedens, geheime beschuldigingen, niet-openbare zittingen en oncontroleerbare rapporten. dr. Jan Wind. KNO-arts in het zieken-

huis Gooi-Noord, pleit voor meer openbaarheid en controle bij instanties voor kindbescherming. Wind spreekt van kafkaïaanse misstanden, vooral als een van de ouders of pleegouders als verdachte geldt. "Kinderbeschermers hebben een aureool van deskundigheid en heiligheid. Ze genieten feitelijk immuniteit, omdat ze alles kunnen rechtvaardigen in het belang van het kind", zegt dr. Wind, die het woord hulpverlener nog slechts smalend over de lippen krijgt.

Pleeggezin

Het artsengezin Wind fungeerde eerder als pleeggezin voor een tiental kinderen, totdat de kindbescherming incest meende te constateren bij een 4-jarig meisje, dat reeds twee jaar bij hen verbleef. Het meisje werd onder politietoezicht uit hun woning gehaald, terwijl de pleegouders niet thuis waren. Dr. Wind spreekt van een kidnap. De verantwoordelijke kin-

derpsychiater kreeg wegens gammele diagnostiek een berisping van het Medisch Tuchtcollege, maar het kind kwam niettemin niet terug. Inmiddels moet één kinderrechter zich binnenkort verantwoorden bij de Hoge Raad. Het geval kreeg vorig jaar grote publiciteit. De kindbescherming (een "booming industry" volgens dr. Wind) houdt zich bezig met verwaarlozing en mishandeling van kinderen, waaronder incest, en is volgens hem nauwelijks onderworpen aan toezicht. "Diagnosen van sociaal werkers zijn als regel vermoedens", zegt Wind, "zonder wettelijk bewijs worden die door de kin-

kafkaïaanse toestanden

derrechters geaccepteerd". Hij refereert aan de Bolderkar-affaire en soortgelijke zaken in Groot-Brittannië en de Verenigde Staten, waarbij onbewezen vermoedens veel commotie veroorzaakten.

De Raad voor de Kinderbescherming in Amsterdam.

Prestigestrijd

Ongeveer tienduizend Nederlandse kinderen vallen onder de bevoegdheid van de kinderrechter, waarvan de helft is opgenomen in pleeggezinnen, de andere helft in residentiële inrichtingen. Wind meent dat de geïnstitutionaliseerde jeugden kindbescherming als regel verantwoorde beslissingen neemt, maar wijst juist op die gevallen waar zwakkere broeders in de hulpverlening door incompetentie en prestigestrijd grote brokken maken. "Je zoekt de hulpverleners niet

zelf uit", zegt Wind die liever spreekt van hulpopdringers. "Zonder vertrouwensbasis tussen hulpverlener en cliënt is het risico groot dat onderzoek en rapportage onbetrouwbaar zijn". Wind heeft grote twijfels aan de kindbescherming in haar huidige vorm, een ingewikkeld netwerk met aan de top 35 kinderrechters. "Normale rechtsregels gelden hier niet", zegt Wind, die meent dat "in het belang van het kind" fikse onrechtvaardigheden worden gelegitimeerd, met grote emotionele schade als gevolg.

De Vereniging Ouders voor Kinderen pleit o.a. voor een meer evenwichtige belangenafweging, waarbij (pleeg-)ouders externe deskundigen kunnen inschakelen die mede de kinderrechter kunnen adviseren. De oprichtingsvergadering in 1986 trok 600 geïnteresseerden, waarvan momenteel 170 zijn aangesloten als lid. Veel ouders, zegt Wind, hebben zich niet aangesloten omdat de kindbescherming dit zou interpreteren als tegenwerking. ■

Trouw DINSDAG 18 JUNI 1991

Parlement

Ouders minder machteloos

Kamer wil bolwerk kinderbescherming slechten

Van onze parlementsredactie
DEN HAAG - Er komt een mogelijkheid voor ouders om eigen deskundigen in de arm te nemen als zij voor de kinderrechter moeten verschijnen. Onder druk van vrijwel de hele Tweede Kamer heeft staatssecretaris Kosto van Justitie beloofd te bekijken of de rechtspositie van ouders zo kan worden versterkt.

„Ik zal uw voorstel nog eens zorgvuldig bekijken. Die ruimte om een eigen onderzoek te laten doen moet er komen, maar wat ik weiger is een wettelijk recht op te nemen”, aldus Kosto. „Als we dat doen, moeten we ook een regeling treffen voor degenen die zo'n onderzoek niet zelf kunnen betalen. Verder ben ik ben echt bang dat dit een precedent zonder weerga zal scheppen.” Eerder had Kosto al betoogd dat de instelling van een recht op tegenonderzoek veel werk voor de toch al overbelaste rechter zou aanzuigen. Het volgens Kosto 'principiële meningsverschil' tussen Kamer en regering vindt zijn oorsprong in de stroom klachten van ouders over het functioneren van de kinderbescherming. Die waren een jaar geleden aanleiding voor de bijzondere Kamercommissie voor het jeugd-welzijnsbeleid om zelf maar eens op onderzoek te gaan. Daartoe werd

de commissie-Vliegenthart ingesteld. Staatssecretaris Kosto kwam net iets later op hetzelfde idee en stelde de commissie-Gijsbers in. Beide commissies oordeelden dat er zeker een kern van waarheid zit in de klachten van ouders dat zij, eenmaal in het circuit van de kinderbescherming aangeland, vrijwel machteloos staan. PvdA-Kamerlid Vliegenthart verwoordde het gisteren aldus: „Bestudering van de klachten leert dat voor de burger die met de kinderbescherming in aanraking komt de maatschappelijk werker, de kinderrechter en de gezinsvoogd de personificatie van 'het systeem' zijn. Ze spelen bovendien onder één hoedje. Ingrijpen van de overheid in het ouderlijk gezag wordt ervaren als willekeur. Een gevoel van machteloosheid overheerst.”

Als grootste probleem zagen beide commissies het feit dat de kinderrechter twee petten opheeft. Aan de ene kant moet hij onafhankelijk recht spreken, aan de andere kant is hij nauw betrokken bij de hulpverlening. De kinderrechter werkt daarom samen met de Raad voor de kinderbescherming aan de beslissing een kind al dan niet uit huis te plaatsen.

Organisaties van ouders die te maken hebben gehad met de kinderbescherming, die samenwerken in het platform 'Laat ouders ouder blijven', eisten dan ook allereerst dat

Kinderen in een kindertehuis.

FOTO JANNES LINDERS

de kinderrechter zijn dubbele pet af zou zetten. De volgende vurige wens was verwezenlijking van het recht een tegenonderzoek te laten doen. De kinderrechter zou dan, naast het rapport van de Raad voor de kinderbescherming, ook kunnen

putten uit een rapport van de onderwijzer of de wijkagent.

Maar volgens Kosto is die tweede stap niet nodig, nu besloten is de taak van de kinderrechter weer te beperken tot het klassieke onafhankelijk rechtspreken en zo het 'bol-

werk' van verstrengelde belangen te slechten. „Ik zeg niet dat het verboden is tegenonderzoek te laten doen, maar dan op kosten van de ouders. De rechter moet dan zelf uitmaken of hij er al dan niet rekening mee houdt. De rechter weet of

Kamer acht adviezen kinderbescherming niet zonder meer bindend *zc 18/6*

Geef ouders recht op tegenonderzoek

DEN HAAG - Ouders of voogden moeten het recht krijgen een tegenonderzoek te laten uitvoeren als het advies van de Raad voor de Kinderbescherming inzake hun pupil hen niet zint. Staatssecretaris Kosto van Justitie heeft dit gisteren van een kamermeerderheid te verstaan gekregen. Kosto voelt er daarentegen bitter weinig voor een dergelijke wettelijke verplichting van tegenonderzoek (contra-expertise) in te voeren.

Tijdens de commissievergadering over justitiële jeugdbescherming meende Kosto dat de rechter zeer wel in staat is zelf te bepalen wanneer hij of zij behoefte heeft aan zo'n tweede onderzoek die medebepalend kan zijn voor de toekomst van een minderjarige. De staatssecretaris vreest zowel een precedent-werking, het kostenaspect alsook een

'aanzuig-effect' indien het tegenonderzoek in de wet wordt verankerd. Als de contra-expertise een recht wordt, is de overheid ook verplicht zorg te dragen voor de kosten, zeker voor degenen die daar de financiële draagkracht tot ontberen, waarschuwde de bewindsman.

PvdA, CDA, RPF, SGP, VVD en Groen Links hielden evenwel vast aan het beginsel van rechtsgelijkheid dat vergt dat één of beide ouders of voogd in de gelegenheid wordt gesteld om, ter onderbouwing van bezwaren tegen de conclusies van het Raadsrapport gebaseerd op deskundigenonderzoek, een tegenonderzoek te laten verrichten. Kosto zegde toe te bekijken hoe de procedureregels conform de wens dan de Kamer kunnen worden aangepast.

Kosto wil af van de taak die de Raden voor de Kinderbescherming hebben bij het innen van kinderalimentatie en Ouder-

bijdrage in de jeugdbescherming. De Kamer steunt dat voorstel. De Raad voor de Kinderbescherming fungeert nu als een soort buffer en heeft het nodige gezag om naleving van de alimentatieplicht af te dwingen. Het is goed als zo'n soort buffer blijft bestaan. De deskundigheid van de af te stoten financiële afdelingen van de Raden voor kinderbescherming kan bij de komende ver-

zelfstandiging heel wel worden benut, vinden CDA, PvdA, D66, GPV, SGP, RPF en Groen Links.

Kosto zal de opvatting van de Kamer neerleggen bij een werkgroep die in zijn opdracht eind september afkomt met voorstellen voor de financiële activiteiten van de raden voor kinderbescherming.

de ouders het oneens zijn met het advies van de kinderbescherming en dat zal de rechter op scherp stellen. Uw pleidooi om ouders gelijkwaardige rechtsmiddelen te verschaffen stamt een beetje uit het bolwerkdenken”, aldus Kosto. Bovendien wil de staatssecretaris de deskundigheid bij de Kinderbescherming vergroten door de 'monocultuur' van maatschappelijk werkers te doorbreken en haar meer deskundigen van buiten te laten inhuren. Dat de Kamer daar nog niet tevreden mee was deed Kosto af als „angst voor deskundigheid”.

De organisaties van ouders zullen zich niet direct opheffen als hun twee grootste wensen zijn vervuld. Volgens Erik Rijks, voorzitter van het platform 'Laat ouders ouder blijven', rest dan nog het gevecht tegen de wettelijke regeling dat hulpverleners, op voorwaarde dat zij zorgvuldig te werk gaan, het adres van weggelopen kinderen geheim mogen houden. „Wat is dan zorgvuldige hulpverlening?” vroeg Rijks zich af. In de ogen van de ouders moet die gericht zijn op het herstellen van de band tussen kind en ouder. Volgens Rijks is het huidige beleid, waarbij een kind een kamer en een bijstandsuitkering krijgt die vervolgens op de ouders wordt verhaald, „een beloning op weglopen: 800 piek zakgeld in de maand en een kamer in Amsterdam”.

NV/hN 28-6-91

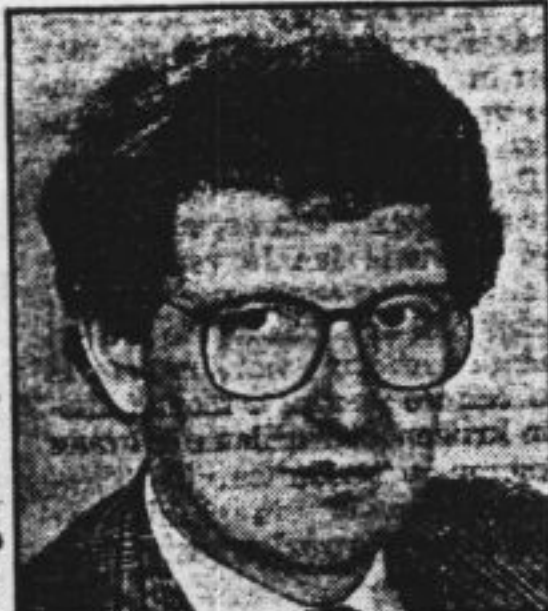
Aktua schokt met kinderporno

Van onze RTV-redactie
Bij de TROS zijn verontwaardigde telefoontjes binnengekomen na de uitzending van Aktua woensdagavond waarin beelden van kinderporno werden vertoond. Alhoewel de beelden elektronisch vervormd waren, belden al direct na de uitzending mensen op die zeiden geschokt te zijn.

Volgens eindredacteur Nico Steenbergen ging het om materiaal dat beschikbaar was gesteld door de Duitse justitie. Hij zegt dat er bij de TROS lang gepraat is over de vraag of het wel verantwoord zou zijn om de beelden te laten zien. "Natuurlijk hebben we uitvoerig overwogen of we het wel konden laten zien. Uiteindelijk hebben we ervoor gekozen omdat het onderwerp anders weer zo abstract zou worden gepresenteerd. Bovendien blijf je dan toch zitten met de opvatting dat het allemaal wel mee zou vallen, dat het in het buitenland zo overdreven wordt," aldus Steenbergen.

Ook hij was geschokt van de beelden die de redactie had gekregen van de Duitse justitie. "In totaal ging het om negen uur materiaal. Er zijn echt geen woorden voor, als je dat ziet. Het is gruwelijk. Wij hebben er lang over gepraat en hebben uiteindelijk gekozen voor de minst erge beelden, die in totaal maar veertig seconden duurden."

Naast het tonen van de 'gruwelijke ernst', van het onderwerp, wilde Aktua met deze opzet ook kritiek leveren op de besluiteloosheid van het Nederlandse ministerie van Justitie en van de Tweede Kamer. "Je kunt in ons land hoogstens drie maanden gevangenisstraf krijgen. Maar dan moet je al op heterdaad betrappt zijn. De Duitse justitie bijvoorbeeld, begrijpt daar helemaal niks van. Wij wilden laten zien dat wij het ook onbegrijpelijk vinden," aldus Steenbergen, die er nog aan toevoegt dat het hem spijt als kijkers door het zien van de beelden in de problemen zijn gekomen.

■ NICO STEENBERGEN

Kijkers geschokt over kinderporno in Aktua

MILVERSUM • GPD

Bij de TROS zijn verontwaardigde telefoontjes binnengekomen na een uitzending van TROS-Aktua woensdagavond waarin beelden van kinderporno werden vertoond. Alhoewel de beelden elektronisch vervormd waren, belden al direct na de uitzending mensen op die zeiden geschokt te zijn.

Volgens de eindredacteur van het actualiteitenprogramma, Nico Steenbergen, ging het om materiaal dat beschikbaar was gesteld door de Duitse justitie. Hij zegt dat er bij de TROS lang gepraat is over de vraag of het wel verantwoord zou zijn om de beelden te laten zien. "Natuurlijk hebben we uitvoerig overwogen of we het wel konden laten zien. Uiteindelijk hebben we ervoor gekozen omdat het onderwerp anders weer zo abstract zou worden gepresenteerd. Bovendien blijf je dan toch zitten met de opvatting dat het allemaal wel mee zou vallen, dat het in het buitenland zo overdreven wordt," aldus Nico Steenbergen.

Ook hij was geschokt van de

beelden die de redactie had gekregen van de Duitse justitie. "In totaal ging het om negen uur materiaal. Er zijn echt geen woorden voor, als je dat ziet. Het is gruwelijk", zo zegt hij.

"Wij hebben er lang over gepraat en hebben uiteindelijk gekozen voor de minst erge beelden, die in totaal maar veertig seconden duurden."

Naast het tonen van de 'gruwelijke ernst', van het onderwerp, wilde TROS-Aktua met deze opzet ook kritiek leveren op de besluiteloosheid van het Nederlandse ministerie van Justitie en van de Tweede Kamer. "Je kunt in ons land hoogstens drie maanden gevangenisstraf krijgen. Maar dan moet je al op heterdaad betrappt zijn. De Duitse justitie bijvoorbeeld, begrijpt daar helemaal niks van. Wij wilden laten zien dat wij het ook onbegrijpelijk vinden", aldus Steenbergen, die er nog aan toevoegt dat het hem spijt als kijkers door het zien van de beelden in de problemen zijn gekomen.

Aktua schokt kijkers met kinderporno

De TROS heeft verontwaardigde telefoontjes gekregen na een uitzending van Aktua, woensdagavond, waarin beelden van kinderporno werden vertoond. Alhoewel de beelden elektronisch waren vervormd, belden al direct na de uitzending geschokte kijkers op.

Volgens de eindredacteur van het programma, Nico Steenbergen, ging het om materiaal dat beschikbaar was gesteld door de Duitse justitie. Hij zegt dat er bij de TROS lang gepraat is over de vraag of het wel verantwoord zou zijn om de beelden te laten zien.

"Natuurlijk hebben we uitvoerig overwogen of we het wel konden laten zien. We hebben het gedaan omdat het onderwerp anders zo abstract zou worden gepresenteerd. Bovendien blijf je dan toch zitten met de opvatting dat het allemaal wel mee zou vallen, dat het in het buitenland zo overdreven wordt."

Ook hij was geschokt van de beelden die waren geredigeerd door de Duitse justitie. "In totaal ging het om negen uur materiaal. Er zijn echt geen woorden voor, als je dat ziet. Het is gruwelijk", zegt hij.

"Wij hebben uiteindelijk ge-

kozen voor de minst erge beelden, die in totaal maar veertig seconden duurden." Naast het tonen van de 'gruwelijke ernst', van het onderwerp, wilde Aktua met deze opzet ook kritiek leveren op de besluiteloosheid van het Nederlandse ministerie van Justitie en van de Tweede Kamer.

"Je kunt in ons land hoogstens drie maanden gevangenisstraf krijgen. Maar dan moet je al op heterdaad zijn betrappt zijn. De Duitse justitie bijvoorbeeld, begrijpt daar helemaal niks van. Wij wilden laten zien dat wij het ook onbegrijpelijk vinden", aldus Steenbergen.

Kijkers tegen plan sexnet

De plannen van het Engelse satellietkanaal After 12 om vanaf november erotische films uit te gaan zenden, stuit natuurlijk op flink verzet. Geschokte kijkers onder leiding van de conservatieve kijkersvakbond van Mary Whitehouse zijn bang dat jonge kinderen stiekem naar de uitzendingen kunnen kijken. Whitehouse doet een beroep op de Britse regering om de plannen te verijdelen. De initiatiefnemers willen zich volgend jaar ook op het Europese vasteland gaan richten. Het sex-kanaal zal gebruik gaan maken van dezelfde decodersapparaatuur als Sky, een van de satellietomroepen in het Verenigd Koninkrijk. Net als het Nederlandse Filmnet worden de uitzendingen gecodeerd. Een kastje zorgt er tegen betaling voor dat het signaal wordt ontrafeld. In een miljoen Britse huishoudens staat zo'n apparaatje.

Adverteerders worden toegelaten op het kanaal, maar ze moeten wel "enig niveau" hebben. Het kanaal heeft geen interesse in adverteerders die de uitzendingen een groezelig karakter geven, aldus de eigenaren.

Kinderporno

Wij waren heel verontwaardigd bij het zien van kinderporno vorige week woensdagavond in TROS-Aktua.

De TROS wil gewoon kijkers trekken, en hoe? Van te voren even zeggen wat er komt, kinderporno dus, en dan maar uitzenden. Nota bene verboden porno moet de TROS toch nog even laten zien. We zijn dus hartstikke geschrokken!

WESTEREMDEN

Sanne Ros
dertien jaar

RTL kindershow opwindend

AKEN - De Akense bondsdagafgevaardigde Ulla Schmidt heeft aangekondigd gerechtelijke stappen te overwegen tegen RTL's Mini Playback Show. Uit een onderzoek zou blijken dat acht procent van de kijkers zich door de 'sexy' kinderoptredens seksueel opgewonden voelt. Schmidt wil in het kader van de verscherping van maatregelen tegen kinderporno het programma van de buis verbannen.

Wetenschappers wagen zich onder congresvoorzitter Bezemer aan politiek standpunt Seksuologen wijzen martelingen af

Van onze verslaggeefster **VK JET BRUINSMA**
MAARSEN — De foto's van seksuele martelingen die deze week in het RAI-congrescentrum in Amsterdam hangen, worden de zeshonderd deelnemers aan het tiende Wereldcongres voor Seksuologie niet echt opgedrongen. Maar ze moeten wel moeite doen om de confrontatie ermee uit de weg te gaan. Psychotherapeute drs Willeke Bezemer is voorzitter van het congres. Ze is er trots op dat seksuele martelingen een belangrijk onderwerp van debat zijn tijdens het congres. Dat is voor het eerst op een seksuologencongres, en het gebeurt op Nederlands initiatief.

Nog trotser is de voorzitter op de resolutie die het congres in zijn slotvergadering naar alle waarschijnlijkheid zal aannemen. Daarin wordt seksuele marteling veroordeeld. Deze vorm van schending van de mensenrechten wordt in meer dan honderd landen in praktijk gebracht, schrijven de opstellers van de resolutie, de seksuologen prof. dr G. van Dijk en drs B. Lam, in hun argumentatie voor het stuk. Nederlandse kopstukken op het terrein van de seksuologie — onder wie Herman Musaph, Jos Frenken en Bezemer zelf — zijn het al eens over de tekst van die resolutie.

— *Natuurlijk wijzen ook de seksuologen seksuele martelingen af, net als alle welkenkende mensen. Waarom is die resolutie zo belangrijk?*

„Alle wereldburgers moeten dat

standpunt innemen, zeker. Maar in het bijzonder mensen uit het vakgebied van de seksuologie kunnen het probleem op een andere manier benaderen dan de meeste andere mensen. Zij weten beter hoe schadelijk seksuele mishandeling is. Seksuologen hebben seksuele marteling tot dusver beschouwd als iets van de politiek. Door de resolutie aan te nemen, wordt duidelijk dat seksuologen er niet buiten kunnen blijven staan.”

— *Maar welke meerwaarde bieden de seksuologen aan het anti-seksuele-martelingen-standpunt van de rest van de wereld?*

„Die houden niet op doordat we met x'n vijf- of zeshonderden die resolutie tekenen. Maar het is wel weer een beroepsgroep die wordt toegevoegd aan het lijstje van tegenstanders. Je kan je handen niet schoonhouden. Seksuologie is politiek. Misschien dat ons standpunt in de verschillende landen langzaam doordringt en invloed gaat hebben.”

— *De lijst van thema's die tijdens het congres worden behandeld, is lang en gevarieerd. Misbruik, liefde, de prostitutie in jezelf, seks en kanker, chronische ziekte en wat jongens echt willen, het is een kleine greep uit de baaierd van onderwerpen. En incest natuurlijk. Worden de mensen langzamerhand niet incest-moe? Het is erg en het mag niet, maar dat weten we langzamerhand wel.*

„Ja zeker. Maar wat krijgt het grote publiek voortdurend om de oren? Dat één op de zeven vrouwen als kind is misbruikt. Steeds weer het verhaal van de zielige vrouwen en de verschrikkelijke mannen. Zulke verhalen bieden wel-

nig perspectief. Ik zelf klim in de hoogste boom omdat ik voortdurend te horen krijg dat vrouwen alleen maar slachtoffer zijn. En ik begrijp best dat mannen kwaad worden als ze alsmat in de rol van de brute dader worden gedrukt. Het wordt tijd om anders om te gaan met incest. Uitleggen hoe het komt dat een klein meisje met haar kont loopt te draaien, duidelijk maken dat niet alle mannen zonder grenzen zijn.”

— *Incest moet uit de sfeer van schuld en zielig?*

„Ja. Het moet niet zo beladen zijn. Ik werd laatst geconsulteerd door een onderwijzer die vermoedde dat een meisje op zijn school slachtoffer was van incest. Volgens mij wezen allerlei signalen daar inderdaad op. Die onderwijzer wist absoluut niet wat hij moest doen. Hij durfde er niet met het meisje over te praten. Maar zo is het bij iedereen, de moeder, de oma, een tante, niemand durft iets te doen uit angst iets verkeerd te doen en daardoor onherstelbare schade aan te richten. Terwijl er toch tussendoor wel eens een moment is, waarop je iets kunt zeggen of vragen. Mensen uit de omgeving zijn toch niet volledig verantwoordelijk voor de hulpverlening. Als er niet over de dingen wordt gepraat, gaat het probleem veel meer vastzitten. Dan is er ook geen correctie mogelijk.”

— *Elke twee jaar wordt er een wereldcongres over seksuologie gehouden, om de beurt in een ontwikkeld land en een ontwikkelingsland. Tijdens het congres in Amsterdam wordt gediscussieerd over de functie van seksuologie in ontwikkelingslanden. Hebben ze in die landen geen andere zaken aan hun hoofd?*

„Er zijn collega's die vinden dat er meer seksuologen in ontwikkelingslanden moeten komen dan de paar die er nu voor de *happy few* werkzaam zijn. Ik vraag me wel af: wat doe je zo'n land aan? Hoe belangrijk we seksuologie ook vinden, je moet eerst te eten en te drinken hebben en een dak boven je hoofd. Maar dan kan het snel gaan. In Roemenië — de Oostbloklanden zijn voor het eerst aanwezig op ons wereldcongres — hebben we cursussen gegeven over voorbehoedmiddelen en nieuwe abortustechnieken. Maar al heel vlug bleek dat de hulpverleners daar grote behoefte hadden aan *counseling* (een vorm van gesprekstechniek, red.). Als je voorbehoedmiddelen introduceert, heb je binnen het jaar ook te maken met de man-vrouw-verhouding. Een relatie verandert als de vrouw de pil gaat slikken. Als die relatie dat niet aankan, doe je iets vreselijks door het introduceren van de pil.”

— *Zo bezien is seksuologie een luxe-vak. Je komt er pas aan toe als aan de basisbehoeften is voldaan.*

„Seksuologie is geen luxe-vak. Als je aanhoudend seksuele problemen hebt met je partner of bij jezelf, dan merk je dat het geen luxe-vak is. Via seksualiteit kun je heel dicht bij iemand komen. Als dat niet lukt, kun je iets wezenlijks van jezelf niet kwijt. Dat geeft mensen over de hele linie een naar gevoel. Als je seksuele problemen hebt, grijpt dat heel diep in. Niet op leven en dood, dat is waar. Ik overdrijf niet. De mensen die op mijn spreekuur komen, gaan heel diep gebukt onder hun seksuele problemen. Reken maar, want anders gingen ze niet naar een hulpverlener.”

vak

Seksuologie is echt een

'Prettige van seks wordt overschaduw'd door problemen'

Van een onzer verslaggevers **TR 19**
In Leningrad opereert een dokter elke week maximaal vier oud-militairen die in Afghanistan op een landmijn getrap hebben. Doordat daarbij bepaalde elementen van de bloedsomloop beschadigd zijn, kunnen deze jonge mannen geen erectie meer krijgen. In sommige gevallen is de penis helemaal verdwenen en moet Nikolai Koesjnirenko een nieuwe vormen uit een deel van de borstkas.

De uroloog-seksuoloog Koesjnirenko is een van de deelnemers aan het Tiende wereldcongres voor seksuologie, dat vanochtend in Amsterdam begint. Koesjnirenko liep gisteren nog wat te dwalen in de Rai. Hij liet een serie dia's zien van zwaar verminkte onderbuiken en legde uit hoe hij samen met een ingenieur van de militaire medische academie in Leningrad protheses maakt, die hij later bij de vroegere frontsoldaten inbrengt. Het is allemaal fotografisch gedocumenteerd. En ook al blijft het behelpen, zijn laatste dia toont een gelukkig glimlachend paar.

De aanwezigheid van kolonel arts Koesjnirenko toont aan dat het wereldcongres ditmaal grotere aandacht schenkt aan Oost-Europa. Een van de organisatoren van het congres, de Nederlander Woet Gianotten, legt uit dat in Oost-Europa het gebruik van voorbehoedmiddelen nog weinig algemeen is en het valt dan ook te begrijpen dat de farmaceutische industrie bereid was voor zestig Oosteuropese deelnemers de reis te sponsoren.

Koesjnirenko's aanwezigheid geeft ook aan dat seksuologie een vak is dat een medische en een gedragswetenschappelijke kant heeft. Trouwens, is het wel een vak? De Groningse seksuoloog Jelte Drenth, verbonden aan de Rutgersstichting,

vindt van wel, maar hij meldt dat Nederlanders met seksuele problemen die naar een seksuoloog gaan, dat doorgaans niet vergoed krijgen. Hij noemt zich hardnekkig 'seksuoloog', maar seksuologie is geen erkend specialisme. „Xaviera Hollander zou zich ook met enig recht seksuologe mogen noemen.”

De Regionale instellingen voor ambulante geestelijke gezondheidszorg (Riaggs) beweren wel dat cliënten met seks-problemen er aan het goede adres zijn, maar zijn ervaring bij de Rutgersstichting leert dat

toch veel mensen bij de Riaggs hun neus stoten, omdat sommige therapeuten seks nog steeds een griezelig terrein vinden. Seksuologen komen via problemen in aanraking met hun klanten. Dat maakt dat de seksuologie nogal gericht is op het oplossen van die problemen. Toch vindt Drenth het nodig dat de problemen minder in de schijnwerpers komen. „De laatste jaren is het prettige van seks te veel overschaduw'd door de berichten over geweld en aids”, zegt hij. „We moeten vooral niet vergeten dat mensen toch nog veel pret aan seks beleven.”

Achtergrond

Van de bezoekers van het wereldcongres is ongeveer de helft arts, de rest komt uit de wereld van de gedragswetenschappen en biologie. Die laatsten horen er ook thuis,

vindt Drenth, „want in de seksualiteit herinnert de mens zich dat hij ook een dierlijke achtergrond heeft.”

Dit keer wordt het congres bezocht door een kleine groep afgevaardigden uit Afrika. „Seksuologie ontbreekt vrijwel in Afrika. We weten hoegenaamd niets over het seksueel gedrag van de Afrikaan. Vooral het oog op de verspreiding van aids is dat een ernstig tekort. Niemand kan een sluitende oorzaak

angeven voor de verspreiding van het HIV-virus zowel bij mannen als bij vrouwen in de landen bezuiden de Sahara. We hopen dat er deze week in Amsterdam een vereniging van Afrikaanse seksuologen wordt opgericht.”

Opvallend is de verwachte komst van enkele Chinese seksuologen, uit Hongkong, maar ook uit de Volksrepubliek. Sinds twee jaar woedt in

China een felle strijd tegen de 'gele papieren', de lokale uitdrukking voor pornografisch drukwerk. De Hongkongse psychiaters Lee en Fan stelden bij een onderzoek in Shanghai vast dat een op de tien studenten ervaringen heeft met heteroseksueel geslachtsverkeer. Een op de twintig studenten had homoseksuele ervaringen en 0,6 procent had seksueel contact met dieren gehad. Het heteroseksuele geslachtsverkeer was in twintig procent van de gevallen oraal en tien procent deed het anaal.

Een aantal bezoekers is naar Amsterdam gekomen, getrokken door het tolerante klimaat in ons land. De Nederlandse seksuologie neemt in de wereld een aparte plaats in. In het buitenland buigt de seksuoloog zich meestal over de vraag hoe een patiënt geholpen kan worden om

een seksueel leven te leiden dat loopt volgens het boekje. Nederlandse seksuologen gaan er meer van uit dat ieder geholpen moet worden om een seksleven te krijgen dat bij hem of haar past. De seksuologie in Nederland heeft een sterke psychotherapeutische kant.

Drenth geeft een voorbeeld van een vrouw die bij hem om raad kwam. Zij leed aan vaginisme, een meestal psychische aandoening die maakt dat de coïtus voor de vrouw pijnlijk is. Mensen die eraan lijden hebben weinig plezier bij het vrijen 'volgens het boekje'. Maar in dit geval was

zowel de vrouw als haar partner dik tevreden met hun seksuele omgang. Ze hadden zelfstandig ontdekt dat seksuele bevrediging niet per se via de vagina hoeft te verlopen. Het enige was dat zij graag een kind wilden. Dokter Drenth wees

toen de weg naar de kunstmatige inseminatie.

„Wij proberen mensen vrij te maken en hen te helpen een gelukkig seksleven te leiden overeenkomstig hun eigen mogelijkheden en beperkingen. Deze manier van beoefening van de seksuologie is in Nederland sterk ontwikkeld en we hopen daarvan iets aan onze gasten over te brengen.”

Berlijnse School

Nederland heeft veel geprofiteerd van de 'Berlijnse School' van seksuologen. De Duitse seksuologen waren in de jaren dertig veelal van joodse afkomst. Bovendien werd deze wetenschap door de nazi's verboden. Het gevolg was dat enkele Duitse seksuologen naar Nederland vluchtten.

Een van de laatste getuigen uit die periode is de Amsterdamse psychiater en seksuoloog prof. dr. H. Musaph. Hij is de ere-voorzitter van het congres. „Nederland is betrekkelijk tolerant”, zegt hij. „Geboorteperking wordt algemeen aanvaard. Daardoor heeft Nederland het laagste percentage abortussen van de hele wereld. Homoseksuele contacten zijn legaal voor volwassenen en abortus ligt in de wet verankerd. Zover is het in de rest van de wereld nog niet. Met name in de Derde Wereld sterft jaarlijks een miljoen vrouwen in hun vruchtbare jaren als gevolg van illegale zwangerschapsafbreking, geslachtsziekten en het ontbreken van medische hulp.” Het wereldcongres zou morgen en vrijdag worden gevolgd door een speciaal congres 'Seks en religie'.

Doordat zich tot dusver slechts 50 mensen hebben ingeschreven, is dit een dag verkort. Secretaris dr. J. Kerssemakers van het Katholiek Studiedecentrum voor Geestelijke Volksgezondheid, organisator, vreest dat de toegangsprijs deelnemers heeft afschrikt. De toenemende aandacht voor geestelijke gezondheid en levensbeschouwing en een niet aflatende stroom berichten over seksueel misbruik door hulpverleners, onder wie pastores, vormden de aanleiding voor het sub-congres. Mede-organisator H. Brautigam, pastor-therapeut in Amsterdam, is teleurgesteld over de belangstelling. Juist in de kerken is aandacht voor seksuele vragen hard nodig. De kerken zijn nog steeds benauwd voor seksualiteit en hebben met begrippen als zonde, schuld en onderworpenheid voor heel wat 'seksuele verwarring' gezorgd.

De kruisvaart tegen seks

AD 22
Er zijn weinig onderwerpen die zo hardnekkig de kerkelijke agenda's blijven beheersen als het thema seksualiteit. Bijna geen dag gaat voorbij of de een of andere kerk doet een uitspraak, geeft een geschrift uit of roept haar leden bijeen om de heersende seksuele moraal aan de kaak te stellen.

Rooms-katholieke bisschoppen verzetten zich her en der tegen de verspreiding van voorbehoedsmiddelen, ook als deze geschiedt om alds of overbevolking te voorkomen. De presbyterianen in Amerika verwerpen homoseksueel gedrag als moreel verwerpelijk en onderstrepen de 'heiligheid' van het huwelijk. En de Nederlands-Hervormde Kerk schrijft druk nota's over homoseksualiteit, maar intussen wordt er vanuit hoge colleges nog steeds tucht uitgeoefend over homo's.

Wie meent dat de tijd waarin 'zonde' overwegend betrekking had op seksuele vergrijpen, voorbij is, maakt zich een illusie. Het institutionele christendom zoekt zijn identiteit nog steeds voor een groot deel in lustvijandigheid.

Obsessie

Vanwaar deze christelijke obsessie met seksualiteit? Zoals met name de theologen Uta Ranke-Heinemann en Peter Brown hebben aangetoond, heeft die bezetenheid heel oude wortels. Al in Jezus' tijd bestonden er groepen gnostici die het lichaam van de mens minderwaardig achtten. Zij beschouwden het als een kerker, waaruit de goddelijke 'vonk' van de geest bevrijd diende te worden.

Het meest geëigende middel daartoe was seksuele onthouding, want niets stond die bevrijding zozeer in de weg als de seksuele hartstocht. Anderzijds werd het vroege christendom geconfronteerd met de noodzaak tot voortplanting, omdat het Romeinse Rijk voor zijn voortbestaan afhankelijk was van een rijk gezinsleven. Onder keizer Augustus bij voorbeeld werden slechts vier van de honderd mensen ouder dan vijftig jaar.

Het christendom weerstond aanvankelijk beide stromingen. Om te beginnen verwachtten de eerste christenen dat nog in hun eigen dagen Jezus het rijk van God zou vestigen, reden waarom ze geen boodschap hadden aan de instandhouding van het Romeinse rijk. Bovendien stond de lichaamsverachting van de gnostiek haaks op het jodendom, waaruit deze christenen voortgekomen waren. Er bestonden in Israël wel gnostische sekten, zoals die van Qumran, maar die wortelden meer in het Griekse dan in het joodse denken.

Deze christelijke houding veranderde evenwel toen steeds meer niet-joden christen werden en bovendien de verwachte wederkomst van Jezus uitbleef. Vooral toen onder de Romeinse keizer Constantijn het christendom de officiële godsdienst werd, kwam bijna alle nadruk te liggen op de voortplanting, maar zonder dat christenen daar plezier aan mochten beleven. Want seksueel genot vertroefde de geest.

Een man die hierin een belangrijke rol heeft ge-

speeld, was de heilige Augustinus (354-430). Hij behoorde elf jaar lang tot een gnostische groepering — het manicheïsme — en bleef ook na zijn bekering de seksuele lust als de bron van alle kwaad beschouwen. Zijn uitermate negatieve kijk op alles wat met lichamelijke te maken had, baseerde hij vooral op Paulus. Bij Jezus zelf had hij dan ook niet terecht gekund, want bij hem was geen sprake van enig wantrouwen jegens lichamelijke. Het allerlaatste dat van Jezus gezegd kan worden was, dat hij geobserveerd werd door seksualiteit.

Des te meer echter het christendom. Zowel de rol van de gnostiek als die van de voortplanting bleef als draden door zijn geschiedenis lopen. De kerkelijke bezetenheid inzake seksualiteit groeide uit tot een weersinwekkende hysterie.

Niet alleen coltus interruptus, maar ook het afwijzen van geslachtsverkeer binnen het huwelijk of een vorm van vrijen, waarbij de vrouw bovenop de man lag, golden lange tijd als vreselijk kwaad. Met de zegen van de kerk werden praktiserende homoseksuelen opgehangen of verdronken. Nog tot ver in onze eeuw plachten biechtvaders kleine kinderen te ondervragen over de 'zinnelijkheid' van hun krijgerspelletjes, en riepen dominees hel en verdoemenis af over dames die weigerden hun kuit te bedekken.

Dat deze houding nu wat aan het veranderen is, komt niet alleen door de tijdgeest, maar ook door het christelijke denken zelf. In de eerste plaats is het christendom zich sterker bewust aan het worden van zijn joodse wortels. Dat brengt een herwaardering van de lichamelijke met zich mee. Bovendien dwingt de secularisatie christenen ertoe meer te hechten aan de kwaliteit van hun geloof, dan aan de macht van hun getal. Met als gevolg dat aan de bases van de gevestigde kerken een nieuwe moraal aan het groeien is die seksuele relaties meer beoordeelt naar de liefde en trouw die erin geïnvesteerd worden, dan naar hun status of productiviteit.

Vrijer

Natuurlijk, dit nieuwe omgaan met seksualiteit is vrijer en minder krampachtig dan dat van vroegere generaties. Maar is het daarom minder verantwoordelijk? Het huwelijk mag dan heilig heten, het verbergt niet zelden uitermate onheilige verhoudingen. Terwijl verbintenissen tussen lesbiennes, homo's en gewoon samenwonenden vaak een grote inhoudelijke kwaliteit uitstralen.

Als die kerken die zich zo druk maken over de heiligheid van het huwelijk, iets meer van Jezus zelf hadden geleerd, zouden ze bezeten zijn van liefde, niet van seksualiteit. Liefde tilt seksuele relaties immers boven hun menselijke gebrokenheid uit, onafhankelijk of het homo's of hetero's zijn die ze onderhouden. Niet een boterbriefje of een certificaat van 'normaal' gedrag ontaluit het rijk van God, maar veeleer de rafelige rimpels opgelopen in een leven van toewijding.

Seksuoloog voorspelt contra-revolutie

door Aldert Schipper TK

Terwijl de seksuologie nog nauwelijks een gevestigde en algemeen erkende wetenschap is, wordt zij alweer bedreigd. Niet door overblijfselen van Victoriaanse preutsheid, maar door de 'seksuele contrarevolutie'.

De Amerikaanse seksuoloog John Money legde gisteren op het Tiende Wereldcongres voor seksuologie in Amsterdam wel een parallel met de golf van preutsheid, die in de vorige eeuw in het kielzog van de syfilis-epidemie vanuit Europa de wereld overspoelde.

Dit keer komt de nieuwe preutsheid niet uit Europa maar uit Amerika. „De seksuologie als wetenschap dreigt te worden weggevaagd door het opkomend satanisme en het misbruik van seks”, hield hij de congresgangers voor.

Nadat in de vijftiende eeuw syfilis zijn intrede deed in West-Europa heeft men er lang over getwijfeld wat de oorzaak van de ziekte kon zijn. Dat zij door geslachtsverkeer werd overgedragen was spoedig duidelijk, maar men veronderstelde lang dat een losbandig leven op zichzelf al voldoende was om het als syfilis-lidder te beëindigen.

In 1758 maakte de wetenschap — naar het leek — een belangrijke stap voorwaarts. Het was de Zwitserse arts Simon André Tissot opgevallen dat syfilis overdraagbaar was van ouder op kind en hij trok daaruit

de conclusie dat het een degeneratie-ziekte was. Dat sloot mooi aan bij een andere klassieke gedachte, dat degeneratie kan worden veroorzaakt door het verloren laten gaan van sperma. Zulke ideeën behoren tot de schat van waangedachten die de mensheid in verschillende culturen heeft ontwikkeld. Bij sommige groepen mensen in Nieuw-Guinea bestaat bijvoorbeeld het idee dat het sperma van opgroeiende jongens ('de melk' van mannen) nodig is om kleine jongens te voeden, zodat die later hun eigen sperma kunnen voortbrengen. Toen Tissot zijn 'Verhandeling over de ziekten veroorzaakt door onanisme' en zijn oproep om zaad niet verloren te laten gaan in het openbaar publiceerde, leek dat logisch en juist.

In het vervolg zouden masturberen en nachtelijke zaadlozingen behoren tot de onomstreden oorzaken van ziekte. En niet uitsluitend van syfilis of gonorrhoe. Dat duurde tot 1870, toen Pasteur en Koch ontdekten dat masturberen geen oorzaak kon zijn van syfilis. Toch duurde het nog lang, tot de introductie van het condoom en van de penicilline, eer die wetenschap gemeengoed was. „De verworvenheden van de seksuele revolutie worden bedreigd”, zei de Amerikaanse seksuoloog Money gisteren. „Een revolutie wordt in de geschiedenis gevolgd door een contra-revolutie en dat lot treft ook de seksuologie, die lang moest opboksen tegen allerlei weerstanden.” Money signaleert in Amerika tal van tekenen die er op wijzen dat er een antiseksuele heksenjacht aan komt. Hij vertelde het verhaal over Michelle Smith, die in 1980 een boek schreef over seksueel misbruik waarvan zij sinds haar vierde jaar het slachtoffer was. Het misbruik werd gepleegd door een groep 'satanisten', waarvan haar moeder ook lid was.

Het boek van Smith werd volgens Money gevolgd door een hysterie waarin mensen links en rechts werden beschuldigd van misbruik van kinderen. Er ontstond een ware industrie tegen seksueel misbruik. Tussen 1984 en 1989 werden meer dan 100 Amerikanen in de beklagdenbank geconfronteerd met zogenaamde deskundigen op het gebied van seksueel misbruik, aldus Money. Het hoogtepunt was een zaak rond een school in Californië. In 1983 beweerde een moeder dat haar zoon van tweeënhalve jaar oud bloed aan de anus had. Ze had zelf een geslachtsziekte en vreesde dat haar

zoon die had opgelopen, totdat zij meende bewijzen te hebben dat haar kind op de kleuterschool werd misbruikt. De politie dacht dat de verkleuring aan de anus klopte met haar beschuldiging, vertelde Money gisteren.

De moeder maakte haar verhaal steeds opwindender. Het huis van de onderwijzer werd vergeefs doorzocht. De ouders van de overige kinderen kregen een briefje van de politie, waarin gevraagd werd extra op te letten. Hun werd aanbevolen zich in verbinding te stellen met een bureau waar men de kinderen confronteerde met 'anatomisch correcte' poppen en korte tijd daarna had men een serie video-tapes, waaruit bleek dat de kinderen massaal zouden zijn misbruikt.

Er kwam een zes jaar durend proces, waarbij alle onderwijzers werden vrijgesproken. De beschuldigingen bleken vals. „Het betekende dat 45 kinderen zes jaar lang gegijzeld werden door de industrie tegen seksueel geweld, die hen trachtte beschuldigen te ontlokken”, zei Money gisteren. „Deze tak van nijverheid is ontwikkeld door de seksuele contra-revolutie. Er komen steeds meer maatschappelijk werkers, psychologen of andere hulpverleners. Hun kenmerk is een gebrek aan wetenschappelijke kennis omtrent seksuologie. Hun dogma is dat kinderen niet kunnen liegen over seks. Zij ontdekken misbruik door dezelfde signalen aan de hand waarvan hun voorlopers in de vorige eeuw 'onanisme' (masturbatie) op het spoor kwamen.”

ACCUSATIONS OF CHILD SEXUAL ABUSE

Jan Wind

Dept. of Human Genetics, Free University, Amsterdam,
and Gooi-Noord Hospital, Blaricum, Netherlands

and

Benjamin Rossen

Meersenerweg 5P, 6222 AE Maastricht, Netherlands

(POSTER OF
HET CONGRES)

THE PROBLEM

The incidence of suspected, though not obvious, Child Sexual Abuse (CSA) has, in the Western world, recently remarkably increased. The ensuing accusations have grave consequences for the accused, the child and the child's family. Accused adults, guilty or not, face psychotrauma in addition to social and material losses. The children, abused or not, are often subject to intensive interrogations and become the centre of emotional, irrational reactions. Such actions by the child workers and others—paradoxically leading to, iatrogenic, abuse—culminate in the children's extremely traumatising sudden removal from their homes and placement in institutions or foster care for undetermined periods. Here we focus on the false positive rather than the false negative diagnoses.

QUESTIONS

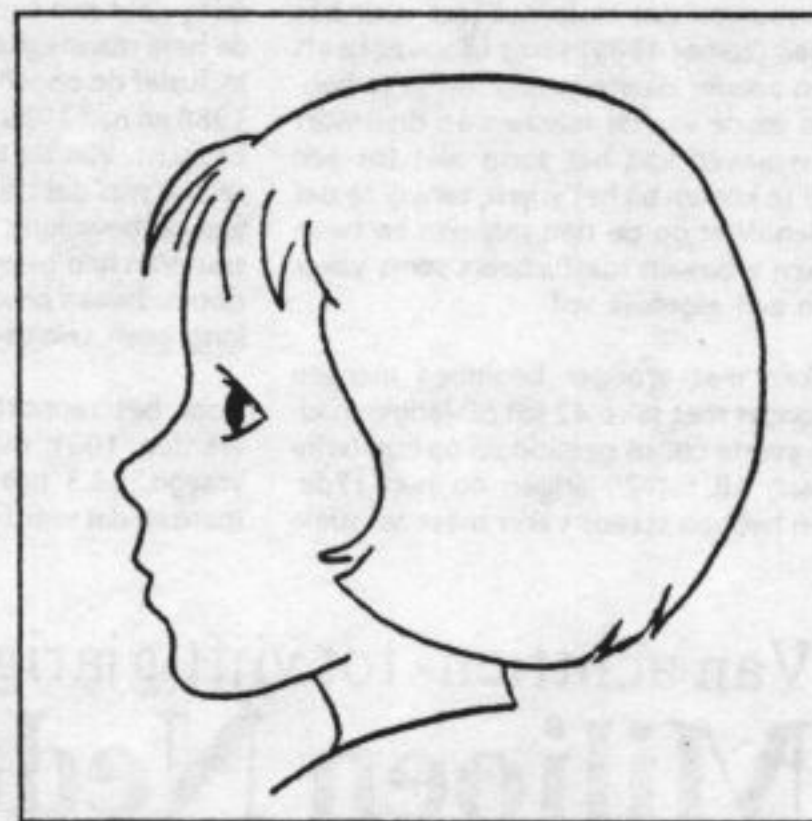
Why has the frequency of reported suspected CSA risen? Does it reflect a real rise in CSA? Or is there just a readiness to report it more often? Or is the suspicion more readily being raised reflecting e.g. a collective sensitisation to CSA? Or might the suspicion cynically be used, as in divorce cases? Or might the social service industry aim at promoting their profession and so attract more funding? Or are there other social-psychological processes at work? Why do child workers repeatedly take whole groups of children collectively into custody because of sexual, even 'ritual' or 'satanic', abuse? Isn't such behavior more reminiscent of mass paranoia and witch-hunting than of social service?

SOME POSSIBLE ANSWERS

1. The notion that children are asexual and should be protected from sexual knowledge and experience is a construction of bourgeois society. That very notion—clearly contrasting with attitudes of traditional societies—may even be considered an inverse form of and set the stage for CSA.
2. Every society shows tendencies to find scapegoats; think of negroes, homosexuals, Jews, Gypsies, witches and paedophiles. The contemporary folk devils are incestuous men and others crossing the socially prescribed boundaries of sexual attitudes towards children.
3. The title 'child protection' bestows an immunising aureole of unconditional social approval on protectionists. This may partly explain why they, and social workers in general, so often fool themselves about the effectiveness of their interventions, which, in turn, may lead them to abuse their power.
4. The diagnosis of CSA is in many cases difficult, yet it is often made by protectionists, like social workers, lacking the required, scientifically accepted, training.
5. The combination of children and sex (especially incest) triggers hardly controllable emotions in professionals and the public alike, which leads to irrational decisions.
6. The accused, often the father, will keep silent because he realises that his denial will not be believed: 'where there is smoke, there must be fire.'
7. Child protection laws in Western societies are aberrant by denying the accused and the child the rights that are common in criminal law.

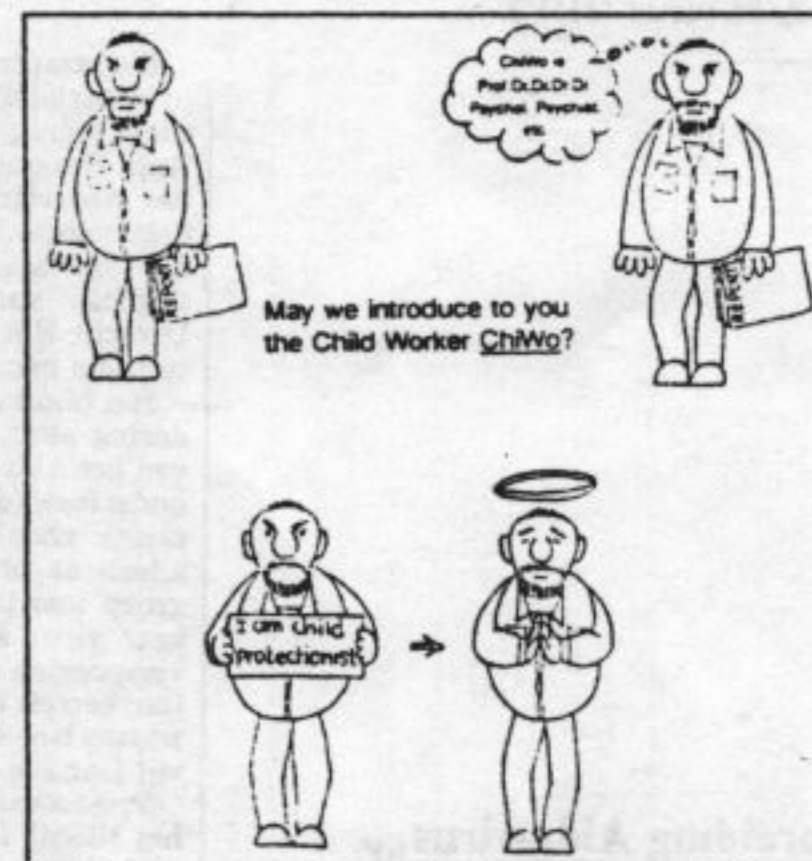
POSSIBLE SOLUTIONS

1. The public attitude should be shifted away from the above anti-sexuality taboo. That very taboo causes fear and guilt in undiscovered cases, and panic and public shame in discovered ones.
2. National guidelines for diagnosing CSA (e.g. concerning interrogation techniques) need to be developed by scientists aware of the above problems.
3. The laws need to be reformed granting the accused and the children the same rights as exist in criminal law. Children of, say, over ten should be given the right to determine what is being done in their own interests.

Some examples of collective paranoia

Geographical location	Point of time accused	No. of children	No. of children	Proof	Children's detention period
Jordan, Minnesota	1963	25	3	no	0
Bakersfield, California	1964	86	21	no	unknown
Manhattan Beach, Calif.	1963	7	349	no	0
Westport, New York	1964	hundreds	hundreds	no	0
Cleveland, U.K.	1967	unknown	125	no	7-12 months
Rochdale, U.K.	1960	unknown	13	no	9-12 months
Orkney Islands, U.K.	1981	3	9	no	5 weeks
Oude Pekela, Netherlands	1967	vague	60	no	0
Vlaardingen, Netherlands	1968	ca. 13	13	no	9 months

CONCLUSION

A rational rather than an emotional approach may assist in reducing the number of false positive (and false negative) diagnoses of CSA and hence in preventing the Kafkasque ordeals now inflicted upon innocent citizens, adults and children alike.

Seksuele moraal nauwelijks veranderd

VK 18/6

Van een onzer verslaggevers
AMSTERDAM — Veertig procent van de Nederlanders met een vaste relatie vrijt gemiddeld twee keer in de week. 17 procent doet het vaker. De Nederlander is meer dan ruim voldoende tevreden over het seksuele verkeer. Mannen geven hun seksleven gemiddeld een 7,3 en vrouwen een 7,5.

Dat zijn cijfers afkomstig uit het gisteren gepubliceerde onderzoeksrapport Seksualiteit in Nederland. Het rapport is een co-productie van Gertjan van Zessen van het Nisso (Nederlands Instituut voor sociaal-seksuologisch onderzoek) en Theo Sandfort van de werkgroep Homostudies van de Universiteit in Utrecht. Het was het derde onderzoek van deze aard. Uit vergelijking met de resultaten uit 1968 en 1981 blijkt dat de gemiddelde Nederlander sinds 1981 niet toegeeflijker is geworden. Maar hij legt ook geen strengere normen aan dan in 1981.

Geeft de gemiddelde Nederlander een ruime voldoende aan zijn seksleven, toch zegt 34 procent van de mannen en zelfs 57 procent van de vrouwen dat ze in het jaar voor het onderzoek (zomer 1989) soms of vaker heeft gevreeën zonder daar eigenlijk zin in te hebben. Een derde van de mannen en driekwart van de vrouwen lukt het soms niet tot een orgasme te komen bij het vrijen, terwijl ze dat wel willen. Vier op de tien mannen en twee op de tien vrouwen masturbeert soms vaker dan men zelf eigenlijk wil.

Vergeleken met vroeger beginnen mensen steeds jonger met seks. 42 tot 50-jarigen hadden hun eerste coïtus gemiddeld op hun twintigste jaar; 18 tot 25-jarigen op hun 17de. Jongeren hebben steeds vaker meer seksuele

relaties voordat ze zich langdurig binden. Dertien procent van de mannen en tien procent van de vrouwen is wel eens verliefd geweest op een seksegenoot. Daadwerkelijke homoseksuele contacten rapporteert twaalf procent van de mannen en vier procent van de vrouwen. Vier procent van de mannen en een half procent van de vrouwen beschouwt zich nu als overwegend homoseksueel of lesbisch. Bijna twee procent van de mannen en een half procent van de vrouwen vrijt zowel met mannen als vrouwen.

Driekwart van de bevolking heeft een duurzame relatie. Van de gehuwde mannen heeft twaalf en van de vrouwen zeven procent ooit

onderzoekers een hoog respons-percentage. De meesten zeiden toe dat ze ook aan komend onderzoek op dit terrein willen meedoen. 41,7 procent van de benaderde personen deed niet mee. Van deze groep waren er veel niet thuis of hadden geen zin. Ook deze groep werd onderzocht en daarbij bleek dat van de meestal niet thuisgevende vrouwen een verhoudingsgewijs hoog percentage seksueel meer dan gemiddeld actief was. Van de afwezige mannen werd geen van het gemiddelde afwijkend gedrag gerapporteerd.

In 1990 heeft 28 procent van de mannen en 19 procent van de vrouwen wel eens een

Van de duizend ondervraagden hadden er maar 21 een condoom gebruikt

een slippertje gemaakt. Het buitenechtelijke seksuele contact binnen deze groep komt verhoudingsgewijs vaak voor zonder bescherming door een condoom (zestig procent). Van de hele mannelijke heteroseksuele bevolking, inclusief de ongehuwden, heeft tussen medio 1988 en half 1989 drie procent een prostitutie bezocht. Van de mannen met een duurzame relatie was dat twee procent. Dertien procent van de bevolking had in dat jaar 'losse' relaties. Van hen gebruikte 75 procent geen condoom. Twaalf procent had bij navraag een jaar lang geen seksueel contact gehad.

Voor het rapport Seksualiteit in Nederland werden 1001 mannen en vrouwen ondervraagd, 58,3 procent van het totaal aantal mensen dat werd benaderd. Dat is volgens de

condoom gebruikt, meestal met het oog op de voorkoming van zwangerschap. Van de 1001 ondervraagden bleken slechts 21 mensen een condoom te hebben gebruikt ter bescherming tegen aids. Consequent condoomgebruik is zeldzaam. 'Minder gevoel bij het vrijen' en 'een hinderlijke onderbreking' zijn de meest genoemde bezwaren.

Masturberen komt veel vaker voor bij mannen dan bij vrouwen. Van de mannen had 18 procent en van de vrouwen 45 procent het afgelopen jaar niet gemasturbeerd. Vijf procent van de mannen en één procent van de vrouwen doet het dagelijks. Tien procent van de mannen en 23 procent van de vrouwen heeft nooit seksuele fantasieën of seksueel getinte dagdromen. Het liefst fantaseert men over

mooie lichaamsdelen, buiten vrijen, vrijen met een goede bekende en over het met de mond bevredigd worden.

De Nederlandse bevolking is aardig op de hoogte van het gevaar van aids, maar zorgen maakt men zich meer over het milieu, over zwaarlijvigheid of hoe men er overigens uitziet. Toch zegt een derde van de ondervraagden 'Ik raak niet besmet met het aids-virus, want dat soort dingen overkomt mij nooit' of 'Ik hoor niet tot de mensen die dat soort dingen overkomt'. Zorgen met betrekking tot aids heeft men vooral ten aanzien van de samenleving als geheel, niet voor zichzelf. Ieder denkt dat hij of zij zelf in vergelijking met anderen weinig risico loopt.

Dat laatste geldt ook voor de nieuwste opgespoorde groep van mensen die gevaar loopt. Dit zijn jongere, hoog-opgeleide mannen die in de grote stad wonen, die links en niet uitgesproken hetero zijn. Zij behoren vaak tot netwerken waarbinnen frequent met wisselende partners gevreeën wordt. In het jaar voor juli 1989 besloeg deze groep 12 procent van de bevolking. Over de periode van vijf jaar voorafgaande aan die datum maakte in totaal een kwart van de bevolking deel uit van deze groep. De onderzoekers denken dat HIV er nog maar zelden voorkomt, maar de groep vormt wel „een infrastructuur die klaar is voor een belangrijke uitbreiding van de aids-epidemie". Maar hoewel de onderzoekers binnen deze groep een gestage toename van het aantal geïnfecteerden waarnemen, kan selectieve partnerkeuze een explosieve aids-epidemie voorlopig voorkomen. Wel zijn plotselinge concentraties van HIV-infecties binnen deze nieuwe risico-groep denkbaar. Volgens de onderzoekers heeft het gebruik van een condoom door deze groep veel zin, maar algemeen is dat daar nog lang niet.

Van achttien- tot vijftigjarigen loopt 12 procent Aids-risico Miljoen Nederlanders laat veilig vrijen achterwege

VK 18

Van onze verslaggever

AMSTERDAM — Van de bevolking tussen achttien en vijftig jaar houdt 12 procent — één miljoen Nederlanders — zich niet aan de adviezen voor veilig vrijen. Zij hebben behalve een vaste relatie seksuele contacten waarbij ze geen condoom gebruiken, of ze hebben onbeschermd seksueel contact met iemand die ook met anderen vrijt. Deze Nederlanders lopen in principe kans op een besmetting met het Aids-virus (HIV).

Dat staat in het rapport „Seksualiteit in Nederland", een onderzoek naar seksueel gedrag, risico en de preventie van Aids. Het onderzoek is uitgevoerd door het Nederlands Instituut voor Sociaal Seksuologisch Onderzoek (NISSO) en de Interfacultaire Werkgroep Homostudies van de Rijksuniversiteit Utrecht. Het rapport is maandag in Amsterdam gepresenteerd.

Het onderzoek verschaft geen opheldering over de feitelijke verspreiding van het Aids-virus in Nederland. Bloedonderzoek (de Aids-test) maakte er namelijk geen deel van uit. Het schetst alleen de omvang van de bevolkingsgroep waarin een seksueel overdraagbaar virus als HIV zich zou kunnen verspreiden. Over een periode van een jaar betreft dat 12 procent van de volwassen bevolking, over een periode van vijf jaar het dubbele.

Projectleider dr mr C. Straver van het NISSO zei maandag dat het onderzoek de seksuele „infrastructuur" van Nederland blootlegt door „netwerken" in beeld te brengen van seksuele contacten tussen personen (die elkaar niet per se hoeven te kennen). Dat de meeste Nederlanders buiten de groep van 12 procent vallen, maakt het minder waarschijnlijk dat het Aids-virus zich vanuit de bestaande risicogroepen als een olievlek over de bevolking verspreidt, aldus Straver.

Straver en NISSO-onderzoeker drs G. van Zessen nemen in het rapport afstand van de Rotterdamse epidemioloog prof. dr J. Huisman. In een interview met het vrouwenblad Marie-Claire beweerde deze dat een willekeurige Nederlander een kans van één op de mil-

joen heeft om een HIV-infectie op te lopen. Daarmee zou het risico verwaarloosbaar klein zijn.

Volgens de NISSO-onderzoekers houdt Huisman er geen rekening mee dat het risico op een HIV-infectie ongelijk is verdeeld, omdat mensen uiteenlopend seksueel gedrag vertonen. Sommigen (12 procent) hebben helemaal geen seksueel contact, driekwart van de bevolking heeft een duurzame relatie, waarvan het overgrote deel (93,4 procent) monogaam is. Slechts 13 procent van de bevolking van achttien tot vijftig jaar heeft losse sexrelaties, zo blijkt uit het onderzoek.

In „Seksualiteit in Nederland" wordt vastgesteld dat de dreiging die van Aids uitgaat, nauwelijks invloed heeft gehad op de opvattingen over seksualiteit. Tussen 1968 (het onderzoek „Sex in Nederland 1") en 1981 („Sex in Nederland 2") zijn de opvattingen over sex aanzienlijk liberaler geworden. Vergelijken met 1981 is er geen sprake van meer behoudende opvattingen over sex aldus het rapport.

Verspreiding Aids-virus zou nu beheersbaar zijn

Van onze verslaggever

AMSTERDAM — „De verspreiding van het Aids-virus is in de Nederlandse situatie beheersbaar geworden en dat zal de komende jaren ook zo blijven." Dit heeft B. Eijron, hoofd van het bureau van de Nationale Commissie Aids Bestrijding, zondag voor de Ikon-radio gezegd.

Die beheersbaarheid komt doordat het virus bijna alleen verspreid is onder bepaalde bevolkingsgroepen zoals homoseksuele mannen en drugsgebruikers. Eijron verwacht de komende jaren wel dat het virus vaker te vinden zal zijn bij migrantengroepen als Turkse en Marokkaanse Nederlanders. Deze groepen bezoeken vaker prostituties en ze hebben een afkeer van het gebruik van condooms.

Vaccinatie achteraf helpt Aids-patiënten

De infectieziekte Aids blijft wetenschappelijk onderzoekers voor raadsels stellen. Een infectie met HIV, het virus dat Aids veroorzaakt, leidt bij mensen met een normaal functionerende lichaamsafweer tot een krachtige afweerreactie. Er worden zelfs antistoffen gevormd die het Aids-virus kunnen neutraliseren. Toch leidt een HIV-infectie op de langere duur tot de ondermijning van de lichaamsafweer, waarna allerlei ziekteverwekkers vrij spel krijgen. De Aids-patiënt zal uiteindelijk aan een van zulke ziektes overlijden; longontsteking door een parasiet is daar een voorbeeld van.

Veel van het Aids-onderzoek in de wereld is gericht op de ontwikkeling van een vaccin dat mensen die nog nooit met HIV in aanraking zijn geweest, bescherming moet bieden tegen de infectie. Verschillende types van een Aids-vaccin bevinden zich thans in uiteenlopende stadia van ontwikkeling; zekerheid dat ze zullen werken, is er nog allerminst.

Een opmerkelijk lichtpuntje biedt echter een Amerikaanse studie, gepubliceerd in *The New England Journal of Medicine* van 13 juni, waaruit blijkt dat een vaccinatie tegen Aids een gunstig effect kan hebben bij mensen die reeds met HIV zijn geïnfecteerd. De proef met 30 seropositieven laat zien dat vaccinatie achteraf, althans bij een deel van de proefpersonen, de hoeveelheid T-helper-cellen (waar het Aids-virus het speciaal op gemunt heeft) over een periode van tien maanden op peil weet te houden.

Het is een uitzonderlijke waarneming. De enige infectieziekte waarbij vaccinatie achteraf zinvol is, is hondsdolheid. De uitkomst van de Amerikaanse studie geeft steun aan de visie van Jonas Salk, de 'vader' van het polio-vaccin, die vier jaar geleden als eerste voorstelde om seropositieven alsnog te vaccineren.

VK 15

EXTRA EXTRA

"Ik moest het niet ver gaan zoeken. Een bloedtransfusie heb ik nooit gehad, wél een kortstondige relatie met een Afrikaan. Een vakantieliefde. Zelfs toen ik het ene kwaaltje na het andere kreeg, kon ik niet vermoeden dat ik met het AIDS-virus besmet zou zijn. AIDS kwam toch alleen maar voor bij druggebruikers en homo's? Althans, zo redeneerde ik toen. De jeugd denkt er vandaag de dag nog altijd zo over. Zeven jaren later staan we geen stap verder, want preventie legt nog altijd de nadruk op risicogroepen, terwijl AIDS bij iederéén kan toeslaan. Het taboe is gebleven. Mijn studie 'Industrieel Ingenieur heb ik met moeite en met een jaar vertraging kunnen afmaken. Daarna heb ik een tijdje gewerkt, maar van mijn baas mocht ik het al snel afstappen. Lichamelijk was ik te ver gevorderd. Het Riziv onderhoudt me nu. Steun krijg ik van mijn vaste vriend, met wie ik samenwoon en zonder wie ik het leven niet zou aankunnen."

GVA
27

Van onze redactrices

Niemand weet hoe ze heet, waar ze woont, vanwaar ze precies afkomstig is. Volstrekte anonimiteit is nog steeds geboden in de wereld van AIDS-patiënten en seropositieven. Katleen moet niet alleen leven met haar ziekte, maar ook opboksen tegen taboes en toezien op een vrijwel onveranderd seksueel gedrag bij de jeugd van vandaag.

Katleen: "Jongeren zijn niet voorzigtiger geworden. Vrije seks bestaat nog altijd. Want er is te weinig preventie en bovendien is ze misleidend. Homo's en druggebruikers zijn de zogeheten risicogroepen. Het deel van de jeugd, dat zich daar niet toe rekent, denkt er niet aan AIDS te krijgen. En verandert zijn gedrag dus niet. Voor velen is AIDS een ver-van-mijn-bed-show."

Katleen weet dat jongeren lichtzinnig omspringen met anti-AIDS-brochures of TV-spots. En ze weet dat preventie pas effect heeft als de jeugd oog in oog komt te staan met iemand zoals zij. "Ik heb ooit een voordracht gegeven voor een klas in Kortrijk. Niet te geloven wat ik daar te horen kreeg. Iedereen schrok ervan dat het deftige meisje dat voor hen stond, besmet was. Ik zag er toch niet uit als uitschot? Een achttienjarig meisje hoorde het in Keulen donderen toen ik over voorbehoedsmiddelen begon. Daar had ze nog nooit van gehoord. Niemand bleek fatsoenlijk voorgezicht!"

Face-to-face

De gekende vicieuze cirkel. De buitenwereld is vies van AIDS-patiënten, waardoor ze zelf minder rap geneigd zijn hun verhaal verder te vertellen. Katleen: "En dus komen face-to-face voordrachten zelden voor. In de buurt waar ik woon zou ik al nooit lezineen houden. De

kans dat ze me daar herkennen en afstoten, is te groot. Bij mijn ouders leeft die angst nog sterker, want zij hebben een uitgebreide vriendenkring. M'n moeder kon er zelfs niet tegen dat ik in een praatgroep zat."

"Naast mijn ouders, broer, zus, twee bevriende dokters en mijn vriend weet niemand dat ik seropositief ben. In die kleine kring is mijn ziekte min of meer bespreekbaar geworden. Mijn vader kan er echter nog steeds niet over praten..."

In de medische wereld worden seropositieven en AIDS-patiënten nog vaak aarzelend behandeld en ook dat heeft consequenties voor de manier waarop de jeugd met de ziekte zou moeten omgaan.

Katleen: "Na mijn oogoperaties werd ik door het verplegend personeel verzorgd met handschoenen, die in een kastje op de gang naast mijn deur stonden. Toen ik vroeg dat daar alsjeblief weg te halen en het binnen te zetten, werd er geantwoord dat zelfs de buitenklink van mijn deur besmet zou zijn. Dat deed pijn. Het personeel reageerde zelfs verbaasd omdat ik me daar zo kwaad over maakte. Dat deed nog meer pijn. Hoe kunnen ze nu verwachten dat mensen positief met AIDS-patiënten omgaan?"

Dat Katleen een vaste vriend heeft, die niet besmet is en haar aanvaardt zoals ze is, lijkt na haar verhaal een geschenk uit de hemel. "Twee jaar voordat ik wist dat ik seropositief was, waren we al bevriend. Hij neemt mijn ziekte er gewoon bij. (denkt na) Omdat hij intelligent is. Hij wist waar het over ging. Was zelfs beter geïnformeerd dan ik. Ik wist toen van niks. Vandaar dat ik het die Afrikaan niet kan verwijten... De steun, die ik aan mijn vriend heb, is niet te omschrijven. Als ik weer eens ziek ben, neemt hij er naast z'n werk de huishoudelijke klussen bovenop. Zonder hem zou ik het leven niet aankunnen."

Handen in onschuld

Voor de jeugd heeft Katleen slechts één belangrijk advies: gebruik condooms tijdens het vrijen en denk tien keer na voor je besluit met verschillende partners naar bed te gaan.

"Als het te laat is, is er geen weg terug. Ziek worden gebeurt niet van vandaag op morgen. Al drie jaar sukkel ik. Vooral aan mijn

Het aantal AIDS-gevallen bij Belgen: geen tussen 15 en 19 jaar; 12 mannen en 6 vrouwen tussen 20 en 24 jaar. Het aantal AIDS-gevallen bij niet-Belgen die in België verblijven: 1 man tussen 15 en 19 jaar; 13 mannen en 10 vrouwen tussen 20 en 24 jaar. Het aantal seropositieven in België: 6.610. Van 3.226 seropositieven is de nationaliteit bekend: 51 % Belgen, 9 % Europese niet-Belgen, 33 % Afrikanen en 7 % andere nationaliteiten. Naar schatting ligt het werkelijke cijfer misschien drie tot vier keer zo hoog. Deze jongste gegevens dateren van 31 maart 1991. Ze zijn afkomstig van het Instituut voor Hygiëne en Epidemiologie en werden bevestigd door de referentielaboratoria.

▷ Foto Stefan Dewickere

Sabine DEMAN
Annick GROBBEN

Volgende aflevering: Ik wil van
geen enkele partij voorzitter zijn

Jongeren kunnen schriftelijk reageren bij de Hoofredactie, Katwilweg 2, 2050 Antwerpen.

langer het taboe rond AIDS zal blijven bestaan. Ik heb niets tegen gelovige mensen, maar de kerk heeft veel schade aangericht."

"Vroeg of laat zal ik AIDS krijgen. Maar ik denk er niet constant aan. Ik wil ook niet van dag tot dag leven en maak plannen zoals iedereen. Ik wil straks mijn eigen huis nog hebben. En eventueel het geluk proeven dat er, voordat het te laat is, een doeltreffend vaccin wordt uitgevonden."

niet over AIDS hebben voorgesproken. In die tijd was er nergens sprake van die ziekte. Het enige dat m'n ouders zeiden toen ze hoorden dat ik met een Afrikaan vrijde, was: blijf daar! Niet vanwege het risico op AIDS, maar uit schrik dat hij me mee naar Afrika zou nemen."

Bijna onopgemerkt wordt stilgehouden bij het katholieke geloof, bij het Vaticaan. Katleen: "Hoe langer de paus zich tegen voorbehoedsmiddelen blijft kanten, hoe

ogen heb ik veel last. Het risico bestaat dat ik blind word. Ook ben ik snel vermoeid en dromerig. Het zijn de klassieke dingen, hé. Elke middag moet ik een paar uurjes slapen. Toen ze me vertelden dat ze een AIDS-test gingen uitvoeren, dacht ik dat de wereld instortte. Ik wist wel dat er iets scheldde, maar ik wist niet wát."

Volwassenen gaan in Katleen's ogen niet vrijuit. Veel te dikwijls, zo vindt zij, schuiven ze de schuld in de schoenen van de jongeren en wassen ze hun eigen handen in onschuld.

Walter Grootaers: "Wij waren serieuzer"

nog erger. Die denken er gewoon totaal niet over na.

☆ Ik heb thuis geen voorlichting gehad. Of heel af en toe in de vorm van grapjes. Met mijn dochter praat ik wel over seks. Ze is er geestelijk nog niet aan toe om met iemand naar bed te gaan, maar ik heb haar gezegd: "Je bent 16, dus heb het kan gebeuren. Dat is niet abnormal. Als het zover is, verwit mij dan. Dan sta ik je bij met mijn raad en dan krijg je de pil van mij."

☆ Aan de jongeren zeg ik niks: het is toch tevergeefs. Aan de ouders: "Koop uw kinderen condooms in plaats van een waagen."

heid zijn en dat doen ze niet, want "het leven heeft nog zo veel interessante te bieden". Reclame en films, die bepalen hoe man en vrouw er moeten uitzien, zijn hiervan de oorzaak.

☆ Over AIDS. Meisjes zeggen: "Het overkomt alleen maar vrouwen van lichte zeden". Terwijl ze zelf losbandig zijn, maar het niet zelf losbandig zijn, maar het groot raadsel voor mij. Want als ik hen dan op hun eigen losbandigheid wijs, worden ze kwaad. Meisjes zeggen ook vaak: "Jamaar, hij was zo lief en zo vriendelijk. Die kan toch geen AIDS hebben?" Bij jongens is het

☆ Jongeren nemen geen verantwoordelijkheden meer op en leven zelfs losbandiger dan tien jaar geleden.

☆ Ik stam uit de hippie-generatie. Wij waren serieuzer. Omdat we moesten. Als wij van thuis weggingen, hadden we geen frank op zak. Nu gaan jongeren thuis weg en staan er een ingericht huis op hen te wachten. Daaruit vloeit gemak-zucht en luiheid.

☆ Jongens van nu durven en kunnen geen verantwoordelijkheid opnemen, omdat ze dan consequent moeten leven en niet meer vreemd mogen gaan. Omdat ze dan moeten toegeven dat ze ver-

dan moeten toegeven dat ze ver-

Aids door zoenen is onwaarschijnlijk

Afgaande op diverse persberichten was een van de belangrijkste 'nieuwjes' op de zevende internationale Aids-conferentie, vorige week in Florence, dat een Aids-infectie ook tot stand kan komen door (tong)zoenen, althans in theorie. De bewering is afkomstig van de Amerikaanse Aids-onderzoeker William Haseltine en zijn medewerker Erik Langhoff, verbonden aan het Dana-Farber kankerinstituut in Boston. Zij hebben in de reageerbuis proeven gedaan met een bepaald type afweercellen, de zogeheten dendritische of Langerhans-cellen.

Die blijken gemakkelijk door HIV, het Aids-virus, te kunnen worden geïnfecteerd, makkelijker dan andere cellen uit het afweersysteem. Omdat dendritische cellen onder meer voorkomen in het mondslijmvlies, was de link snel gelegd: ook door zoenen zou een HIV-infectie kunnen worden overgebracht. De werkelijkheid is genuanceerder en Haseltine was de eerste om dat toe te geven. Hij wees erop dat er geen epidemiologisch bewijs is dat het Aids-virus zich verspreidt via speeksel en zoenen. "Het is niet zo dat het niet kan, maar het gebeurt gewoon niet", aldus Haseltine. "Ons onderzoek verandert niets aan de waarnemingen over de manier waarop HIV zich verspreidt."

Het werk van Langhoff en Haseltine is niet nieuw. De hypothese dat dendritische cellen, die ook voorkomen in de slijmvlies van vagina en endeldarm, het eerste doelwit zijn van het Aids-virus, werd vier jaar geleden al geopperd. Met name de Engelse immunologe Stella Knight, verbonden aan het onderzoekscentrum van de

Medical Research Council in Harrow, heeft de afgelopen jaren veel onderzoek gedaan naar de gevolgen voor de afweer als dendritische cellen door HIV worden geïnfecteerd. De dendritische afweercel wordt in het beenmerg gemaakt en migreert vervolgens naar plaatsen in het lichaam die in direct contact met de buitenwereld staan. Dendritische cellen in de huid worden Langerhans-cellen genoemd. De belangrijkste taak van de dendritische cel is om ongewenste binnendringers op te pikken en aan te bieden aan meer gespecialiseerde afweercellen. Die kunnen er dan korte metten mee maken. Haseltine en Langhoff suggereren nu dat bij de overdracht van HIV via seksueel verkeer wellicht ook de dendritische cel een belangrijke rol speelt en dat de overdracht niet alleen door bloed-bloed-contact (via wondjes) of sperma-bloed-contact verloopt. Mocht dat het geval blijken te zijn, dan biedt dat in beginsel een nieuw 'front' waarop de strijd tegen een HIV-infectie kan worden aangebonden.

Een leuke geste zonder enige juridische waarde

door F. Meijer van Meijbeek

'Het was net een echt huwelijk van twee vrouwen ... zo begint Trouw (6 juni) de reportage over de samenlevingsbevestiging van de dames Van de Hoef en Van der Wildt. Daarmee is, denk ik, ook direct de kern van de problematiek geschermd: het lijkt op een 'echt' huwelijk, maar is dat niet.

De problematiek is landelijk vooral in de aandacht gekomen toen de heren Stello en Kuipers met steun van de Stichting Vrienden van de Gay-krant trachten om 'huwelijken' te laten sluiten door ambtenaren van de burgerlijke stand. Voor een goed begrip van het standpunt van de VNG moet dan ook teruggegaan worden naar de voorstellen die destijds door hen zijn gedaan. De heren Stello en Kuipers wilden een 'gewoon' huwelijk sluiten, daarbij stellend dat de wet een huwelijk tussen mensen van hetzelfde geslacht niet verbiedt. De

Gesteld werd dat derden, zoals pensioenfondsen en maatschappelijke organisaties, uit het 'trouwregister' kunnen opmaken welke personen 'bij elkaar horen' en dat dit er toe leidt dat bij die derden kan worden geclaimd dat aan deze personen dezelfde rechten toegekend worden als aan gehuwden.

De VNG/NEVABS hebben daarop op verzoek van gemeenten, meegedeeld dat wat voorgesteld werd omtrent het 'trouwregister' in strijd is met de wet. De registers die de ambtenaar van de burgerlijke stand moet bijhouden zijn in de wet limitatief omschreven. Ook het doel van derden-werking is op de wijze zoals Stello en Kuipers dat voor zich zagen niet te realiseren; hiervoor is een wetswijziging noodzakelijk. De VNG en NEVABS hebben zich op het standpunt gesteld dat het beter is om de voorstellen van de Commissie-Kortmann (Commissie voor de toetsing van wetgevingsprojecten) af te wachten. De commissie heeft van minister Hirsch Ballin (Justitie) de opdracht gekregen te zien hoe een wettelijke regeling naast die van het huwelijk eruit zou kunnen zien voor diegenen die door een publiekrechtelijke registratievorm rechtsgevolgen willen verbinden aan het feit dat zij duurzaam voor elkaar verantwoordelijkheidshebben aanvaard.

Na de feestvreugde over de 'samenlevingsbevestiging' van twee vrouwen in Deventer terug naar de alledaagse realiteit. FOTO HANS VAN OORT

'Homo-huwelijk': geëmancipeerd of juist niet?

door Anja van Kooten Niekerk

Vorige week haalden twee dames uit Deventer het NOS Journaal en de voorpagina's van de dagbladen met hun 'huwelijk'. Een unieke gebeurtenis in menig opzicht. Uniek, omdat het erop lijkt dat mensen van hetzelfde geslacht nu met elkaar zouden kunnen trouwen. Uniek, omdat lesbische vrouwen zelden voorpagina-nieuws zijn of het NOS Journaal van 8 uur halen.

Vanzelfsprekend wensden we beide dames van harte geluk met hun openbaar bevestigde verbintenis. Het COC in Deventer luisterde bij te zetten aan deze feestelijke dag. De gemeenteraad van Deventer dient een pluiem, omdat hij de eerste is die een samenlevingsregister heeft ingesteld. Na al deze feestvreugde is het gepast terug te keren naar de alledaagse realiteit en de werkelijke betekenis van een samenlevingsregister kritisch te beschouwen. De term 'huwelijk' is volstrekt misleidend. Feitelijk hebben beide partners niet meer mogelijk hebben dan hun handtekening te zetten in een openbaar register. Aan deze inschrijving kunnen zij geen van de juridische consequenties, die aan een 'echt' huwelijk verbonden zijn, onttrenten. Daarvoor zullen ze

gesteld samenlevingscontract. En zoals inmiddels bekend verondersteld mag worden, biedt een samenlevingscontract niet dezelfde rechten als het huwelijkscontract. Op het gebied van onder andere familie-erfrecht, ouderschaps, sociale verzekeringen en pensioenen kunnen lesbische of homo- en moskuele partners nog steeds geen aanspraak maken op dezelfde rechten als gehuwden. Inschrijving in een openbaar register, een rituele viering in trouwzalen van gemeentehuizen of inzegening in de kerk bieden partners van gelijke kunne, die hun relatie in het openbaar willen bezegelen een emotionele en waarschijnlijk romantische verrijking van hun liefdesband.

Zoethoudertje
Het COC juicht het toe dat de mogelijke den voor deze rituelen zich uitbreiden. Inschrijving in het samenlevingsregister is een uitkomst voor vrouwen en mannen die behoefte hebben aan rituelen die zoveel mogelijk lijken op traditionele huwelijksrituelen. In de ogen van voorstanders is het samenlevingsregister een eerste stap in de richting van het 'homo-huwelijk'. Voor tegenstanders is het openbare samenlevingsregister een zoethoudertje voor iedereen die aanspraak wil maken op gelijke rechten. Het COC kijkt graag verder dan rituelen. Elk individu en elk paar moet kans hebben om een relatie te maken, ongeacht zijn of

haar seksuele voorkeur. Dat dit uitgangspunt nog steeds problemen geeft, moge blijken uit het eideloze getrouwtrek over de Algemene Wet Gelijke Behandeling, waarin voor personen met een lesbische of homo-seksuele voorkeur nog steeds uitzonderingsbepalingen nodig zijn. De Nederlandse samenleving kenmerkt zich, zeker in de ogen van vele andere landen, als vooruitstrevend op het gebied van emancipatie van lesbische vrouwen en homo-seksuele mannen. Er zullen weinig of geen voorbeelden zijn van landen, waar een minister verantwoordelijk beleidsper-soon is voor het homo-emancipatiebeleid. Dit zou ervoor pleiten het huwelijk ook open te stellen voor paren van gelijke sekse of andere paren (broer-zus bijvoorbeeld). Ook dan zou het COC elk nieuw echtpaar van harte gelukwensen. Maar ook dan zou het COC zich blijven inspannen voor verdere gaande verbeteringen.

De vrouwen- en homo/lesbische beweging hebben zich tot eind jaren tachtig nooit ingezet voor openstelling van het huwelijk. Integendeel, uit deze gedingen is altijd veel kritiek geleverd op de huwelijkswetgeving en met name de afhankeelbaarheid die deze voor vrouwen met zich meebrengt. Emancipatie van elk individu, homo of hetero, alleen- of samenwonend, in LAT, twee- of meerrelaties levend, stond voor-

In een samenleving die steeds verder individualiseert lijkt nu, ook binnen de geledingen van homoseksuele mannen en lesbische vrouwen, een tegenbeweging te ontstaan. Stond de geëmancipeerde homo of lesbo met eigenzinnige ideeën over leefstijlen en -vormen tot voor kort in de spotlight, tegenwoordig laten ook vrouwen en mannen die gelijke rechten aan hun relatie willen onttrent, zich horen.

Lef nodig
Voor de een is hiermee de ultieme emancipatie bereikt, voor de ander is dit een uitdaging van conservatisme. Natuurlijk heeft geen van beiden gelijk, en heeft ieder evenveel recht zowel op leefvormen die exact het huwelijk spiegelen als op leefstijlen die een eigen, niet traditionele invulling hebben. Het laatste vereist niet alleen meer creativiteit en lef om 'anders' te zijn, maar kost ook geld en maakt bij voorbeeld adoptie door lesbische vrouwen of homo-seksuele mannen onmogelijk. Interessant is overigens dat het de voorstanders van het zogeheten homo-huwelijk vaak niet zozeer gaat om de verkrijging van een voor de buitenwereld officieel, want getrouwde status. Het gaat hun vooral om de kans een goede zakelijke overeenkomst met elkaar af te sluiten. Bij dat laatste haakt het COC dan ook aan. Al decennia lang is duidelijk dat het insti-

tuut huwelijk aan renovatie toe is. Die re-novatie bereik je niet door het huidige traditionele huwelijk open te stellen voor lesbische vrouwen, homoseksuele mannen en alle andere denkbare relatievormen. Openstelling van het huwelijk betekent nog geen eigentijdse constructie die past bij wensen en behoeften van individuen die niet om romantische, maar vooral om zakelijke redenen een overeenkomst met elkaar willen sluiten. Mensen die meer willen dan symboliek, moeten daartoe ook de gele-genheid krijgen.

Flexibel
Daarom zou in de moderne Nederlandse samenleving nog meer pleiten voor goede en flexibele relatie-regelingen, waaruit ieder een in vrijheid kan kiezen: wel of geen zorgplicht voor elkaar; wel of geen gedeeld ouderschap, wel of geen legitieme portie van de erfenis naar ouders enz. Het COC ontwerpt op dit moment voorstellen voor dergelijke regelingen en zal deze aan de politiek aanbieden. De door de regering ingestelde commissie-Kortmann kan daarmee zijn voordeel doen. Nog één keer voor niets: de volgende keer rekenen we het notarisarie!

zelf niet belangrijk is! Gezien de 'beelddoel' van een dergelijke samenlevingsbevestiging is duidelijk dat bij het 'sluiten' heel helder gemaakt moet worden dat hier geen sprake is van een huwelijk in de zin van het Burgerlijk Wetboek. Misschien ter geruststelling van iedereen die denkt dat de VNG tegen het sluiten van homo-huwelijken is (hetgeen zoals ik hiervoor heb aangegeven niet aan de orde is in de standpuntbepaling bij de VNG): in januari van dit jaar heeft de VNG de minister van Justitie er op gewezen dat, wanneer besloten wordt tot het invoeren van een wettelijke regeling naast die van het huwelijk, zoals het Burgerlijk Wetboek dat nu kent, gemeenten (bijvoorbeeld de burgerlijke stand) hierin een zinvolle rol zouden kunnen spelen. Zolang er geen wettelijke regeling is, is huwelijksvoortrekking of samenlevingsbevestiging met derden-werking niet mogelijk, de enige oplossing is het sluiten van een privaatrechtelijk samenlevingscontract bij de notaris. Wanneer de door de minister beoogde publiekrechtelijke regeling nog lang op zich laat wachten, wordt het misschien toch tijd dat de VNG en de Broederschap van notarissen eens om de tafel gaan zitten. Misschien kunnen samenlevingscontracten toch wel op de een of andere wijze in twee delen worden gesplitst, waarbij, wanneer partijen dat wensen, het laatste formele deel ten overstaan van de notaris getekend kan worden met enig ceremonieel vertoon in het gemeentehuis (waarbij er uiteraard geen formele rol is voor de ambtenaar van de burgerlijke stand). Mogelijk kunnen de gemeenten dan een register van samenlevingscontracten bijhouden in die zin dat plaatselijke notarissen daar alle samenlevingscontracten (maar dan ook het beëdiging daa (van) laten registreren bij de gemeenten (ten slotte worden ook de testamenten geregistreerd).

Maar nadrukkelijk: ook dan is er geen derden-werking, maar is er een sprake van een ceremoniële bevestiging en gemeentelijke registratie!

Symbolisch
Over de 'voortrekking van de samenlevingsbevestiging' in Deventer, maar kennelijk ook elders, kan dan ook alleen maar gezegd worden dat het een mooi symbolisch gebaar is, een leuke geste, maar dat het voor derden geen enkele juridische waarde heeft. De waarde gaat niet verder dan een emotionele waarde, waarmee overigens niet gezegd wil worden dat die op zich

Drs. F.A.C. Meijer van Meijbeek is plaatsvervangend hoofd algemene en juridische zaken van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG); deze bijdrage is geschreven op persoonlijke titel.

COC en Emancipatieraad bepleiten rechten voor alleenstaanden en homoseksuelen

Organisaties willen algemeen adoptierecht

VK
Van onze verslaggeefster
MARIA HENDRIKS 21
Het leek toeval, maar dat was het bij nader inzien niet. De Emancipatieraad en het COC brachten elk donderdag aan regering en parlement een nota uit over sociaal en juridisch ouderschap. De Emancipatieraad overhandigde zijn ongevraagde advies *Het afstammingsrecht en sociale ouders* donderdagochtend aan staatssecretaris Kosto van Justitie.

Het COC leverde 's middags een brief af bij het parlement, in dit geval de Kamercommissie voor Justitie. In beide stukken wordt bepleit de discriminatie van vrouwen op te heffen als het de mogelijkheid betreft het juridische ouderschap te verwerven. Ook vrouwen zouden een kind moeten kunnen erkennen. De Emancipatieraad stelt voor het begrip erkennen te vervangen door 'de aanvaarding van het ouderschap'. Een kind dat niet in een huwelijk wordt geboren, heeft juridisch altijd tenminste één ouder: de moeder. Als de moeder daarmee instemt, kan het kind een tweede juridische ouder krijgen: de man die het kind erkent. Deze man hoeft niet de biologische vader van het kind te zijn. Voor vrouwen bestaat deze mogelijkheid niet.

Een vrouw die samen met de moeder een kind opvoedt en dus in sociaal opzicht ouder is, heeft juridisch geen relatie met het kind en kan die ook niet krijgen. Ook de rechten en plichten die samenhangen met het juridische ouderschap (erfrecht, naamrecht, nationaliteit, onderhoudsplicht, ouderlijke macht) zijn niet van toepassing.

Zo'n vrouw kan het juridische ouderschap ook niet verwerven via adoptie, want alleen gehuwden kunnen een

kind adopteren. Zowel COC als Emancipatieraad vindt dat die ongelijkheid tussen mannen en vrouwen moet verdwijnen. Bovendien vinden ze dat in de adoptiewetgeving het onderscheid moet vervallen tussen gehuwde en ongehuwde paren en dat adoptie door alleenstaanden mogelijk moet worden.

Eén lijn

Tijdens het gesprek met de voorzitter van de Emancipatieraad, G. den Ouden-Dekkers en COC-directeur A. van Kooten Niekerk blijkt dat beide organisaties op één lijn zitten en daarom de aanbieder van hun stukken op elkaar hebben afgestemd. Het COC gaat iets verder door de Kamer te vragen na te gaan of er ook sprake kan zijn van juridisch ouderschap als meer dan twee volwassenen voor een kind zorgen.

Voor de Emancipatieraad is dat een stap te ver. Den Ouden: "We blijven in het geldende kader. We tasten het fundament van het familierecht niet aan. We willen alleen de mogelijkheden die mannen hebben om juridisch ouder te worden, uitbreiden naar vrouwen." Naar de gevolgen die die uitbreiding in de praktijk kan hebben — hoe zit het met de rechten van de biologische vader in geval van een lesbisch paar? — heeft de Emancipatieraad nog niet gekeken.

Den Ouden: "Dit advies gaat over rechten, over het recht om juridisch ouder te worden. Of je dat recht in de praktijk ook krijgt, is een ander verhaal." Van Kooten Niekerk: "De laatste jaren wordt het COC zeker twee keer per week gebeld met de vraag wat de juridische mogelijkheden zijn voor lesbische vrouwen en homoseksuelen mannen die samen een kind opvoeden. De studiedagen die we over dit onderwerp organiseren, lopen storm. Het zijn vooral vrouwen die bellen. Maar wij staan

met lege handen, we hebben ze niets te bieden. Het enige wat deze ouders kunnen, is toeziend voorged worden. Maar dat stelt in de praktijk niets voor."

"Ik ken het geval van een vrouw die kanker kreeg en geregeld had dat de kinderen na haar overlijden bij haar vriendin zouden blijven. Die vriendin had ook altijd mede voor de kinderen gezorgd. Maar de familie was tegen, stapte naar de rechter en trok aan het langste eind. De vriendin had geen poot om op te staan."

Vooruitlopen

Staatssecretaris Kosto was, bij wijze van uitzondering zei hij, blij met het ongevraagde advies over het juridisch ouderschap. Het sluit aan bij de voorstellen die er liggen op het gebied van het naam- en het afstammingsrecht. De adoptievoorstellen vindt hij ver gaan en vooruitlopen op de situatie elders.

Maar ook hij vindt de huidige adoptiewet "verwrongen". Als een stiefvader bijvoorbeeld een kind wil adopteren, kan dat, maar alleen als onderdeel van een echtpaar, want eenouder-adoptie bestaat niet. Dat leidt tot de zotte situatie dat de moeder haar eigen kind adopteert. Het gebeurt ook dat tijdens de adoptieprocedure één van de ouders overlijdt. De adoptie gaat dan toch door, maar het kind wordt mede geadopteerd door de overleden ouder.

Den Ouden: "In feite zijn dit voorbeelden van eenouder-adoptie. De regering wil wel af van het huwelijksprincipe, in 1988 is voorgesteld adoptie uit te breiden tot ongehuwden, zij het alleen tot hetero-paren. Dat was voor een meerderheid in de Tweede Kamer weer reden het voorstel van tafel te vegeen."

Het argument van de toenmalige staatssecretaris was het belang van het kind. Hij betwijfelde of een kind even-

wichtig zou opgroeien als het wordt opgevoed door ouders van hetzelfde geslacht. De twee vrouwen kennen die twijfel niet. Van Kooten Niekerk: "De ontwikkeling van een kind hangt niet af van het geslacht van de ouders. Er bestaat geen onderzoek dat aantoonde dat jongetjes bij een man in huis moeten wonen om zich te kunnen identificeren. Een kind dat door twee vrouwen wordt opgevoed, ziet heus nog wel eens een man. Het komt niet in een klooster terecht."

Opvoedingsplek

Den Ouden: "Als ik al die onderzoeken zie naar incest en al die mensen die later naar de psychiater gaan, dan zet ik vraagtekens bij het uitgangspunt dat het traditionele gezin de beste opvoedingsplek is. Het heeft er eerder de schijn van dat de regering de maat-

schappelijke vooroordelen in stand houdt, terwijl tegelijkertijd wel alle bevruchtningstechnieken voor iedereen toegankelijk zijn.

"Ik zie een parallel met de onechte kinderen van vroeger die op straat werden nageroepen en daar onder leden en niet onder het feit dat ze alleen door hun moeder werden opgevoed. Met deze onderwerpen zitten we in het hart van de maatschappelijke discussie. Honderd jaar na *Rerum Novarum* gaat de paus nog steeds uit van het huwelijk als basis van de voortplanting.

"Maar het Nederlandse recht kan dat niet als uitgangspunt nemen. Dat moet kijken naar wat er zich in Nederland feitelijk voordoet. De wet moet niet onderdrukken maar recht doen aan hoe mensen willen leven. Je kunt aan homoseksuelen het essentiële recht van voortplanting en verzorging van kinderen niet onthouden."

Homoseksueel ouderschap verdeelt regeringspartijen

VK 24
Van onze verslaggeefster
DEN HAAG — Tussen de beide regeringspartijen CDA en PvdA bestaat onenigheid over het sociaal en juridisch ouderschap van homoseksuelen oudersparen. De onenigheid is aan het licht gekomen na adviezen aan regering en parlement van de Emancipatieraad en het COC. In beide nota's wordt het opheffen van de discriminatie van homoseksuele oudersparen rond de "adoptie" van kinderen bepleit.

CDA-woordvoerder Soutendijk noemde het advies van de Emancipatieraad zaterdag voor de TROS-radio eenzijdig. Volgens haar wordt te sterk uitgegaan van de belangen van de twee mannen of twee vrouwen die een juridische verbinding willen met een kind. "Er wordt te weinig gelet op het belang van het kind", aldus Soutendijk. "Dat belang is het best gediend als een juridische band bestaat of tot stand wordt gebracht met een vader en een moeder."

In het advies stelt de Emancipatieraad wijziging van de wetgeving voor over afstammingsrecht en ouderrecht. Degeenen die daadwerkelijk kinderen verzorgen en opvoeden, moeten het recht hebben hun verantwoordelijkheid ook in juridisch opzicht te kunnen regelen, aldus de raad die onder voorzitterschap staat

van het voormalige VVD-Kamerlid Den Ouden.

De PvdA heeft positief op het advies gereageerd. Woordvoerder Kalsbeek verklaarde dat ook voor de kleinste regeringsfractie het belang van het kind voorop staat. "Maar voor zover ik weet, is nooit bewezen dat kinderen slechter af zouden zijn indien ze door ouders van een gelijk geslacht worden opgevoed", aldus Kalsbeek.

De PvdA wil in zijn algemeenheid dat aan samenlevenden die niet willen huren dezelfde rechten worden toegekend als aan gehuwden. Over de juridische veranderingen die de aanvaarding van een dergelijk principe met zich meebrengt, ontvangt de regering begin volgend jaar een advies van de commissie-Kortmann.

Dat er in de praktijk reeds sprake is van situaties waarin kinderen opgroeien met ouders van hetzelfde geslacht ziet het CDA niet als een reden om de wetgeving aan te passen. "De meest natuurlijke situatie voor het opgroeiende kind is dat het banden kan aanknopen met een vader en een moeder. Als je daarvan afwijkt, zeker in de wetgeving, dan zou het belang van het kind op den duur geschaad kunnen worden. Dat risico wil het CDA niet lopen", aldus Soutendijk.

Wet gelijke behandeling: een beetje gelijk blijft ongelijk

Tr 2716
door Aad Ramkema

Het bij de Tweede Kamer aangehangen ontwerp van een Algemene wet gelijke behandeling (AWGB) voldoet, aldus Van Hoeve en Veenker in hun Podium-artikel van 21 juni. De kritiek vanuit de homobeweging is eenzijdig; de mogelijkheden van wetgeving worden overschat.

Eenzijdig? Waarom is het vragen om een wet gelijke behandeling zonder uitzonderingsbepalingen een eenzijdige eis? Gelijke behandeling is gelijke behandeling en een beetje gelijke behandeling is per definitie ongelijke behandeling. Zo simpel is dat.

Ik beseef heel wel dat de AWGB niet in één klap een eind zal maken aan negatieve of zelfs discriminerende opvattingen over homoseksualiteit. Dat is ook niet de bedoeling van de wet. Maar de norm moet duidelijk zijn. Ongelijke behandeling is niet toegestaan en daarom horen uitzonderingsbepalingen voor belangrijke delen van het maatschappelijk leven in een wet gelijke behandeling niet thuis.

Heb ik dan de illusie dat zo'n wet de gelijke behandeling binnen bijvoorbeeld het fundamenteelrechtelijke deel van het bijzonder onderwijs zou kunnen afdwingen? Nee, natuurlijk niet. Maar mijn bezwaar is dat een uitzonderingsbepaling opvattingen over ongelijke behandeling op grond van homoseksuele gerichtheid een schijn van respectabiliteit verleent.

Het staat een ieder vrij over homoseksualiteit te denken wat hij wil. Zo kan men, met een beroep op de Schrift, ook de mening zijn toegedaan dat de vrouw ondergeschikt is aan de man. De werkende gehuwde vrouw is binnen dit gedachtengoed een gruwel. Toch heeft de overheid indertijd een ontslagverbod voor vrouwen wegens huwelijk uitgevaardigd. Werd daarmee het probleem opgelost? Nee, maar de overheid is duidelijk geweest: voor ongelijke behandeling op grond van geslacht is in ons land geen plaats, ook al meent men dat vanuit zijn geloofsovertuiging te kunnen verdedigen. Hetzelfde geldt ten aanzien van ongelijke behandeling op grond van ras.

Het belang van een brede wet gelijke behandeling, waarin discriminatie op een flink aantal gronden wordt tegengegaan, ligt nu juist in het feit dat bijvoorbeeld gelijke behandeling op grond van geslacht of

ras op precies dezelfde wijze dient te worden benaderd als op grond van seksuele gerichtheid.

Saillant

Hoe verhoudt nu het model dat ik voor ogen heb, zich tot het wetsontwerp van de regering? In de AWGB staan uitzonderingsbepalingen ten behoeve van instellingen op bijzondere grondslag. Bovendien bevat het nog aparte bepalingen die de belangen van het bijzonder onderwijs moeten veilig stellen. En binnen dat bijzonder onderwijs is in laatste instantie slechts ongelijke behandeling op grond van het enkele feit van homoseksuele gerichtheid verboden. Nauwkeurige vergelijking van het wetsontwerp met de tekst van het regeerakkoord brengt een saillant punt aan het licht. Aan leerlingen op een bijzondere school mogen eisen worden gesteld die nodig zijn ter verwezenlijking van de grondslag, mits deze niet discriminerend zijn op grond van het enkele feit van (onder meer) homoseksuele gerichtheid en, zo stond er in het regeerakkoord, met eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer. Deze laatste clausule werd in het wetsontwerp geschrapt. Homoseksuele leerlingen hebben het toch al moeilijk binnen een klimaat van repressie. Deze wet zet ze nog eens extra in de kou.

Wat het personeel betreft is de memorie van toelichting duidelijk: instellingen mogen eisen stellen die ook betrekking hebben op gedragingen van personeelsleden buiten de instelling, waarbij de persoonlijke levenssfeer moet worden geëerbiedigd. Wat tot die persoonlijke levenssfeer behoort, is echter volstrekt onduidelijk.

Zoetermeer

Genoeg getheoretiseerd. Laten we

Volgens Rien van Hoeve en Janherman Veenker 'eist de homobeweging te veel van de wet gelijke behandeling' (Trouw, 21 juni). Aad Ramkema van de homogroep van onderwijsvakbond Abop denkt daar héél anders over.

door Ella Kalsbeek

TR4-7

Eindelijk is het dan zo ver: de parlementaire behandeling van wat in het spraakgebruik de Algemene wet gelijke behandeling heet, is begonnen. Organisaties hebben hun reacties gegeven en zijn door de Tweede Kamer gehoord. Nu is de Kamer aan zet met de eerste schriftelijke behandeling.

De discussie rond de wet gelijke behandeling is inmiddels al zo'n vijftien jaar gaande is, heeft zich in feite steeds geconcentreerd op de relatie tussen artikel 1 van de Grondwet waarin het recht op gelijke behandeling is vastgelegd en artikel 23 van de Grondwet waarin de vrijheid van onderwijs is verankerd. De strijd is steeds gevoerd rond de homoseksuele lera(r)es.

Belang

Dat is weliswaar begrijpelijk gezien de mate waarin zowel het non-discriminatiebeginsel als de vrijheid van onderwijs de gemoederen weten bezig te houden maar het doet niet volledig recht aan het belang van de algemene wet gelijke behandeling. Daarin is veel meer geregeld. Er is ook vastgelegd dat niet alleen niet

eens naar een praktijkgeval kijken en wel het rumoer dat begin 1986 ontstond rondom de 'Vereniging voor christelijk onderwijs' te Zoetermeer. Twee mannelijke leerkrachten wonen samen in een homoseksuele relatie en dat is tegen de zin van het schoolbestuur. Het zet zijn mening over de zaak uiteen

in een brief aan het personeel. Het bestuur houdt „een samenwonen van personen van dezelfde kune in een homofiele relatie voor een levenswijze die zich niet met doel en grondslag van de Vereniging verdraagt". Het beseft daarbij dat „als het gaat om mogelijk te nemen maatregelen, daarvoor – mede geleid op de geldende wetgeving – in beginsel alleen plaats kan zijn, indien van bedoelde levenswijze in de uitoefening van de functie aan de leerlingen wordt blijk gegeven. Met andere woorden, als werkgever kan en mag het bestuur jegens het in dienst zijnde personeel aan zijn opvatting geen consequenties verbinden, indien dit samenwonen zich uitsluitend beperkt tot de privé-sfeer".

'Kan en mag' zijn de woorden waar het hier om draait. Want met het huidige wetsvoorstel zou dat bestuur goed uit de voeten hebben gekund: een maatregel kan en mag nu, immers samenwonen is meer dan zoets als het enkele feit van homoseksuele gerichtheid. Indertijd moest het schoolbestuur na het rumoer in de pers en door ingrijpen van de onderwijsbond PCO inbinden. Vragen we teveel als we ons nu keren tegen een wet waarop zo'n schoolbestuur zich met succes zou kunnen beroepen?

Slappe knietjes

De georganiseerde homobeweging is er indertijd in geslaagd een groot aantal maatschappelijke organisaties, waaronder delen van de vakbeweging, voor haar strijd voor een goede wet gelijke behandeling te interesseren. Nu een deel van de met name met de PvdA verwante personen en groepen slappe knietjes begint te krijgen, moeten zij zich wel realiseren dat de AWGB een algemene wet wil zijn en geen specifieke homowet. Ook al zou de homobeweging voor dit wetsontwerp vallen, dan nog zal een vakorganisatie zich nooit kunnen neerleggen bij een wet die een werkgever het recht geeft zich met de privé-omstandigheden van zijn werknemers te bemoeien.

De vreemdste opmerking van Van Hoeve en Veenker is wel de vraag

gediscrimineerd mag worden op grond van hetero- of homoseksuele gerichtheid maar evenmin op grond van ras, godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, geslacht of burgerlijke staat.

Heel concreet is aangegeven dat op belangrijke terreinen van het maatschappelijk leven het maken van direct of indirect onderscheid op bovengenoemde gronden verboden is. Het betreft dan natuurlijk arbeid, onderwijs en het vrije beroep, school- en beroepskeuzevoorlichting maar evenzeer het aanbieden van overeenkomsten in de uitoefening van beroep of bedrijf, door de openbare dienst, door instellingen die werkzaam zijn op het gebied van volkshuisvesting, welzijn, gezondheidszorg, cultuur of onderwijs of door particulieren voor zover het aanbod in het openbaar geschiedt.

Het zijn juist deze terreinen die bepalend zijn voor de mate waarin mensen kunnen participeren in de samenleving. Het café dat geen donkere mensen toelaat, de woningbouwvereniging die niet wil verhuren aan homo's, de verzekeringsmaatschappij die mensen van een bepaalde etnische afkomst uit-

„of de critici echt niet snappen dat een homo in dienst bij een school van de zwarte kousen-kerken door geen enkele wet beschermd kan worden. Homo zijn en de SGP dienen, dat verdraagt elkaar niet. Hier is eerder hulpverlening dan wetgeving op zijn plaats", zo verzuchten zij.

Deze laatste opmerking is ronduit beledigend. Of en hoe iemand deze twee zaken kan verenigen gaat niemand wat aan en is voor de wet ook niet van belang. Echter wanneer zo'n SGP-lid door zijn of haar werkgever in moeilijkheden wordt gebracht, dan dient niet de weg te worden gewezen naar het Riagg, maar naar de voor zo'n situatie bij uitstek aangewezen organisatie: de vakbond. Maar dan moet die vakbond wel de wettelijke mogelijkheden hebben om iets voor dat SGP-lid te doen, mogelijkheden die Van Hoeve en Veenker teveel gevraagd vinden.

De beide auteurs betreuren het dat het beeld dat de wet van homoseksualiteit oproept, niet onduidelijk positief is. Of de wet positief is over homoseksualiteit, het zal me een zorg zijn. Acceptatie laat zich niet afdwingen, gelijke rechten wel. Zij geven de homobeweging de raad zich niet exclusief op overheid en wetgevingsproces te blijven richten. Zo afhankelijk van de overheid is de lesbische en homoseksuele emancipatie naar hun mening niet. Prachtig. Maar de vakbeweging is wat de rechtsbescherming van haar leden betreft wel afhankelijk van goede wetgeving. Dat vraagt om solidariteit. En die solidariteit is bij Van Hoeve en Veenker ver te zoeken.

Tot slot: een wet gelijke behandeling waarin uitzonderingsbepalingen zijn opgenomen, wil een grens trekken. Zo'n grens brengt onvermijdelijk met zich mee dat de maatschappij wordt verdeeld in gebieden waar ongelijke behandeling niet en waar zij wel is toegestaan.

Vandaar dat ik meer en meer begin te voelen voor de gedachte om maar af te zien van een wettelijke regeling. In plaats daarvan zouden in de Grondwet de discriminatiegronden moeten worden uitgebreid met 'seksuele gerichtheid' en zou de praktijk moeten worden bevestigd door een goede commissie gelijke behandeling.

De auteur is bestuurslid van de Abop-homogroep.

sluit: dit alles valt het onder de wet gelijke behandeling zoals die nu voorligt.

Deze vormen van discriminatie kunnen straks beter bestreden worden. Overigens niet alleen omdat ze bij wet verboden worden en een eventueel beroep op de rechter daarvoor vergemakkelijkt wordt, maar ook omdat in het wetsontwerp is opgenomen dat er een commissie gelijke behandeling komt.

Bestaansrecht

Een soortgelijke commissie functioneert al voor gelijke behandeling van mannen en vrouwen op het terrein van arbeid en beloning. De afgelopen jaren heeft deze commissie haar bestaansrecht meer dan bewezen. De commissie zoals nu in het wetsontwerp voorgesteld, heeft echter nog meer mogelijkheden om ongelijke behandeling te bestrijden. Zij mag niet alleen, ook eigener beweging, onderzoek doen en oordelen, maar ze mag ook zelf naar de rechter stappen. Er zijn geen drempels om naar de commissie te gaan, er zijn geen ingewikkelde procedures zoals bij de rechter en de ervaring leert dat door de interventie van de commissie veel ongelijke behandeling ongedaan wordt gemaakt zonder dat daaraan een rechter – met alle kosten en tijdverlies vandien – aan te pas hoeft te komen.

Over dit alles zijn nauwelijks kritische geluiden vernomen. De kritiek die er is spitst zich traditiegetrouw toe op de wijze waarop de relatie tussen de onderwijsvrijheid en het recht op gelijke behandeling – beide grondwettelijk verankerd – is uitgewerkt. Er is kritiek zowel van de christelijke onderwijsorganisaties als van een organisatie als het COC.

Elk van deze organisaties stelt zich op als de belangenbehartiger van een grondwettelijk verankerd recht. Beide erkennen weliswaar ook de andere grondrechten maar

verdragen het kennelijk niet dat deze elkaar in hun werkingsfeer beïnvloeden. Het wetsvoorstel dat nu voorligt is niet alleen een voorstel waarin twee regeringspartijen zich hebben kunnen vinden, het heeft ook een evenwicht gevonden tussen twee grondrechten. Iedereen die dat evenwicht niet wil maar wil doorslaan naar de ene of de andere kant, zal dus iets moeten wegslikken.

Het COC meent dat er geen uitzonderingen mogen worden gemaakt op het gelijke behandelingsbeginsel, ook niet omwille van de vrijheid van onderwijs, die leidt tot discriminatie van homoseksuelen. Met die opvatting ben ik het eens. Het is alleen merkwaardig dat deze als kritiekpunt wordt geformuleerd. Immers, de Algemene wet gelijke behandeling bepaalt nu juist uitdrukkelijk dat bijzondere scholen alleen eisen mogen stellen met betrekking tot de vervulling van een functie die oplet op het doel van de instelling, nodig zijn voor de verwezenlijking van haar grondslag. Die eisen mogen niet leiden tot onderscheid op grond van het enkele feit van homoseksuele gerichtheid, of van politieke gezindheid, ras, geslacht, of burgerlijke staat.

Scholen mogen dus wel eisen stellen die de godsdienst of levensovertuiging betreffen. Iets wat bijvoorbeeld de overheid of een bedrijf verboden is.

Dat bijzondere scholen dat onderscheid mogen maken is volstrekt logisch voor iedereen die de onderwijsvrijheid serieus neemt. Hoe zou een school zijn bijzonder, levensbeschouwelijk karakter kunnen waarmaken als de docenten niet geselecteerd mogen worden op het vermogen die levensbeschouwing vorm te geven?

Het volgende kritiekpunt is dat de vermelding van 'het enkele feit' een te grote beperking zou inhouden. De kritiek luidt dan: je mag

kennelijk wel homoseksueel zijn maar het niet uiten. Dat is echter een verkeerde interpretatie van de 'enkele feit-constructie'. Dat blijkt ook uit de memorie van toelichting waar uitdrukkelijk staat vermeld dat hetero- of homoseksuele gerichtheid betrekking heeft op uitingen en relaties. Het gaat dus uitdrukkelijk ook om gedrag dat alles te maken heeft met de seksuele gerichtheid; samenwonen bijvoorbeeld met een homoseksuele partner. Hoe zou het ook anders kunnen. Het discriminatieverbod zou in feite loos zijn indien het alleen betrekking zou hebben op het homoseksueel zijn en niet op het zich daarnaar gedragen.

Links of rechts

Waarom is dan toch gekozen voor de enkele feit-constructie? Die reden is heel simpel. Elke werknemer, wit of zwart, politiek links of rechts, homo- of heteroseksueel, of hij/zij nu leraar op een bijzondere school is, medewerker van een politieke partij, of verkoper kan zich gedragen op een manier die niet in overeenstemming is met een goede vervulling van zijn/haar functie. Het is dan uiteindelijk aan de rechter om te beoordelen of dit gedrag bijvoorbeeld reden voor ontslag kan zijn. Eén ding is daarbij echter duidelijk: als dit gedrag is terug te voeren op het 'enkele feit' van homoseksuele gerichtheid, of politieke gezindheid, of huidskleur, kan het nooit een ontslaggrond zijn. Ook niet als de levensovertuiging die de grondslag van de school vormt, inhoudt dat homoseksualiteit verwerpelijk is. Zomin als een school een vrouw mag ontslaan die ongetrouwd en zwanger is (het ontslagverbod van zwangere vrouwen is geregeld in het Burgerlijk Wetboek) hoezeer dat gegeven ook in strijd mag zijn met de op die school gehuldigde godsdienst of levensbeschouwing.

Kortom, de ontwerpwet gelijke behandeling die nu voorligt, is een belangrijke bijdrage aan gelijke behandeling van mensen. Zo nauwkeurig mogelijk is aangegeven waar discriminatie verboden is; de relatie tussen verschillende grondrechten is uitgewerkt en de commissie gelijke behandeling krijgt belangrijke bevoegdheden die kunnen helpen bij de handhaving.

De auteur is lid van de Tweede Kamerfractie voor de PvdA.

Kritiek doet wet geen recht

Belangrijke bijdrage aan gelijke behandeling homo en hetero

'Ze denken dat het een ziekte is'

In Oost-Europa is discriminatie van homo's en lesbiennes nog normaal

door Aldert Schipper ^{TR} 18

Als Ganymedes, de Slowaakse tegenhanger van het COC, eerder had bestaan, zou de televisieredactrice Olga Kmetova uit Bratislava misschien heel wat ellende bespaard zijn gebleven. Olga hoort tot de groep Oosteuropese homoseksuelen en lesbiennes die ditmaal de Roze Week in Nederland mee-maken.

De week staat in het teken van Oost-Europa. In de meeste van deze landen is discriminatie van homoseksuelen nog aan de orde van de dag. Er bestaan krenkende beperkingen voor homo's en lesbiennes. In Roemenie is seksueel verkeer van homo's en lesbiennes strafbaar. Daar kan je vijf jaar gevangenisstraf krijgen voor een poging een homoseksuele relatie aan te gaan.

De Sovjet-Unie kent een verbod op 'sodomie'. In verscheidene landen bestaan leeftijdsverschillen voor wettelijk toelaatbare homo- en heteroseks. Maar in Hongarije loopt een discussie over een officiële erkenning van homoseksuele 'huwelijken'.

Een groot probleem in heel Oost-Europa is het ontbreken van aandacht voor lesbiennes. Er zijn nauwelijks boeken met lesbische thema's, er is geen aandacht in de media, er zijn vrijwel geen tijdschriften. Dat betekent dat er geen naam is voor lesbische voorkeur. Men kan het niet plaatsen. Veel vrouwen denken, als ze hun lesbische gevoelens ontdekken dat ze ziek of transseksueel zijn.

Toen Olga Kmetova nog een meisje was, in de tijd van de Praagse Lente, was ze al eens verliefd geworden op een ander meisje, dat ze kende van basketbal. Samen droomden ze over hoe ze later samen zouden wonen en leven.

Huwelijk
„Maar iedereen bij ons dacht dat homoseksuele gevoelens de symptomen van een soort ziekte waren. Ik wist wel beter, maar toch trouwde ik, nadat de stalinisten de macht weer in handen hadden genomen. Mijn man en ik kregen twee kinderen. Maar ik trok aldoor meer naar vrouwen. Het huwelijk werd een ramp. Tenslotte zijn we acht jaar geleden uit elkaar gegaan. Heel verdrietig, allemaal. Mijn man dacht ook dat ik een ziekte had. En hij

Olga Kmetova en Marian Vojtek: Nu de democratie in ons land is uitgebroken, is er iets meer vrijheid gekomen. FOTO MAARTJE GEELS

wat de homo-beweging betreft, wel wat angst in.
„Kort na de omwenteling kregen wij een bescheiden vergadering voor Ganymedes. Maar de man die daarvoor verantwoordelijk was, werd na de vertalingen vervangen door iemand van de christelijke partij en die besliste dat wij ons onderkomen moesten opgeven. Toen wij daarover correspondentie voerden, werden wij verwezen naar de gezondheidsautoriteiten, opnieuw zondhomoseksualiteit een gezondheidsprobleem is.“

Beeldschone jongeling

De homo-beweging Ganymedes is beperkt tot Slowakije. Ganymedes was de beeldschone jongeling die door Zeus de Olympus werd opgevoerd om daar de goden te dienen. Voor het nationale theater in Bratislava staat een beeld van Ganymedes:

In Tsjechië opereert de organisatie Lambda. Ganymedes en Lambda werken samen onder de naam Soho (afkorting van: Vereniging van homoseksuele burgers). Deze vereniging geeft een blad uit, dat ook al niet veel medewerking ondervindt. Marian Vojtek: „De verdeelorganisatie die de kiosken bedient, zegt dat Soho's oplage van 15 000 voor haar oninteressant is. Maar die doet

Na onderdrukking door fascisten de communisten

haar best ook niet. Er zouden gemakkelijk meer exemplaren verkocht kunnen worden, want in Praag hadden de kiosken het niet eens geleverd gekregen.“

Marian Vojtek haalt het blad tevoorschijn. Het ziet er professioneel uit, net zoals de Nederlandse Gaykrant, inclusief artikelen over het tegengaan van aids. Vojtek heeft het idee dat het onderwerp homoseksualiteit, hoewel het blad zich niet aandient als een homo-blad, voor de verdeelorganisatie ook een beetje griezelig was.

„Men verkoopt liever pornoblaadjes dan een tijdschrift dat informatie geeft over homoseksualiteit.“ zegt Marian. „Als er geen oplossing voor komt, dreigt het blad Soho op de fles te gaan, vooral door gebrek aan medewerking van de distributeur.“

het haar weer toegestaan gewone films te doen.

„Maar hoe lang dat duurt, weet ik niet. Omdat ik openlijk samenwoon met een vriendin, zijn er al bezwaren tegen mijn journalistieke werk ingebracht, maar nu van de kant van de kerk.“

„Slowakije is een bijna homogeen katholiek land. In Tsjechië bestaat wat meer openheid: in Bohemen is een protestantse traditie. Op de televisie wordt homoseksualiteit ge-negeerd.“ vertelt Olga. „Ik probeer zelf wat ruimte te scheppen. Dat heeft er toe geleid dat het onderwerp onlangs driemaal terloops aandacht kreeg in een jeugdprogramma. Maar de communistische dictatuur mag dan voorbij zijn, de katholieke kerk staat klaar, om die over te nemen en dat boezemt mij,

heid. Tsjechoslowakije was tot voor kort een gesloten samenleving, maar nu wij geen visa meer nodig hebben voor de meeste andere landen, hebben wij open grenzen en groeit het toerisme en het zal niet lang meer duren; eer ook bij ons aids een groot probleem is.“

Olga Kmetova's ouders waren geen communisten. Daarom kon zij in het eigen land geen journalistiek studeren. Ze begon haar studie in Bulgarije en vervolgde die tenslotte in Tsjechoslowakije. Intussen selecteerde en vertaalde ze films en wist te een functie bij de televisie te krijgen. Iets bijzonders voor een niet-communist in die dagen. Toen bekend werd dat zij tegen het communisme was, mocht ze alleen nog kinderfilms behandelen, maar nu is

langrijk kan zijn. De eerste aids-dode in Bratislava al gevallen; een bekende jonge zanger van het theater.“

„Maar wij kunnen de risico-groepen geen plaatsen waar homo's samen komen. Tot dusver moesten wij de informatieblaadjes over aids zelf betalen. En dat is niet zo eenvoudig in een land, waar de salarissen de stijgende prijzen niet kunnen bijhouden.“

„Wij hebben een aparte werkgroep voor sociale vragen, die zich onder meer bezighoudt met aids, maar het lijkt wel alsof de gezondheidsautoriteiten onze inspanning niet op prijs stellen. Ook hier bestaat nog het idee dat homoseksualiteit een afwijking is.“

„Toch is er alle reden voor ongerust-

'De burens sturen briefjes naar het stadsbestuur'

heid en vrijheid. Dat waren zaken die voor de nazi's net zo afstotend waren als voor de communisten. We zijn van de fascistische onderdrukking gerechtigd in de communistische dictatuur terechtgekomen en pas nu durven we naar buiten te komen.“ zegt Olga.

Marian Vojtek: „Nu de democratie in ons land is uitgebroken, is er iets meer vrijheid gekomen. We zijn officieel als maatschappelijke groep geregistreerd, maar openlijk voor je homoseksualiteit uitkomen, is nog steeds moeilijk voor jonge mensen. Op de zes miljoen Slowaken is een ledental van 150 een teken dat er nog heel wat moet gebeuren. Wij krijgen geen subsidie, terwijl een goed georganiseerde homo-beweging alleen al voor het verspreiden van informatie over aids heel be-

Newsweek VK 26

EEN ONBENULLIG INCIDENT laat weer eens zien dat het koesteren van (nationale) vooroordelen niet is voorbehouden aan Serviërs, Kroaten, Slowaken, Hongaren, enz. Newsweek belicht een Frans-Engelse mini-oorlog, uitgelokt door de publicatie in een Brits blad van een vier jaar oud interview met de nieuwe Franse premier Edith Cresson. Cresson liet zich daarin laatdunkend uit over „de Angelsaksische man”, die niet of nauwelijks in vrouwen zou zijn geïnteresseerd. Dit manco was volgens Cresson te verklaren uit een grotere geneigtheid tot het homoseksuele bij Britten en Amerikanen.

Anthony Marlow, een Conservatief Lagerhuislid, sloeg meteen keihard terug. „Mevrouw Cresson heeft de viriliteit van de Britse man trachten aan te tasten omdat ze de laatste keer dat ze in Londen was niet genoeg bewonderende blikken heeft gekregen.” In haar repliek houdt Cresson staande dat Britse mannen echt gereserveerder zijn, al geeft ze toe dat het percentage homoseksuelen „moeilijk statistisch te vatten is”.

Edith Cresson raakt verzeild in knallende dialoog met Engelse mannen

In de permanente oorlog die Fransen en Britten elkaar als „kikvorsen” en „rosbiefs” leveren, heeft de Franse eerste minister Edith Cresson een gevoelige klap uitgedeeld. Onder de gordel wel te verstaan, en het zijn de Fransen die dat zeggen. In een interview dat zij in 1987 gaf, en dat afgelopen zondag voor het eerst is gepubliceerd in The Observer, stelt zij dat „een kwart van de Amerikanen” homoseksueel is. In Engeland en Duitsland is dat ongeveer hetzelfde. „De Angelsaksen zijn niet geïnteresseerd in vrouwen en dat is een probleem dat verdient geanalyseerd te worden”, aldus Cresson. Hoe kwam het toenmalige kamerlid aan haar wijsheid? Het was haar bij haar wandelingen door Londen opgevallen dat de mannen niet naar haar keken. In Parijs is dat heel anders, hield ze het blad voor. „Arbeiders, wat heet, alle mannen kijken naar passerende vrouwen.” En, concludeert ze: „Een man die niet in vrouwen geïnteresseerd is, heeft in zekere zin een handicap.” Zelf verkeert ze overigens liever met mannen, ont-hult ze. „Ze zijn makkelijker,” zegt ze in het interview met Naim Attallah, die haar verhaal indertijd wilde gebruiken voor een boek over vrouwen. The Observer was zo onder de indruk dat Ediths verhaal de paginabrede kop „Frankrijks fatale vrouw” kreeg.

Cartoon uit Liberation. „Ik ken maar één echte man. Maar het leven is klote. Eerst had zij het te druk. Nu ik.”

Of de Fransen haar ook zien als *femme fatale*, valt te betwijfelen. Volgens de communis opinio oogt ze weliswaar prettig, maar in termen van taalgebruik is ze toch meer *Madame Sans Gêne* die tot ergernis van seksegenoten in het parlement met haar charme koketteert om opponenten de pas af te snijden. Wie de Franse premier een beetje kent, weet dat ze een flapuit is die met nadruk

Claude Sarraute, columniste van Le Monde, heeft met haar te doen. Hebben ze haar niet eens nagefloten in Londen, constateert ze. Liberation toont haar in een spotprent met een foto van Thatcher en het wat gemakkelijke bijschrift „Onze Edith en haar Engelsen”. Een oppositieblad, Le Quotidien de Paris, toont zich geschokt. Daarin is Edith „Madame Vulgaire”. (Philip Freriks)

het principe hanteert dat men van dik hout planken zaagt. Daarom, zegt men, heeft president Mitterrand, die de Fransen onlangs nog oppriep tot een „knallende dialoog”, haar ingezet om de toekomstige verkiezingen te winnen. Hij weet dat hij wat dat betreft op haar kan rekenen. „Mijn kleine soldaatje” noemde hij haar al eens. Ze spreekt nu de taal van een dragonder.

„De Japanners liggen de hele nacht wakker om te bedenken hoe ze de Amerikanen en Europeanen kunnen naaien”, verklaarde ze vlak voor haar benoeming volgens de International Herald Tribune. Het is alsof je het haar hoort zeggen.

In Frankrijk verhalen de kranten in geuren en kleuren hoe de Britse confraters op Ediths ontboezemingen hebben gereageerd terwijl de premier natuurlijk tegenspreekt, dat ze een en ander in verband met de homoseksualiteit ooit heeft gezegd.

Cresson kwetst Britten

DE Britse pers is gisteren massaal over de Franse premier Edith Cresson heen gevallen. De opmerking van de Française dat de Angelsaksen niet in vrouwen geïnteresseerd zouden zijn, heeft de rivaliteit tussen Fransen en Britten weer doen opblazen.

* Cresson

Het gaat om uitspraken die Cresson vier jaar geleden in een interview deed, maar die pas eergisteren in de Observer werden gepubliceerd. „Krasse taal van een leider van een land waar de meeste mannen een handtas dragen en elkaar in het openbaar kussen”, schreef The Sun.

„Volgens Cresson missen de Engelsen de Gallische driften en zijn ze niet geïnteresseerd in vrouwen”. Ze stelde dat in de Verenigde Staten een kwart van de mannen homofiel is en dat dat in Engeland en Duits-

land al niet veel anders is. „Dat zou je je in de Franse geschiedenis toch niet voor kunnen stellen”, aldus Cresson.

The Daily Telegraph vermoedde in een commentaar dat John Major waarschijnlijk vervolgd zou worden als hij soortgelijke uitspraken over Franse vrouwen zou doen.

„Seksisme, racisme en anti-Europees gedrag” zouden volgens de krant de beschuldigingen zijn.

Aleen columniste Marjorie Proops van de Daily Mirror had wel enig begrip voor Cresson's opvatting dat Londense mannen weinig oog voor vrouwen hebben. Zij meent: „Misschien is het niet zo'n slecht idee om het hoofd rechtop te houden, jongens. We moeten doorgaan met het voortbrengen van goede, sterke en ingetogen Britten en dat kan niet zonder jullie medewerking.”

Homoconferentie afgelast

AMSTERDAM (ANP) — De jaarlijkse internationale homoconferentie, die van 30 juni tot 6 juli in Guadalajara (Mexico) zou plaatsvinden, is afgelast wegens intimidaties van de kant van de overheid en rechtse groeperingen. De Nederlandse vereniging tot integratie van Homoseksualiteit COC heeft dit gisteren meegedeeld.

De organisatoren van de conferentie zijn volgens een woordvoerder persoonlijk bedreigd. Van de Mexicaanse overheid hadden zij onder meer te horen gekregen dat zij zouden worden gearresteerd omdat zij een „opruilende” bijeenkomst organiseren. De overheid had ook aangekondigd deelnemers te zullen arresteren op grond van „immoreel en tegennatuurlijk” gedrag. Daarnaast zouden alle hotels waar de naar schatting twee à driehonderd deelnemers verblijven worden gesloten. De belangenvereniging zal protest indienen bij de Mexicaanse regering.

UN 14/6

Trouw ZATERDAG 8 JUNI 1991

Samenleving

'Een incidentele misstap'

Van strafzaak tegen ex-kinderrechter niet veel overgebleven

door Hans Marijnissen

AMSTERDAM - Van de strafzaak tegen de voormalige Nijmeegse kinderrechter die verdacht wordt van ontucht, lijkt niet veel over te blijven. Dinsdag verschijnt de man voor de Groningse rechtbank, maar van de aanvankelijk vier aanklachten, rest er nu nog maar één. En het slachtoffer in juist die zaak is inmiddels aan een overdosis drugs overleden.

De ontucht door de kinderrechter die tevens als vice-president was verbonden aan de Arnhemse rechtbank, sloeg destijds in als een bom. De zaak kwam aan het rollen toen een begeleider van een 19-jarige jongen in december 1987 een klacht indiende. De rechter die met de jongen in aanraking was gekomen via het kindbeschermingswerk zou zijn handen niet thuis kunnen houden. Tijdens het onderzoek van de rijksrecherche, gaf de rechter de seksuele handelingen onmiddellijk toe en bekende ook contacten met een 17-jarige jongen. Een paar maanden later bekende de kinderrechter seks met nog twee andere jongens. Inmiddels had hij per 31 december zijn ontslag ingediend. De rechterlijke macht was diep geschokt door de affaire, des te meer omdat de kinderrechter bekend stond als een man met een geweldige inzet, vooral in het jeugdwerk. „Het is een verschrikkelijke klap, waarvan we totaal verbijsterd zijn”, reageerde de Arnhemse hoofdofficier van justitie J. Peijnenburg. De man was naast zijn werk als kinderrechter in zijn vrije tijd actief bezig met het opvangen en begeleiden van jongens die met justitie in aanraking waren geweest. Hij kreeg in 1985 zelfs landelijke bekendheid door een project van de stichting Op Stap die jeugdige delinquenten als alternatieve straf liet deelnemen aan een voettocht naar Spanje. Die tocht werd overigens geen succes, omdat de meeste deelnemers nog tijdens de wandeling van het rechte pad weken. De kinderrechter nam verder het initiatief tot de oprichting van huizen waar probleemjongeren buiten de kindbescherming om konden worden opgevangen. Een uniek alternatief voor tehuizen of internaten. De president van de Arnhemse rechtbank mr. P. Smits zei over die bijbaantjes van de kinderrechter nadat de affaire aan het licht was ge-

komen: „Zoals hij de laatste tijd leefde moest het wel fout gaan, op welke manier dan ook. Hij eiste, met al die nevenfuncties, veel te veel van zichzelf.” En officier van justitie Peijnenburg: „Ik sluit niet uit dat zijn psychische en fysieke weerstand was aangetast door overmatige arbeid en inzet, want die man was dag en nacht bezig.”

Andere rechtbank

De kinderrechter moest op 24 november 1988 verschijnen voor de Groningse rechtbank. Rechters die worden verdacht van strafbare feiten worden nooit door hun eigen rechtbank berecht, maar door een andere door de Hoge Raad aan te wijzen rechtbank, in dit geval die van Groningen. Hij moet terechtstaan wegens het plegen met ontucht met jongens die, volgens artikel 249 van het Wetboek van strafrecht 'aan zijn gezag onderworpen of aan zijn waakzaamheid toevertrouwd of aanbevolen zijn'. Een misdrijf waarop maximaal zes jaar gevangenisstraf staat.

Justitie, dat aanvankelijk sprak van elf aangiften van ontucht, kon maar vier gevallen voor de Groningse rechtbank brengen die er één onmiddellijk verwierp. Tegen de andere drie diende de ex-kinderrechter bezwaar in, hoewel hij de seksuele handelingen al had toegegeven. De man maakte nog net op tijd gebruik van een regeling in het Wetboek van strafvordering, die tot 1 december 1988 de mogelijkheid bood om tegen een dagvaarding bezwaar te maken. De zaak moet in zo'n geval worden uitgesteld omdat de raadkamer van de rechtbank moet nagaan of de aanklager juist heeft gehandeld en de dagvaarding goed is opgesteld. Stelt de rechtbank de verdachte in het ongelijk, dan kan deze in beroep bij het hof en desnoods in cassatie bij de Hoge Raad. De kinderrechter stelde dat de dagvaarding niet juist was, omdat er volgens hem geen gezagsrelatie had bestaan tussen hem en de jongens met wie hij seksueel contact zou hebben gehad. De rechtbank deelde die bewaren niet, en ook het gerechtshof in Leeuwarden verwierp de bezwaarschriften. De ex-kinderrechter ging vervolgens in cassatie bij de Hoge Raad die het arrest van het hof verwierp en de zaak terugverwees naar een ander ressort, dat van Amsterdam. Dat oordeelde dat twee van de resterende drie aanklachten niet als strafbaar feit aan te merken waren,

De kinderrechter blijft nu vaak nog jaren betrokken bij de hulpverlening aan de jongeren die met hem te maken krijgen. (Foto uit de VPRO-serie 'De tong van de wet').

maar de derde aanklacht wel. Ook hiertegen ging de man in cassatie bij de Hoge Raad, die zijn bezwaarschrift in februari van dit jaar ongegrond verklaarde en de zaak terugverwees naar de Groningse rechtbank. Na die - gedeeltelijk succesvolle - strijd van drie jaar staat de man dinsdag voor de Groningse rechter. Wat is overgebleven is een geval van ontucht waarbij volgens de Hoge Raad wel sprake is van een 'juridische geformaliseerde' relatie tussen de man en de pupil. Opmerkelijk is dat de aangiften van de jongens die zelf hun relatie met de man naar buiten hebben gebracht, zijn afgewezen, terwijl een geval dat de rechter zelf heeft opgebiecht nu de kern van de strafzaak vormt. Op weg naar een opvanghuis zouden er seksuele handelingen hebben plaatsgevonden tussen de man die toen als kinderrechter in functie was en de jongen die op dat moment in voorlopige hechtenis zat. Deze feiten worden volgens advocaat mr. W. Aerts door de kinderrechter tijdens het proces dinsdag ook toegegeven, alleen zijn er verschillen van mening over de omstandigheden waaronder die contacten hebben plaatsgevonden. De

ex-kinderrechter zegt dat hij in een periode waarin hij overwerkt en overspannen was 'in een val' is gelopen. De jongen heeft bij de politie verklaard dat de rechter hem heeft gedwongen en met zijn macht heeft bedreigd met de woorden: 'Als je nu bij mij wegloupt, ga je zwaar voor de bijl.' Een indianenverhaal, volgens de ex-kinderrechter.

Overleden

Twee versies van een delict, waarover de rechter zal moeten oordelen. Moeilijkheid is echter, dat de jongen inmiddels is overleden en dat het openbaar ministerie alleen de formele aangifte en het schriftelijk verslag van het politieverhoor in handen heeft. De jongen is destijds vier keer opgeroepen voor een verhoor door de rechter-commissaris, waarvan twee keer met een bevel tot meebrenging wat inhoudt dat de politie heeft gepoogd hem op te pakken. Dat is al die tijd niet gelukt, waardoor het gerechtelijk vooronderzoek in totaal acht maanden heeft moeten duren. Wat overblijft is de schriftelijke verklaring, maar daarvan zegt de verdediging dat het niet als bewijs kan worden geaccepteerd en de Nijmeegse raadsman Aerts van de ver-

dachte verwijst dinsdag naar het recente Delta-arrest van het Europese hof voor de rechten van de mens, dat heeft bepaald dat enerzijds een verhoor door de politie niet voldoende is om als bewijs te dienen en dat anderzijds de verdachte of zijn raadsman de gelegenheid moet hebben tijdens een verhoor door de rechter-commissaris vragen te stellen om de geloofwaardigheid van de getuige te testen. Het Europese hof heeft zelfs geoordeeld dat dit recht een *minimum right* is, en volgens Aerts geldt dit in deze zaak zeker omdat de verklaringen van beide betrokkenen op essentiële punten, ver uiteen lopen. Die politieverklaring kan volgens Aerts dus niet worden gebruikt. De Groningse officier van justitie mr. C. J. van Epenhuijsen heeft laten weten dat hij verder geen getuigen oproept. Dat doet Aerts wel. Hij laat een psychiater als getuige-deskundige komen die zal ingaan op de omstandigheden waaronder het delict heeft kunnen plaatsvinden. „Wat er is gebeurd, is niet goed te praten. Wel zal ik dinsdag benadrukken dat het in deze zaak gaat om een incidentele misstap, en niet om systematische ambtsmisbruik”, aldus Aerts.

'Mijn werk is me fataal geworden'

Voorwaardelijke straf geëist tegen ex-kinderrechter

door Hans Marijnissen

GRONINGEN - De Groningse officier van justitie mr. C. J. van Epenhuijsen heeft gisteren zes maanden voorwaardelijke gevangenisstraf geëist tegen een voormalige Nijmeegse kinderrechter, die wordt verdacht van ontucht met een aan hem toegewezen pupil.

Volgens de officier is de ex-kinderrechter in zijn zorgverplichting ernstig tekort geschoten en heeft hij misbruikt gemaakt van situaties.

„Wat is gebeurd is zeer laakbaar en een ernstige tekortkoming van een ambtenaar en zeker een rechter, een boom die in de maatschappij nu eenmaal veel wind vangt,” aldus Van Epenhuijsen. „De schade voor de rechterlijke macht is groot, het gezag wordt op de tocht gezet.” Toch leek hem een geheel voorwaardelijke straf op zijn plaats, omdat de rechter zelf destijds ontslag heeft genomen en veel last heeft gehad van negatieve publiciteit. De officier achtte bewezen dat de ex-kinderrechter in oktober en november 1987 meermalen seksuele

handelingen heeft verricht met een 17-jarige, dus minderjarige, jongen die in voorlopige hechtenis zat. De officier voer in zijn requisitoir geheel op de verklaring die de jongen destijds bij de rijksrecherche heeft afgelegd. Inmiddels is de jongen aan een overdosis harddrugs overleden. Volgens de jongen heeft de kinderrechter, die vanuit Nijmegen met hem per auto op weg was naar een therapeutische gemeenschap in Drenthe, meer keren het initiatief genomen tot seksuele handelingen. „Ik onderging dat contact omdat hij de kinderrechter was en later over

mij moest beslissen,” zei de jongen bij de rijksrecherche. „Ik kon niets doen en voelde mij net zo machteloos als in het Arnhemse Spijkerkwartier”, waar de jongen een paar jaar eerder door enkele mannen op gruwelijke wijze was verkracht. De kinderrechter zou ook bedreigd hebben: „Als je wegloupt, ga je zwaar voor de bijl.” De verklaring die de ex-kinderrechter bij de rijksrecherche heeft afgelegd en die hij nu bij de rechtbank-president R. J. C. Wessels herhaalde, was een heel andere. Volgens de kinderrechter heeft de jongen

herhaaldelijk op seks gezinspeeld. „Die jongen wilde bevredigd worden, dat was duidelijk”. Daar ging hij echter niet op in. Behalve dan die keer toen hij met de pupil weer naar Drenthe was gereden en de jongen vroeg of de rechter de auto even langs de kant van de weg wilde zetten, omdat hij een briefje wilde lezen dat hij van de bewoners van de therapeutische gemeenschap had meegekregen. De jongen opende zijn broek en vroeg of de kinderrechter hem wilde bevredigen. De rechter weigerde waarop de jongen zijn hand pakte. „In feite was zijn hand met mijn hand bezig, maar ik had nee moeten zeggen. Dit was

Voorwaardelijke straf geëist tegen rechter

Van onze verslaggever
GRONINGEN — Tegen een kinderrechtbank zes maanden voorwaardelijke geëist op verdenking van het plegen van ontucht met een minderjarige pupil. Officier van justitie, mr. C. van Epenhuysen vindt dat de voormalige vice-president en kinderrechtbank bij de rechtbank in Arnhem, mr. Th. van der V. zijn „zorgplicht als ambtenaar ernstig heeft geschonden”. Ook heeft hij de beroepsgroep van collega-rechters veel schade berokkend.

Van Epenhuysen volstond met een voorwaardelijke straf omdat de kinderrechtbank in de publiciteit al het nodige te verduren kreeg en de terechtzitting pas plaats had 3,5 jaar nadat het tot strafvervolgung kwam.

Raadsman mr. W. Aerts benadrukte dat de kinderrechtbank meteen na de eerste beschuldigingen zelf aangifte deed en zijn ontslag indiende. Hij noemde het opproepen beeld dat de kinderrechtbank geleidelijk het net spon rond zijn zeventienjarig slachtoffer onrechtvaardig en onwaar. Hij houdt het erop dat Van der V. „in de klassieke hulpverleningsval is gelokt” op het moment dat hij de jongen hulp bood.

Het slachtoffer is nooit tijdens het gerechtelijk vooronderzoek door de rechter-commissaris gehoord omdat hij zich aan elke oproep wist te onttrekken. Zijn verhaal is gebaseerd op verhoren door de politie en op gesprekken met hulpverleners. In augustus 1989 overleed hij aan een overdosis drugs.

De raadsman neemt het Openbaar Ministerie kwalijk dat er in de afgelopen jaren in de publiciteit steeds voedsel is gegeven aan de veronderstelling dat de kinderrechtbank zich in vertrouwensrelaties meermalen aan ontuchtige handelingen met minderjarigen heeft schuldig gemaakt. Uiteindelijk kwamen er volgens hem vier aangiften, waarvan deze ene overbleef.

Van de nu 46-jarige verdachte komt het beeld naar voren van een uiterst gedreven, hard werkende man. Hij mengde zijn functie van kinderrechtbank zonder enige terughoudendheid met die van hulpverlener aan jongeren die met justitie in aanraking kwamen. Zelfs zijn privé-leven stelde hij daarvoor open. Een psychiatrisch onderzoek leerde dat Van der V. overspannen en licht manisch was in de betreffende periode.

Hij had voor zichzelf een soort almachtfunctie gecreëerd in de veronderstelling dat hij erin slaagde jongeren buiten de gerechtelijke kaders om op het rechte pad te brengen. Het psychiatrisch rapport concludeert dat de kinderrechtbank in die periode enigszins verminderd toerekeningsvatbaar moet zijn geweest.

De kinderrechtbank probeerde voor de jongen, die in een Nijmeegse inrichting voor jeugddetentie verbleef, een plaatsje te vinden in een therapeutische gemeenschap bij het Drentse Borger. Hij maakte twee keer met de jongen de autorit van Nijmegen naar Drenthe. Tijdens die tochten zou er seksueel het een

en ander gebeurd zijn waartoe de kinderrechtbank — volgens verklaringen van de jongen — het initiatief zou hebben genomen.

De verdachte ontkenste dat dinsdag ten stelligste en voerde juist aan dat de volgens hem door sex geobsedeerde jongen met voorstellen was gekomen, die hij aanvankelijk negeerde. De officier van justitie vond dat de kinderrechtbank met zijn ervaring de situatie had moeten kunnen beheersen.

Later was het hoe dan ook één keer tot seksueel contact in de auto gekomen. De kinderrechtbank zou er met tegenzin op zijn ingegaan om de jongen te bevredigen. Maar die vertelde later dat hij bang was geworden van de agressiviteit van de kinderrechtbank.

De officier van justitie wilde niet uitsluiten dat de jongen zijn verhaal door allerlei emoties enigszins had verdraaid. Dat hij het allemaal tot in detail zou hebben verzonnen wilde er bij hem echter niet in. „De draad in het verhaal is consistent en ik houd het voor waar. De verdachte is erop uit geweest de jongen seksueel te misbruiken”, aldus mr. Van Epenhuysen.

Mr. Aerts typeerde zijn cliënt als iemand die zich met een geweldige inzet beijverde „om in plaats van te straffen of te corrigeren de helpende hand te bieden”. De kinderrechtbank wierf fondsen voor hulpverlening aan delinquenten jongeren en zette twee opvangthuizen op. Volgens de raadsman wijst alles erop dat de jongen zijn verhaal grotendeels bij elkaar heeft gefantaseerd en verwees daarbij naar een ontlastende verklaring van de moeder van de jongen.

Mr. Aerts sprak van een eenmalige misslag „gevolg van uitlokking op zodanige wijze dat men zich kan afvragen wie nu eigenlijk slachtoffer is”. Als er straf wordt opgelegd zal die volgens de raadsman het karakter moeten hebben „van een formele afsluiting van een periode van 3,5 jaar, waarin al meer leed is geleden dan met toepassing van het strafrecht is te verantwoorden”.

De rechtbank doet over twee weken uitspraak.

Zes maanden geëist tegen kinderrechtbank na ontucht

Door onze correspondent

GRONINGEN, 11 JUNI. De officier van justitie mr. C.J. van Epenhuysen heeft vanmorgen voor de rechtbank van Groningen zes maanden voorwaardelijke gevangenisstraf geëist tegen de 46-jarige ex-vice president van de Arnhemse rechtbank en kinderrechtbank mr. T.A.M.A. van der V. wegens ontucht met een aan zijn gezag onderworpen 17-jarige jongen.

Volgens de officier heeft van der V. de rechterlijke macht grote schade berokkend door zijn gedrag, maar aangezien de feiten volgens de officier „geruime tijd” geleden zijn gepleegd en de zaak

lange tijd in de publiciteit is geweest achtte hij een voorwaardelijke celstraf op zijn plaats.

Van der V. wordt ervan verdacht op 24 oktober 1987 en 27 november van dat jaar met de 17-jarige M.C. van B., die op dat moment in voorlopige hechtenis zat wegens bedreiging van zijn moeder onderweg van Nijmegen naar de therapeutische gemeenschap Eesergroen bij Borger in de bossen seksueel te hebben mishandeld. Volgens de verklaring van Van B. tegen over de recherche ging het initiatief voor honderd procent van Van der V. uit. „Ik heb het geduld, omdat ik bang was dat ik mijn eigen zaak zou schaden.”

zaak van deze jongen werd reeds afgeschreven; dat kon ik toendertijd onmogelijk accepteren.”

Raadsman Aerts voegde daar in zijn pleidooi aan toe: „Achteraf heeft mijn cliënt moeten constateren dat de functies van rechter en hulpverlener per definitie onverenigbaar zijn. Dat hij zich daarvan niet voldoende bewust is geweest, is een belangrijke bijdrage aan het beantwoorden van de vraag hoe dit heeft kunnen gebeuren.”

Hij overlegde ook een rapport dat de ex-directeur van het Pieter Baan-centrum in Utrecht en forensisch psychiater prof. dr. F. H. L. Beyaert over de kinderrechtbank heeft opgesteld. Volgens Beyaert was de kinderrechtbank ten tijde van de ontucht vanwege overspannenheid licht verminderd toerekeningsvatbaar. Volgens Aerts heeft de kinderrechtbank zijn versie van het verhaal over de seksuele handelingen dan wel

Kinderrechtbank zou door pupil in 'klassieke' val zijn gelokt

Door onze correspondent

GRONINGEN, 12 JUNI. De voormalige Arnhemse kinderrechtbank die gisteren terechtstond wegens ontucht met een 17-jarige jongen is volgens zijn advocaat in de klassieke hulpverleningsval gelokt. Op het moment dat hij de helpende hand uitstak maakte de pupil daar misbruik van, aldus de advocaat van de rechter, mr. W. Aerts.

„Er was geen sprake van dreiging of misbruik van gezag. Het feit is niet aangegeven door het slachtoffer, maar door de ex-kinderrechtbank zelf, die vervolgens ontslag nam.” De 46-jarige mr. T.A.M.A. van der V., ook oud-vice-president van de Arnhemse rechtbank, heeft zich niet gereëticiseerd dat de functies van hulpverlener en rechter per definitie onverenigbaar zijn, aldus Aerts gisteren in zijn pleidooi voor de rechtbank in Groningen.

Tegen de verdachte werd wegens ontucht een voorwaardelijke celstraf van zes maanden geëist, met een proeftijd van twee jaar. Van der V. ontkenste de beschuldiging. Het initiatief zou volledig van de jongen zijn uitgegaan. Van der V. stond bekend als een man die zich met hart en ziel inzette voor de jeugdhulpverlening. Hij werkte nauw samen met hulpverlenende instanties, zette twee opvangthuizen op en hield zich ook bezig met individuele opvang. „Zijn woonhuis stond — dag en nacht open voor in problemen geraakte jongeren”, aldus Aerts. Zijn cliënt vervulde een 'dubbele dagtaak'. „Nee zeggen was voor mij heel moeilijk”, zo zei deze gisteren. Van der V. werd overspannen en leed aan almachtfantasieën.

Volgens prof. Beyaert van het Pieter Baan Centrum was hij verminderd toerekenbaar op het moment van de ontuchtige handeling die zich afspeelde op 27 november 1987 in de auto van Van der V. Met de 17-jarige M.C. van B. was hij die dag uit Nijmegen, waar de jongen in de jeugdvangenis zat, naar Eesergroen gereden, een therapeutische gemeenschap in Borger. Volgens de getuigenverklaring van Van M. tegenover de rijksrecherche zou de kinderrechtbank hem gedwongen hebben tot seksuele handelingen en liet hij het toe, „omdat ik bang was dat ik mijn zaak zou schaden”. Zijn moeder betwijfelt het waarheidsgehalte van zijn uitspraken.

Van M. zat vast wegens bedreiging van zijn moeder. Hij overleed in augustus 1989 aan een overdosis drugs. Volgens Aerts is zijn cliënt bezweken voor de aandrang van Van M., nadat hij eerder „diverse toenaderingspogingen van Van M. had afgeweerd, om zich door hem te laten bevredigen”.

bekend, dit wil nog niet zeggen dat het openbaar ministerie het wettig bewijs kan leveren, omdat deze verklaring niet door ander bewijs wordt ondersteund. De verklaring van de jongen moet volgens de advocaat geheel buiten beschouwing worden gelaten. Hij is nimmer door de rechter gehoord en ook de verdachte of zijn advocaat heeft niet de gelegenheid gehad hem zelf te ondervragen, hetgeen een minimaal recht is. Hij verwees hierbij naar het zogenoemde Delta-arrest van het Europese Hof voor de rechten van de mens. Verder wees Aerts erop dat zijn cliënt zelf de zaak heeft opgebiecht. Hij pleitte voor een „straf die het karakter zal moeten hebben van een formele afsluiting van een periode van drieënehalf jaar waarin al meer leed is geleden dan met de toepassing van het strafrecht is te verantwoorden.” Uitspraak 25 juni.

onjuist”, aldus de ex-rechter.

Klassieke val

Volgens zijn raadsman, mr. W. Aerts, is de kinderrechtbank in de klassieke hulpverleningsval gestapt en hij haalde een multidisciplinair rapport aan, waarin de jongen die jaren als prostituee heeft moeten werken, wordt beschreven als iemand met een geseksualiseerde belevingswereld en die mensen naar zijn hand weet te zetten. Hij haalde in zijn pleidooi — terwijl een als getuige opproepen maatschappelijk werker die met het gezin van de jongen contact had gehad, met succes een beroep deed op het verschoningsrecht — ook een door de moeder afgelegde verklaring aan, waarin staat dat de jongen de kinderrechtbank wilde chanteren.

„Mijn zoon heeft altijd kans gezien zijn straf te ontlopen. Hij voelt aan hoe hij mensen moet aanpakken, wanneer hij ze naar zijn hand zet. Volgens mij heeft hij door het be-

zoek van de politie het gebeurde met de kinderrechtbank wat aangedikt.” En: „Hij vertelde over de telefoon dat hij van de rechter 15 000 gulden kan eisen. Dat had hij van zijn advocaat gehoord. Hij wilde dat geld besteden aan een tweede-

hands Porsche.”

De rechtbankpresident ging ook in op het algemeen functioneren van de kinderrechtbank, die naast zijn volledige baan 's avonds en soms 's nachts bezig was met hulpverlening en begeleiding van jongeren die met justitie in aanraking waren gekomen.

Vraag van de president: „Kon u het allemaal nog wel overzien?”

Antwoord: „Ik denk het niet.”

Vraag: „De grens tussen kinderrechtbank en hulpverlener was wel erg vloeïend.”

Antwoord: „Drieënehalf jaar verder zeg ik ja. Uiteindelijk is mijn werk mij fataal geworden. In de

Ontucht bij ritten met verdachte

door Fred Soeteman

GRONINGEN, woensdag

Mr. Thomas van der V. (46), die als Arnhemse kinderrechter ontucht heeft gepleegd met een jongen van 17 jaar die hij in voorlopige hechtenis had geplaatst, heeft gisteren een voorwaardelijke gevangenisstraf van een half jaar horen eisen.

Een rechter is in de maatschappij nu eenmaal een hoge boom die veel wind vangt," zei gisteren de Groningse officier van justitie mr. C.J. van Epenhuysen.

De officier hecht meer geloof aan de verklaring van slachtoffer Timo van M., over een drietal gevallen van seksuele intimiteiten, dan aan de veel geringere bekentenis van mr. Van der V., die bovendien zegt dat de jongen het heeft uitgelokt.

Toch kan de ex-rechter onmogelijk worden veroordeeld, vindt advocaat mr. W. Aerts: zijn bekentenis is onvoldoende wettig bewijs. De getuigenis van Timo mag niet meetellen, omdat hij alleen is verhoord door de rijksrecherche.

En het Europese Hof voor de Mensenrechten zegt dat getuigen à charge ook door een rechter(-commissaris) moeten worden gehoord. Bovendien garandeert het Europees Mensenrechtenverdrag dat een verdachte zo'n getuige zelf vragen mag (laten) stellen. Dit kan niet meer: Timo van M. is inmiddels al bijna 2 jaar geleden overleden aan een overdosis drugs.

Eind 1987 werden klachten geuit over de manier waarop Van der V. sommige jeugdige delinquenten zou hebben benaderd. In november 1988 werd hij voor drie strafbare feiten gedagvaard. Maar hij begon een bezwaarprocedure langs twee gerechtshoven en tweemaal de Hoge Raad, waarna nu nog één verwijt resteert: de zaak-Timo.

De jongen werd gevangen gehouden wegens bedreiging van zijn moeder. Van der V. ging op zoek naar een geschikte inrichting en de keus viel op de therapeutische gemeenschap Eesergroen in Drenthe. Tijdens autoritten daarheen en terug moet toen 't een en ander zijn voorgevallen.

Bosperceel

Hoewel: Mr. Van der V. noemde het gisteren "volstrekt onwaar" dat hij Timo toen had aangemoedigd hem te omhelzen, ("Gooi je verdriet er maar uit") en dat zij

samen in een bosperceel nader intiem waren geweest. "Hij heeft wel gevraagd om in het bos te gaan wandelen, maar dat is niet gebeurd," aldus Van der V. Wel had hij toen gemerkt dat sex een zeer grote rol speelde in de problematiek van Timo, en dat hij contact wilde, "maar dat heb ik afgewezen".

Ook een tweede rit bracht — volgens Timo — de nodige opwindings: "De rechter legde eerst zijn hand op mijn dij. Hij zei: 'Ik doe geen kwaad. Pak mij ook maar vast'. In het bos zei hij: 'Ik ga een groot risico met je aan. Als je nu wegloopt ga je zwaar voor de bijl'. Hij drukte zich stijf tegen me aan en vroeg me op de grond te gaan liggen...." Ook zou de rechter nog hebben aangedrongen: "Je wilt toch verder in je leven nog iets bereiken...?" Commentaar van verdachte: "Dit is volslagen onjuist."

En vervolgens, onderweg naar Nijmegen, omgereden voor een file, was het in het Nationale Park De Hoge Veluwe tot de heftigste confrontatie gekomen, waarvan Timo zo overstuurd raakte dat hij over zijn hele lichaam trilde, tot de volgende dag toe: wat daar gebeurde had bij hem weer de beelden opgeroepen van het Arnhemse Spijkerkwartier, waar hij, zich prostituerend voor drugs, door twee criminelen was vastgebonden en diverse malen verkracht, aldus de officier van justitie.

Van der V. erkent slechts dat hij éénmaal zijn hand heeft "laten leiden", waarbij het initiatief van de jongen zelf was uitgegaan. Rechterbankpresident mr. E. Wesels: "Maar toen was u toch ook in staat om te zeggen: dat doe ik niet?" Mr. Van der V.: "Dat had ik moeten doen, ja."

Mr. Van der V. was in die periode enigszins verminderd toerekeningsvatbaar, zo rapporteert psychiater prof. F. Beyaert. Waarschijnlijk was hij overwerkt.

Advocaat mr. Aerts voerde aan dat Van der V. in de "klassieke hulpverleningsval" is gelokt. "Hij is er zich te laat van bewust geworden dat de uitgestoken hand, de arm om de schouder, ook verkeerd kan worden opgevat, en zelfs misbruikt." De raadsman noemde de verhalen van Timo grotendeels fantasieën en wees erop dat zelfs diens moeder hem op dit gebied niet vertrouwde. De jongen zou haar hebben gezegd dat hij de situatie voor chantage

zou kunnen gebruiken. Hij liep met plannen om 15 mille van Van der V. te eisen en een Porsche te kopen.

Uitspraak: 25 juni.

Ex-kinderrechter krijgt na ontucht voorwaardelijke straf

Van onze correspondent
GRONINGEN — De voormalige Arnhemse kinderrechter Van der V. (46) is door de rechtbank in Groningen conform de eis veroordeeld tot een half jaar voorwaardelijke gevangenisstraf wegens ontucht met een zeventienjarige pupil. Hij kreeg tevens een proeftijd van twee jaar.

Volgens het vonnis heeft de man, die destijds vice-president was bij de rechtbank in Arnhem, in november 1987 „op ernstige wijze de zorgplicht geschonden die zijn functie als kinderrechter met zich meebracht en heeft hij daardoor het vertrouwen, dat de samenleving in rechterlijke ambtenaren moet kunnen stellen, beschaamd“.

De ontucht had plaats tijdens een autorit naar een therapeutische inrichting, waar Van der V. zijn pupil trachtte geplaatst te krijgen. Onderweg kwam het tot seksueel contact. De jongen bekende het voorval tegenover de rijksrecherche. Hij wist zich echter te onttrekken aan het gerechtelijk vooronderzoek.

In augustus 1989 overleed de jongen aan een overdosis hard drugs. Zijn verklaringen, die werden opgetekend, zijn volgens de rechtbank geloofwaardig bewijsmateriaal, temeer omdat Van der V. een deel ervan heeft bevestigd.

De ex-kinderrechter hield tijdens de zitting vol dat het initiatief voor de seksuele handelingen volledig was uitgegaan van zijn pupil. De jongen heeft destijds verklaard dat hij werd gedwongen door zijn begeleider.

Van der V. nam na het uitlekken van het voorval zelf ontslag. De Groningse rechtbank heeft bij de strafmaat rekening gehouden met een psychiatrisch rapport waaruit blijkt dat hij indertijd enigszins verminderd toerekeningsvatbaar was.

LA DOUCE G/1991. / NIEUWSBRIEF ROZE AKTIEFRONT L.B.
FRANCE

In de Franse senaat die momenteel het strafwetboek herzielt heeft men aanvaard de leeftijds-grens voor homoseksuele kontakten terug op te voeren van vijftien naar achttien. Bovendien zou homoseksueel contact met minderjarigen bestraft worden met één jaar meer gevangenis dan heteroseksueel contact. De heren senatoren vinden immers dat 'tijdens de adolescentie het individu kwetsbaarder is en een gemakkelijke prooi vormt voor homo's'. Het wetsontwerp wordt netjes geplaatst tussen een ontwerp over aansporing tot ontucht en een tje over 'aanslag op het huwelijk'...

Om de zaken nog scherper te stellen grijpt men bovendien terug naar een oude wet (die poging tot vergiftiging harder bestraft dan poging tot 'gewone' moord) om nieuwe misdaden uit te vinden: vrijwillige AIDS-besmetting (transmissie onvolontaire) zou zwaar bestraft worden (tot levenslang), en dat allemaal onder het motto: 'Om de waarden van onze tijd uit te drukken moet het nieuwe strafwetboek geïnspireerd zijn op de rechten van de mens'. Nochtans heeft de Franse regering steeds beweerd AIDS-preventie te kiezen boven AIDS-onderdrukking.

Even, geachte leerlingen, een kort historisch overzichtje. Toen Napoleon zijn 'Code Napoléon' uitvaardigde was homoseksualiteit volledig uit het strafrecht verdwenen. Geen discriminatie meer en alleen maar vrijheid, gelijkheid en broederlijkheid. Dit is zo gebleven tot tijdens de tweede wereldoorlog, toen in 1942 de regering van Vichy onderscheid maakte in de leeftijds-grens tussen homo's en hetero's. Alhoewel deze wettekst duidelijk onder Nazi-invloed was ontstaan bleef hij toch rechtsgeldig tot in 1982. Er blijken wel eens meer kadootjes van de Nazi's te blijven roncslingeren: ook de identiteitscontrole, die onlangs in Brussel aanleiding was voor hevige rellen, is door de Duitse bezetter ingevoerd. François Mitterand had verklaard dat "...homoseksualiteit niet langer als misdaad mocht beschouwd worden." Nadat hij president was geworden werd de leeftijds-grens dan ook voor iedereen op 15 jaar gebracht. Tien jaar later wil de senaat, met inbegrip van de socialisten, de klok weer een halve eeuw terugzetten.

Redenen? Het gezin... "fundamentele cel van onze maatschappij...". Waar hebben we dat nog gehoord?

Er is ondertussen al geprotesteerd in Frankrijk: petitjes worden rondgedeelde en een betoging op 6 mei met als één der motto's 'Liberté, homosexualité, égalité', bracht enkele honderden op de been... Opgemerkt was een groep 'nonnetjes' die de duivel wilden uitdrijven bij de senatoren die de slachtoffer waren van hun eigen wetsvoorstellen omdat ze 'vrijwillig het virus van de stupiditeit doorgaven'. Het gedrocht, dat inmiddels door de senaat werd goedgekeurd, komt half juni voor de Nationale Assemblée.

Bron: Gal Pied van 2, 16 en 30 mei 1991

UTRECHTS NIEUWSBLA

TBS geëist 11/6 voor aanslag op Van Swieten

DEN BOSCH (ANP) — Tegen de 20-jarige G. J. is gisteren bij de rechtbank in Den Bosch voor een poging tot doodslag TBS met dwangverpleging geëist. De man bekende de 49-jarige maatschappelijk werker I. van Swieten in diens flat in Eindhoven te hebben verwond en hem te hebben beroofd. Van Swieten is bekend als scheidsrechter in het betaald voetbal.

Het slachtoffer had veertig hoofd-wonden, zijn schedelbot was op een plaats verbrijzeld. J. verklaarde dat hij sterk afhankelijk was van Van Swieten, die als reclasseringsambtenaar een rapport over hem moest schrijven in verband met een eerdere strafzaak. Hij moest hem ook behulpzaam zijn bij een uitkerings-aanvraag.

Uit rapportage van het Pieter Baan Centrum in Utrecht bleek dat er zonder psychiatrische behandeling een toenemende kans op ernstige delicten ontstaat. De rechtbank doet in de zaak tegen J. op 24 juni uitspraak.

INFOS

Et si le cadavre retrouvé le 18 octobre 1990 en forêt de Rambouillet n'était pas celui du pasteur Doucé ?

Les enquêteurs de la brigade criminelle, toujours infructueux dans leurs recherches, se tournent, désormais, vers cette nouvelle hypothèse, susceptible de relancer toute l'affaire.

La question, effectivement, mérite d'être posée. La plus haute hiérarchie de la criminelle ne s'en prive pas qui vient, au cours d'une réunion au sommet tenue quai des Orfèvres, d'envisager ce que certains pressentaient déjà en privé depuis quelque temps.

Premier point : contrairement à ce qu'on a pu lire ou entendre ici ou là (y compris par le biais de « fuites » savamment distillées...), le corps décomposé (il ne pesait plus que... 18 kg !) retrouvé, plus de trois mois après la disparition du pasteur homosexuel, n'a livré aucun secret.

Ni les cheveux, ni la denture, ni les diverses analyses (sanguines et autres) effectuées à l'institut médico-légal, quai de la Rapé, n'ont permis de conclure avec certitude qu'il s'agissait bien du pasteur Doucé. En outre, la chevalière que le pasteur portait à la main droite n'a pas, non plus, été retrouvée.

Ces restes n'ont d'ailleurs (huit mois après !) toujours pas été inhumés, comme cela aurait été le cas si l'on avait eu la moindre assurance quant à leur origine. Et ce sur l'insistance de la seule brigade criminelle. Seule certitude : la mort du défunt remonte « aux alentours » du 20 juillet...

Le corps, on s'en souvient, avait été découvert par un « chercheur de champignons ». Il avait été rapidement tiré sous quelques buissons à quelques mètres seulement d'une route nationale. Que, trois mois durant, ce cadavre ait pu séjourner en un lieu aussi fréquenté sans éveiller à aucun moment l'attention d'un promeneur ni même d'un animal (l'identité judiciaire a pourtant retrouvé, alentour, des déjections canines...) paraît totalement invraisemblable aux enquêteurs les plus chevronnés.

De là à imaginer qu'on l'aurait placé ici fort à propos quelques jours seulement avant sa découverte, et justement pour qu'il soit trouvé, il n'y a qu'un pas...

24

Aanvaller Van Swieten krijgt tbs

DEN BOSCH — Een 20-jarige man zonder vaste woon- of verblijfplaats, G.J. is maandag door de rechtbank in Den Bosch voor een poging tot doodslag in december op de 49-jarige maatschappelijk werker en eredisce-scheidsrechter Ignace van Swieten veroordeeld tot tbs met dwangverpleging.

De man veroorzaakte met een klauwhamer veertig hoofd-wonden bij het slachtoffer en beroofde hem daarna. Psychiatrische rapportage wees uit dat de jongeman zonder behandeling een toenemende kans heeft op het begaan van ernstige delicten.

Nvkh N 2506-91

AFFAIRE DOUCE
L'incroyable rebondissement

Les « limiers » de la criminelle s'interrogent aussi - et enfin ! - sur le fait qu'on ait retrouvé un corps dénudé, mais pas ses habits alentour. Ce qui signifie que les meurtriers, pressés ou pris de panique (c'est, en tout cas, la version officielle), auraient laissé le corps (volontairement ?) en évidence, mais auraient pris, en revanche, le temps d'emporter et de détruire les vêtements...

Contradiction

Pourquoi auraient-ils pris un tel soin sinon parce que ces vêtements n'étaient pas ceux du pasteur Doucé, et que leur découverte aurait révélé le subterfuge ?

Troisième motif de perplexité : Guy Bondar, le « compagnon » du pasteur Doucé, aurait disparu depuis trois semaines.

Persone ne sait, actuellement, où il se trouve. Il pourrait être en Hollande, où l'on a dit, un temps, que le pasteur Doucé s'était, lui aussi, envolé. Les deux hommes s'y étaient déjà

tendu ensemble à plusieurs reprises. Bondar pose un vrai problème aux enquêteurs.

A-t-il dit toute la vérité, ou en a-t-il éludé une partie ? Et si oui, pourquoi ? L'enquête menée - partout en France - dans les milieux homosexuels concluait avec certitude au fait que Doucé était bien, comme on l'a dit, à la tête, sinon d'un réseau pédophile, du moins d'un (très lucratif) réseau de « contacts », mais aussi et surtout de « mariages » homosexuels, réalisés, en secret, à la demande de particuliers.

Il en aurait effectué au moins trois cents. A 6 000 F la cérémonie. Bondar, en ménage avec Doucé depuis trois ans, ne pouvait l'ignorer. Or, pas une fois, au cours de ses nombreux interrogatoires, il n'a reconnu les activités - pourtant prouvées - de son « concubin ». La BC avait même pensé, un temps, lui faire subir une « garde à vue prolongée ». Pourquoi n'a-t-il rien dit ? Pourquoi, aussi, n'a-t-il été porté plainte, au commissariat du XVIIe (sans même téléphoner, auparavant, à la PJ, au « Château » - le quai des Orfèvres - où il

prétend pourtant que Doucé a été emmené) que le... 28 juillet, soit neuf jours après qu'il affirme avoir vu Doucé pour la dernière fois ?

Il y a aussi cette désormais fameuse écoute téléphonique, enregistrée le lendemain du jour de la « disparition officielle » de Doucé, et qui semble accréditer la thèse (défendue par l'ex-inspecteur Dufourg) selon laquelle le pasteur n'a pas été enlevé le 19 juillet, jour où les policiers des RG étaient chargés de sa « surveillance ». Le 20 juillet, à 12 h 30, Guy Bondar aurait, en effet, reçu un appel de la librairie « Autre culture » d'un de ses collaborateurs affirmant que le pasteur se trouvait à ses côtés. Là encore, Bondar a nié. Il semble pourtant, aujourd'hui, que ce coup de téléphone ait vraiment eu lieu. Même son avocat le reconnaît aujourd'hui... Encore un mensonge de Bondar ? C'est la raison pour laquelle la criminelle, en étroite collaboration avec Interpol, n'écarte plus l'hypothèse selon laquelle « l'assassinat du pasteur Doucé » pourrait être une mise en scène.

Scénario

Enrichi par ses activités (sans, curieusement, que l'on retrouve cet argent...), mais menacé par certains de ses « clients » de très haute volée, aux yeux desquels il aurait fini par apparaître comme un danger à éliminer, le pasteur aurait organisé - ou aurait fait organiser - sa propre disparition pour filer dans un pays plus accueillant où, après un délai raisonnable, son compagnon aurait pu, sinon le rejoindre, du moins le « recontacter ».

C'est sur la base de ce scénario que la police fait aujourd'hui - discrètement - rechercher le pasteur - mais aussi Bondar - à l'étranger.

Quant au mystérieux cadavre de la forêt de Rambouillet, on ne sait toujours pas de qui il s'agit (les morts anonymes se comptent par dizaines, chaque année en France). Ecœurés, certains policiers de la brigade criminelle se demandent, aujourd'hui, s'ils n'ont pas été « menés en bateau » (pour rester poli...). Sur quelles instructions, et pour le compte de qui ?

Arnaud FOLCH

- Kun je nu met de hand op het hart zeggen: ik had gelijk?

Paul Koeck: „Ik had geen gelijk de vijf rechtbanken die Notaris X hebben vrijgesproken, hadden gelijk. Ik ben uiteindelijk maar een schrijver, die op basis van de argumenten van diverse rechters, onderzoekers, dokters, leeraars, de kinderen, tientallen betrokkenen... tot dezelfde conclusie is gekomen. *Humo* en *De Morgen* zijn misleid geweest, gemanipuleerd, en dat had mij net zo goed kunnen overkomen. Met dezelfde informatie had ik wellicht identiek hetzelfde gedaan, maar ik hoop wel dat ik op tijd lont zou hebben geroken. Het probleem met het dossier is, dat de meest onschuldige dingen verdacht worden wanneer je ze vanuit een bepaald standpunt bekijkt.“

„Op een bepaald moment vertelde iemand mij dat ik van mijn linkse stoel was gevallen. Maar is dat links zijn in Vlaanderen? Je moet toch altijd vragen blijven stellen bij de dingen die je ziet en leest, ook als ze politiek uit het linkse kamp komen? Ondertussen heb je in *De Morgen* van 21 mei misschien toch ook gelezen: *de notaris werd achteraf echter van alle blaam gezuiverd.*“

- Heb je er uiteindelijk een proces aan overgehouden?
Paul Koeck: „Nee.“

? juni 91

VAN DE STOEL GEVALLEN

- Inmiddels is de herrie rond je boek over de zaak 'Notaris X' alweer een poosje geluwd. Hoe kijk je daar nu op terug?

Paul Koeck: „Ik heb een moeilijke tijd gehad toen: telefoontjes, dreigbrieven,

mensen die me zeker een proces zouden aandoen. Mensen van het gerecht verklaarden openlijk in de pers dat ze me zouden hebben. Ik werd een rechtse zak genoemd, ik zou verkocht zijn aan het establishment. Heel die historie is voor mij een speciale les geweest. Ik schrijf een boek waar ik volledig achter sta, en ik constateer dat ik opeens geen hand meer krijg van mensen die me vroeger toch goed konden lijden. Blijkbaar ben ik in de ogen van een aantal mensen veranderd. Er was zelfs iemand die niet meer naast mij wou komen zitten. Op de boekenbeurs *Het andere boek* heeft iemand mijn boek zelfs naar mijn hoofd gegooid.“

Pastoor voor ontucht met kinderen veroordeeld

NvN 4

Van onze redactie binnenland
ROERMOND - Conform de eis van de officier van Justitie heeft de Roermondse politierechter mr. H. Brouwer de 60-jarige pastoor van het Noordlimburgse Offenbeek, veroordeeld tot een gevangenisstraf van drie maanden voorwaardelijk met een proeftijd twee jaar.

De geestelijke werd schuldig bevonden aan ontucht met een 5-jarig meisje. Het verweer van de verdediger van de pastoor, mr. J. Huijs, dat er op 14 augustus verleden jaar 's avonds na de avondmis in de sacristie van de kerk geen sprake is geweest van ontucht maar van een kinderspelletje, werd verworpen.

De pastoor had tegenover de politie verklaard dat hij vaak met

kinderen speelde omdat hij zijn pastoraat steeds meer op de jeugd richtte als gevolg van spanningen in de rooms-katholieke kerk. Het voorval in de sacristie werd door de moeder van het meisje ontdekt. Ze maakte zich ongerust over het lange uitblijven van haar dochtertje.

Zij vond het niet ongevoel dat haar dochter op de pastorie ging spelen. Dat deden wel meer kinderen omdat de pastoor gedurende zijn twaalfjarig verblijf in Offenbeek erg geliefd was, vooral bij de jeugd.

Toen zij echter later, toch ongerust geworden, met de huishoudster de sacristie inging zag zij in een flits dat de pastoor ontuchtige handelingen pleegde met haar dochtertje. De pastoor

maakte enige tijd daarna excuses aan de moeder en smeekte haar geen aangifte te doen bij de politie. In deze opmerking van de pastoor zag de politierechter het beste bewijs dat de verdachte wel degelijk beseft moet hebben onjuist te hebben gehandeld. Hij en de officier van Justitie bleven er dan ook bij dat een volwassene zich niet mag overgeven aan dit soort spelletjes die kinderen wel kunnen spelen. "Als een volwassene dit doet is het ontucht", aldus de politierechter.

De verdediger meende dat van ontucht geen sprake is geweest "omdat zijn cliënt niet uit was op seksuele bevrediging". Mr. Huijs laakte de media die de pastoor al hadden veroordeeld voordat V. berecht was.

Voorwaardelijke straf voor pastoor wegens ontucht

ZC 4/6

ROERMOND - De Roermondse politierechter mr. H. Brouwer heeft de 60-jarige P.J.V., pastoor in de Noordlimburgse gemeente Beesel, gisteren veroordeeld tot een gevangenisstraf van drie maanden voorwaardelijk, met een proeftijd twee jaar.

De man werd schuldig bevonden aan ontucht met een vijfjarig meisje. Het vonnis was conform de eis van de officier van justitie, mr. I. Van Asperen de Boer-Delescen. Beiden verwierpen het verweer van verdediger mr. J. Huijs dat er op 14 augustus verleden jaar 's avonds na de avondmis in de sacristie van de

kerk geen sprake is geweest van ontucht, maar van een spelletje zoals kinderen dat onderling wel vaker spelen. De pastoor had tegenover de politie verklaard dat hij vaak met kinderen speelde, omdat hij zijn pastoraat steeds meer op de jeugd richtte als gevolg van spanningen in de Rooms-Katholieke Kerk.

Het voorval in de sacristie werd door de moeder van het meisje ontdekt. Toen zij de pastoor niet thuis aantroef ging zij met de huishoudster naar de sacristie. De deur stond op een kier en in een flits zag de vrouw de ontuchtige handelingen. Pastoor V. maakte later excuses en smeekte de moeder

van het kind er geen aangifte van te doen bij de politie. In deze opmerking zag de politierechter het beste bewijs dat de verdachte wel degelijk beseft moet hebben onjuist gehandeld te hebben.

Verdediger Huijs laakte de media die zijn cliënt al hadden veroordeeld voordat V. berecht is. 'Dat is voor hem een vreselijke straf. Zijn leven is geruïneerd en de straf door de publiciteit opgelegd is al meer dan genoeg'. Mr. Brouwer was het hier niet mee eens. 'Als uw redenering zou opgaan, zou elke verdachte de rechter een te vellen vonnis kunnen verwijten'.

Leisch Dagblad

Pastoor veroordeeld wegens ontucht

ROERMOND, 4 JUNI. De politierechter in Roermond, mr. H. Brouwer heeft een 60-jarige pastoor uit het Noordlimburgse Beesel gisteren veroordeeld tot een gevangenisstraf van drie maanden voorwaardelijk met een proeftijd van twee jaar. De man werd schuldig bevonden aan ontucht met een 5-jarig meisje. De rechter verwierp het verweer van de verdediger van de pastoor dat er geen sprake is geweest van ontucht maar van een spelletje zoals kinderen dat onderling wel vaker spelen. De pastoor werd in de sacristie betrapt door de moeder die haar dochtertje kwam zoeken.

Pastoor veroordeeld na ontucht met meisje

ROERMOND - ANP

De Roermondse politierechter heeft de 60-jarige pastoor van de parochie Offenbeek in de Noordlimburgse gemeente Beesel gisteren veroordeeld tot drie maanden voorwaardelijk wegens ontucht met een 5-jarig meisje.

Het voorval werd door de moeder van het meisje ontdekt. Ze maakte zich ongerust over het lange uitblijven van haar dochtertje. Zij vond het overigens niet ongevoel dat haar dochter op de pastorie ging spelen. Dat deden wel meer kinderen omdat de pastoor gedurende zijn twaalfjarig verblijf in Offenbeek erg geliefd was, vooral bij de jeugd.

Toen zij de pastoor niet thuis aantroef ging zij met de huishoudster naar de sacristie. De deur stond op een kier en in een flits zag de vrouw de ontuchtige handelingen. Hij maakte later excuses en smeekte de moeder

van het kind er geen aangifte van te doen bij de politie.

Dat laatste was voor de rechter het beste bewijs dat de verdachte beseft dat hij onjuist handelde, ook al stelde zijn advocaat dat van ontucht geen sprake was geweest omdat zijn cliënt niet uit was op seksuele bevrediging. Hij laakte de media die de man aan de schandpaal hebben genageld. "Zijn leven is geruïneerd en de straf door de publiciteit is al meer dan genoeg".

Dat laatste vond de rechter niet. Hij hield in het vonnis wel rekening met de gevolgen voor de pastoor, die bij een veroordeling niet meer kan rekenen op een pastorale functie elders in het bisdom. Ook het feit dat het betrokken kind geen schade heeft opgelopen speelde mee in de betrekkelijk lage straf. De pastoor zelf verscheen niet voor de rechtbank omdat zijn huisarts hem daartoe niet in staat achtte.

Procureur wijst bezwaren Finkensieper tegen hof af

TE 12/6

Procureur eens met vonnis Arnheems hof tegen psychiater

DEN HAAG (ANP) - Procureur-generaal mr. Rummelink heeft gisteren het cassatieberoep van voormalig psychiater-directeur H. Finkensieper afgewezen. Finkensieper werd eerder door het gerechtshof in Arnhem veroordeeld tot een gevangenisstraf van zes jaar wegens ontucht, aanranding en verkrachting van patiënten van de inrichting waarvan hij directeur was.

Tevens werd hem verboden zijn beroep uit te oefenen voor een periode van elf jaar. De procureur-generaal acht de argumenten die de advocaat van Finkensieper, mr. G. Spong, voor cassatie (vernietiging van het vonnis) aanvoerde, ongegrond. Spong had onder meer bezwaar aangetekend tegen het feit dat één van de getuigen alleen door de politie en niet door de rechter-commissaris is gehoord. Volgens Rummelink waren de emotionele en psychische problemen van de vrouw echter voldoende reden voor het hof om haar niet te laten getuigen. Bovendien waren er volgens de procureur genoeg andere relevante getuigenverklaringen.

Rummelink schrijft echter in zijn conclusie dat „als de Hoge Raad zich op het standpunt zou stellen dat een vrijspraak op dit onderdeel onvermijdelijk is, de Hoge Raad zelf vrijspraak zou kunnen geven, om daarna op het overige bewezenverklarde een wat mij betreft iets lagere straf op te leggen". De Raad doet op 1 oktober uitspraak.

Van een onzer verslaggevers
DEN HAAG - De procureur-generaal bij de Hoge Raad, mr. J. Rummelink, verwerpt de bezwaren die de advocaat van de Nijmeegse ex-psychiater Th. Finkensieper heeft ingediend tegen het arrest van het gerechtshof in Arnhem.

De raadsman van Finkensieper, mr. G. Spong, heeft het vonnis van het hof op zes punten aangevochten, maar geen van die bezwaren houdt volgens Rummelink stand.

Finkensieper werd vorig jaar in hoger beroep veroordeeld tot een gevangenisstraf van zes jaar en ontzetting uit zijn beroep voor elf jaar, wegens ontucht, aanranding en verkrachting van pupillen die in de Helddringstichtingen in Zetten waren opgenomen.

De procureur-generaal laat in zijn conclusie wel enige onzekerheid doorschemeren bij het bezwaar van Spong dat één van de slachtoffers (Gemma) alleen door de politie is gehoord en later niet meer door de rechter-commissaris. Finkensiepers advocaat in hoger beroep, mr. E. Sutorius, wilde destijds dat onder anderen Gemma door het hof als getuige zou worden opgeroepen. Het hof weigerde dit. Volgens Spong is dat strijdig met jurisprudentie van het Europese hof van justitie in Straatsburg. Spong verwijst daarbij onder meer naar het recente Delta-arrest waarin dit hof bepaalde dat alleen een verhoor door de politie niet voldoende is om

als bewijs te dienen en dat de verdachte of zijn raadsman de gelegenheid moet hebben tijdens een verhoor door de rechter-commissaris vragen te stellen om de geloofwaardigheid van de getuige te toetsen. Rummelink verwerpt in eerste aanleg dit verweer, omdat het bewijs bij Gemma niet alleen is gebaseerd op haar verklaring, maar ook op de uitspraken van andere getuigen. Rummelink concludeert dat het hof in november weigerde haar alsnog als getuige op te roepen, omdat verschijnen voor de rechter-commissaris voor haar psychisch en emotioneel niet mogelijk was. „Dat lijkt mij een alleszins begrijpelijke en redelijke grond voor de afwijzing.”

Slag om de arm

Verderop in zijn conclusie houdt de procureur-generaal in dit geval nog een slag om de arm. Mocht de Hoge Raad toch vinden dat vrijspraak op grond van de Straatsburgse jurisprudentie 'volstrekt onvermijdelijk' is, dan zou de Hoge Raad op dit ene punt kunnen vrijspreken en vervolgens 'wat mij betreft een iets lagere straf kunnen opleggen', aldus de procureur-generaal. Rummelink vindt Spongs bezwaren tegen de weigering van het hof om ook de overige slachtoffers in de strafzaak op te roepen, misplaatst. Hij merkt op dat de drie slachtoffers van wie de verklaringen tot Finkensiepers veroordeling hebben geleid, destijds door de rechter-commissaris zijn gehoord in het bijzijn van mr. Sutorius. De advocaat mocht tijdens

die zitting ook vragen stellen aan de getuigen.

Volgens het hof werd Finkensieper door de weigering niet in zijn verdediging geschaad, het nogmaals horen van de getuigen werd als overbodig aangemerkt. Rummelink kan zich daarin geheel vinden. Spong vindt verder dat het hof onvoldoende duidelijk heeft gemaakt in hoeverre de betrouwbaarheid van het bewijsmateriaal een rol heeft gespeeld bij de overwegingen. De getuigenissen van de slachtoffers gaan over een periode die tien, vijftien jaar achter hen ligt. En, schrijft Spong, „het gaat hier immers om vrouwen die een zeer ernstige seksuele of geweldsvoorgeschiedenis hebben.”

Rummelink vraagt zich af of zo'n betrouwbaarheidsstoetsing niet te ver gaat. „In gewelds- en zedendelicten worden er nu eenmaal heel vaak getuigen met een 'emotioneel' verleden gehoord.” De wezenlijke waarde van zo'n betrouwbaarheidsverslag zal in de praktijk worden betwijfeld, verwacht Rummelink. Daarnaast stelt hij vast, dat uit de motivering bij het arrest blijkt dat het gerechtshof zich in deze zaak „volledig bewust is geweest” van de problematiek van getuigenverklaringen die jaren na dato zijn vastgelegd. En uit die overwegingen kan men, aldus Rummelink, „gerechtelijk afleiden dat het college de verklaringen wel voldoende betrouwbaar heeft geacht”. De Hoge Raad maakt op 1 oktober zijn beslissing bekend.

Ontucht met jongens

Een reactie op het vrijdag 31 mei gepubliceerde artikel 'Ijmuidenaren staan terecht wegens ontucht met jongens'. Wat mij hierbij vooral opvalt is de rol van de officier van justitie, mevrouw mr. M. Heutink. De Tweede Kamer heeft in november vorig jaar uitvoerig gedebatteerd over de zedelijkheidswetgeving en in het bijzonder over seksuele contacten tussen kinderen vanaf 12 jaar en volwassenen (boven de 16 jaar). Met nadruk werd gesteld, dat bij seksuele contacten met kinderen vanaf 12 jaar met volwassenen, het in het belang van het kind dient te zijn dat er tot rechtsvervolgning wordt overgegaan. De belangen van ouders/rechtspersoon en kindbescherming dienen daar ondergeschikt aan worden gemaakt. Verwacht wordt dat de Eerste Kamer dit wetsvoorstel binnen afzienbare tijd zal aannemen. Een opmerking van mevrouw mr. M. Heutink dat een relatie tussen een volwassene en een minderjarige altijd ongelijkwaardig is, is een cliché dat al jaren door het OM wordt gebruikt, maar geen enkele wetenschappelijke basis heeft. Er is tot op heden veel (empirisch) onderzoek gedaan o.a. door dr. Theo Sandfort, naar de gevolgen voor jongeren van vrijwillig aangegane (seksuele) relaties tussen ouderen en jongeren. De meeste resultaten wijzen zo duidelijk op het ontbreken van rechtstreekse 'schade' voor de jongere dat je je afvraagt waarom nog steeds dit verband gelegd wordt. Toch meent mr. Heutink dat op basis van haar vermeende ongelijkwaardigheid, dat kortgeleden besloten is dat dit strafbaar moet blijven. Het is een pertinente onjuistheid wat hier door haar wordt gesteld. De Kamer heeft besloten de rechtsongelijkheid tussen jongens en meisjes op te moeten heffen en zoals dat voor meisjes al jaren geldt, vanaf 12 jaar voor zowel jongens als meisjes een klachtenvereiste in te stellen. Dit met de bijzondere toevoeging, dat het vooral in het belang van het kind dient te zijn, dat er door de officier rechtsvervolgning wordt

ingesteld. Helaas moet ik constateren dat deze officier van justitie, of de nieuwe wetgeving onvoldoende bestudeerd heeft, of wegen heeft proberen te vinden de wetgeving te plaatsen in bij haar bestaande vooroordelen ten opzichte van pedofilie en het zelfbeschikkingsrecht van kinderen om hun eigen seksuele identiteit te ontwikkelen. Voorwaar een slechte zaak. Met nadruk stel ik, dat het niet mijn bedoeling is, te oordelen over de inhoudelijke kant van deze strafzaak. Ik laat dit in vol vertrouwen over aan de rechter.

A. V. D. BERG
• Voorzitter Martijn, vereniging voor acceptatie pedofilie

(zie PF Mel, p 21)

Twaalfjarige bekend reeks zedenmisdriven

ENSCHEDÉ - Een twaalfjarige jongen uit Enschede heeft bekend ongeveer vijftien buurtgenootjes in de leeftijd van vier tot zeven jaar seksueel te hebben misbruikt.

Daarnaast heeft hij circa 45 medeleerlingen van een basisschool onzedelijk betast. De politie kwam op het spoor van de reeks zedenmisdriven, nadat de ouders van een vierjarig meisje aangifte hadden gedaan. Het meisje had verklaard 'iets naars' met de jongen te hebben gehad. Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat de twaalfjarige de reeks strafbare feiten sinds vorig jaar juni heeft gepleegd. De jongen is inmiddels door de kinderrechter in een therapeutisch instituut geplaatst.

Jonge meisjes lastiggevalen door 'sporter'

Van onze verslaggever

URSEM - Vijf meisjes, in de leeftijd van 13 en 14 jaar, hebben aangifte gedaan van seksuele intimidatie. De meisjes lagen te zonnen bij de Ursemmerplas in Ursem. Zij hadden daarom hun spijkerbroeken uitgetrokken. Op een gegeven moment kwam er een sporter naar hen toe en gaf hun een oud sexboekje. Hij zei daarbij: „Dat kunnen jullie wel gebruiken.“ Hij ging weg, maar kwam na een kwartier terug. Met zijn voet stroomde de sporter toen het T-shirt van één van de meisjes omhoog. Hij ging daarna weg, maar heeft nog ongeveer een uur nabij de Ursemmerplas rondgehangen.

Het signalement van de sporter luidt: een jongeman van ongeveer 20 jaar, lengte 1.85 m., blond kort golvend haar, pokdallig gezicht, geen snor, baard of bril, gekleed in een blauw/groen trainingspak, een wit T-shirt en witte sportschoenen.

Hoge Raad wijst beroep incestzaak Maurik af

Van een onzer verslaggeefsters
AMSTERDAM - De Hoge Raad heeft gisteren in de Maurikse incestzaak het beroep verworpen dat de twee broers en de buurman van het nu 25-jarige slachtoffer hadden ingesteld.

Om te voorkomen dat de broers, nu 26 en 30, hun straffen van 4 en 5 jaar moeten uitzitten, zal hun advocaat, mr. P. Bovens, een gratie- en een herzieningsverzoek indienen. Het Arnhemse hof veroordeelde de drie mannen in '89 tot gevangenisstraffen van drie, vier en vijf jaar. De zaak deed veel stof opwaaien, onder meer doordat het slachtoffer verklaarde dat haar broers haar 13 jaar lang, van haar vijfde tot achttiende jaar, zeer regelmatig seksueel misbruikt hadden.

Een oom bekende dat hij zijn nichtje 'honderden malen' verkracht had, 'meermalen samen met haar broers'. Hij werd veroordeeld tot een jaar cel. De oudste broer legde aanvankelijk een bekentenis af, maar trok die later in. De jongste heeft altijd ontkend.

Tegen het arrest van het hof gingen de broers in cassatie bij de Hoge Raad. Twee weken voordat de Hoge Raad de behandeling van de cassatieprocedure begon, maakte de advocaat van het slachtoffer, mr. J. Wurfbain, bekend dat zijn cliënte wilde dat haar broers gratie kregen, omdat zij vond dat die al voldoende gestraft waren en omdat zij 'gewoon verder met haar leven wilde gaan'.

De raadsman van haar broers, mr. P. Bovens, stelde vervolgens dat de vrouw de beschuldiging tegen haar broers had ingetrokken. Handgeschreven brieven van die strekking, gericht aan Bovens en mr. Sorgdrager, procureur-generaal bij het Arnhemse hof, werden gepubliceerd in Panorama. Volgens deskundigen waren die brieven vooral te verklaren doordat de vrouw de banden met haar familie weer wilde aanhalen. Dat zou ook verklaren waarom zij de beschuldigingen tegen haar oom en buurman niet had ingetrokken.

Nieuwe feiten

Hoe dan ook, de brieven zijn voor mr. Bovens een reden om, nu de Hoge Raad de cassatie verworpen heeft, naast het gratieverzoek, ook een herzieningsverzoek bij de Hoge Raad in te dienen. Volgens Bovens namelijk is er, doordat de vrouw teruggekomen is op haar eerdere verklaringen, sprake van nieuwe feiten. Mocht de Hoge Raad dat herzieningsverzoek honoreren, dan wordt de zaak terugverwezen naar een ander hof dan dat in Arnhem. Het gratieverzoek dat mr. Bovens zal indienen, heeft een opschortende werking. Zolang dat verzoek in behandeling is, gaan de broers dus niet de gevangenis in. Zonder een dergelijk verzoek wordt een vonnis binnen acht dagen, nadat de Hoge Raad het arrest van het hof bevestigd heeft, ten uitvoer gelegd. De Hoge Raad bevestigde gisteren het arrest van het Arnhemse hof,

ondanks de vele bezwaren die de Haagse advocaat mr. G. Spong daartegen had aangevoerd. Zo hoorde het hof de oom van het slachtoffer, eerst zelf verdacht en later veroordeeld, als getuige achter gesloten deuren. Volgens Spong had dat niet mogen gebeuren.

Daarbij schreef het hof in zijn arrest dat de oudste broer dwang zou hebben gebruikt in de incestueuze relatie met zijn zusje, terwijl volgens Spong het slachtoffer 'slechts verklaard had dat zij zich geestelijk in zijn macht voelde'. Voorts vond Spong dat het hof een hulpverleenster, volgens hem de 'persoonlijk begeleidster' van het slachtoffer in het opvanghuis in Hoogezand, niet als getuige had mogen horen, omdat zij geen objectieve waarnemer is.

De Hoge Raad verwierp gisteren al deze bezwaren. Bij de hulpverleenster was er volgens dit college sprake van 'toelaatbare eigen waarneming'. Wat het horen van de oom betreft, acht de Raad het 'niet aanmerkelijk' dat deze man, die zijn straf inmiddels al had uitgezeten, tijdens de zitting meer verteld zou hebben dan achter gesloten deuren.

Ook Spongs bewering dat de oudste broer niet daadwerkelijk dwang had uitgeoefend in de gemeenschap met zijn zuster, legde de Hoge Raad naast zich neer. Volgens de Raad namelijk is de ontwikkeling van de rechtspraak er niet mee gediend of er nu al dan niet sprake is geweest van daadwerkelijke dwang.

Jongen van 12 pleegt ontucht met kinderen

ENSCHEDÉ (ANP) - Een twaalfjarige jongen uit Enschede heeft bekend ongeveer vijftien buurtgenootjes in de leeftijd van vier tot zeven jaar seksueel te hebben misbruikt. Daarnaast heeft hij circa 45 medeleerlingen van een basisschool onzedelijk betast.

De politie kwam op het spoor van de reeks zedenmisdriven nadat de ouders van een vierjarig meisje aangifte hadden gedaan. Het meisje had verklaard 'iets naars' met de jongen te hebben gehad. Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat de twaalfjarige de reeks strafbare feiten sinds vorig jaar juni heeft gepleegd.

De jongen is inmiddels door de kinderrechter in een therapeutisch instituut geplaatst. In de afgelopen week heeft de politie in samenwerking met de Riagg en de Gemeentelijke Gezondheids Dienst enkele bijeenkomsten gehouden om ouders te informeren wier kinderen mogelijk het slachtoffer van de jongen zijn geworden.

(ADVERTENTIE)

WOENSDAG 19 JUNI 1991

Verdachte van incest door twee zoons dodelijk mishandeld

Van onze verslaggever

LEIDEN - Twee zoons, 30 en 32 jaar oud, hebben tegenover de Leidse politie bekend dat zij hun 64-jarige vader zo ernstig hebben mishandeld dat hij later aan de kwetsuren bezweken is. Het slachtoffer zou ontucht hebben gepleegd met drie kleinkinderen van vier, vijf en negen jaar. De verhoren worden voortgezet.

Een surveillance-ploeg van de politie trof de man in de nacht van zaterdag op zondag bloedend aan op de vloer van zijn woonwagen. Een oploop bij de wagen trok de aandacht van de surveillerende agenten. De man overleed later in het ziekenhuis.

Vorige week werd het slachtoffer er bij de politie van beticht ontucht te hebben gepleegd met een vierjarig kleinkind. De man werd aangehouden, maar weer vrijgelaten toen de aanklacht werd ingetrokken.

De politie nam bij hem drie vuurwapens in beslag waarvoor hij als lid van een schietvereniging overigens een vergunning had. Hem is ook aangeraden zich voorlopig niet meer in het woonwagenveld te laten zien, maar die raad sloeg hij in de wind. Prompt werden de ruiten van zijn wagen ingegooid.

De politie kreeg donderdag van familie van de 64-jarige man te horen dat hij met nog twee andere kinderen uit de familie ontucht zou hebben gepleegd. De familie werd gevraagd hiervan schriftelijk aangifte te doen, zodat de politie de man na het weekeinde zou kunnen aanhouden.

Twee jaar cel voor misbruik schoonzusje (13)

ARNHEM (ANP) - De Arnhemse rechtbank heeft vandaag de 31-jarige G.S. uit Arnhem veroordeeld tot een gevangenisstraf van twee jaar, waarvan een half jaar voorwaardelijk wegens incest met zijn minderjarig schoonzusje. Ook zal de man zich moeten houden aan aanwijzingen van de reclassering.

Nadat het toen 13-jarige meisje jarenlang door een aantal ooms was misbruikt ontvluchtte zij in 1987 haar ouderlijk huis in Rheden en trok bij haar zus en zwager in Arnhem in. Maar ook bij haar zwager was ze niet veilig. Het meisje werd gedwongen tot gemeenschap.

De moeder en drie ooms van het meisje werden in april door de Arnhemse rechtbank veroordeeld tot celstraffen van vijf tot zeven jaar. De zaak tegen de oma, de vader, drie zwagers en twee ooms van het slachtoffer is door de Arnhemse rechtbank aangehouden tot 13 augustus.

Zoon Freek uit Lelystad: 'Laat andere slachtoffers zich asjeblijft melden' 2C 12/6

'Mijn vader heeft vele levens verknald'

gelegenheid geweest nu ook onze dochters voor hun leven te tekenen. En het had voorkomen kunnen worden als mijn oudste broer niet had gezwegen. Hij heeft het geweten. En mijn moeder ook. Zij zijn in mijn ogen net zo schuldig, omdat ze de daden van mijn vader hebben toegestaan. Mijn moeder staat natuurlijk ook onder zijn macht. Wij deden altijd alles voor haar.

Freek is woest op zijn ouders. Op die decemberdag heeft hij de zaak met een aan het rollen gebracht. Met een vertrouwensarts uit Groningen is hij met zijn zuster naar zijn ouders gegaan. 'Mijn vader bekende. Wij spraken toen af er geen justitie bij te hebben. Maar wel op voorwaarde dat hij zich onder behandeling van een psychiater zou stellen. Daarmee stemde hij in, maar toen bleek hoe ernstig mijn dochter in de problemen hebben we onze afspraak verbroken. Het gezin woonde vroeger in een klein dorpje in Noord-Groningen. Het moest bestaan van een smederij. 'Als je de verhalen van mijn zuster uit die tijd en onze kinderen nu hoort, schiet

deed. Je werd ook niet serieus genomen. Ze zelden altijd dat het allemaal niet zo erg geweest is. Mijn vader was heel agressief, dus als kind ben je daar bang voor. Hij sloeg ons ook geregeld. Het was zijn woord tegen het mijne. Ook mijn dochter en nichtje heeft hij onder druk gezet. Gelukkig hebben zij niet tot hun veertigste gewacht met praten. Toen mijn dochter het me vertelde had mijn vader zich nog een paar dagen tevoren aan haar vergrepen. Nu komen de verhalen wel los. Dat is heel goed, maar je weet dat het kind er levenslang last van zal hebben. Het is voor haar moeilijk ooit nog een man te kunnen vertrouwen. Ook Freek ziet de schadelijke gevolgen bij zijn dochter: 'Zij slaat de toedelingen van ledere man resoluut af. Ze is bang. Vanzelfsprekend toch. Een keer trok ik haar tegen mij aan, omdat zij het koud had. Ze veranderde in een plank. Uit pure angst. Die meisjes hebben levenslang en mijn vader zou er zonder straf van afkomen? Dat zou ik niet kunnen accepteren. Dan gaan we in hoger beroep. Dat zeggen we nu al bij voorbaat.'

ten je steeds meer feiten te binnen. Een tijd geleden zijn we door een vrouw die vroeger met mijn zuster bevriend was opgebeld. Zij was vroeger ook door mijn vader misbruikt. En mijn schoonzusje heeft ook al toegegeven dat mijn vader iets met haar heeft geprobeerd. Ze zouden getuigen voor de rechtbank, maar ze hebben zich bij nader inzien toch teruggetrokken. Allemaal bang voor wraak. Ik weet zeker dat hij meer slachtoffers heeft gemaakt, want hij was de laatste jaren hoofd in het noorden en kwam met veel jonge meisjes die paarden bezitten in aanraking. Ik hoop dat zijn slachtoffers na alle publiciteit ook gaan praten. Het is belangrijk dat deze modderpoel nu opgeruimd wordt. Laten die slachtoffers een vertrouwensarts bij hen in de buurt opzoeken.

Incestslachtoffer zwijgen heel lang over wat hen is overkomen. Freek's zuster over haar zwijgen: 'Mijn eerste huwelijk is kapot gegaan door wat mij als kind is overkomen. Ik durfde nooit te praten. Je schaamde je in de eerste plaats, omdat je vader zolets

heeft tegenover ons nu wel alles bekend, maar het is nog de vraag of ze hem ook straffen voor zijn daden. Hij heeft zitten huilen bij de politie. Dat is mooi. Ze hebben misschien wel medelijden met hem gekregen, terwijl hij eerst het leven van mijn zuster en nu dat van haar dochter, mijn nichtje en dat van mijn eigen dochter heeft verknald.

Freek is niet meer bang voor zijn eigen vader. De macht van opa lijkt al te lang te hebben geheerst in de familie. Hij wil zelfs wel met zijn familie naam in de krant, maar dat kan niet omdat zijn vader dezelfde naam draagt en verdachte is in de rechtszaak. Van verdachten worden alleen initialen genoemd.

De openheid ontstond eind december 1989 toen de dochter van Freek's zus met het verhaal over de brug kwam. 'Mijn zuster die zelf incestslachtoffer van haar vader is, geloofde haar eigen dochter natuurlijk direct. De misdaad die haar vader heeft aangedaan is na twaalf jaar verjaard, maar hadden we dat eerder geweten dan was mijn vader niet meer in de

LELYSTAD - Freek zou het over zes kolommen in de krant willen schrijven: 'mijn vader is een incestdader'. Hij schaamt zich niet voor de daden van een ander. Zijn vader moet morgen voor de rechtbank in Assen verschijnen voor de ontucht die hij eerst met zijn zus en nu met zijn eigen dochter en een nichtje zou hebben gepleegd. 'Mijn vader is nu 76 jaar. Hij

UTRECHTS NIEUWSBLAD

Vier jaar cel en tbs voor incest met dochtertje ^{14/6}

BREDA (ANP) - De Bredase rechtbank heeft gisteren de 53-jarige J. S. uit Tilburg veroordeeld tot vier jaar cel en tbs met dwangverpleging. Tegen de man was acht jaar geëist.

'De Tilburger verkrachtte zijn vierjarig dochtertje, terwijl hij ontucht pleegde met twee zoontjes van vijf en zeven jaar. De rechtbank verwierp de opvatting van de verdediging dat er onvoldoende bewijs is.

'De verklaringen van de slachtoffertjes zijn opgemaakt met behulp van het bureau Jeugd-welzijnszorg (AJB) uit Leiden. De onderzoeksmethode van het

AJB is later door een psychiatrisch adviesbureau in Rotterdam als juist aangemerkt. Volgens deskundigen is de dader een psychopaat en onbehandelbaar.

In een andere incestzaak heeft de officier van justitie voor de rechtbank in Leeuwarden gisteren 3,5 jaar geëist tegen de 50-jarige A. van V. uit die plaats. Hij wordt ervan verdacht tussen 1978 en 1984 incest te hebben gepleegd met zijn drie dochters.

Drie jaar cel ^{2C 14/6} voor misbruiken van dochter

ZWOLLE/DRONTEN - De rechtbank in Zwolle heeft donderdag de 38-jarige M.T.O. uit Dronten veroordeeld tot een gevangenisstraf van drie jaar, waarvan een jaar voorwaardelijk. Hij werd schuldig bevonden aan het plegen van incest met zijn nu 15-jarige dochter. Vanaf haar dertiende werd het meisje een jaar lang door haar vader gewelddadig misbruikt.

In het vonnis houdt de rechtbank er rekening mee dat O. volgens psychiaters van het Pieter Baan Centrum enigszins verminderd toerekeningsvatbaar moet worden geacht. De officier van justitie had op 30 mei een onvoorwaardelijke celstraf van drie jaar geëist. Bij de incest werd op sado-masochistische wijze misbruik van het meisje gemaakt. De zaak kwam aan het rollen door buren van de man, die het kind regelmatig hoorden gillen.

Werkgever ^{2C 14/6} veroordeeld voor ontucht

ZWOLLE - De Zwolse rechtbank heeft gisteren de 56-jarige J.V. uit Kampen veroordeeld tot een geheel voorwaardelijke straf van een jaar.

V. pleegde in de jaren 1986 tot en met september 1990 in zijn Emmeloordse winkel ontucht met twee minderjarige werknemers. Aan beide meisjes moet hij 1.500 gulden schadevergoeding betalen. De rechtbank acht niet bewezen dat V. zijn werknemers met geweld heeft gedwongen tot het dulden van ontuchtige handelingen.

STEENWIJK/ZWOLLE - De Zwolse politie heeft de vlucht van een 44-jarige zwakbegaafde man, die wordt verpleegd in de tbs-inrichting Hoeve Bosoord in Vledder, betrokken bij haar onderzoek naar de verdwijning van twee Zwolse meisjes, maandagmiddag direct na schooltijd. De man wordt als verdachte beschouwd.

Zoals we gisteren berichtten werden de twee meisjes maandagavond om elf uur na een intensieve zoekactie lopend in de stad aangetroffen. Tegenover de politie hebben de kinderen verklaard door een man te zijn meegenomen naar een park. Uit de verklaringen van de meisjes, die gisteren uitvoerig gehoord zijn, leidt de politie af dat er 'op

Gevluchte man verdacht van ontvoering Zwolse meisjes ^{2C 09/6}

seksueel gebied' het een en ander is gebeurd. Zo hebben de meisjes ondermeer verteld dat ze onzedelijk zijn betast. De dader, die niet bekend staat als erg gevaarlijk maar wel mede verpleegd wordt op basis van eerdere zedendelicten, zou hen daarbij tevens bedreigd hebben met een mes. De man wordt als verdachte van de ontvoering van de twee Zwolse meisjes beschouwd, omdat zijn signalement voldoet aan hetgeen beide kinderen hebben beschreven. Te-

vens heeft hij tegenover de meisjes verklaard dat hij de volgende dag 44 jaar zou worden, hetgeen past bij de verdachte.

De man is maandag gevlucht nadat hij een 47-jarige groepsleidster tijdens een autorit van Vledder naar Steenwijk met een mes had bedreigd. Zoals we reeds berichtten was de man met één groepsleidster op weg naar Steenwijk. Hij zou daar kleding kopen met het oog op zijn aanstaande verlof. Ter hoogte van Eesveen haal-

de hij een mes te voorschijn en dwong de vrouw naar de snelweg te rijden. Zij weigerde en zette de auto aan de kant van de weg. De man vluchtte en eiste - terwijl hij met het mes dreigde - onderdak bij een woonster van Eesveen. Die bood aan hem naar Meppel te brengen. De man weigerde dat. Wel wilde hij dat de vrouw en haar twee zoons hem naar Zwolle zouden rijden. De leiding van Hoeve Bosoord is volgens zijn woordvoerder geschrokken van het gedrag van de man omdat hij al vele

jaren zonder problemen in de inrichting verblijft. Hij was al meerdere keren op verlof geweest. Tegen die achtergrond vond het instituut het verantwoord dat de man maandag vergezeld was van één begeleider. 'Als we iemand niet vertrouwen, gaan er twee begeleiders mee', zo lichte de woordvoerder toe.

Aangeslagen

De bedreigde groepsleidster is flink aangeslagen door het gebeurde. Zij wordt bijgestaan door een psycholoog. Hoeve Bosoord heeft de vrouw en haar twee zoons uit Steenwijk die met de man te maken kregen, eveneens hulp aangeboden. Gisteravond was hij nog voortvluchtig.

Bewijs tegen betrokkenheid Elburger 'te dun'

20 25/6

Vrijspraak in Eper incestaffaire

Correctionele rechtbank van Kortrijk Menenaar fotografeert en misbruikt minderjarige jongeren

Marie Ocula. Een gevangenisstraf van vier jaar, 80.000 fr. boete, een ontzetting uit zijn burgerrechten voor de duur van vijf jaar en een onmiddellijke vrijheidsberoving: hiertoe veroordeelde de correctionele rechtbank van Kortrijk vrijdagmorgen Jean-Marie Ocula uit Menen wegens een reeks zedenfeiten, die destijds in de Frans-Belgische grensstreek voor heelwat opschudding zorgden.

Eind vorig jaar ontdekten de gerechtelijke diensten namelijk het bestaan van een circuit, waarin de gewezen garaghouder en presentator van programma's bij een Niencuse vrije radio Jean-Marie Ocula overging tot het fotograferen van naakte minderjarige jongeren tegen betaling van 500 tot 1.000 fr., vooraleer hen seksueel te misbruiken.

In het vrije radiostation troffen de wetsdienaren foto-albums aan, die het sprekend bewijs leverden dat om en bij de vijftien minderjarige jongemannen het slachtoffer waren geweest van de homofiele geaardheid van Menenaar Jean-

De vijfde betrokkene kreeg zes maanden voorwaardelijk en een boete van 8.000 fr.

Ocula vroeg de rechtbank de straf te willen reduceren tot een sanctie met probatievoorwaarden. "Mijn cliënt is inderdaad homofiel, die zijn redding zeker niet in de gevangenis zoekt", zei de advocaat.

Bij de toekenning van de strafmaat hield de Kortrijkse correctionele rechtbank rekening met de veelvuldigheid van de feiten, met hun afstotend karakter en met de ernstige psychologische gevolgen, waarmee de vijftien minderjarige jongens nog steeds in erge mate af te rekenen hebben.

kan heel emotioneel zijn. We maken ruimte voor die emoties. We zetten er zaken voor opzij en maken het bespreekbaar en hanteerbaar. Vaak komen we er later nog eens op terug."

Spanningsveld

De zedenrechercheur werkt volgens Van Rooij altijd binnen een spanningsveld. Hij heeft niet alleen te maken met de emoties van het slachtoffer, maar ook met de reacties van de woonomgeving en de belangen van de verdachten.

"In tegenstelling tot andere afdelingen gaat het bij de zedenpolitie niet primair om de strafrechtelijke kant van de zaak. Het belang van het slachtoffer staat altijd voorop. Dat gaat heel ver. In feite bepaalt het slachtoffer ons handelen. De hulpverlening staat centraal in ons werk. In de eerste contacten wijzen we slachtoffers al op de verschillende mogelijkheden die er zijn. Soms gaat het om zaken, die zich jaren geleden

Bij de Jezepe werken negen politiemensen, die allemaal een speciale jeugdcurcus gevolgd hebben op de recherschool in Zutphen. Hoe gaan deze mensen om met de emoties rond zedenmisdrijven? 'Zorgvuldig' en 'behoedzaam' zijn de sleutelwoorden in het betoog van brigadier A. van Rooij, sinds 1988 chef van de Tilburgse Jezepe.

"Natuurlijk komen er veel emoties los, zeker als er kinderen bij betrokken zijn. Als je diep graaft in een zaak, kom je vaak tot in de kern van wat er zich binnen een gezin of in het brein van de verdachte afspeelt. Dat

(Van een onzer verslaggevers)

ARNHEM - Wegens 'te dun bewijs' is de 36-jarige J.H. uit Elburg door het Gerechtshof in Arnhem vrijgesproken van betrokkenheid bij de geruchtmakende Eper incestaffaire. De Elburger was eerder door de Zutphense arrondissementsrechtbank veroordeeld tot 30 maanden gevangenisstraf waarvan tien maanden voorwaardelijk met een proeftijd van twee jaar. Het Gerechtshof legde de 56-jarige vader van de beide slachtoffers een gevangenisstraf op van zeven jaar.

J.H. werd ervan verdacht het jongste van de twee slachtoffers op gruwelijke wijze seksueel te hebben misbruikt. Voor de rechtbank in Zutphen werd hij afgeschilderd als 'de wredeste' van alle bij de incestzaak betrokkenen. Onder meer zou hij de geslachtsdelen van het slachtoffer met een scheermes hebben bewerkt. H. heeft zijn betrokkenheid altijd ontkend en ging na de veroordeling door de Zutphense rechtbank in hoger beroep.

De procureur-generaal van het Gerechtshof in Arnhem vroeg een kleine twee weken geleden tijdens de behandeling van die beroepszaak vrijpraak wegens gebrek aan bewijs.

Hij achtte het weliswaar aanmerkelijk dat H. de hem ten laste gelegde feiten heeft begaan, maar vond dat het wettig en overtuigend bewijs ontbrak. Het Gerechtshof volgde de procureur in dat standpunt. 'We onderschrijven de woorden van de procureur. Het bewijs is te dun om een veroordeling uit te spreken. Het feit dat er te weinig bewijs is, houdt overigens geen verband met de geloofwaardigheid van de verklaringen.'

Het Hof bevestigde de straf die de Zutphense rechtbank aan de 56-jarige vader van beide slachtoffers had opgelegd. Praktisch alle hem ten laste gelegde feiten werden bewezen geacht. Het verzoek van de verdediging om de man voor een uitgebreid psychiatrisch onderzoek naar het Pie-

ter Baancentrum in Utrecht te sturen, werd afgewezen. 'We zijn voldoende ingelicht', aldus het Hof.

Voor de 'heel ernstige feiten' werd de vader, na een eis van acht jaar, veroordeeld tot zeven jaar onvoorwaardelijke gevangenisstraf met aftrek van voorarrest. Tevens werd hij veroordeeld tot het betalen van schadevergoeding aan zijn beide dochters: één gulden aan de oudste en 1.500 gulden (binnen de strafwetgeving het maximum) aan de jongste.

American gets life for raping girl

ZAMBOANGA, Philippines (AFP): A 72-year-old American was sentenced to life imprisonment in this southern city yesterday for raping a nine-year old Filipina with her father's connivance, court documents said.

Judge Jesus Carbon also slapped Robert Tanner with an additional sentence of six to ten years for corruption of minors and ordered him to pay the girl, Evelyn Navarro, now 12 years old, 130,000 pesos (\$4,676) in moral and exemplary damages.

Court records said Tanner had sex with the girl in 1987 after promising her father, Daniel Navarro, to take him, his wife and his daughter to the United States.

The girl's mother, Angela Navarro, complained about her husband's behavior to local officials, and the father was sentenced to life imprisonment last year after a local court found him guilty of raping his own daughter.

J. P. 29/6/91

Jakarta Post

Chef Zedenpolitie A. van Rooij:

'Belang van het slachtoffer staat altijd voorop'

A. VAN ROOIJ... zorgvuldig...

blijken een bruibare verklaring over incestvervingen te kunnen verstrekken.

Hoewel hij geen percentages kan verstrekken, meldt de Jezepe-chef dat een groot aantal van de zedenmisdrijven met minderjarigen wordt opgelost. 'Eigenlijk spreken we nooit van onopgeloste zaken. In heel veel gevallen is er sprake van een bekende dader. Bij incest en verkrachtingszaken kennen het slachtoffer en de dader elkaar vaak. Daarnaast hebben we een systeem waarin we alle onbekende daders opspaan. Dat systeem wordt regelmatig geraadpleegd. Na verloop van tijd kunnen we dan bij één aanhouding soms een aantal zaken tegelijkertijd oplossen.'

Op de verkrachtingszaak van de 5-jarige Claudia wil Van Rooij niet ingaan. Dat er sprake is van een ernstige zaak, bevestigt hij. 'Maar in ons werk kennen we geen onschuldige zaken. Dat maakt zedenzaken ook zo boeiend en tegelijkertijd moeilijk. Je praat altijd over mensen en hun emoties waarin je als buitenstaander nooit helemaal kunt doordringen.'

hebben afgespeeld. Als we op een directe melding afgaan, proberen we zo snel mogelijk een medewerker van Slachtofferhulp ter plaatse te krijgen.

Zedenmisdrijven waarbij kinderen betrokken zijn, vergen volgens Van Rooij nog eens extra zorgvuldigheid. 'Het is heel belangrijk om het juiste verhaal boven water te krijgen. De ervaring leert dat een kind van pakweg tien jaar heel goed in staat is om te vertellen wat er gebeurd is. Dat lukt ook bij jongere kinderen, als je er op de juiste manier mee omgaat. We maken veel gebruik van de kinderstudio in Eindhoven.'

Emoties

Speciaal getrainde politiemensen verhoren het kind in een vriendelijke omgeving. Dat gebeurt heel snel en intensief. We proberen daarmee ook te voorkomen dat kinderen meerdere keren verhoord moeten worden. De ervaringen zijn prima. Zelfs kinderen van drie jaar

kan heel emotioneel zijn. We maken ruimte voor die emoties. We zetten er zaken voor opzij en maken het bespreekbaar en hanteerbaar. Vaak komen we er later nog eens op terug."

Spanningsveld

De zedenrechercheur werkt volgens Van Rooij altijd binnen een spanningsveld. Hij heeft niet alleen te maken met de emoties van het slachtoffer, maar ook met de reacties van de woonomgeving en de belangen van de verdachten.

"In tegenstelling tot andere afdelingen gaat het bij de zedenpolitie niet primair om de strafrechtelijke kant van de zaak. Het belang van het slachtoffer staat altijd voorop. Dat gaat heel ver. In feite bepaalt het slachtoffer ons handelen. De hulpverlening staat centraal in ons werk. In de eerste contacten wijzen we slachtoffers al op de verschillende mogelijkheden die er zijn. Soms gaat het om zaken, die zich jaren geleden

Vorig jaar werden door de Tilburgse Jeugd- en Zedenpolitie (Jezepe) 124 zedenmisdrijven behandeld. Het aantal aangemelde zedenzaken ligt nog wat hoger, maar in 124 gevallen leidde het onderzoek tot het opmaken van een proces-verbaal. In een groot aantal gevallen waren er kinderen bij betrokken: ontucht, verkrachting en incest.

Bij de Jezepe werken negen politiemensen, die allemaal een speciale jeugdcurcus gevolgd hebben op de recherschool in Zutphen. Hoe gaan deze mensen om met de emoties rond zedenmisdrijven? 'Zorgvuldig' en 'behoedzaam' zijn de sleutelwoorden in het betoog van brigadier A. van Rooij, sinds 1988 chef van de Tilburgse Jezepe.

"Natuurlijk komen er veel emoties los, zeker als er kinderen bij betrokken zijn. Als je diep graaft in een zaak, kom je vaak tot in de kern van wat er zich binnen een gezin of in het brein van de verdachte afspeelt. Dat

29 juni 1991 - GAZET VAN ANTWERPEN

11-5
juni
1991

Pedofilie

niet meer dan terecht om zo negatief te denken. Naar de werkelijkheid is anders. Deze beperkte negatieve beeldvorming doet volstrekt geen recht aan het totale verschijnsel pedofilie. Om alle pedofielen te beschouwen als kinderverkrachters is net zo absurd als alle heterofielen te beschouwen als vrouwenverkrachters. Natuurlijk, net als bij heterofilie en homofilie komen ook bij pedofilie misstanden voor, maar ook hier is het gelukkig een kleine minderheid. Het is daarbij jammer dat deze misstanden en ook vermeende misdaden, vaak samen op een hoop gegoooid, ongenueanceerd en breed uitgemeten in de krant komen, terwijl het overgrote deel goede vriendschappen tussen kinderen en ouderen door de vooringenomen negatieve houding van de maatschappij verborgen blijft.

Naar aanleiding van de recente publiciteit over ontuchtzaken met kinderen in Nijmegen en de berichtgeving hierover in de pers waarbij de link werd gelegd met pedofilie, volgt hier een stukje van de werkgroep pedofilie Nijmegen.

Pedofilie

Het woord pedofilie hoort thuis in het rijtje heterofilie, homofilie en pedofilie. Mensen voelen zich tot andere mensen aangetrokken en bovenstaande termen worden gebruikt om aan te geven tussen wat voor personen zo'n aantrekkingskracht bestaat. Een persoon kan verschillende van deze aantrekkingskrachten ervaren. Pedofilie staat voor de aantrekkingskracht tussen personen van verschillend geslacht, eveneens ongeacht de leeftijd van de personen. Pedofilie staat voor de aantrekkingskracht tussen een kind en een ouder persoon, ongeacht het geslacht van beiden. Behalve over de leeftijd en het geslacht wordt verder niets over de meeste mensen bij het horen van zo'n woord zich snel een voorstelling van de personen waarover het gaat en wordt daar ook een waarde-oordeel aan verbonden. Het minst is dit bij heterofilie. Het is meest voorkomende vorm van aantrekkingskracht tussen mensen, waartoe men dus ook zelf meestal behoort. Er wordt niet negatief over gedacht en er bestaat geen

Foto: Walt Grands

Ontucht?

De afgelopen maanden is de Nijmeegse bevolking opgeschrikt door een aantal zogenaamde ontuchtzaken van mannen met jonge jongens. De iedlerlander heeft daar telkens uitgebreid over bericht en op 16 maart '91 enkele achtergrondartikelen geplaatst. Daarin zegt GGD-jeugdarts Carla Leen dat seksualiteit bij het leven hoort, net als eten en drinken, en dat die seksualiteit al heel vroeg begint. Seksuele vorming is daarom van belang. De GGD is begonnen met een cursus voor leerkrachten over seksuele vorming. Doel is het kind weerbaar maken door goede voorlichting en daardoor weer het beperken van het aantal kinderen dat seksueel misbruikt wordt. Ouders en verzorgers zouden een controlesysteem moeten hebben zodat ze elk moment van de dag weten waar hun kinderen uithangen. Door Zedenrechercheur Trudy Gillissen, die in haar werk te maken krijgt met seksueel misbruik van kinderen, waarvan incest overigens de grootste buik vormt, noemt het 'macho-gevoel' als een van de redenen waarom jongens thuis niet vertellen wat 'om Jan' uithaait. Kinderen, bezig met hun eigen seksuele identiteit, vertellen zo iets niet 'want dan denkt iedereen dat ik homo ben'. Het 'prototype' van 'die mannen' is geen 'man in 't bosje', maar een aardige man waar niemand iets achter zoekt. Iemand waar net iets meer mag dan thuis, iemand waar je de koelkast leeg mag eten, iemand die vertrouwen wekt. Er kan dan een situatie ontstaan waarbij een pedofiel een grens overschrijft en te ver gaat. Vragen als waarom heb je het toegelaten en waarom ben je weer terug gegaan, zijn vragen die volgens Gillissen nooit aan jonge 'slachtoffers' gesteld mogen worden. De verantwoordelijkheid en de schuld leg je dan bij het kind. Roel van Eijssden, die zich 2 jaar bij de werkgroep pedofilie volgens persoonlijke interesse in de problematiek oriënteerde reageert hieronder op bovengenoemde artikelen op persoonlijke titel.

Nijmegen gonst van drie 'ontucht-zaken', aldus de Gelderlander van 16 maart. Als vanouds worden de termen 'seksueel misbruik' en 'slachtoffers' gebruikt. Ondergetekende verdiept zich in de zeden problematiek, en heeft bedenkingen bij veel media-vervalsgeving in deze. Vooropgesteld: ook ik veroordeel seks met dwang of geweld, middels chantage, aanranding en verkrachting. Ik ben tegen seks waarbij een oudere de machtspositie heeft over een afhankelijkere jongere: het vangedrag dus van ontspoorde ouders, kinderrechters en intermediairdirecteuren. In soortgelijke situaties zijn bovengenoemde termen functioneel, dus correct.

Ik beschik over informatie, dat deze termen slechts in één van de drie zedenzaken van toepassing zijn. Bij de twee andere was geen sprake van seks onder dwang, bedreiging of geweld. 'Ongelijke monniken, ongelijke kappen' lijkt me hier een zinvollere benadering. Zou het niet mogelijk zijn om in de pers, in zaken als die van deze twee goedwillende mannen, mildere termen tussen kinderen en volwassenen wel te gebruiken? Is elke lichamelijke ontucht of misbruik?

Prototype

Ongetwijfeld doen de voorvoersers van GGD en Zedenrecherche, samen met de stadsredactie, uit goede bedoelingen hun verslag. Zij hebben alleen de pech, ambtshalve seksuele te zijn van de Nederlandse seksuele normaal. Een waardenstoel, dat volgens mij nog teveel berust op een innerlijke tegenspraak van col-lectieve onlustgevoelens en angsten. Halve waarheden en hele vooroordelen. Centraal hierin staat het gebruik van cliché's om er groepen mensen in te vangen. Vroeger was er de vreeze engerd in de busjes, nu krijgt deze het clean etiket van een 'prototype'. Deze wolf is schaapsvacht doet vooral aardig en onberispelijk, uit onfris eigenbelang! Zo'n presentatie kan nooit helemaal ontanppen aan een nasmaak van subtiele discriminatie. Kortom: durf de prototypen toch een gewoon als mensen te zien!

Taboe-sfeer

Terecht constateert jeugdarts Carla Leen, dat seks nog steeds in de taboe-sfeer zit maar ook gewoon bij het leven hoort, net als eten en drinken. Waarom trekt ze die lijn niet consequent door naar lichamelijke relaties tussen kinderen en volwassenen? Sommige kinderen voelen zich ook zo aangetrokken tot volwassenen. In de Volkskrant van 16 maart vertelt een man zelfs over de noodzaak die hij daartoe in zijn jeugd voelde. Verdere seks-experimenten met leeftijdsgenoten werden ontdekt. Poze reacties van ouders en omgeving veroorzaakten toen bij hem psychische schade.

'Een aardige vent die een reep chocola geeft, dat moet wel kunnen' Zedenrechercheur Trudy Gillissen over de achtergrond van seksueel misbruik van jongens. Vooropgesteld: ook ik veroordeel seks met dwang of geweld, middels chantage, aanranding en verkrachting. Ik ben tegen seks waarbij een oudere de machtspositie heeft over een afhankelijkere jongere: het vangedrag dus van ontspoorde ouders, kinderrechters en intermediairdirecteuren. In soortgelijke situaties zijn bovengenoemde termen functioneel, dus correct.

Stichting NVSH-Werkgroep Pedofilie Nijmegen: postbus 1585, 6501 NV Nijmegen.

Opzij

Een man is nooit te oud om te leren en daarom blader ik regelmatig door Opzij. In vergelijking met Opzij is Donald Duck een blad voor intellectuelen, heeft een criticus wel eens geschamperd, maar ik geloof niet dat die kritiek de kern van de zaak raakt. Het gaat in dit feministische clubblad niet zozeer om al of niet intelligente bijdragen, maar om de moraal. Er worden voortdurend standpunten ingenomen over de wijze waarop de vrijgevochten vrouw zich tegenover mannen, andere vrouwen, de samenleving, de hele wereld en tal van andere zaken dient op te stellen. Helaas verandert die moraal nogal eens, en ook is het duidelijk dat er binnen het feminisme duizend bloemen bloeien die allemaal een plekje in de vensterbank opeisen. Wie in Opzij naar houvast zoekt, zoals een gelovige in de bijbel naar leefregels zoekt, wordt echter alle kanten uitgestuurd.

Zo viel mijn oog in het laatste nummer op enkele ingezonden brieven van dames die zich beklaagden over de negatieve strekking van een recensie van een boek waarin het sado-masochisme als een leuk seks spelletje werd aangeprezen. Het enge gedoe met zwepen, beulskappen, folterkamertjes en ballenklemmen schijnt in bepaalde kringen "in" te

Kokanje

door Gerrit Jan Zwier

zijn, en daarom vond ik het krantig dat een trendy blad als Opzij nu eens niet met de mode van de dag meewaaide. Maar helaas, uit de reactie van de recensente bleek dat zij zich slechts gestoord had aan de "ranzige" toon van het boek en aan bepaalde uitspraken, die er in dit verband niet toe doen. Aan het verschijnsel SM nam zij verder geen aanstoot: "Ieder zijn eigen lustbeleving uiteraard", schrijft ze letterlijk. Dat haal je de koekoek! Niks iedereen zijn eigen lustbeleving uiteraard! Dat zouden al die sadisten, verkrachters en pedofielen wel willen! In eigen kring, binnen het morele getto van het Amsterdamse feminisme, kan men dit wel een tof, liberaal standpunt vinden, maar het laat zich in feite lezen als een vrijbrief voor elke gestoorde om zijn gang maar te gaan.

De briefschrijfsters betreuen het dat de emancipatie van SM door dergelijke negatieve recensies wordt tegengehouden. Terwijl het toch duidelijk is dat het "psychospel" van meester en

slavin, of van meesteres en slaaf, aan een grote opmars bezig is! Dat laatste kan niet ontkend worden. Vorige week stond er bijvoorbeeld het volgende berichtje in de krant: "Een rechtbank in Zwolle heeft donderdag de 38-jarige M.O. uit Dronten veroordeeld tot drie jaar, waarvan één voorwaardelijk. Hij zou op sado-masochistische wijze misbruik hebben gemaakt van zijn dochter".

De liberale zienswijze van de recensente is ook terug te vinden in de column van Renate Dorrestein. Zij vindt het onjuist dat in Amerika bekende feministen hebben aangedrongen op het verbod van een roman waarin vrouwen op liederlijke wijze worden misbruikt, vermoord en vervolgens geslacht. Zij vindt de vrijheid van meningsuiting een te groot goed om die aan "American Psycho", zoals het boek heet, dat dit jaar ook in Nederlandse vertaling zal verschijnen, op te offeren. De kwestie is natuurlijk dat de vrije drukpers niet voor iedereen, te allen tijde en onder alle

omstandigheden, ter beschikking staat. Die pers is gewoon niet bedoeld voor perverse of hetzere geesten, die maling hebben aan het eigen verantwoordelijkheidsgevoel van de burger. Als de samenleving vindt dat een bepaalde publicatie alleen maar schade kan aanrichten, zoals "Mein Kampf" van Hitler, of de memoires van de weduwe van Rost van Tonningen, dan wordt die vrije drukpers verzegeld. Nog niet zo lang geleden werd het boek dat een zekere Rasool tegen het gevaar van de moelims in ons land had geschreven, door een boycot van bijna alle uitgeverij getroffen. En waren het niet de feministen zelf, die enkele jaren terug van de regering eisten dat alle pornografie verboden zou worden?

Er is nog een tweede reden waarom Dorrestein deze roman haar zegen wil geven: waarom mag een romancier niet datgene beschrijven wat in allerlei pulplectuur en videofilms al lang gemeengoed is? Dat zou toch hypocriet zijn! Dit argument overtuigt nog veel minder - ze had 'er beter voor kunnen pleiten dat ook al die pulp verboden zou worden! Zelfs in Amerika werd onlangs een pornofilm, waarin een van de deelnemers echt gedood werd, verboden.

Dames, hoed u voor Opzij! In moreel opzicht ziet het blad er immers geen been in om haar lezeressen aan sadisten en slaggers uit te leveren.

A N 1/2 N 10-6-91

met jongens of mannen homo wordt, want het is immers besmettelijk... Althans lartekook dus, maar helaas krijgen zoveel jongeren tussen 10 en 18 jaar dit door hun omgeving voorgeschoteld. Ze geloven er ook nog in, en juist dat maakt veel slachtoffers!

Etiketjes

Ind Truile Gillissen de macho-ballon niet kunnen doorprikken? Nu zullen lezers van de Gelderlander misschien denken, dat de politie er zelf in geloof. Dat strookt niet met het nieuw vooruitstrevend beleid van de Mijnege politie.

Hensen klevden niet als etiketjes van homo, macho, pedo enz. op ballonnen die een 'prototype' zijn. Prik alle ballonnen door!

Pedofielen zijn doorgaans gewone, aardige mensen. Ze doen niet alleen maar aardig. Wel wordt hun bestaan levenslang verzuurd, doordat een seksuele dubbelmoral niet serieuze de echte grens tussen liefde en misdadig markeert. Inal pedo-seksualiteit uit de strafwet, en de leef- tijdsregrenzen uit de zeidenwet!

Roel van Elfsden

een gesprek met Patricia V. en Marc J. Het zijn engerds, hoor!

Foto: Walt Grandt

ren hun vertrouwen in mensen, niet door vrijwillige uitingen van genegenheid.

Raar

Ik mis deze visites in het reinas van jeugdarts Carla Leen. Daarom lecht ze niet consequent alle kanten van de zaak, ook de emotionele behoeft bij sommige kinderen en volwassenen aan wederzijdse relaties? Zowel voor het kind, als voor de volwassene, is seks als eten en drinken: een fundamentele behoefte in het leven. Pedo-seksualiteit hoort bij het leven en is van alle tijden, volken en culturen. Alleen wordt er bij ons wat naar over ge- dan. Veel mensen, onder wie ouders, vinden het trouwens geen probleem. Ze kunt onmogelijk seks helemaal definitief uit het taboe halen zonder ook pedo-seks eruit te hevtijden. Leus controlestemen staan dus luaks op haar grote idealen. Lessen in seksuele vorming zijn een beter idee, mits ze alle taboe's doorbre- ken, inclusief pedo-seks.

hoorbreek dus ook het 'macho-gevoel'. aangehaald door rechercheur Truile Gillissen. Het vooroordeel, dat mannen altijd sterk moeten zijn, en dat het dus erg is om homo te zijn omdat homo's altijd zwak zijn. Maar ook dat een jongen van seks

dat pedofielen maar viezeriken zijn? 'Dat zijn het ook. Als één van mijn kinderen iets zou hebben met een oudere man, dan zou ik ook over mijn nek gaan. Zeker als het om heel kleine kinderen gaat, heb ik er moeite mee. Maar meestal gaat het om jongens tussen tien en zestien jaar. Ik lieg niet zo staaf het er. De ANS heeft, denk ik, een stukje nuchterheid niet begrepen. Of een citaat verschrikkelijk verdraaid. Maar dit kan niet bedoeld zijn als PR voor de werkgroep.

Dan komt 'Jan' aan het woord. Die mag vertellen hoe bij hem in bed het kind klaarkomt (vandaar de titel?) en hijzelf niet. Volgt een verhaal over justitie, heterodwang en zelfmoordneigingen. Aan Ton wordt nog de uitspraak ontlokt dat in Thailand seks is 'als een kopje thee met een gebakje' en seks met kinderen wel normaal wordt gevonden. 'Jan: 'Ik geniet van de kleine momenten van geluk'. Die momenten koesterend sloot Jan zich door het leven. Maar tegenslag kan van alle kanten komen. 'Jan: 'Er komen vaak kinderen bij mij in huis spelen. Op die manier ben ik al twee waikmans en veel geld kwijtgeraakt. Finde artikel.

Fen kopje thee met een gebakje en twee waikmans. Tot dergelijke lullig- heden wordt pedofilie in ANS terugge- bracht. Het is een lapzwanzig- nikkerig stukje gevonden. Vermoede- lijk niet eens geschreven uit slechte bedoelingen, wat des te erger is. Haltslichtigheid en luiheid zijn moeilijker te bevechten dan eerlijke tegenstand op protestants-christe- lijke dan wel marxistische grondslag. Lieve flinkers en potten, bi's en pedo's, laat je niet verlokken tot

Later had hij nog als kind relaties met volwassenen. Die lekten niet uit en gingen zelfs, door hun teder- heid en geborvenheid, veel van zijn mentaal leed, bekwindigen als Dr. Theo Smalfoort benadrukken, dat kinde- ren aan relaties met volwassenen ook positieve gevolgen en ervaringen kunnen overhouden.

Ouders

Afkeurende reacties van ouders zijn mede te verklaren uit het feit, dat zulke relaties kinderen tota anders kunnen bieden dan de ouders zelf. En dan gaat het niet om cola en chips, wie ontvanet zijn gasten met de koelkast op slot? Kinderen komen ook zonder dit alles naar volwassenen toe die ze graag mogen. Onderschat niet de rol van overbe- zordheid en jalouzie bij veel ou- ders. Zij wilt preuts opgevoed met taboe's op lichamelijke en tederheid. Het is al moeilijk te verteren, dat hun kinderen zich bij een 'vreemde' thuisvoelen, en als er dan ook nog lichamelijke bij komt, dan haast de hel los! Het zijn juist de reacties van ouders en omgeving, die psychische schade bij kinderen veroorzaken, en het beeld van hun oudere vriend of vrien- din kapot maken. Zo verliezen kinde-

Oogpunt

ANS en pedofilie

"Nu nou, de ANS (Algemeen Nieuwsg Studentenblad) doet wat aan het ne- telige thema pedofilie. En hoe! Op pagina vier zien we een grote foto. Daarop het middenlichaam van een meneer die voor het muurtje van een speelplaats staat (die overigens verdacht veel lijkt op de speelplaats van mijn lagere school hier in Nij- megen...). De kop: 'Als hij maar klaarkomt'. Weliswaar met aanhalings- tekens, maar de suggestie van broet- erige enge mannen-viezerigheid is er niet minder van.

In het stuk zelf wordt het allemaal nog een stuk erger. Het de pakkende vraag 'hoe eng is in pedofielen eigen- lijk' hebben de twee (!) journalis- ten van ANS hun oor te luisteren gelegd bij de NVSH werkgroep pedofi- lie, en met name bij Ton, zelf geen pedofiel, maar met veel contact met mensen van de werkgroep, zoals er flintjes bij staat. En wat is de reactie van Ton op de gangbare visie

GASTRUBRIEK
DR. E. BRONGERSMA*

*) Dr. E. Brongersma is oud-senator en hield zich in zijn actieve periode als (PvdA-)lid van de Eerste Kamer bezig met de zedenwetgeving.

"Welke jongen, niet ouder dan 14, wil door mij vertroeteld worden?"

Over een geweigerde contactadvertentie

Gay-krant
15/16

Wanneer het om wijzigingen in het strafrecht gaat, munten de media meestal niet uit door een nauwkeurige berichtgeving, zeker de buitenlandse. Het ontgaat hun dikwijls dat teksten heel subtiel genuanceerd zijn. Toen bijvoorbeeld een commissie voorstelde, ten aanzien van seksuele omgang met jeugdigen onder de zestien niet langer het 'plegen van ontucht' maar het 'bewegen tot seksuele handelingen' strafbaar te stellen, verzekerde menige Nederlandse krant zijn lezers dat op dit punt alles bij het oude bleef. De verslaggevers keken alleen naar de leeftijdsgrens die gehandhaafd werd en zagen niet dat er een wereld van verschil ligt tussen 'plegen met' en 'bewegen tot'.

Eind verleden jaar nam de Tweede Kamer met grote meerderheid van stemmen een voorstel aan tot wijziging van de zogenaamde zedelijkheidswetgeving. Vrij algemeen wilde de buitenlandse pers haar lezers wijsmaken dat in Nederland de beschermde leeftijd was verlaagd van 16 tot 12. "In Holland Sex ab zwölf Jahren frei!", vertelde een Duitse krantekop. Voorbijgaand aan het feit dat het enkel om een voorstel ging dat nog - maanden later - door de Eerste Kamer moest worden behandeld en dan na onderbreking door de koningin pas op een nader te bepalen datum in werking zou kunnen treden, was ook op zichzelf die boodschap al onjuist. Wat was er wel aan de hand met de 12- à 16-jarigen? Om een voortdurende herhaling van de wettelijke bewoordingen "iemand, die de leeftijd van twaalf jaren maar nog niet die van zestien jaren heeft bereikt" te vermijden, zal ik jongens en meisjes van die leeftijdscategorie hier verder als "halfwassenen" aanduiden. Welnu, het door de Tweede Kamer aangenomen wetsontwerp maakt van niet-geweldadige seks met halfwassenen over de hele lijn een klachtdelict. Met twee uitzonderingen: 1. als de dader iemand is met gezag over de jongere (ouders, leraren, werkgevers, enz.); 2. als de jongere door het misdrijf zwaar gewond is of de dood heeft gevonden.

In de tekst zoals die op het ogenblik geldt is slechts sprake van een klachtdelict wanneer iemand met een halfwassen meisje volledige geslachtsgemeenschap heeft. Alle andere door de wet als 'ontuchtig' omschreven handelingen met een halfwassene kunnen zonder meer door de justitieorganen vervolgd worden. Het nu bij de Staten Generaal aangehangen voorstel wil daar een einde aan maken en stempelt alles (op vermeldde uitzonderingen na) tot klachtdelict. Wat wil dat zeggen, een klachtdelict? Dat de wet iets tot klachtdelict stempelt betekent nog niet dat het ophoudt een misdrijf te zijn, of dat het niet langer strafbaar zou zijn. Dat iets een klachtdelict is, verlamt alleen de werking van het justitieapparaat tot op het ogenblik dat een daartoe bevoegd persoon een klacht indient. Een klacht is meer dan enkel aangifte van een strafbaar feit. Aangifte kan iedereen doen; het is nu: aan de politie vertellen dat de een of andere ongerechtigheid gebeurd is. Een klacht is: een aangifte plus het uitdrukkelijke verzoek de dader te vervolgen. Zo'n klacht kan alleen worden ingediend door iemand die door de wet daartoe bevoegd verklaard is (in dit geval de jongere zelf, de ouders, de Raad voor Kinderbescherming) en dit moet dan bovendien binnen een bepaalde termijn gedaan worden. Aangiften en klachten richten tot het Openbaar Ministerie of politie.

Het kan gebeuren dat iemand die een klacht indient, daar achteraf spijt van krijgt. De wet laat hem gedurende acht dagen de mogelijkheid, zijn klacht in te trekken, en dan blijft vervolging achterwege. Waarom stempelt de wet nu sommige misdrijven (het gaat nooit om overtredingen) tot klachtdelicten? De overweging is deze, dat onder bepaalde omstandigheden het algemeen belang - hierin bestaande dat vergripen bestraft worden - minder zwaar

moet wegen dan het persoonlijke belang van het slachtoffer de zaak buiten de rechtszaal te houden. Zo is diefstal door het eigen kind van de bestolene een klachtdelict; zo is belediging een klachtdelict. Voor de beledigde kan immers de openbare behandeling en de daaruit voortvloeiende publiciteit van wat hem smalend werd toegevoegd veel kwetsender en schadelijker zijn dan de belediging zelf. De wet laat daarom aan hemzelf de beslissing of hij zo'n behandeling door de rechtbank wel wenst.

Wat heeft nu de Tweede Kamer ertoe bewogen, van alle niet afgedwongen seksuele omgang met halfwassenen klachtdelicten te gaan maken? Zeer zeker stond hier niet bij alle kamerleden de wens voorop een groter seksueel zelfbeschikkingsrecht aan deze leeftijdsgroep te verzekeren. Bij vertegenwoordigers van de PvdA, D66, VVD en Groen Links heeft dit argument beslist wel meegespeeld, maar in de Kamer gaf het niet de doorslag. De eigenlijke aanleiding tot deze wijziging, die door minister Hirsch Ballin in zijn oorspronkelijke wetsontwerp niet was voorzien, lag in een geheel ander vlak. Onder feministische druk is bij de wetgever een sterke neiging ontstaan alle wettelijke bepalingen waar mogelijk sekse-neutraal te maken, dat wil zeggen ze zo in te kleden, dat de dader (of het slachtoffer) zowel mannelijk als vrouwelijk zijn kan. Nu was het in 1986 bij de invoering van het Wetboek van Strafrecht van kracht geworden artikel 245 allernuist sekse-neutraal. Het keerde zich immers tegen 'vleselijke gemeenschap' met een halfwassen vrouw, en kon dus ook alleen door een 'hij' worden gepleegd. Het wetboek maakte er een klachtdelict van. Dit om aan de dader de mogelijkheid te bieden, alsnog met het betrokken meisje te trouwen. Deed hij dit, dan was het stellig niet in het belang van de jonge bruid, haar weuige echtgenoot meteen in de gevangenis te zien belanden. Door geen klacht in te dienen kon ze dat verhinderen. Bij de in 1990 voorgestelde herziening wilde de Tweede Kamer dit karakter van klachtdelict hier wel handhaven, maar hoe de tekst sekse-neutraal te maken? Dit werd bewerkt door de 'vleselijke gemeenschap' te vervangen door 'ontuchtige handelingen die bestaan in of mede bestaan in het seksueel binnendringen van het lichaam'. Zulke handelingen kun je immers niet alleen vaginaal, oraal of anaal plegen met een meisje, maar ook in de mond of de anus van een jongen. Minister en Tweede Kamer kwamen overeen, de tekst aldus te wijzigen.

De minister wilde het op het eerste oog hierbij laten. Maar gelukkig maakten kamerleden hem er tijdig op attent, dat nu een bizarre oneffenheid in het wetboek dreigde te ontstaan. 'Ontuchtige handelingen' die niet bestaan in een seksueel binnendringen van het lichaam (bijvoorbeeld wellustig strelen, aftrekken, vingers of likken) zijn, indien gepleegd met iemand beneden de zestien jaar, strafbaar krachtens art. 247 en in de nu nog geldende tekst is dit geen klachtdelict. Bleef dit artikel ongewijzigd, dan zou dus een man die een vijftienjarige jongen over zijn blote lijf aaidde zonder meer, ambtshalve, door de justitie kunnen worden aangepakt, terwijl

een ander die een twaalfjarige anaal gebruikte, uitsluitend na een klacht vervolgbaar zou zijn. Dit was natuurlijk te gek. Om aan deze consequentie te ontkomen besloot men van artikel 247 ook een klachtdelict te maken.

Niet-geweldadige seks met een halfwassene (gevallen van verkrachting en aanranding blijven hier geheel buiten beschouwing) zal dus, wanneer deze tekst in werking treedt, evenals voorheen strafbaar zijn, maar als een klacht achterwege blijft zal de dader niet vervolgd kunnen worden en dus straffeloos vrijuit gaan.

Strafbaar en toch straffeloos! Voor niet-juristen mag dit een woordenspel lijken, maar het heeft toch wel degelijk praktische gevolgen. Ook al blijft de man of de vrouw die met een halfwassene naar bed gaat dan buiten schot, dit is niet het geval met degene die hem/haar daarbij hulp biedt. Wie een kamer afstaat aan een vriend, terwijl hij weet dat die vriend met een 14-jarige seks wil hebben, kan als medeplichtig aan het bedrijf zonder klacht vervolgd en veroordeeld worden. Al evenzeer wegens medeplichtigheid strafbaar zou de uitgever van een krant of tijdschrift zijn die een advertentie afdrukt waarin aangelegd wordt op seksuele contacten met halfwassenen. De wilde berichten in krant, op radio en televisie brachten enkele verslaggevers ertoe, aan De GAY Krant en GAYtel advertenties aan te bieden in de trant van: "Welke jongen, niet ouder dan 14, wil door mij vertroeteld worden? Ik heb er best wel wat zakgeld voor over. Reiskosten worden vergoed"; "Jongensclubje zoekt nieuwe leden, 12 tot 16 jaar, voor seks en vriendschap"; "Ik val op jonge jongens en heb er graag geld voor over." Het mag nu duidelijk zijn dat het aanbieden van zo'n tekst neerkomt op een verzoek, gelegenheid te scheppen tot het begaan van strafbare feiten. Wie dergelijke uitnodigingen verspreidt - dat zou dus hier De GAY Krant en GAYtel zijn - maakt zich medeplichtig, wordt zelf strafbaar en - ook zonder klacht - vervolgbaar.

Een kandidaat-adverteerder maakte het zelfs dubbel bont. Hij kwam met de tekst: "Ik zoek jongens van 12 tot 16 die onervaren zijn en bij mij pornofilms komen kijken." Hij vergat helemaal dat art. 240a (geen klachtdelict!) met een gevangenisstraf van ten hoogste twee maanden degene bedreigt, die voor jongeren beneden de zestien een film draait, waarvan de vertoning voor hen schadelijk is te achten. Ook al schreef de Groningse hoogleraar en kinderpsychiater Hart de Ruyter in 1976 terecht dat pornografie kan helpen de spanningen bij pubers te socialiseren en dat men eigenlijk alleen bezwaar kan hebben tegen 'geschriften en beeldverhalen waar seks is ingebed in de agressie', ik betwijfel zeer of een rechter in de tegenwoordig hangende seksvijandige sfeer zich tot inzicht zal kunnen opwerken en het bekijken van een pornofilm voor een halfwassene niet schadelijk zal achten. Dubbel gevaarlijk dus, deze advertentie.

Voor degenen die het naadje van de kous willen weten nog het volgende. De nieuwe klachtdelicten wijken van de bestaande regeling af, zowel wat betreft de vraag wie tot het indienen van de klacht gerechtigd is, als wat betreft de termijn waarbinnen dit moet gebeuren.

Bij andere klachtdelicten kan het slachtoffer, als dit nog geen zestien is, niet zelf optreden. Het moet dit laten doen door zijn wettelijke vertegenwoordiger (vader, voogd). Bij de nieuwe wet zal behalve deze ook de Raad voor de Kinderbescherming bevoegd zijn. Dit is zo geregeld met het oog op gevallen waarin bijvoorbeeld een broer, een oom of een grootvader incest hebben bedreven met de halfwassene. Diens vader zal immers dikwijls weinig geneigd zijn, een strafvervolgung uit te lokken tegen de andere zoon, zijn broer of zijn vader, en de halfwassene zelf kan onder zware familiedruk komen te staan om van een klacht af te zien. Degene die zich als minderjarige misbruikt voelt is ook persoonlijk bevoegd een klacht in te dienen. Hij of zij krijgt daarvoor bovendien een veel ruimer termijn dan zijn wettelijke vertegenwoordiger of de Raad. Die mochten immers handelen binnen de drie maanden nadat zij het gebeurde te weten zijn gekomen. Het slachtoffer zelf krijgt daarentegen twaalf jaar lang de kans, dat wil zeggen zolang als het misdrijf nog niet verjaard is. Sommige incest-slachtoffers hebben immers verklaard, pas jaren achteraf door noodlottige gevolgen gekweld te worden en naar bestraffing van de dader te gaan verlangen.

In 1985 heeft een nieuwe wet de positie van de jeugdige die betrokken is bij een klachtdelict, versterkt. Wanneer het de ouders zijn of wanneer het de Raad is die een klacht hebben/heeft ingediend, mag de officier van justitie nog niets doen voordat hij de jongere zelf in de gelegenheid heeft gesteld, hem te vertellen wat hij van de zaak vindt. Zou de jongen of het meisje beslist bezwaren blijken te hebben tegen een strafvervolgung van degene met wie ze gesekt hebben, dan is de officier weliswaar niet verplicht aan die wens gehoor te geven, maar hij zal in dat geval toch wel heel sterke gronden moeten hebben om daartegenin te gaan. En doet hij dit, wat lichtvaardig, toch, dan kan de rechter hem wegens slecht beleid nog altijd niet-ontvankelijk verklaren. Het eigen standpunt van de jongere is dus van grote betekenis.

Pedofilie

Ik zou op de brief van Peter Roose (Humo 2646) een lange theoretische repliek kunnen geven, maar dat zou wellicht toch niets uithalen. Daarom beperk ik mij ertoe iemand anders aan het woord te laten. Ik heb op een bandje een interview met een volwassen man (identiteit mij bekend), heteroseksueel, twee kinderen. Enige bijzonderheid: van zijn achtste tot zijn dertiende jaar had hij een relatie met een pedofiel, seksuele contacten inbegrepen. Over het zogenaamd gedwongen aspect van de seksuele contacten zegt hij "o, absoluut niet. Als ik niet wilde gebeurde er echt helemaal niets! Dat klinkt misschien raar, maar ik was strenger voor hem dan hij

"Humo" [B]
6 JUNI 1991. =

voor mij. Als ik dus geen zin had in zo'n contact, dan gebeurde het gewoon niet." Over seks op zich: "Het vrijen op zich heb ik nooit vies of wat dan ook gevonden. Absoluut niet. Ik heb nooit gedacht: verdorie, wat ligt die man nu weer bij mij te doen."

Over de gerechtelijke actie nadat zijn vader klacht bij de politie had ingediend: "Dat is iets wat ik hem eigenlijk nog steeds kwalijk neem. Het werd in een kwaad daglicht gesteld en dat was tegen mijn gevoel, maar iedereen in mijn omgeving zei dat het niet hoorde en dat het niet netjes was en weet ik veel. Maar mijn gevoel kwam daar erg tegen in opstand, alleen: ik was niet sterk genoeg om dat naar voor te brengen."

Leg dit getuigenis (of nog andere die ik op band of op schrift heb) naast dit van de persoon die onbekend wenst te blijven in Humo 2643, dan zien we dat hier het pedofiele contact heel anders werd ervaren. Wat meteen de stelling bekrachtigt die ik in mijn vorige lezersbrief aan de orde stelde: dat een pedofiele geaardheid niks zegt over het concrete gedrag dat uit die geaardheid voortvloeit. De brief van Peter Roose wekt bij mij echter het gevoel dat genuanceerd denken over pedofilie niet mag: pedofilie moet in het verdomhoekje blijven, want zolang anderen als "slechterik" het mikpunt blijven, blijft men zelf buiten schot. Mijnheer Roose, lees eens "Impasse" van Prof. Dr. De Batse-lier (vooral het vierde hoofdstuk "Morele verontwaardiging als basis van het waardevol").

Casimir Elsen,
Nieuwerkerken.

Kindermoord als intimidatie

Nederlandse hulpverleners om steun aan Braziliaanse zwerfjeugd

door Wim Jansen TR 12

AMSTERDAM - Het is oorlog op straat in Brazilië. De slachtoffers zijn steeds vaker kinderen, meer dan duizend doden per jaar. En nu zijn ook Nederlandse hulpverleners het doelwit van intimidatie, doordat 'hun' zwerfkinderen kennelijk doelgericht worden vermoord.

In de vroege ochtend van vorige week maandag werd er ingebroken in het kantoor van een Braziliaanse hulporganisatie in het centrum van Rio de Janeiro. Dat is in deze miljoenenstad geen nieuws, ook niet dat het forse bedrag van 40.000 gulden verdween. Wel opvallend is het, dat de inbrekers de tijd hadden genomen zorgvuldig de archiefkasten door te ploegen van de IBISS, een afkorting die vrij vertaald staat voor Braziliaans instituut voor de vernieuwing van de sociale gezondheidszorg.

Uit een van de kasten bleek een dossier ontvreemd over de vele moorden die in deze wijk worden gepleegd op straatkinderen. Een map vol correspondentie met internationale organisaties over de activiteiten van dooieskaders was ook verdwenen. En op de vergadertafel lag een sinistere mededeling geschreven: 'Volmer zal verdwijnen, en Excola ook'.

De man aan wie deze bedreiging met de dood, want dat is het, was gericht is Volmer Nascimento. Zelf ooit een zwerfkind, is hij nu een van de belangrijkste publieke verdedigers van de rechten van straatkinderen in de Braziliaanse staat Rio. Vorig jaar beschuldigde hij vooraanstaande Brazilianen, onder wie een kinderrecht, ervan dat ze betrokken zijn bij de doodsokaders die 's nachts dood en verderf zaaien. Dat leverde hem een serie bedreigingen op, die zo serieus genomen werden dat hij politiebescherming kreeg. Ondanks dat wisten onbekenden hem ruim een maand geleden te ontvoeren, maar hij slaagde er na twee dagen in te ontsnappen.

Lijm

Waarom Excola zou moeten verdwijnen, is op het eerste oog volstrekt duister. Cola staat voor lijm en Excola is een project van het IBISS dat de vele lijmsnuivertjes uit het centrum van Rio poogt te helpen. Wat voor bezwaar zou er kunnen zijn tegen het bijstaan van die

verslaafde kruimeldiefjes? Toch zijn juist in deze groep de laatste tijd veel kinderen vermoord, vermoedelijk omdat het project Excola veel informatie over de terreur onder straatkinderen doorgeeft aan internationale organisaties en onder meer heeft meegewerkt aan een rapport van Amnesty International over dit onderwerp.

De Nederlandse psychiater Nanco van Buuren, directeur van IBISS, ziet de inbraak en de moorden als duidelijke gevallen van intimidatie. In een begin deze week in Rio uitgegeven verklaring zegt hij de geuite dreigementen serieus te nemen, maar niet van plan te zijn te stoppen met de aanklachten tegen de rechteloosheid van veel Braziliaanse kinderen. Van de politie heeft hij weinig te verwachten, die doet de zaak af als 'onderlinge slachtpartijen tussen de

De politie lijkt ook niet echt geïnteresseerd

kinderen' en weigert verder onderzoek in te stellen.

„De straatjongeren uit de binnenstad, van wie er de afgelopen maand zeven zijn vermoord, hebben door tussenkomst van het project Excola meegewerkt aan de film 'Oorlog op straat' van Sandra Werneck. Het gaat misschien te ver een directe relatie te suggereren tussen deze medewerking en de moorden. Maar het is duidelijk dat wanneer deze groep weer eens in de belangstelling komt, de 'tegenpartij' even wil laten zien wie er de baas is door gewoon een groepje jongeren uit te roeien", aldus Van Buuren. De film 'Oorlog op straat' wordt vermoedelijk komende maandag door de Avro uitgezonden.

Het grote probleem waarop de Nederlandse arts stuit, is dat de Braziliaanse samenleving tamelijk onverschillig staat tegenover het probleem van de dakloze kinderen. Terwijl het toch een probleem is van gigantische afmetingen: in het hele land zijn er naar schatting zo'n 25 miljoen kinderen (op de 155 miljoen inwoners) die dagelijks op straat in hun levensonderhoud moeten voorzien. De meesten keren 's avonds of

in elk geval in de weekeinden terug naar hun moeder in de favela's, de krottenwijken die om de grote steden liggen. Maar een harde kern van zeven miljoen kinderen heeft geen huis meer en verblijft dag en nacht op straat.

Oproep in krant

Dat het geen lieverdjes zijn, is duidelijk. Van de reguliere straathandel kunnen ze niet leven en dus stelen ze er - vaak in dienst van de georganiseerde misdaad - fors wat bij. De sensatiekrant O Povo (Het Volk), die zich specialiseert in foto's van verminkte lijken en bijbehorende gruwelverhalen, vergeleek enige tijd geleden de zwerfjeugd in de binnenstad van Rio met een rattenplaag, die de pest voor de samenleving betekent. En alsof dat nog niet duidelijk genoeg was stelde de krant in een commentaar dat de enige manier om deze plaag het hoofd te bieden de totale uitroeiing van deze ratten is.

Nanco van Buuren stoorde zich er zo aan dat zo'n onverbloemde oproep tot moorden zo maar in de krant kon staan zonder dat er een haan naar kraait, dat hij een rechtszaak tegen O Povo aanspande. En ook dat wordt hem niet in dank afgenomen, het lijkt er op dat het vermoorden van 'zijn' straatkinderen alleen nog maar toeneemt. Volgens een vorige week verschenen rapport, opgesteld in samenwerking met de politie, zijn er de afgelopen drie jaar alleen al in de drie grootste steden van het land (Sao Paulo, Rio de Janeiro en Recife) 4.611 zwerfjes vermoord.

De politie zegt dat ze niet weet waarom dit gebeurt en wie de daders zijn. Maar ze lijkt tegelijkertijd ook niet zo geïnteresseerd in de hele zaak, want een echt onderzoek komt er bijna nooit. En dus worden de moordenaars niet opgepakt. Sommigen fluisteren dat het de bewakers van de grote winkels zijn die er 's nachts op uit trekken om hun buurt te 'zuiveren' van kleine crimineeltjes, zodat hun zaak bekend komt te staan als veilig en er meer klanten komen. Omdat veel nachtwakers overdag politie-agent zijn, zou dat verklaren waarom de daders nooit in de kraag worden gegrepen en het moorden gewoon doorgaat. En erg duur is zo'n huurmoord in Brazilië niet: het tarief voor het ombrengen van zo'n straatschoffie bedraagt tweehonderd gulden.

Braziliaanse politie geeft moorden op straatkinderen toe

RIO DE JANEIRO (ANP) - Een Braziliaanse politie-officier heeft donderdag voor eerst in het openbaar toegegeven dat politiemannen betrokken zijn bij het systematisch vermoorden van straatkinderen.

De getuigenis van de officier volgt na de moord op vijf dakloze straatzwerfjes in het centrum van Rio de Janeiro verleden week. De kinderen hadden deelgenomen aan een televisiedocumentaire van de Nederlandse straatjeugdwerker Nanco van Buuren.

Tijdens een parlementaire hoorzitting in Brasilia gaf de districtscommandant van Duque de Caxias, een van de armste en meest gewelddadige voorsteden van Rio de Janeiro, toe dat verschillende van zijn agenten direct betrokken zijn in het „afmaken" van jonge straatzwerfers.

Commandant Pedro Paulo Abreu identificeerde agenten van zijn korps die bij de moorden zouden zijn betrokken en noemde drie niet-geregistreerde „veiligheidsfirma's" in de stad die van hun diensten gebruik maken om „de straten schoon te vegen".

De afgelopen dagen is opschudding ontstaan door een uitgelekt document waarin de militaire academie waarschuwt voor „de mogelijkheid dat de wetgevende, uitvoerende of rechtsprekende macht een beroep zou kunnen doen op de strijdkrachten om de straatkinderen te neutraliseren of uit te roeien".

bedreigd
tie

WOENSDAG 12 JUNI 1991

TROUW
"ZANZIBAR"

Strijd rond Braziliaanse zwerfkinderen nog feller: krant roept op tot moord

Schatjes zijn het niet, die 'kinderen' in de grote steden van Brazilië. Maar om ze nu gelijk te beschouwen als een 'rattenplaag' die moet worden uitgeroeid, gaat wel erg ver. En het ergste is dat sommige Brazilianen dat uitroeien letterlijk nemen. Steeds vaker worden zwerfjongeren vermoord, zomaar op straat.

Braziliaanse kranten, de radio en tv maken zich de laatste tijd erg druk om de kinderen van de grote steden. Niet dat ze het zo erg vinden voor die duizenden jongens en meisjes die dag en nacht op straat leven en niet naar school kunnen, omdat ze door hun moeder het huis uit zijn gezet. Ze schrijven en zeggen dat ze zo'n last hebben van al die boefjes, die de grote winkelcentra onveilig maken en geld stelen uit tassen van mensen die boodschappen komen doen. „Een rattenplaag is het", schreef een van de kranten een paar weken geleden. En daarbij stond de oproep om die plaag met wortel en al uit te roeien.

Wat dat uitroeien betekent is dagelijks te zien op de sensationele foto's die sommige Braziliaanse kranten op hun voorpagina's publice-

ren. Lichamen van kinderen, meestal ergens tussen de acht en vijftien jaar, die zijn vermoord terwijl ze op een stuk karton op straat of in een portiek lagen te slapen. Door het hoofd geschoten met een pistool. Of met verbrijzeld hoofd, omdat iemand er een brok beton op heeft gegooid.

Volgens een pas verschenen onderzoek zijn er de afgelopen drie jaar alleen in de drie grootste steden al meer dan 4600 kinderen zo aan hun einde gekomen. In de grote stad Rio de Janeiro zijn alleen vorige week zeven jongens vermoord. Allemaal kinderen die geholpen werden door de Nederlandse psychiater Nanco van Buuren. Hij helpt niet alleen de kinderen zo veel hij kan, hij slaapt ook de kranten voor de rechter die indirect hebben opgeroepen tot kindermoord. En hij vermoedt nu dat er nu wraak op hem wordt genomen, door juist 'zijn' kinderen te treffen. Ook zouden de daders niet zo blij zijn met een film die net is gemaakt en waarin een aantal van de vermoorde jongens aan het woord kwam. Volgens de film, die de Avro maandag op de televisie vertoont, is de politie betrokken bij de nachtelijke moorden.

Wim Jansen

HC donderdag 13 JUNI '91 'Tv-documentaire niet de oorzaak van dood kinderen van Rio'

door onze correspondent
FRANS LINDENKAMP

Sao Paulo - De zeven straatkinderen uit Rio de Janeiro, die te zien zijn in de door Nederland gefinancierde documentaire 'De oorlog van de kinderen', zijn niet vermoord uit vergelding voor hun medewerking. Dit zegt de Nederlander Nanco van Buuren (42), directeur van Ibis-instituut in Rio. Deze organisatie verleende hulp bij de tot stand koming van de film en is betrokken bij de ontwikkeling van projecten in de sociale gezondheidszorg voor de straat- en krottenjeugd in de Braziliaanse stad.

„Deze zeven kinderen zouden ook vermoord zijn, ook al zou er nooit gefilmd zijn. Het is absoluut niet waar, dat de documentaire de directe aanleiding voor hun dood vormde", aldus van

Buuren in een reactie rond de opschudding die in ons land is ontstaan rondom de film.

Eerdere berichten in de Nederlandse pers meldden een direct verband tussen de documentaire en de liquidatie van de betrokken kinderen. Volgens van Buuren heeft regisseuse Sandra Werneck altijd gezegd haar project direct te zullen staken, mocht haar werk de dood van zwerfjes tot gevolg hebben. Wel is het volgens de Nederlander bijzonder griezelig om te zien dat het geweld rond het Lago de Carioca, een bekende verzamelaarsplaats van jeugdige daklozen in het centrum van Rio, toeneemt wanneer weer een buitenlandse filmploeg vertrekt. „De politie wil dan weer even laten zien wie de baas is. Vaak gaat dat gepaard met de dood van enkele kinderen", aldus van Buuren.

Verjaring van incestzaken moet worden afgeschaft

VK 8
Naar aanleiding van de discussie over de verjaring van incestzaken wil ik graag het volgende kwijt.

Een kind, al meteen na haar geboorte schuldig bevonden door de fout die ze maakte om als vrouw ter wereld te komen. Dat kind, zich niet bewust van de gevolgen van deze fout, stond een zeer grote straf te wachten.

Niet alleen het feit dat ze een vrouw was, maar ook haar schoonheid, haar spontaniteit en haar eeuwige bereidwilligheid waren fouten die haar niet zouden worden vergeven.

Welk kind is niet mooi, spontaan en bereidwillig? Elk kind doet er alle moeite voor lief gevonden te worden.

Dit kind probeerde jarenlang haar schoonheid en spontaniteit te behouden, maar tevergeefs.

Gebroken door haar eerste fout is zij gestopt de mensen te behagen. Dit natuurlijk was ook een fout die haar niet vergeven zou worden. Haar vader, een tiran, wilde geen dochter maar een zoon, en hij vond dat hij daarom het recht had zijn kleine dochter te straffen alleen om het feit dat zij een meisje was en nooit een jongetje zou worden. Dit

overigens was een wetenschap die hij alleen bezat, want een kind van amper drie jaar kan nog niet weten dat het een meisje is en nooit een jongetje zal worden.

Maar goed, de vader houdt niet van vrouwen, want vrouwen missen iets en zijn daarom niet volmaakt. Hij is van mening dat hij dit kind kapot en lelijk moet maken. Hij misbruikt zijn vaderlijke gezag en macht.

Dit is het begin van een incestueuze relatie tussen een klein kind, een klein schuldig meisje, en een grote, sterke vader die als een god tussen hemel en aarde zweeft. Een god die alles ziet, die niets ontgaat, en straft wanneer hij denkt dat zijn gezag ondermijnd wordt.

Hij misbruikt zijn dochter keer op keer, kent geen genade, en gaat door de grenzen van zijn dochter heen voordat zij heeft vast kunnen stellen waar haar grenzen liggen. De grenzen die zij samen met haar ouders had moeten ontdekken waren al overschreden voor zij er waren.

Een klein kind, fout en schuldig, wordt verkracht en sterft van binnen voordat zij weet wat leven is.

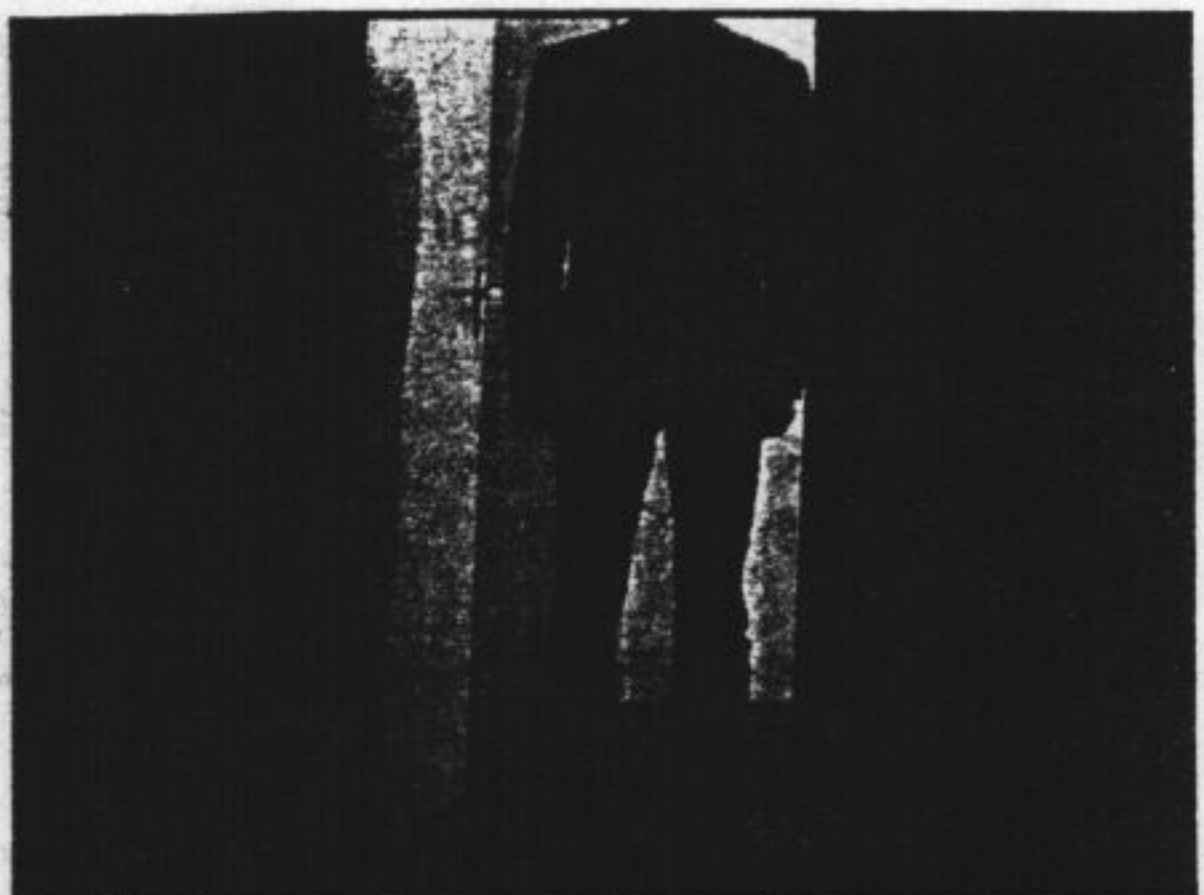

Foto Flip Franssen

Vergeven? Waarom, als hij niet kent wat hij heeft aangericht? Elf jaren na het einde begint voor dit kind het leven.

De tiran is voor de wet maar één jaar fout geweest, maar het kind van toen draagt de andere elf jaren mee in haar geest.

Wie neemt de schuld van die elf jaren op zich? Elf jaren blijven over, ze kunnen geen plek in haar leven krijgen. Haar recht op bestaan was op brute wijze van haar afgepakt, wie geeft haar dit recht terug?

AMERSFOORT C. Zeijl

RECHT & WET

VK 29
Van de week was ik getuige van een fietsendiefstal. 's Nachts om een uur werd recht onder mijn raam de oeroude, maar buitengewone fiets van mijn buurman (gekraakte stangen, recht stuur, bagagedrager boven het voorwiel) gekraakt door een lange slungel. Hij zette een koevoet in het beugelslot en door enige krachtuitoefening molde hij het slot. In zijn gezelschap verkeerde een keurig uitzienende jonge man — in zwarte lange jas en met een breedgerande zwarte hoed op — en een mooie jonge vrouw, die een dik boekje in cellofaan gehulde bloemen bij zich had. Het tweetal gedroeg zich nogal uitbundig en maakte een gelukkige indruk (waren zij verliefd, had zij die bloemen van hem gekregen? Of had zij net een glansrol gespeeld in de première van een toneelstuk?). Zij sprong op de voor-bagagedrager en in de stromende regen verdween het tweetal in de duisternis.

Eerst kwam er een beeld uit een film bij me op (ik geloof uit *Turks Fruit*, zit Monique van der Ven daar ook niet heel gelukkig te wezen voorop de fiets van haar vriend?), maar opeens — op het nachtelijke uur wat secundair reagerend — besefte ik dat zich voor mijn ogen een voorval afspeelde van wat we noemen veelvoorkomende criminaliteit. De burgerplicht riep. Ik trok mijn schoenen aan, stormde het huis uit, sprong in mijn auto en zette een speur-

sluiten om een rechtsgeding te voorkomen of te beëindigen.

In het experiment werd deze civielrechtelijke conflictoplossing geïntroduceerd in het strafrecht. Het ging om verdachten tegen wie een vervolging zou worden ingesteld en benadeelden die concreet schade hadden geleden.

De resultaten van de proef stemden tot tevredenheid. Niet alleen verdachten die aldus hun straf konden ontlopen, maar juist de benadeelden gaven in meerderheid — 80 procent — de voorkeur aan een onderlinge regeling boven strafrechtelijk ingrijpen. In de meeste gevallen werd een financiële regeling getroffen, maar ook werden andere prestaties overeengekomen, zoals het verrichten van werkzaamheden ten behoeve van de gedupeerde (bijvoorbeeld voor winkeldiefstal) of de verplichting de benadeelde niet meer lastig te vallen.

De introductie van strafrechtelijke dading leek het Ei van Columbus, maar is letterlijk zo oud als de weg naar Rome. Dading bestond al in het Romeinse recht en werd toen ook al toegepast om strafrechtelijk ingrijpen te voorkomen. Sadistische meesters die slaven hadden beschadigd, kochten sanctie op hun wangedrag af door de slaaf een zak geld te geven. Het Nederlandse recht kent het begrip dading sedert de invoering van het Burgerlijk Wetboek in 1838.

Bij de toepassing van dading tussen dader en slachtoffer staat de notie voorop dat het strafrecht een uiterste middel is om conflicten te beslechten. Het strafrecht moet terugtreden als een andere oplossing — zoals een civielrechtelijke — mogelijk is.

Het experiment van Humanitas heeft aangetoond dat dading vollediger, goedkoper en sneller is dan een strafrechtelijke aanpak. Vollediger omdat het slachtoffer in meer gevallen door schadevergoeding genoegdoening kan krijgen dan via het strafrecht. Goedkoper doordat er geen rechter aan te pas hoeft te komen en er minder beslag wordt gelegd op celruimte. Sneller omdat de tijd tussen het delict en de totstandkoming van de dading over het algemeen korter zal zijn dan de tijd tussen delict en bestraffing door de rechter. Bovendien is dading voor beide partijen minder bezwaarlijk.

Het experiment past uitstekend in de beleidsvoornemens van Justitie, niet in het minst waar het betreft de grotere aandacht voor slachtoffers van delicten. Strafrechtelijke dading is ook een uitwerking van mede door Nederland goedgekeurde aanbevelingen van de Verenigde Naties en de Raad van Europa om waar mogelijk regelingen te treffen tussen daders en benadeelden in plaats van strafrechtelijke bemoeienis. Bovendien sluit het goed aan bij het veranderde maatschappelijk denken over straffen en straftoemeting. Uit een enquête in de herfst van vorig jaar bleek dat 69 procent het een goed idee vindt om in sommige gevallen de gevangenisstraf te vervangen door alternatieve sancties en dat slechts 29 procent de mening is toegedaan dat het opsluiten van misdadigers een „zeer geschikt” middel is.

VICTOR LEBESQUE

Opheffen verjaring incest schept rechtsongelijkheid

VK 22
Vijfenvertig is een leeftijd waarop mensen geneigd zijn terug te kijken op hun leven, een soort tussenbalans op te maken. Dat is niet altijd leuk. Sommigen komen tot het besef dat traumatische gebeurtenissen van vroeger, altijd weggelaten, altijd verdrongen, als een onzichtbaar gif in hun leven hebben doorgewerkt. Je ziet dat bij oorlogsslachtoffers. Je ziet het ook bij incestslachtoffers.

Bij Paula bijvoorbeeld, die op haar vijftienjarige leeftijd naar buiten kwam met het verhaal dat zij van haar twaalfde tot haar eenentwintigste door haar twintig jaar oudere zwager seksueel was misbruikt. Zes jaar lang stuitte zij op ongelof. Kort geleden kwam zij in het nieuws omdat zij, ten einde raad, de burens van haar zwager kaarten had gestuurd met de mededeling dat zij naast een incestpleger woonde, waarna de zwager in kwestie een aanklacht tegen haar indiende wegens smaad.

Zij werd ontslagen van rechtsvervolging, onder andere omdat zij volgens de rechtbank handelde „in het algemeen belang door de kwestie van de verjaringstermijn voor de vervolging van incest ter discussie te stellen” (de Volkskrant, 6 juni). Die verjaringstermijn bedraagt twaalf jaar, wat betekent dat incestslachtoffers die pas na twintig of dertig jaar tot het volle besef komen van wat hen is aangedaan, de dader niet meer kunnen laten vervolgen.

Vooral behoefte aan hebben dat de dader het seksueel misbruik toegeeft en dat de familie begrip toont voor wat de vrouw als kind is aangedaan en erkent dat dit gevolgen heeft gehad voor haar latere leven.

Volgens de berichtgeving heeft ook Paula zich in die zin uitgelaten: „Ik wil er rehabilitatie binnen mijn familie mee bereiken, dat zij toegeven wat mij is overkomen” (de Volkskrant, 23 mei).

De vraag is of een rechtszaak daartoe een geschikt middel is, of die niet eerder een tegengesteld effect heeft: verdere uitstoting door de familie. Iets dergelijks schijnt zich in de Maurikse incestzaak voor te doen. De broers van Marjan van Z. zijn veroordeeld tot gevangenisstraf en dat betekent een maatschappelijke erkenning van wat Marjan als kind is aangedaan.

Maar na die veroordeling zal Marjan wel gemerkt hebben dat de wereld hard is en de maatschappij onverschillig en dat zij met haar familie verder moest. Zij heeft justitie verzocht de aan haar broers opgelegde straf niet ten uitvoer te leggen. Om dat te bereiken zal zij waarschijnlijk haar beschuldiging moeten intrekken.

Het wrange gevolg van de hele rechtszaak is dan dat zij in plaats van erkenning te vinden voor het tegen haar gepleegde misdrijf, als leugenaarres te boek staat. Terwijl tegelijkertijd de hulpverleners die zich voor Marjan ongetwijfeld het vuur uit hun sloffen hebben gelopen, te horen krijgen dat zij te veel druk hebben uitgeoefend en, anders kan men het niet zeggen, stank voor dank oogsten.

Wie zich een beetje voor het incestprobleem interesseert, weet inmiddels dat kinderen over seksueel misbruik zwijgen uit, onder andere, loyaliteit met de dader en de vrees andere gezins- of familieleden verdriet te doen. Die loyaliteit slaat later vaak om in boosheid, haat, als het besef ontstaat dat men is verraden door de dader en in de steek gelaten door de rest van de familie.

Maar tegelijkertijd blijven de familieleden de mensen die het slachtoffer op de wereld het naast staan. Gehate dierbaren misschien, maar dierbaren niettemin. Met dat aspect moet rekening worden gehouden in de discussie over de verjaring van incest. Paula heeft met haar actie iets bereikt dat anders wellicht onbereikbaar was gebleven: erkenning door de buitenwereld van wat er in haar jeugd is gebeurd.

Maar de Maurikse incestaffaire leert dat een strafzaak bij incest ingewikkelder kan liggen dan op het eerste gezicht lijkt en niet per definitie in het belang is van het slachtoffer.

JOSE RIJNAARTS
Auteur van *Dochters van Lot* (boek over incest)

De Groene Amsterdammer 5 juni 1991

Hij schreef ooit een mooi proefschrift over stereotiepe opvattingen over stereotypen. Maar de professor was wel vaak ongesteld als hij college moest geven. Wetenschappelijke publikaties zaten er ook niet meer in, wel rellen rond promoties. En waarom verliet de professor zijn harde empirische uitgangspunten bij zijn bemoeienissen met de affaire-Oude Pekela en zijn getuige-deskundige-verklaring ter verdediging van dr. Finkensieper?

GAS

Ik kom J. op straat tegen. Hij legt de laatste hand aan zijn proefschrift. Geheel ontdaan vertelt hij me dat hij de vorige dag de rechtszaak tegen dr. Finkensieper heeft bijgewoond omdat zijn vrouw een van de slachtoffers was. Zij is ooit in de Zettense inrichting zodanig door de geneesheer-directeur 'behandeld' dat een abortus nodig was geweest om het resultaat daarvan teniet te doen.

Haar verhaal was door de hulpverleners niet geloofd. 'Een pseudo-debiel met agressieve seksuele fantasieën', schreven zij in hun vertrouwelijke dossier, dat ze dan weer aan de volgende geneesheer doorgaven. Toen de wan-toestanden in de Zettense inrichting uiteindelijk toch aan het licht kwamen, had zij al haar moed bijeengegaaft en besloten om haar kwelgeest aan te geven. Voor een strafzaak was de aanklacht te laat; haar verkrachtingszaak was verjaard. Wel had ze in een kort geding schadevergoeding geëist. 'Ken jij trouwens professor Marten Brouwer?' vroeg J. 'Weet je dat die optrad als getuige-deskundige ten behoeve van de verdediging?'

Brouwer had iets moeten zeggen over de wederzijdse beïnvloeding van de getuigen. Ze hadden hem de vraag roorgelegd of er hier sprake zou kunnen zijn van collectieve waan. Hij had een aantal collega's gebeld en hen een uittreksel van de getuigenverklaringen toegestuurd. Drie hadden hem daarop meegedeeld dat zij de indruk hadden dat er sprake was geweest van weder-

(Ingezonden mededeling)

GOEDKOPE EDITIE
Anatoli Rybakov
KINDEREN ARBAT
 van de
 536 blz. 7e druk
 TIJDELIJK **f 24,90**
 (vanaf 1 september 1991 f 37,90)
 ... explosief proza
 H.J.A. Holland - NRC Handelsblad
 verkrijgbaar in de boekhandel
UITGEVERIJ BERT BAKKER

zijde beïnvloeding, twee hadden die indruk niet. Met deze 'mini-enquête' probeerde hij een betoog te onderbouwen met als conclusie dat er sprake zou kunnen zijn van een begin van collectieve waan. 'Het maakte zo'n vreselijk amateuristische indruk,' vertelde J. 'Ik had tijdens zijn betoog een soort plaatsvervangende schaamte.'

***

Hoewel ik Marten Brouwer al jaren ken, is hij voor mij altijd een raadselachtig man gebleven. Een vat vol tegenstrijdigheden, die ooit als jongeling een Frysk literair tijdschrift had opgericht met de weinig Friese naam Quatrebras en die als assistent van de fameuze Kurt Baschwitz samen met Rob Mokken en Hans Daudt de moderne empirische en kwantitatieve wetenschapsbeoefening in de Amsterdamse Politieke en Sociale Faculteit had geïntroduceerd.

In 1968 verdedigde hij zijn proefschrift over *Stereotypen als folklore*, waarin hij hardhandig afrekende met een aantal stereotiepe opvattingen over stereotypen. Hij kwam tot enkele opmerkelijke conclusies. De Nederlanders die pro-Amerikaans waren bleken hetzelfde beeld van Amerikanen te hebben als de mensen die anti-Amerikaans waren. Verder verwees Brouwer de nog steeds gangbare opvatting dat mensen met een lage opleiding meer in stereotypen denken dan mensen met een hoge opleiding naar het rijk der fabelen. In dat proefschrift had hij het 'zwamvlokmodel' van de massacommunicatie gelanceerd, volgens welke de publieke opinie zoals die in de massamedia tot uitdrukking komt, moet worden beschouwd als het zichtbare deel van een veel uitgebreider maar onzichtbaar proces van meningsvorming, te vergelijken met de groei van een paddestoel. Een proces van ontelbare onzichtbare draden die in alledaagse communicatie tussen de mensen worden gesponnen. In die ondergrondse 'zwamvlok' vormden zich de stereotypen die in de media tot uitdrukking komen.

Na dit opzienbarende onderzoek, dat hem al snel een leerstoel in de massapsychologie bezorgde, werd er weinig meer vernomen van Brouwers zwamvloktheorie. Ook over andere

onderwerpen schreef hij geen wetenschappelijk werk van betekenis meer. Maar het werd allerminst stil om hem heen. De wildste verhalen deden de ronde. De een beweerde dat zijn drankzucht het ten langen leste van zijn dorst naar kennis gewonnen had. Anderen hielden het erop dat het conflict met Hans Daudt, dat de politiek-sociale faculteit gedurende tien jaar in haar greep hield, zijn intellectuele krachten had gesloopt. Over gebrek-kig functioneren was vrijwel iedereen het eens. Op de dagen dat hij college moest geven, was Brouwer vaak ongesteld. De methodologische discipline die zijn dissertatie-onderzoek had gekenmerkt, stond in schril contrast met zijn gedrag als hoogleraar.

Wel had hij belangstelling voor de Oude-Pekela-affaire. Hij heeft toen zijn zwamvlok weer opgegraven. 'Oude Pekela' bood hem alle gelegenheid zijn onderzoek naar die zwamvlok voort te zetten, maar dat gebeurde niet. In zijn krantartikelen en lezingen beperkte Brouwer zich tot de bewering dat die hele ontuchtaffaire wellicht berustte op collectieve waan - wetenschappelijk gezien niet meer dan interessante hypothesen, die vooral betekenis hadden als kritiek op al diegenen die op basis van ondeugdelijk bewijsmateriaal tot vergaande conclusies kwamen.

***

Brouwers wetenschapsfilosofische uitgangspunt was ooit door John Locke geformuleerd: 'Men see little, assume a great deal, and thus jump to a conclusion.' Met de Oude-Pekela-affaire was hij echter in wetenschapstheoretische problemen gekomen, omdat de strenge methodologische eisen die hij zichzelf en anderen stelde misschien goed bruikbaar waren, maar weinig konden uitrichten in het onderzoek naar het waarheidsgehalte van roddel en achterklap. Over de technieken om de ondergrondse netwerken waarin getaboeïeerde informatie wordt doorgegeven te onderzoeken, beschikte Brouwer niet.

Was dat niet de oorzaak van het feit dat hij, net als zijn tegenspeler Daudt, na dat verplichte proefschrift geen pen meer op papier kon krijgen, behalve dan om anderen neer te saba-

len? De manier waarop Brouwer de landelijke onderzoeken van Draijer en Römknens naar respectievelijk incest en vrouwenmishandeling bekritiseerde, getuigt eerder van vrouwenhaat dan methodologische strengheid. Draijer kreeg te horen dat zij 'lustvijandig' was. Zijn optreden als getuige-deskundige in de verdediging van Finkensieper past in datzelfde patroon: hij beperkte zich ertoe om datgene wat anderen - in dit geval de slachtoffers - zeiden aan een kritische analyse te onderwerpen. En naar de letter van de empirisch-analytische wetten was collectieve waan inderdaad niet uit te sluiten.

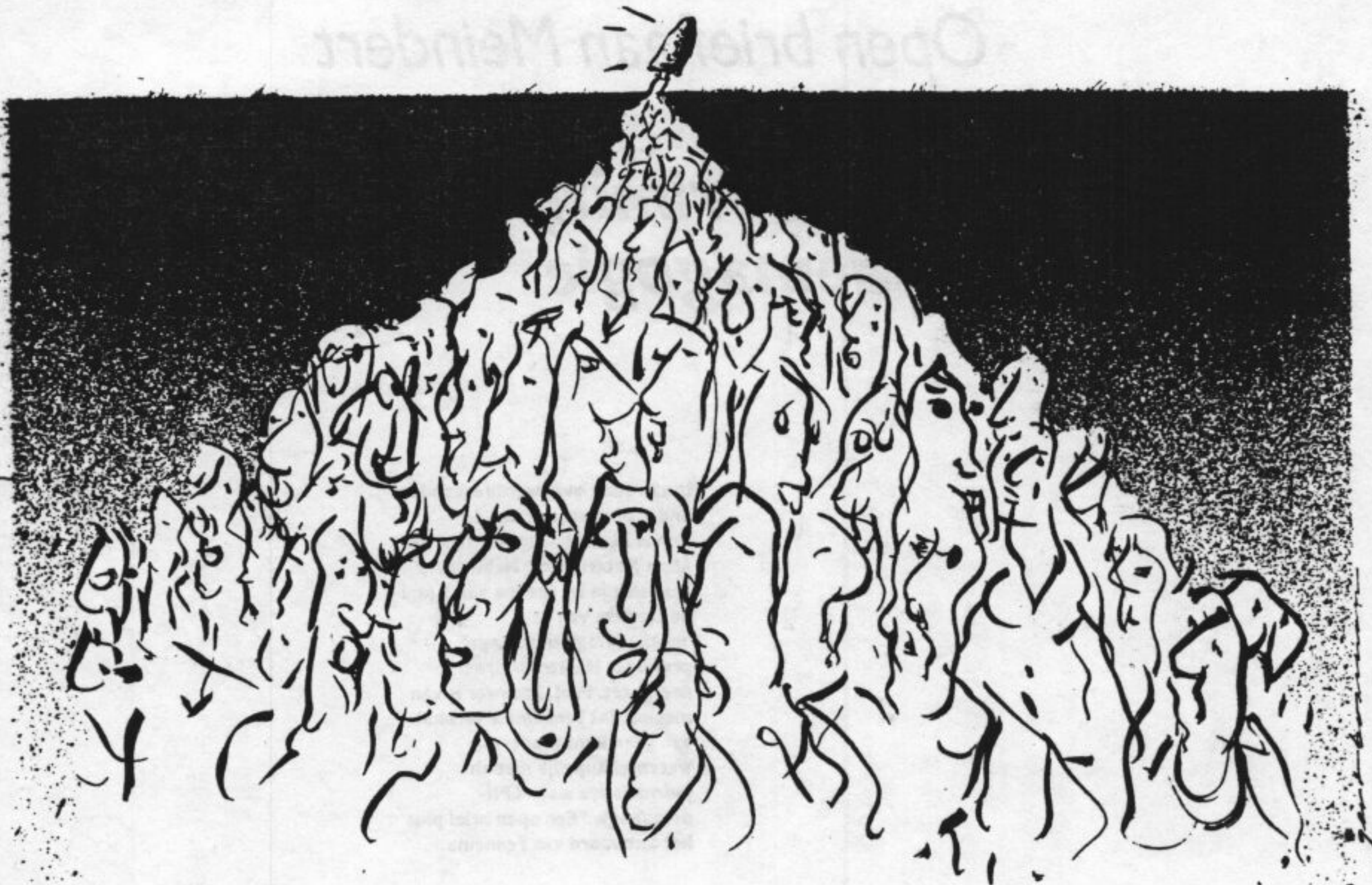
***

Het was niet de eerste keer dat Marten Brouwer uit name van de empirisch-analytische wetenschap tot twijfelachtig optreden kwam. Op 28 november 1989, enkele uren voor de plechtigheid, stapte Brouwer uit de promotiecommissie van Antonio de Miranda omdat diens 'data, redenering en conclusie ondeugdelijk' waren. De Angolese promovendus had onderzoek gedaan naar de berichtgeving van het NRC Handelsblad over Angola en hij was tot de conclusie gekomen dat die krant over Angola vooral datgene publiceerde wat paste in het omgekeerde beeld dat het Westen van zichzelf heeft. Een negatief beeld dus, in de dubbele betekenis van het woord. Op basis van een inhoudsanalyse had De Miranda verder aangetoond dat de westerse pers pas werkelijke belangstelling kreeg voor Angola toen de aanwezigheid van Cubaanse soldaten aan de antikoloniale strijd een Oost-Westdimensie had gegeven.

Brouwer had de inhoudsanalyse nog eens nagerekend en was tot de conclusie gekomen dat De Miranda niet kon tellen. Reden genoeg om de promotie uit te stellen, meende hij. De promotor, professor Cees Hamelink - daags tevoren teruggevlogen naar Amsterdam - zag hier echter geen aanleiding toe en een meerderheid van de commissie was voor doorgaan. Daarmee was voor hem de kous af. Maar er bleef natuurlijk wel iets hangen - een professor had alles nagerekend, dus die zou toch wel gelijk hebben. En Angolezen stonden toch al

O, Alma Mater! (3) | De zwamvlok

Illustratie: Gert Bosman

niet bekend als geweldige rekenmeesters. En die promotie paste zeker in het universitaire voorkeursbeleid voor allochtonen. En die Hamelink, daarvan was toch bekend dat die meer in het buitenland dan op de faculteit zat? Werd het niet tijd dat die man eens op de vingers werd getikt door een echte 'harde', empirische wetenschapper?

Een collega van Hamelink, Dennis McQuail, liet het er niet bij zitten. Hij rekende de zaak op zijn beurt na en kwam tot weer andere uitkomsten. Die weken weliswaar enigszins af van de cijfers van de jonge doctor, maar nog meer van de cijfers van de hooggeleerde Brouwer. Maar misschien konden ze wel geen van drieën tellen. Dat hele gereken was trouwens eigenlijk ook niet zo belangrijk, meenden ze overgebleven leden van de promotiecommissie in de kolommen van het NRC Handelsblad, want het kwantitatieve deel van het proefschrift was weliswaar niet sterk, maar eigenlijk ook niet het belangrijkste deel van de dissertatie.

***

Bijna dertien jaar eerder vormde Brouwer ook al het middelpunt van een promotieschandaal. Brouwer was op 14 januari 1977 de promotor van Joost Smiers, die het cultuurbeleid van de Nederlandse regeringen in de periode 1945-1955 onder de loep had genomen. De jonge promovendus was tot de conclusie gekomen dat de gehele politieke elite, inclusief de PvdA-leiding, destijds een flinke dosis cultuursociologische pessimisme koppelde aan een nog grotere minachting voor de man in de straat. Alleen de communisten leken enig vertrouwen te hebben in het zedelijk en culturele peil van de Nederlandse bevolking.

Smiers was zo onverstandig geweest de opvattingen van de communistische cultuurspecialisten in extenso weer te geven zonder zich van het stalinisme te distantiëren. Hij had echter een nog veel onvergeeflijker misstap begaan door uit een cultuursociologische beschouwing van Jan Romein te citeren, die toen hij dat schreef kennelijk erg in de put zat. De massa was volgens Romein een weg opgegaan 'die wel altijd verlichting brengt, doch

altijd tijdelijk en die nooit naar de bron der genezing leidt, de weg der verdoving, verdoving in sport, film, radio en oorlog. Zij heeft berust in haar araditeloosheid en haar cultuurloosheid en zij weet al sinds lang niet beter, omdat men haar allang haar traditie en cultuur ontnomen en haar slechts de barre barbarij gelaten heeft.' Nu was Jan Romein een van de oprichters van de 'Rode Faculteit' waar Smiers wilde promoveren, en hem op deze wijze ontmaskeren als een elitaire doemdenker was heiligschennis. Dus deden Lucas van der Land en Bram de Swaan wat Brouwer dertien jaar later zou doen: zij stapten eerst uit de promotiecommissie en vervolgens naar de pers om daar te verklaren dat het wetenschappelijk niveau van Smiers' proefschrift ver beneden de maat was.

De Swaan, nooit om een rake typering verlegen, verklaarde bij die gelegenheid: 'Iedereen, die 150 keurig getypte velletjes bij Brouwer inlevert, kan promoveren.' En Paul van 't Veer schreef in Het Parool: 'Dat dr. M. Brouwer als hoogleraar dit prul van zijn protégé Smiers tenslotte door een herhaaldelijk gewijzigde promotiecommissie wist te rammen onder het motto dat er wel eens slechtere proefschriften zijn goedgekeurd, heeft veel wetenschappers te Amsterdam boos gemaakt.' De Nederlandse dagen en weekbladders tuimelde over Smiers heen. Alleen Jan Bank hield het hoofd koel en concludeerde in de Volkskrant: 'Joost Smiers heeft veel onderzoek gedaan (...) Het eindresultaat is een interessante inventaris van openbare meningsvorming. Of het ook zinnige geschiedschrijving is, is een heel andere zaak.' De kop van Banks boekbespreking gaf ook bondig het werkelijke thema van Smiers' proefschrift weer: 'Hevige cultuurstrijd beheerste eerste tien jaren na de oorlog.'

***

Het kwaad was echter al geschied en Joost Smiers zou de quarantainevlag die Bram de Swaan, Lucas van der Land en Frits de Jong Edz. aan zijn doctorsbul hadden gehangen, niet meer kwijtraken. Twalf jaar na Smiers publiceerden Herman de Liagre Böhl (destijds lid van Smiers' promotiecom-

missie) en Guus Meershoek een grondige studie over *De bevrijding van Amsterdam*, waarin de door Smiers geformuleerde stelling dat de gehele politieke elite, met uitzondering van de CPN, zich ernstig zorgen maakte over het zedelijke en culturele peil van de Nederlandse bevolking, voor Amsterdam werd bevestigd. Maar het proefschrift van Smiers wordt zelfs in de literatuurlijst niet aangehaald. Twee jaar daarvoor hadden Jan Kassies en Fenna van den Burg het proefschrift van Smiers geplunderd ten behoeve van hun boek *Kunstenaars in Nederland*. Niettemin leek het de beide auteurs verstandig om de verwijzing naar het besmette proefschrift tot een minimum van één voetnootje te beperken.

En toch, in retrospectief moet men constateren dat het proefschrift van Smiers baanbrekend was omdat hij het zorgvuldig gekoesterde beeld van de naoorlogse generatie linkse intellectuelen aan gruzelementen sloeg. Dat vonden die intellectuelen natuurlijk niet leuk, en dat verklaart voor een deel hun woedende reacties. Smiers' kracht lag in het relatieve isolement waarin hij zich, samen met Brouwer, bevond. Het maakte hem ongevoelig voor de subtiele sociale en ideologische sturing die de keerzijde is van een goede en vakmatige proefschriftbegeleiding. Maar dat isolement was tevens zijn zwakte. Hij was niet gewaarschuwd voor de politieke en sociale eksterogen van de gezagsdragers in de faculteit. 'Zijn uitdagingheid was niets anders dan een soort hogere kinderlijkheid', meende Jan Rogier in Vrij Nederland. Het was de verdienste van Brouwer dat deze de hogere kinderlijkheid van Smiers met een nog hogere koppigheid verdedigde.

Toch hadden de critici op hun beurt ook gelijk. Het proefschrift van Smiers voldeed niet aan de ongeschreven regels waaraan een proefschrift in die tijd moest voldoen. En Smiers had inderdaad geen oog voor de dubbele bodem van de democratische opvattingen der communisten. Als promotor had Brouwer hem daarop moeten wijzen.

De rel had overigens de allure van een Dallas-aflerding. Lucas van der Land was als schooljongen bij Jan Ro-

mein kind aan huis geweest en was hem als zijn tweede vader gaan beschouwen. De vader van Bram, Meik de Swaan, zo onthulde Paul van 't Veer in Het Parool, was de 'financier van de Vrije Katheder', het tijdschrift van de derde-weggers, en wat Smiers had gedaan, was een replay van wat de communisten destijds de redacteuren van de Vrije Katheder hadden aangedaan. In de persstemmen over Smiers overheerste de aanval die over het hoofd van de jonge doctor werd gelanceerd op de promotor. Het had alle kenmerken van een politieke hetze gericht tegen degene die als de kwade genius achter de studentenopstand tegen Daudt werd beschouwd. K. L. Poll schreef in het NRC Handelsblad van 15 januari 1977: 'Als dat oordeel van prof. Brouwer (dat er de laatste tijd wel slechtere proefschriften geaccepteerd waren, mi) juist is, ziet de situatie er bij deze zwaar geteisterde Amsterdamse faculteit nog treuriger uit dan de alarmsignalen van de afgelopen jaren deden vermoeden.'

***

De structuur van de rel rond het proefschrift van Smiers is vrijwel identiek aan die rond dat van De Miranda. Ook nu weer een aanval op de promotoren over het hoofd van een promovendus. Ook nu weer een beroep op de wetenschappelijkheid van een dissertatie, die in feite een politieke aanval is. Ook nu weer een proefschrift dat in traditioneel gedefinieerd 'vakmanschap' tekortschiet. En ook nu weer een co-promotor uit Nijmegen, die in de Amsterdamse academische wereld als een achterlijke provinciaal wordt beschouwd. Maar de protagonist in het academisch drama speelt nu een andere rol. Brouwer is van aangevallene de aanvaller geworden, van slachtoffer tot beul. En net als bij zijn verdediging van Finkensieper lijkt elke vorm van inlevingsvermogen in de positie van het slachtoffer afwezig. Zou Brouwer niet zelf hebben kunnen bedenken dat het gebruik van de term 'primitieve denkfout' in zijn vernietigende kritiek op de opiniepagina van het NRC Handelsblad van 4 december 1989 tegen de achtergrond van het koloniale vertoog waarover De Miranda schrijft - maar waarin zowel hij als

Brouwer nog steeds gevangen zitten - een 'geregelde discussie' verder uitsluit? Kennelijk niet.

De weigering rekening te houden met de koloniale context waarin zich de polemiek afspeelt, heeft overigens niet alleen gevolgen voor De Miranda. En daar houdt de gelijkenis met de Smiers-affaire op. Want de leprozenratel die Marten Brouwer aan de bul van De Miranda heeft gehangen, hangt met vooruitwerkende kracht aan de bul van alle Afrikanen die in de toekomst ooit nog willen proberen een doctorstitel te behalen aan de Universiteit van Amsterdam. Voor iemand die gepromoveerd is op 'stereotypen als folklore' is dat een onvergeeflijke fout.

***

Ik moet tot een afronding komen, en wend mij thans direct tot u, leden van de Hoge Raad. Binnenkort moet U een uitspraak doen over de bewijskracht van de getuigenverklaringen in de zaak Finkensieper. Ik heb in het voorafgaande geprobeerd een beeld te schetsen van een uwer getuige-deskundigen. Een man wiens gedrag vol tegenstrijdigheden is en die zich ten opzichte van degenen die van zijn oordeel afhankelijk zijn in hoge mate onverantwoordelijk gedraagt. Een man bovendien wiens eigen wetenschappelijke praktijk niet in overeenstemming is met de strenge geldigheidscriteria die hij anderen oplegt. Alleen al de mini-enquête die Brouwer ten behoeve van de verdediging van Finkensieper onder collega's heeft gehouden, is een schoolvoorbeeld van wat een andere collega in ander verband 'methodologische fröbelarij' noemde. Begrijpt U mij goed. Ik ontzeg professor Brouwer niet het recht om, om hem moveerende redenen, als getuige-deskundige op te treden, maar de genoemde overwegingen brengen mij er wel toe er bij u met kracht op aan te dringen het vertrouwelijke rapport dat professor M. J. Brouwer over de getuigenverklaringen in de zaak Finkensieper heeft geschreven, niet in uw deliberaties te betrekken.

MEINDERT FENNEMA

Open brief aan Meindert Fennema

Primitieve demagogie

In zijn serie over wantoestanden onder professoren aan de Universiteit van Amsterdam 'O Alma Mater!' heeft Meindert Fennema in De Groene van 5 juni de carrière van de 'methodologisch strenge' professor Marten Brouwer neergezet. Prof. Brouwer is van mening dat Fennema's verhaal van geen kant klopt – wetenschappelijk niet en journalistiek niet. 'CPN-demagogie.' Een open brief plus het antwoord van Fennema.

Beste Meindert,
In De Groene van vorige week schrijf je dat je me al jaren kent. Dat klopt wel: het moet sedert eind 1969 geweest zijn, toen ik net uit de Verenigde Staten terugkwam en de golf van democratisering aan de Nederlandse universiteiten zojuist begonnen was. Je was een van de radicale studentenleiders bij politicologie. En je ontpopte jezelf al snel als communist. Niet zomaar een communist, maar een CPN'er – een gestaald kaderlid en zelfs een blijvertje in dat opzicht.

In je stuk over mij behandel je uitvoerig de promotie van Smiers (1977). Daarbij schrijf je onder andere: 'En Smiers had inderdaad geen oog voor de dubbele bodem van de democratische opvattingen der communisten. Als promotor had Brouwer hem daarop moeten wijzen.' Zoiets noem ik een gotspe, uit jouw pen, en voor dat jaartal.

Immers, toen was je inmiddels zelf wetenschappelijk medewerker geworden voor politicologie. Je hebt in een vorig stuk voor je Alma Mater-serie beschreven hoe je, met drie andere nieuwe collega's, in 1975 de taken van de stakende (of althans verzakende) groep-Daudt overnam. Wat je er niet bij vermeldde, is hoe die benoeming in jouw geval tot stand kwam. Er was een benoemingscommissie ingesteld, die vier personen voorstelde. In één geval was er verschil van mening: een minderheid van de commissie wenste Koen Koch en niet de communist Meindert Fennema. De toenmalige decaan Duk trad daarom af; en voor de zoveelste keer mocht ik het decanaat van de subfaculteit politicologie overnemen.

Bij het College van Bestuur heb ik daarna met succes het meerderheidsvoorstel van de benoemingscommissie erdoor gekregen. Mijn persoonlijke redenering (als anti-anticonnunist) was: er dient geen *Berufsverbot* voor communisten te zijn – en jij was de enige communist onder de voorgedragenen – en bovendien dient men het meerderheidsoordeel van een commissie in principe te volgen, tenzij er ernstige twijfel is aan de kwaliteit van de voorgestelde kandidaat. In jouw ge-

val had ik toen geen reden voor twijfel inzake de kwaliteit (ook al was Koch natuurlijk net zo goed).

En daarmee zijn we dan weer terug op het eigenlijke onderwerp: hoe zit het in de Alma Mater met de beoordeling van kwaliteit? Voor het geval Smiers heb je mijns inziens een redelijke rehabilitatie verricht (overigens, naar verluidt, tegen het verlangen van je hoofdredacteur in). Voor het geval De Miranda verwacht je mettertijd een soortgelijke rehabilitatie. Ik denk dat die analogie te simplistisch, om niet te zeggen primitief is – maar ja, provincialen zoals Friezen en Nijmegenaren zijn nu eenmaal primitief en achterlijk, in jouw eigen woorden. Zelf ben ik er van overtuigd dat, tot in lengte van dagen, het proefschrift van De Miranda als volstrekt ondeugdelijk zal worden beschouwd door het wetenschappelijke forum.

***

Waarom denk jij daar dan anders over? Laat ik eens een hypothese formuleren: Smiers gaf een gunstig beeld van het cultuurbeleid van de Neder-

landse communisten; De Miranda gaf een gunstig beeld van het politieke beleid van de Angolese communisten en hun Sovjet-vrienden – en de communist Fennema prijst beide auteurs, ongeacht de kwaliteit van hun werk. Salliant extra detail: ik heb jou ooit eens *en passant* verteld, dat mijn sympathie voor het communisme zich voornamelijk beperkte tot de Brug-groep: Gortzak, Wagenaar enzovoort, maar voor een echte CPN'er waren dat natuurlijk de allerergste vijanden: verraders van de arbeidersklasse.

Daarom kan ik jouw primitieve (let op het woord!) pogingen tot 'muckraking' in De Groene niet los zien van het soort hetze waarmee de CPN dissidente partijgenoten en aanverwante linkse politieke groeperingen trachtte te vernietigen. Halve waarheden, insinuaties en regelrechte leugens vormden de hoofdbestanddelen van dergelijke campagnes. Je kunt het allemaal uitvoerig nalezen in de publikaties van ex-CPN'ers, onder andere in het door Hofland van een nawoord voorzien *Alles moest anders* (1991). Het is op zijn minst opmerkelijk dat jij zelf in dat boek geheel ontbreekt, niet alleen als auteur maar ook in de Index. Fennema is blijkbaar een ongepubliceerd hoofdstuk apart.

Maar nu terug naar je zogenaamd 'muckraking' essay van vorige week. Om uit je onsamenhangende mozaïek nog maar eens een punt te nemen: je beweert dat mijn methodologische kritiek op onderzoek zoals dat van Draijer eerder getuigt van 'vrouwenhaat' dan van methodologische strengheid. Beste Meindert, dit heb je waarschijnlijk overgeschreven uit, bijvoorbeeld, het studentenblad *Discorsi*, zonder kennis te nemen van de bekritiseerde publikaties of van mijn kritieken (zelfs je citeringen kloppen niet). Een wetenschappelijk onderzoeker doet zoiets niet, een goede journalist evenmin, maar een demagoog wel – omdat hem dat zo goed uitkomt.

***

Zo ook je behandeling van de rechtszaak voor het Arnhemse Hof inzake de kwestie-Zetten. Je kent ene promovendus J. die er bij was en je rapporteert over mijn 'vreselijk amateuristische' onderzoek als getuige-des-

(Ingezonden mededeling)

NESTHEATERSTRAAT

periode wo. 12 juni t/m
wo. 26 juni

DE BRAKKE GROND, Nes 45

DE SONATE VAN VINTEUIL –
Bonheur/Lantaren Venster
DE VEROORDELING VAN HET
HOOFD – Würz/De Groep

THEATER FRASCATI, Nes 63

POTTER'S BEESTEN –
Toneelschuur Produkties,
regie: Riëks Swarte
BEELDBESCHRIJVING –
Werkplaats theater Frascati,
regie: Tonny Vijzelman

DE ENGELENBAK, Nes 71

IK, BEDIENDE – Metafoor

Verder:
INTERNATIONAAL
THEATERSCHOOL FESTIVAL in
de drie theaters in de Nes. Voor
programma zie festivalbrochure

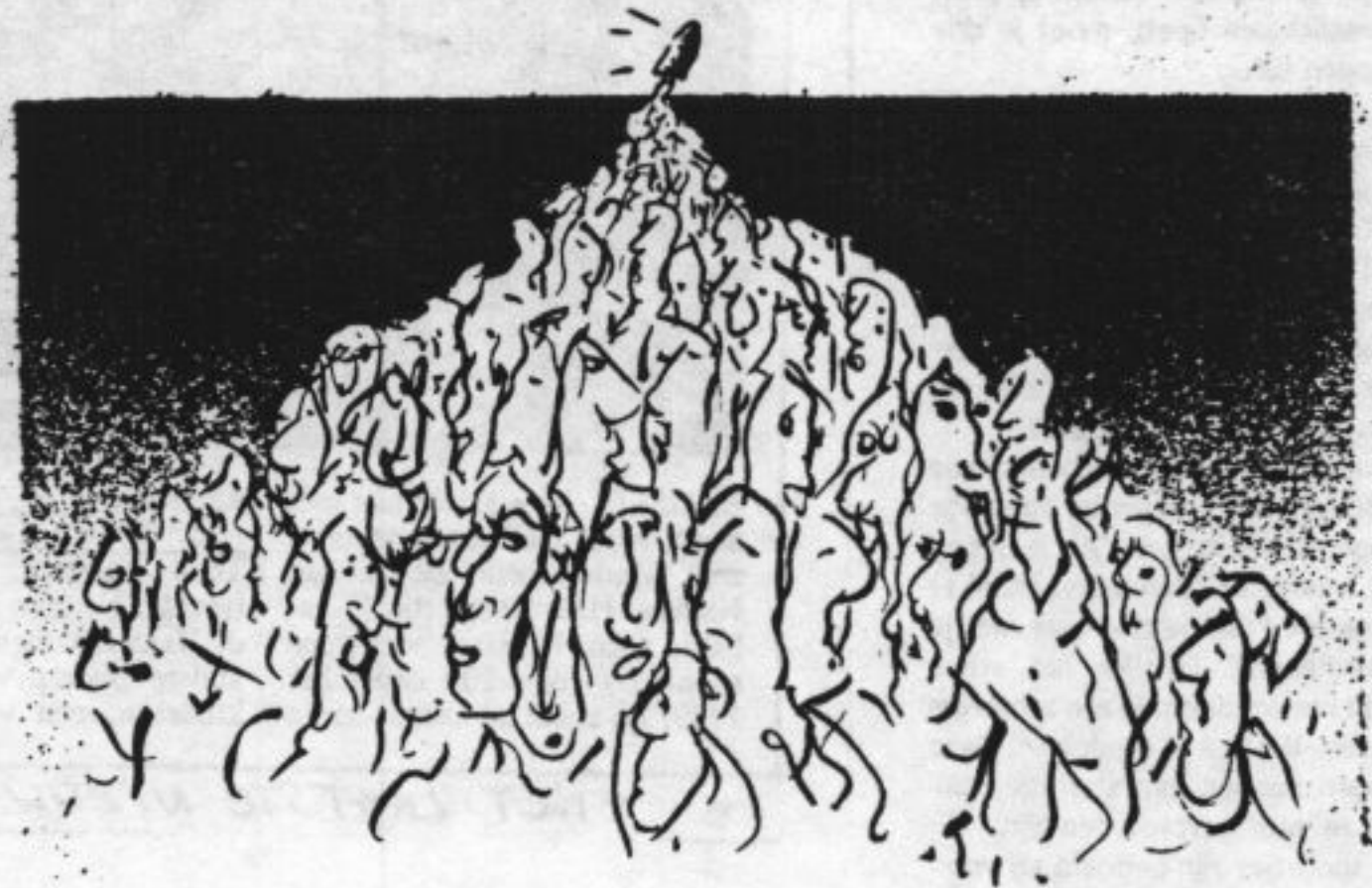
Zie ook de Uittijst
Tel. res.: 020-6266866

Marten Brouwer (foto: Henk Thomas)

De opeenhoping van wetenschappelijke en andere frustraties

Illustratie: Gert Bosman

kundige. Ongeveer iedere zin en bijzin die je daarover schrijft, is apert onjuist. Maar ja, je werkt nu eenmaal domweg op basis van 'hearsay' (wat een onmogelijke journalist ben je toch).

Toch was je nog vorige week bij mij thuis op de thee, waarbij je alle gelegenheid kreeg om te horen waar het bij dit onderzoek in feite om ging. Dat kwam jou echter kennelijk niet goed uit, in je vooringenomenheid. Jij stelt, zonder zelf ook maar iets te weten over het onderzoek, dat het een schoolvoorbeeld zou zijn van 'methodologische fröbelarij'. Nu heb ik zelf enkele collega-hoogleraren gesproken die dit onderzoeksrapport wél hebben gelezen en die het zeer verantwoord en misschien zelfs baanbrekend vinden.

Maar ja, jij hebt de hovaardij om over een rapport dat je niet kent, advies te geven aan de leden van de Hoge Raad: 'betrek het niet in uw deliberaties'. Ook dit lijkt mij een gotspe, zelfs een boze gotspe. Jij hoort bovendien te weten, Meindert, dat de Hoge Raad zich niet bemoeit met feiten en met verklaringen van getuige-deskundigen, maar louter met de vraag of de lagere rechter het recht op de juiste wijze heeft toegepast. Was je dat vergeten? Of dacht je: kom, deze demagogische truc kan er ook nog wel even bij!

***

Met betrekking tot de promotie van De Miranda is jouw ouderwetse CPN-stijl trouwens nog duidelijker. Je hebt het proefschrift kennelijk niet gelezen en je hebt de desbetreffende commentaren slechts doorgesnuffeld op elementen die in jouw betoog zouden kunnen passen. Om maar een voorbeeld te noemen: uit mijn uitvoerige kritiek in het blad Massacommunicatie heb je slechts het punt van de verschillen in databestand aangeroerd (op zich al belangrijk, zo niet afdoende) maar er waren zes andere hoofdbezwaren, die je onvermeld en onweersproken laat. Je reduceert de zaak tot een eenvoudige kwestie van zogenaamd betwistbaar tellen, maar van de rest (die je dus wel onder ogen hebt gehad) heb je geen weet. Zowel journalistiek als wetenschappelijk is dat een slechte beurt voor jou, Meindert. Zit Paul de

Groot dan nog steeds binnen in jouw hersenpan?

Een van de meest abjecte beschuldigingen uit jouw stuk (naast de 'vrouwenhaat') is wel dat je zelf enkele racistische generalisaties verzint om die vervolgens aan mij toe te dichten. Citaat 1: 'En Angolezen stonden toch al niet bekend als geweldige rekenmeesters.' Citaat 2: 'Want de leprozenratel die Marten Brouwer aan de bul van De Miranda heeft gehangen, hangt met vooruitwerkende kracht aan de bul van alle Afrikanen die in de toekomst ooit nog willen proberen een doctorstitel te behalen aan de Universiteit van Amsterdam.'

Beste Meindert: als het verboden zou zijn om kritiek uit te oefenen op het werk van een willekeurige vrouw of Indiaan of homoseksueel of Fries of Jamaicaan - had jij jezelf dan ook niet stil moeten houden over de malversaties van Mullard (je eerste Alma Mater-stuk, inhoudende een buitengewoon veel verdergaande reeks aantijgingen dan mijn wetenschappelijke kritiek op De Miranda)? Kortom: gotspe nummer 3 - en ditmaal wel een heel kwaadaardige gotspe.

Laat ik nu nog één keer proberen te formuleren waar het volgens mij om hoort te gaan bij beoordeling van kwaliteit. Ongeacht het geslacht van de auteur, ongeacht de seksuele voorkeur van de auteur, ongeacht de huidskleur van de auteur, ongeacht de sociale herkomst van de auteur, ongeacht de ideologie van de auteur, ongeacht de positie van de auteur in de maatschappelijke hiërarchie, ongeacht de vooroordelen omtrent de auteur in de publieke opinie: men zal hem of haar uitsluitend beoordelen naar de kwaliteit van zijn of haar produkt.

Verder wil ik graag op korte termijn de verzameling stukken terug die ik je vorige week heb uitgeleend en waarvan je geen gebruik hebt gemaakt - je eigen (wan)produkt stond blijkbaar reeds vast.

MARTEN BROUWER

Beste Marten,

Toen je mij twee weken geleden belde om mij te feliciteren met de eerste twee stukken van de serie, vreesde ik al dat je over het derde minder tevreden zou zijn. En toch, je antwoord is in vergelijking met het computergestuurde proza van Teun van Dijk als antwoord op het stuk over Mullard, en het laffe knietje van Lodewijk Brunt in Het Parool als een bedekte facultaire reactie op het stuk over Van Oenen, een verademing. Een echte ouderwetse polemiek, die open brief van jou. Helaas moet ikzelf, om wille van de ruimte, deze vertrouwde literaire vorm thans verlaten en kort op je argumenten ingaan.

Het grootste deel van Brouwers reactie gaat over mijn lidmaatschap van de CPN. Dat kan nog net, want aanstaande zaterdag wordt deze organisatie opgeheven. Toch komt het mij vreemd voor dat zoveel aandacht wordt besteed aan mijn politieke bindingen door iemand die meent dat de beoordeling van kwaliteit behoort te geschieden 'ongeacht de ideologie van de auteur'. Wat is dan de betekenis van deze uitvoerige aandacht?

In de eerste plaats natuurlijk een retorische: 'Zit Paul de Groot dan nog steeds binnen in jouw hersenpan?' Tja, wat moet ik daar nu op zeggen. Maar er ligt ook een psychologische relevantie ten grondslag aan Brouwers retorica. Immers, Brouwer heeft mij destijds, met gevaar voor eigen leven, verdedigd tegen anticommunisten die mijn aanstelling wilden verhinderen. En als dank voor deze 'anti-anticommunistische' houding wordt hij nu op een aanval in 'ouderwetse CPN-stijl' vergast - ondank is 's werelds loon. Natuurlijk ben ik blij dat Brouwer destijds mijn benoeming als wetenschappelijk medewerker heeft verdedigd, maar waarom deed hij dat als 'anti-anticommunist'? Hij had dat toch ook als anticommunist kunnen doen? Zoals mijn promotor, Rob Mokken, die destijds geheel aan de kant van Daudt stond, gewoon een ZWO-beurs aanvraag voor mijn promotie-onderzoek. En zoals Henri Baudet, ooit voorzitter van de Groningse afdeling van DS'70,

die mijn lidmaatschap van de CPN niet als een belemmering beschouwde om samen een boek te schrijven over de dekolonisatie van Indonesië. Zij deden dat niet omdat zij 'anti-anticommunist' waren, maar omdat zij, anders dan Brouwer, een duidelijke scheiding aanbrachten tussen wetenschap en (partij)politiek. Dat werd hen niet altijd in dank afgenomen, evenmin als mijn kameraden het erg konden waarderen dat ik op de universiteit met van die 'rabiate anticommunisten' samenwerkte. Wij wisselden de vermaningen van onze politieke vrienden onderling uit en hadden daarover enig plezier.

Dat alles neemt niet weg dat ik, als communist, bij de promotie van Smiers aangenaam getroffen was door het feit dat in zijn proefschrift de CPN in het zonnetje werd gezet (een communist is ook een mens). Maar ik zie absoluut niet in waarom ik nu, achteraf, de promotor van Smiers niet zou mogen verwijten dat hij Smiers had moeten wijzen op de dubbele bodem van de democratische opvattingen der communisten. Ik was destijds toch niet betrokken bij de beoordeling van die dissertatie! Nu, dertien jaar later, kan ik met minder vooroordeel en op basis van mijn eigen onderzoek naar de periode waarover Smiers schreef, constateren dat zijn proefschrift aanzienlijk slechter was dan ik toen dacht, maar niettemin baanbrekend.

Komen wij nu op het proefschrift van De Miranda, dat ik inderdaad alleen maar doorgenomen heb en niet, zoals Brouwer, bestudeerd. Ik betwist niet het recht, ja zelfs de plicht van Brouwer om als lid van de promotiecommissie dat proefschrift waar nodig te kritiseren. Het gaat mij echter om de wijze waarop hij dat heeft gedaan. De vergelijking met de Smiers-rel heb ik uitsluitend willen gebruiken om aan te geven dat het gedrag van De Swaan c.s. (uit de commissie stappen, naar de pers toe over het hoofd van de promovendus een politieke aanval lanceren op de promotor) door Brouwer bijna dwangmatig werd gekopieerd. Overigens gaat ook hier de promotor niet vrijuit.

Ik schreef dat het proefschrift van De Miranda vakmatig tekortschiet.

Een serieuze discussie over wat wél en wat niet door de beugel kan als academisch proefschrift is broodnodig, maar dient niet gevoerd te worden aan de hand van één geval, waarbij het slachtoffer alle wetenschappelijke en andere frustraties die de oppositie in de loop der tijd heeft verzameld, over zich heen krijgt. Geheel los daarvan houd ik staande dat Brouwer ver over de schreef ging toen hij in de NRC de Afrikaanse promovendus van 'een primitieve denkfout' beschuldigde. Natuurlijk, alles moet kunnen, maar enig inlevingsvermogen in de positie van het slachtoffer mag men zelfs van Brouwer verwachten.

Tot slot de zaak die ik in mijn artikel centraal stelde, maar waaraan Brouwer vrijwel stilzwijgend voorbij gaat: het misbruik dat Brouwer maakt van zijn positie als hoogleraar massapsychologie om gevraagd en ongevraagd op te treden als deskundige inzake onderzoek naar incest en vrouwen mishandeling, zonder dat hij die deskundigheid op enigerlei wijze waarmaakt in de vorm van wetenschappelijke publikaties. Geen enkel wetenschappelijk artikel over Oude Pekela, geen enkel serieus onderzoek naar seksueel geweld. Maar wél optreden als getuige-deskundige ten behoeve van de verdediging van Finkensieper.

Brouwer suggereert dat ik om tot een oordeel te komen over zijn rapport in die zaak uitsluitend afging op de waarneming van een toevallig aanwezig, die bovendien persoonlijk betrokken was. Dat is niet waar. Tijdens de genoemde thee bij Brouwer thuis bevestigde Brouwer in grote lijnen wat ik van de betrokkene gehoord had. Hoor en wederhoor dus. Ik heb inderdaad Brouwers rapport niet gelezen, want tussen de stukken die Brouwer mij uitleende - en die allang weer op de post zijn, met hartelijke dank - bevond zich dat stuk niet. Dat kreeg ik niet ter inzage omdat de zaak nog onder de rechter was. Welke rechter kon Brouwer daar anders mee bedoeld hebben dan de Hoge Raad, waar de zaak in cassatie wordt behandeld?

MEINDERT FENNEMA

Spel over seks en haar op je benen

TR 12

Als je een jongen eenmaal aan je borsten hebt laten voelen, kun je hem dat nooit meer weigeren. 'Wat vind je hiervan?' staat op een kaartje in Het Groot Sex- en Verkeringspel.

Deze is een makkie, natuurlijk mag je een jongen de tweede keer weigeren onder je blouse te komen. Wie dat antwoord geeft mag drie plaatsen vooruit. Als je denkt dat de jongen nu alle rechten op jouw bovenlichaam heeft, moet je drie stappen terug.

Dit nieuwe spel zit met een *Liefdeskwartet* en het spel *No Body is Perfect* in een koffertje (Doe-Doos) van de Gelderse Raad voor het Jeugdbeleid. Ze zijn voor meiden, om op school te spelen of in een jongeren-centrum. Nou ja, spelen. De spelregels zijn zo simpel dat het niet om slim spelen of winnen gaat.

Je kunt er vooral mee lachen, om de rode kop die meisjes bij sommige vragen zullen krijgen. 'Als je in bed ligt, vind je het dan lekker jezelf te vingeren. Praat je daarover met je vriendinnen?' En 'Na het vrijen blijkt het condoom te zijn achtergebleven. Wat ga je nu doen?'. Deze vragen hebben een sterretje, omdat ze voor gevorderden zijn.

De spelletjes zijn bedoeld als voorlichting over seks, gezondheid en emancipatie. De makers vinden het geëmancipeerd als je geen vaste verkering wilt, maar wel met verschillende jongens uitgaat. Dan mag je twee plaatsen verder.

Door middel van deze spelletjes, leren meiden met elkaar over seks en uiterlijk praten. Volgens de makers kunnen ze dan beter grenzen trekken en krijgen ze meer zelfvertrouwen. In *No Body is Perfect* luidt een opdracht: 'Zeg van je buurvrouw wat je mooi aan haar vindt'. Sommige vragen zijn nogal betuttelend, zoals over drank en sigaretten (zo staat er dat je van roken pisties kunt krijgen). Maar de meeste vragen kunnen leuke discussies opleveren. En sommige zijn ook nog leerzaam. Bij voorbeeld over het ontharen van benen. Als jij zegt dat meisjes daardoor meer haren op teruggrijpen, heb je geen gelijk en moet je drie plaatsen terug.

Esther Bootsma

Kinderporno Par 17/6

MAASTRICHT - In opdracht van de Maastrichtse justitie stelt de rijkspolitie van het Zuidlimburgse Born een onderzoek in naar de rol van een postbushouder in Grevenbicht. Dit gebeurt in verband met een in Duitsland ontdekte kinderporno-affaire. Op het postbusadres kunnen bladen en videobanden met kinderporno worden besteld. In Duitse sexbladen wordt ermee geadverteerd.

Politie krijgt jongetje

DEN HAAG - Omdat zijn ouders hem niet meer willen, is gisteren een negenjarig jongetje door zijn moeder naar de politie in Den Haag gebracht. Bij de scheiding van de ouders was het zoonkje aan de vader toegewezen.

Een dag in de week was de 29-jarige moeder aan de beurt om het kereltje op te vangen. Vol-

gens de vrouw had haar ex-man er echter geen zin meer het grootste deel van de verzorging van het kind op zich te nemen. Hij vond dat zijn ex dat maar moest doen. Daar voelde moederlief niets voor. Op het bureau vertelde de moeder dat ze het kind niet langer kon hebben, omdat ze binnenkort op reis gaat. Het ventje is naar een tehuis gebracht.

Verdwenen maar niet vergeten

BRUSSEL - «Ik leef niet met hoop, maar met een obsessie», zegt Marie-Noëlle Bouzet uit Namen. Haar dochtertje Elizabeth, toen 12 jaar, verdween spoorloos op 20 december 1989. Zij zoekt nu haar spoor in

de duistere internationale wereld van de kinderverdwining. Toch plantte Marie-Noëlle (rechts) gisteren in Bruparck op de Heizel, samen met tientallen andere ouders van verdwenen kinderen, een viooltje (in het

Frans «pensée») en vergeet-mij-nietje op het Bloemperk van de Hoop dat daar op de tweede Internationale Dag van de Verdwenen Kinderen werd ingehuldigd. Een initiatief van het Missing Children International

Network. Voorzitster Patsy Heymans (gele vest), moeder van de vermiste Yarden-kindere, plantte drie bloempjes. - L.T. / Foto Paul Teughels Blz. 7: «Wereldwijd verdwijn steeds meer kinderen»

• «HET LAATSTE NIEUWS» [B.] 5 JUNI 1991. •

Wereldwijd verdwijnen steeds meer kinderen

wezenlijkt met de politie. In België zijn daarover momenteel besprekingen aan de gang, aldus de h. Boghaert.

Sedert de eerste Internationale Dag van de Verdwenen Kinderen vorig jaar behandelde de organisatie 70 gevallen de de organisatie er tot dusver in dertien op te lossen.

Niet enkel Magreb-landen

Meestal gaat het hier om kinderen die door een van de ouders zijn ontvoerd. Parentale kidnapping vormt immers de hoofdmoed van het probleem. Vaak denkt men hierbij in de eerste plaats aan de Magreb-landen, maar dat is een voorbijgestreefd cliché, aldus MCIN. Op dit ogenblik gaat nog 30% van de dossiers over kinderen die door hun islamitische vader naar een Magreb-land is ontvoerd.

Liefst 20% van de gevallen heeft betrekking op Belgische echtparen, van wie der ouders met de kinderen is verdwenen. Bij de overige 50% dossiers zijn een 70-tal verschillende landen betrokken. Vandaar de noodzaak om een internationaal netwerk op te zetten, aldus Patsy Heymans, moeder van de drie verdwenen Yarden-kinderen, die nog steeds de hoop niet verloren heeft hen uit de greep te halen van de joodse secte in het Newyorkse Brooklyn waar hun vader - inmiddels in een Belgische gevangenis - hen ondergebracht heeft.

Missing Children International Network ontfermt zich echter ook over de families van kinderen die door ontvoerd werden gekidnapten of die om een onbekende oorzaak zijn verdwenen. Momenteel houdt de vereniging zich bezig met drie onopgehelderde zaken: de kleine Nathalie uit Wijnmaal, Elisabeth Bouzet uit Namen en het geval van het zoonje Cavas, dat vijf jaar geleden spoorloos verdween.

LIEVE TRAPPENIERS

BRUSSEL - In België zijn officieel zo'n 450 kinderen vermist. Dat zijn de gevallen die bij het ministerie van Justitie en Buitenlandse Zaken in een 200-tal dossiers zijn geregistreerd. In werkelijkheid bedraagt hun aantal het dubbele. Dat zegt voorzitter Patsy Heymans en Walter Boghaert van Missing Children International Network (MCIN) gisteren op de tweede Internationale Dag van de Verdwenen Kinderen.

Deze internationale filantropische en humanitaire vereniging werd in februari jl. opgericht en ontfermt zich over het probleem van de duizenden verdwenen en ontvoerde kinderen in de wereld. Een groeiend probleem dat steeds meer aandacht krijgt, zegt MCIN lanceerde gisteren op de tweede Internationale Dag van de Verdwenen Kinderen dan ook een oproep tot de overheid en publieke opinie om meer aandacht te besteden aan die dramatische evolutie.

Samenwerking met politie Missing Children International Network is samengesteld uit vertegenwoordigers van verschillende verenigingen uit België, Canada en Duitsland en onderhoudt intensieve contacten met gelijkwaardige verenigingen in Frankrijk, Denemarken, Groot-Brittannië, de Verenigde Staten en Zwitserland. De vereniging informeert en begeleidt ouders van verdwenen of ontvoerde kinderen bij hun opsporingen en sensibiliseert openbare instanties in eigen land of in het buitenland. In Canada heeft het MCIN al een samenwerkingsverband ver-

5 JUNI 1991. - «HET LAATSTE NIEUWS» [B.]

Duitsland 1
□ Papa haut auf den Putz (11.03 uur). In de Canadese komedie *Improper channels* wordt een architect ten onrechte beschuldigd van pedofilie.
VK 25

Jongetjes vermaand

HOOGVEEN - De politie heeft gisteren twee Hoogeveense jongetjes van 9 en 12 jaar bestraffend toegesproken omdat ze 'vieze woorden' op muren schreven.

ARRESTATIE-STATISTIEK ALARMEERT BRITTEN

LONDEN - In de jaren tachtig zijn meer dan 25.000 mensen in Engeland en Wales gearresteerd om redenen die met homoseksualiteit te maken hebben, zo meldde het Londense weekblad *Capital Gay*. De veroordelingen resulteerden in 2.561 gevangenisstraffen, waarvan straffen van vijf jaar geen uitzonderingen zijn. In de meeste gevallen zouden de betrokkenen niet zijn veroordeeld als hun partner van het vrouwelijke geslacht was geweest. De 'suaalbare feiten' waarover het gaat zijn veelal 'grove onfatsoenlijkheid' en het 'aanzetten tot homoseksualiteit'.

Onder 'grove onfatsoenlijkheid' wordt verstaan seks tussen mannen van wie er een onder de 21 jaar is en seks of affectie in openbare gelegenheden. Homoseksualiteit in Groot-Brittannië is alleen legaal (volgens een wet van 1967, daarvoor mocht het helemaal niet) tussen twee mannen boven de 21 in een privé-ruimte. Triotjes zijn verboden en een hotelkamer wordt niet als privé-ruimte beschouwd.

EXTRA EXTRA EXTRA

Hoogveense Courant 12-6-91

Redactrice kinderpagina VPRO-gids vertrekt 'Volwassenen weten niet wat kinderen al kunnen verwoorden'

AC 412191

Van onze rtv-kunstreductie

De enige redacteur en tevens bedenker van de brievenrubriek voor kinderen op de laatste pagina's van de VPRO-gids moet vertrekken. De 'Achterwerk'-pagina's, waar kinderen hun problemen op kwijt kunnen, zullen vanaf 1 oktober niet meer door Nelleke van der Drift worden samengesteld. Na een conflict tussen haar en hoofdredacteur Boudewijn Paans, besloot de VPRO haar contract niet te verlengen.

De afgelopen zeventien jaar was Van der Drift de stuwende kracht achter de jeugdpagina's, die overigens ook door volwassenen erg goed werden gelezen. Per week richtten twee- tot driehonderd kinderen en soms ook volwassenen zich tot de redactrice met hun problemen, discussies en verliefdheden.

Eén Achterwerk-pagina moest enige tijd geleden wijken voor de nieuwe Zapp-pagina's, een overzicht waarin programma's naar soort zijn verdeeld. Honderden protestbrieven waren het gevolg. Enkele daarvan werden gepubliceerd, maar één brief — waarin werd opgeroepen de VPRO-ledenraad te bestoken met brieven — werd buiten medeweten van Van der Drift niet geplaatst op last van hoofdredacteur Boudewijn Paans.

Van der Drift: „Achterwerk is altijd strikt vertrouwelijk geweest en nooit gecensureerd. Dat Boudewijn Paans de brief zonder mijn toestemming van de pagina heeft gelicht, ervaar ik als pure censuur en dat vind ik niet des VPRO's. Ik heb de pagina altijd met veel plezier gemaakt. Maar als ik niet meer mijn eigen gang kan gaan, dan hoeft het voor mij niet meer.”

Van der Drift: „De bedoeling van Achterwerk was dat kinderen de pagina aan hun ouders lieten lezen, zodat er thuis een

gesprek op gang kwam. Je kunt je makkelijker achter een brief van een ander verschuilen, dan een verhaal over jezelf te moeten vertellen.”

Met die formule heeft de rubriek de afgelopen jaren veel stof doen opwaaien. „Stelen en verkrachting, maar ook jongeren die het leven niet meer zagen zitten, kwamen veel aan bod”, aldus Van der Drift. „Een jongen van 23 jaar schreef eens dat hij zijn studie niet had afgemaakt en erg depressief was. Hij lag alleen maar in zijn bed. Die kreeg een berg post thuis, het was ongelooflijk. Dat geeft enorm veel steun. Soms liepen kinderen wekenlang met een brief op zak. Ik kreeg soms helemaal verkreukelde briefjes. Aan de envelop kon ik dan al zien dat het een echte probleembrief was.”

Contact

Van der Drift ontwikkelde in de loop der jaren allerlei systemen om met kinderen in contact te komen. Zo was het Utrechtse winkelcentrum Hoog Catharijne een goede ontmoetingsplek. „Op den duur ben ik een soort vertrouwenspersoon voor die kinderen geworden. Het is me vaak verweten dat ik sommige brieven zelf had geschreven. Mensen dachten: dat kan een kind niet

geschreven hebben, dat heeft ze zelf op papier gezet. Maar volwassenen onderschatten wat kinderen allemaal al weten en kunnen verwoorden.”

Vaak belden ouders op om te vragen of het hun zoon of dochter was die in Achterwerk stond. „Ik reageerde daar altijd ontzettend streng op. Ik luisterde naar ze zodat ze hun verhaal kwijt konden en gaf adviezen. Maar briefgeheim is voor mij ontzettend belangrijk, anders was ik het vertrouwen van de schrijvers kwijt. Ik droomde ooit eens dat alle brieven uit het raam waren gewaaid, het was een enorme chaos. Een paar maanden later kreeg ik weer een droom. Alle weggewaaid brieven stonden op melkpakken. Vreselijk.”

Volgens hoofdredacteur Paans komt er in de VPRO-gids een nieuwe jongerenrubriek, waarvan Achterwerk deel gaat uitmaken. Hij wil dat de rubriek wordt verzorgd door een vaste kracht: „Twee jaar geleden is Van der Drift na vijftien jaar vast dienstverband, op eigen verzoek freelancer geworden.” Op de vraag of hij op eigen houtje een brief uit Achterwerk heeft gehaald, weigert Paans elk commentaar. Van der Drift: „Als een ander Achterwerk gaat maken, wordt 't niet meer dezelfde pagina.”

Amerikaanse kerken pakken seksueel geweld van ambtsdragers aan

Onder druk van het aantal gevallen van seksueel geweld door predikanten en priesters nemen de Amerikaanse kerken één voor één maatregelen om dit vraagstuk aan te pakken. In twee staten moeten de kerken op last van de overheid predikanten ondervragen over eventueel wangedrag in een vorige gemeente of parochie.

De Presbyteriaanse Kerk besloot eerder deze maand op haar synode richtlijnen voor haar predikanten op te stellen en een procedure te ontwikkelen waarbij slachtoffers een aanklacht tegen de 'mis-dienaar' kunnen indienen.

Soortgelijke maatregelen heeft de Evangelisch-Lutherse Kerk in Amerika vorig jaar al genomen. Later dit jaar zullen de Episcopale (Anglicaanse) Kerk en de United Church of Christ zulke besluiten nemen.

Onderzoek

Volgens een onderzoek uit 1990 heeft één op de tien pastores een affaire met een gemeentelid en één op de vier op de één of andere manier seksuele contacten met iemand uit de gemeente.

G. Lloyd Rediger meldde in 1990 in zijn boek over het ambt en seksualiteit dat tien procent van alle predikanten en pastoren zich aan seksueel geweld schuldig heeft gemaakt, terwijl nog eens vijftien procent

wacht totdat zij een kans krijgen. Uit een intern onderzoek van de Verenigde Methodistenkerk bleek dat 41,8 procent van de vrouwelijke predikanten door mannelijke collega's wordt lastig gevallen, terwijl 17,1 procent van de vrouwelijke leken daar last van heeft.

Doofpot

Seksueel misbruik door de pastor komt in elke kerk voor, aldus Karen Lebacqz, hoogleraar ethiek in Berkeley, Californië, van wie dit najaar een boek over seks in de kerk verschijnt. In het verleden kwam het nogal eens voor dat de kerkelijke autoriteiten dit in de doofpot trachtten te stoppen.

In de staten Minnesota en Washington zijn de kerken verplicht therapeuten, inclusief pastores, te onderwerpen aan een vraaggesprek over eventuele seksuele contacten met cliënten. De Episcopale bisschop van Minneapolis, Robert M. Anderson, heeft zijn priesters gerust gesteld dat er geen heksenjacht op basis van geruchten zal komen.

'Het probleem bij seksueel geweld is niet seksueel contact, maar het machtsmisbruik door de pastor. Bij elk seksueel contact met een cliënt, ook als deze 'het wil', is er sprake van seksueel misbruik. Insteadm van de cliënt kan het een steekhoudend argument gelden.'

Ik voel me lekker VPRO 6/12-7

Zit ik nou zo vreemd in elkaar? Ik ben op mijn 13de verkracht (nu bijna 3 jaar geleden). Behalve de eerste weken daarna (toen was ik flink ondersteboven) heb ik er helemaal geen emotionele en/of seksuele problemen mee gehad. Ik bedoel, het blijft een onprettige ervaring natuurlijk, maar hoe zit het met die complete trauma's die je eraan over 'hoort' te houden? Ik dacht na die eerste weken, dat de jongen/man die me dat geflikt heeft toch wel flink ziek moest zijn en dat hij er dus meer mee moest zitten dan ik, omdat ik vrienden/vriendinnen had en heb om mee te praten en om mijn problemen mee uit te pluizen (want ik geloof dat verkrachters mensen zijn met psychische problemen). En ik ken een meisje wier ouders toen net allebei overleden waren dus ik vond dat zij het moeilijker had en dat ik eigenlijk maar een miniprobleempje had in vergelijking met haar. Het enige wat er psychisch met me gebeurd is, is dat mijn eigendunk een deuk heeft opgelopen. En dat gebeurt wel vaker, dus als het daaraan ligt zou ik om alles wel in de put kunnen gaan zitten. Maar ik geloof dat ik met dat denkpatroon de enige ben, want je wordt de laatste tijd bijv. doodgegooid met programma's (documentaires, talkshows) over de problemen die volgen als je seksueel misbruikt bent. Voor mij is dit denkpatroon mijn bescherming (niet dat ik het verdrukt heb, maar volgens mij heb ik het verwerkt). Misschien kan het mensen die hetzelfde hebben meegemaakt tot steun zijn. Ik voel me namelijk lekker met mijn leven, ondanks alles wat fout ging, gaat en zal gaan, voor mij helpt het dus.

Een meisje van 15 uit Dordrecht

Aids-test verplicht voor verdachte van verkrachtingen

Van onze verslaggever
AMSTERDAM — De Amsterdamse rechtbankpresident mr B. Asscher is van plan een van verkrachtingen en aanrandingen verdachte Amsterdammer te veroordelen tot het ondergaan van een Aids-test. Dat zei de rechter dinsdag aan het slot van de zitting van het kort geding dat door drie slachtoffers is aangespannen. Het formele — gemotiveerde — vonnis volgt pas op 11 juli.

De gedaagde is een negentienjarige man die in maart werd gearresteerd. Hij heeft ten minste vijftig geweldsdaden tegen vrouwen — verkrachtingen en aanrandingen — bekend. De man sloeg vooral toe in en rond het Rembrandtpark in Amsterdam-West.

Een van de drie als eisers in het geding optredende slachtoffers zou meermalen door de man zijn verkracht. Drie maanden na de misdrijven heeft zij laten onderzoeken of zij seropositief was. De uitslag was negatief, maar gaf geen definitief uitsluitsel, omdat pas zes maanden na de besmetting een Aids-test voor honderd procent zekerheid kan bieden. De test zou derhalve moeten worden herhaald.

„Mijn cliënte kan dit niet meer aan. Het eerste onderzoek en de wachttijd daarna zijn voor haar erg traumatisch geweest”, zei de raadvrouw van het slachtoffer, mr G. van Driem. Daarom luidde een van de eisen dat de man zich op Aids laat testen, waardoor meer duidelijkheid kan worden verkregen over de besmettingskans.

De verdachte, die verblijft in het Pieter Baacentrum in Utrecht — de justitiële psychiatrische observatiekliniek — weigert zich te laten testen. Volgens zijn raadsman, mr W. Blaauw, wil de man niet weten of hij al dan niet Aids heeft.

Rechtbankpresident Asscher nam al een voorschot op het nog te wijzen vonnis. Hij liet weten de eis tot het ondergaan van een Aids-test door de gedaagde te zullen toewijzen. Over de andere eisen — zoals een straatverbod voor een groot aantal plaatsen in Amsterdam gedurende drie jaar en per persoon enkele duizenden gulden schadevergoeding — liet de rechter zich nog niet uit.

Hulp voor Par 24/6 zwerfjongere blijkt succes

(Van een verslaggeefster)
AMSTERDAM — Een nieuwe vorm van hulp aan zwerfjongeren in de hoofdstad, heeft succes. Na een half jaar kunnen de eerste zwerfjongeren aan een baan of een opleiding worden geholpen.

Dit concludeert het Psychologisch Pedagogisch Instituut (PPI) in een eerste evaluatie van het project. De PPI zorgt voor onderwijs aan de zwerfjongeren die zich aanmelden voor hulpverlening.

Het PPI werkt samen met vier andere instellingen voor jeugdhulpverlening: de stichting Streetcornerwerk, het JAC, Hulp voor Onbehuisden en de GG & GD. De gemeente en het ministerie van WVC hebben voor vier jaar subsidie toegezegd.

Sinds januari meldden zich 125 jongeren bij het PPI. Een harde kern van ongeveer zeventig jongeren komt geregeld tot dagelijks naar het instituut. De zwerfjongeren kunnen bij het PPI een beroepskeuzetest doen, waarna het instituut voor hen een passend scholingsprogramma opstelt. Behalve vakken die belangrijk zijn voor het vinden van werk, biedt het PPI ook cursussen als koken en Nederlands, gericht op het dagelijks leven.

De activiteiten die het PPI biedt, variëren van theorielessen voor het rijexamen tot schilderen en fotografie. De deelname van is geheel vrijwillig. Voor zeventien jongeren bemiddelt het PPI momenteel voor een baan of een opleidingsplaats. Het PPI blijft de aanvullende scholing van de jongeren verzorgen.

Driekwart van de jongeren die via JAC en Streetcornerwerk bij het PPI terechtkomen, zijn jongens. Het instituut denkt meer meisjes te kunnen bereiken met het bieden van cursussen die specifiek op meisjes zijn gericht, zoals uiterlijke verzorging.

Homoprostitutie in Drents zandgat bij Rolde wordt aangepakt

ROLDE - De politie van het Drentse Rolde heeft maatregelen getroffen om de homoprostitutie bij het zandgat De Moere in Grolloo te lijf te gaan. Al tijdens is er bij het zandgat sprake van zedenmisdrijven en homo-prostitutie, waarbij ook kinderen betrokken zijn. De maat voor de Rolde politie is nu vol.

Iedere recreant wordt door de politie 'uit de bosjes gehaald' en zonodig bekeurd of ingerekend. Verblijf is alleen toegestaan op wegen, paden en op het strand van de kleine Moere.

'Wij moeten het voor elkaar zien te krijgen dat recreanten, naakt of gekleed, zich alleen ophouden bij de kleine plas. Daardoor hebben wij een beter overzicht op hetgeen zich afspeelt', meent postcommandant H. Bergman van de Rolde politie.

Gedrag

Volgens de commandant wil hij door de maatregelen niet de homoseksualiteit indammen, maar het niet te tolereren onzedelijk gedrag aan banden leggen. Bovendien zijn er, volgens de commandant, regelmatig vechtpartijen tussen homoseksuelen en naturalisten.

'Allerlei randfiguren, zoals homo-prostitueés, potloodventers en potenrammers hebben zichzelf een vrijbrief gegeven het gebied onveilig te maken. Daar komen we tegen in actie', aldus de Rolde postcommandant.

Heidschi Bumbeidschi bum bum

Heintje

Foto: ANP

Hulpverlening zit echt niet te springen om transseksuelen

De visie van Irma Dakman op transsexualiteit is ingegeven door de uiterst pijnlijke persoonlijke ervaring die zij met dit fenomeen heeft gehad (Open Forum 1 juni 1991). Haar vriend met wie ze tien jaren „lief en leed gedeeld had en zonder wie ze zich het leven niet voor kon stellen,” bleek transseksueel te zijn. „Ons hele leven lag aan scherven”. Een ieder kan zich voorstellen dat dit een nachtmerrie voor haar moet zijn geweest.

De teleurstelling en boosheid over dit drama in haar leven richt zich nu vooral op de hulpverlening die in haar ogen te lichtvaardig is. Haar beweringen om dit te staven zijn niet in overeenstemming met de feiten.

Transsexualiteit is een tegenstelling tussen de lichamelijke geslachtelijke kenmerken en de overtuiging die iemand heeft over zijn geslachtelijke identiteit. De wortels van deze tegenstelling liggen in de eerste jaren na de geboorte.

Met de huidige stand van kennis in de psychiatrie en psychologie lukt het niet de geslachtelijke identiteit later in het leven in overeenstemming te brengen met de anatomische werkelijkheid. Soms lukt het, zo goed en zo kwaad als het gaat, met dit probleem verder te leven (de eerste optie), vaak echter niet. De afkeer tegen het eigen lichaam kan zulke overweldigende proporties aannemen dat hormonale en daarbij vaak chirurgische aanpassing aan het als eigen ervaren geslacht plaats moet vinden (de tweede optie).

De hormonale en chirurgische behandeling hebben niet de pretentie transseksuelen te genezen, in de zin dat mensen verder kunnen leven als ware er nooit iets aan de hand geweest.

Het is een *rehabilitation*, een Engels woord waarvoor geen goede Nederlandse term bestaat, maar het komt er op neer dat de behandeling beoogt mensen vanuit een heel ellendige situatie naar een beetje leefbare toestand te brengen. Konden we maar toveren! Dit is overigens werkelijkheid voor 80 procent van het medisch handelen. Een patiënt wordt maar zelden voor 100 procent genezen.

Van tijd tot tijd vindt reflectie plaats over het effect van de hormonale/chirurgische behandeling van transseksuelen. De psycholoog Kuiper kwam in een recent proefschrift tot de conclusie dat er geen reden is te twifelen aan het therapeutische resultaat van de behandeling. Tevens merkt hij op dat de behandeling geen panacee is. Met dit laatste kan ik het alleen maar eens zijn.

Er blijft een heleboel verdriet in het leven van transseksuele mensen na

een geslachtsaanpassende behandeling, lang niet alle problemen zijn opgelost, maar het is een beetje beter dan daarvoor. Dit is het weinige dat de hulpverlening anno 1991 te bieden heeft, ze maakt zich daar geen illusies over.

Het aantal transseksuelen is over de laatste zeven jaren constant. Daarvoor was er sprake van een inhaalmanoeuvre. Van de circa honderdvijftig mensen die zich per jaar aanmelden bij de hulpverlening gaan er ongeveer tachtig door met hormonale behandeling en twee jaar later zo'n zestig met chirurgische behandeling. Er worden dus niet steeds meer mensen geopereerd. De beperkte operatiecapaciteit (sommige transseksuelen moeten zelfs naar het buitenland) dwingt tot matiging.

Er bestaat wel degelijk een ontmoedigingsbeleid, dit zeer tegen de aandrang van transseksuelen in. Tussen aanmelding en chirurgische behandeling ligt een absoluut minimum van twee jaar (doorgaans langer), waarin de transseksueel psychosociaal en rationeel moet bewijzen te kunnen leven als lid van het andere geslacht. Lukt dit niet dan wordt niet overgegaan tot de chirurgische behandeling.

Er is geen sprake van dat de hulpverlening blij is met iedere transseksueel, net zo min als een chirurg blij is met iedere blindedarm. Evenmin is het zo dat de huidige hulpverlening kampt met schuldgevoelens over de slechte behandeling van transseksuelen door de medische professie in het verleden, dus er is ook geen sprake van „*Wiedergutmachung*”.

Irma Dakman merkt terecht op dat het de positie van transseksuelen in de maatschappij nog altijd belabberd is. Zo is het ook gesteld met aanmerkelijk eenvoudiger zaken als de positie van de vrouw of allochtoon. Deze maatschappij kent de dictatuur van het oog. Goed ogende transseksuelen kunnen op aanmerkelijk meer clementie rekenen. Naar, maar waar.

De hulpverlening probeert via maatschappelijk werk en overheid de juridische en maatschappelijke positie van transseksuelen te verbeteren en via voorlichting de publieke opinie te beïnvloeden. Dat lukt een beetje, nog lang niet genoeg. Het kan en moet allemaal beter, maar wie zal het bijvoorbeeld betalen. Er is in de laatste dertig jaar veel veranderd, ook voor transseksuelen. Maar we leven nog steeds niet in een aards paradijs, zeker transseksuelen niet.

L.J.G. GOOREN

Bijzonder Hoogleraar in de Transsexualologie.

Het knaapje was net dertien jaar toen hij bijna werd aangerand door een horde Deutsche *Mutti's*, die niet langer genoeg namen met zijn mierzoete grammofoonplaatjes en concerten. De eerste keer gebeurde het tijdens een concert in de Duitse stad Geilenkirchen. Alleen dank zij razendsnel ingrijpen van manager-producer Ronny kon het ontstelde knaapje uit de klauwen van de hysterische horde worden gered.

GA 19

Toen de dames er in slaagden zijn kleedkamer binnen te dringen, vluchtte het knaapje het toilet op. De deur bleek niet bestand tegen de Duitse oermoederkracht. Ondertussen zong Hein braafjes in *no time* veertig gouden platen bij elkaar. Natuurlijk over *Mama, Oma'tje lief*, en dat hij een sprookjesslot zou bouwen.

Knaapjes als seksymbool voor dames die keurig getrouwd en vaak zelf moeder van kinderen met minder uitstraling zijn, zijn met name in Italië een bekend fenomeen. Het nummer *Mama* wordt daar met de regelmaat van de klok door een nieuw kindersterretje naar de bovenste regionen van de hitparade gezongen.

Een paar jaar voordat de Nachtegaal van het kasteleinsechtpaar uit het Limburgse Bleijerheide het slachtoffer werd van hysterische Duitse (groot-)moeders en hun dochters, had 's werelds meest succesvolle kinderster aller tijden een beroerde start in Nederland. De arbeidsinspectie stak een spaak in het wiel, wat de promotie natuurlijk niet bevorderde. In Duitsland hanteerde men minder strakke regels en zodra de oosterburen lucht kregen van zijn gezang, troonde Onze Hein onafgebroken aan de top van de *Schlagerparade* met zijn Duitse *Mama, Ich bau dir ein Schloss* en het neo-cryptische *Heidschi bumbeidschi bum bum*.

Sociologen wierpen zich op het kind en probeerden het fenomeen te verklaren. Men meende met een zeldzame variant van latente pedofilie te maken te hebben, een seksuele deviantie die tot dan vrijwel alleen maar bij mannen voorkwam. De oorzaak van de Heintje-adoratie zou kunnen worden gezocht in de onbewuste angst voor seksueel contact met volwasse-

nen. Maar bovenal: Heintje was het kind dat men graag zelf had willen zijn. De Duitse moeders verlangden er volgens seksuologen die op het fenomeen werden losgelaten naar om Heintje te beminnen, omdat zijzelf in de na-oorlogse periode bij hun eigen ouders zoveel liefde waren tekort gekomen. De mensen achter Hein wisten, met groot gevoel voor deze achterliggende oorzaken, nieuwe liederen te componeren met veelzeggende titels als *Deine Träne sind auch meine, I'm Your Little Boy of Jij bent de allerbeste*.

Bovendien maakte Heintje niet minder dan vier films in zijn hitperiode. Na al dat succes eerde Nederland Onze Hein in 1969 met een heuse Edison. Met angst in het hart wachtte platenmaatschappij CNR op het moment dat Heintjes stem zou breken en het voorbij was met de opgewekte kinderklank. Volgens de Duitse schandaalbladen werd er zelfs een *technische castratie, die eventueel later ongedaan kan worden gemaakt* overwogen om het zangwondertje niet verloren te laten gaan voor de Moederbrigade. Sommige bladen beweerden met grote stelligheid dat zo'n ingreep al zou hebben plaatsgehad. Toen Onze Hein in 1971 dan eindelijk de baard in de keel kreeg, werd dit in eerste instantie verdoezeld door de adolescent te laten *play-backen*. Iets wat de verhalen over castratie van de Nachtegaal uit Bleijerheide alleen maar aanwakkerde, want *'op zo'n leeftijd nog geen baard in de keel, is op zich al een wonder'*, beweerde een Duitse gorgoel.

Helaas lekte uit dat Onze Hein de kluit belazerde met mime-gezang en plotseling was de Grootduitse moederliefde voorbij. Maar zelfs nu Onze Hein zich, uiteraard om belastingtechnische redenen, in het Duitstalige deel van België heeft gevestigd en daar een paardenmanege en restaurant drijft, komen de *Mutti's* zich vergapen aan hun idool van weleer. Uiteraard pure nostalgie, want tegen alle verdrukking in is Hein Simons schijnbaar ongeschonden uit deze moeilijke periode in zijn leven gekomen.

MOHAMED EL-FERS

Wat wij zien en horen

NRC Handelsblad 7 juni 1991

De laatste dag van de meimaand hadden we een excursie met onze klas. Om vijf uur in de ochtend riep onze mama al naar boven: „Op staan jongens! De lieve merels willen gehoord worden.” We stonden meteen een beetje bibberig naast ons bed, want we waren laat gaan slapen omdat we het steeds over die tocht hadden en wat we allemaal zouden zien en beleven. We wisten ook wel waar die lieve merel van onze mama vandaan kwam. dat is een gedichtje van Jan Hanlo, dat we heel lang

geleden uit ons hoofd hebben geleerd. Jullie moeten het ook maar uit je hoofd leren, want het is grappig en heel klein en eenvoudig. Het gaat zo: „Hoor je de merel? De lieve moeder./ Ja ik hoor hem. Het lieve kind.” Onze papa vertelde later dat Jan Hanlo van jongetjes hield. Zoals je van een meisje houdt, je weet wel. Een soort pedofieleetje. Maar dat hij heus geen enge man was waar jongens je wel eens voor waarschuwden. Onze ouders hebben ons daar nooit bang mee gemaakt. Onze pa-

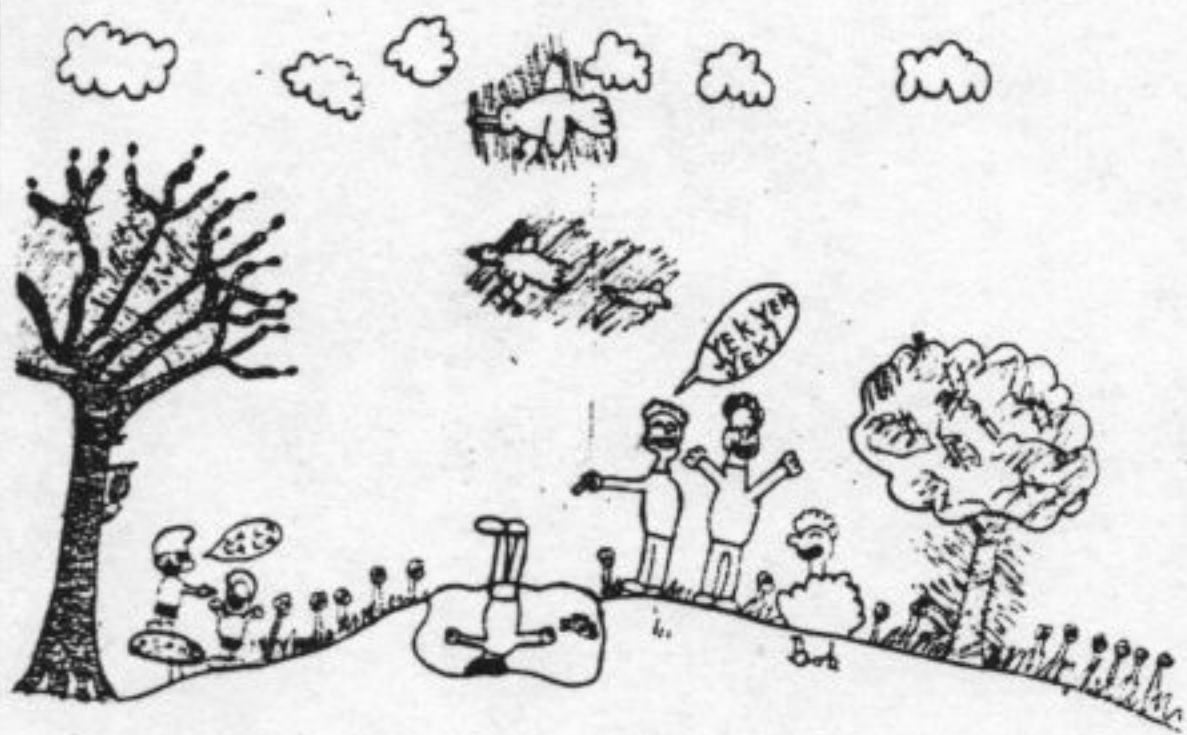
pa zei altijd dat als iemand aan je zou vragen of hij even je lulletje mocht zien, je met een vrolijk gezicht moest zeggen „Oké, maar dan moet ik nu eerst even snel naar huis, dan kan mijn mama hem in het bad doen en z'n zondagse pakje aantrekken.” Hij zei ook dat Jan Hanlo, die hij een paar keer ontmoet heeft, een hele lieve man was die het zelf nogal beroerd vond dat hij zo was, van die jongetjes enzo, en dat hij veel liever op een dik blozend boerenvrouwtje verliefd was geworden. En dat hij in dat gedicht eigenlijk de lieve moeders waarschuwde om op hun jongetjes te letten, want dat er eigenlijk staat: „Hoor je de kerel? De lieve moeder./ Ja ik hoor hem. Het lieve kind.” Maar nu verder over de excursie. Na het ontbijt laadde onze papa de fietsen achter in de auto en reed ons naar school. Toen alle sacherrijge ouders waren verdwenen vertrokken wij in een lange sliert achter onze meester aan die heel veel van de natuur weet. We zagen meteen al een paar scholeksters, die je gemakkelijk kan herkennen aan hun felgekleurde oranje rode snavel en poten en wit-zwarte veren. We zagen ook een leeuwerik die zo uit de lucht kwam vallen en ineens in het gras verdwenen was. Anders kijk je er niet zo speciaal naar, maar als er een paar zwaluwen overvliegen terwijl je op excursie bent, roep je om het hardst:

„Twee zwaluwen! Boerenzwaluwen, die hebben van die sliertstaartjes!” In het bos kwamen we bij een duister stuk dat we het Dode wc-papieroerwoud noemden, omdat er een onderbroek vol schijt op het mos lag en overal wc-papier. Toen we bij een sloot kwamen waar we over moesten springen stonden er meteen een paar tot aan hun knieën midden in het water. We lagen in een deuk. We zagen ook nog een kleine bonte specht die door een holte in een boom zijn jongen voerde en steeds strontpakketjes uit het nest meenam omdat die jongen anders in een soort wc zouden komen te lig-

gen met hun donsveertjes. Onder-tussen hoorden we ook nog een tuinfluiter en op een weiland zagen we een graspieper rondhippen.

Toen we weer op school waren gingen we gauw ons brood opeten dat eigenlijk voor het speelkwartier bestemd was. We dachten dat het zou helpen tegen het vreemde gevoel dat je hebt als je zo vroeg op pad gaat en van alles beleeft. Iedereen was heel stil tijdens de les. En toen er een paar scholeksters overvlogen die luid 'pietepietepiet' riepen, keek niemand op.

BOB, TOM EN JAN WOLKERS

Voormalig minister Geertsema (72) overleden VK 29

Van onze verslaggever DEN HAAG — De oud-minister van Binnenlandse Zaken en voormalig leider van de VVD, mr J. Geertsema is donderdagmiddag in zijn woonplaats Wassenaar overleden. Hij is 72 jaar geworden. „Molly” Geertsema, zoals de kleurrijke politicus werd genoemd, behoorde tot de vrijzinnig liberalen. Hij bestreed de conservatieve tendenzen in de VVD en pleitte hartgrondig voor een coalitie met de PvdA.

Van het CDA moest Geertsema weinig hebben. Hij was een voorstander van geliberaliseerde wetgeving op het gebied van abortus en euthanasie. Daarnaast ontpopte hij zich in de jaren zeventig als pleitbezorger van een gelijke behandeling voor homoseksuelen.

Geertsema bekleedde tal van bestuursfuncties, in en buiten de politiek. Hij was minister van Binnenlandse Zaken in het kabinet-Biesheuvel, van 1971 tot 1973. Voor die tijd was hij gedurende enkele jaren fractievoorzitter van de VVD in de Tweede Kamer. De huidige Friese commissaris van de koningin Wiegel werd zijn opvolger. Geertsema is burgemeester geweest van Wassenaar en commissaris van de koningin in Gelderland. Beide functies bekleedde hij tien jaar.

Eigenzinnigheid dreef Geertsema naar de rand van zijn VVD VK 29/16

Van onze verslaggever DEN HAAG — „Tast u toe.” Zijn plechtstatige, luide stem was zijn handelsmerk. Mr Willem Jacob Geertsema, donderdag op 72-jarige leeftijd overleden, mocht graag de sigarenkist presenteren. „Tast toe.” De kist bevatte handgemaakte sigaren, speciaal voor hem vervaardigd. Ja, Molly — de bijnaam had hij te danken aan zijn omvang — was een heer van stand.

Het eigenaardige was dat Geertsema een regent was en tegelijk een libertair. Op een of andere manier gingen die twee houdingen bij hem heel goed samen. Hij kon met groot, natuurlijk gemak autoritaire opvattingen combineren met verlichte statements over het bestaan van een vrije mens in een vrije wereld.

Krakers en atoompacifisten vielen buiten zijn wereldbeeld. Ze verleidden hem tot malle, geborneerde uitspraken. Die lui van het actieve waren altijd beschikbaar voor agitatie, overal in het land doken ze op. Waar deden ze het van? „Als je mij vraagt waar dat geld vandaan komt, dan is mijn vermoeden dat het van bankovervallen afkomstig is.”

Reeds bij zijn geboorte was hij regent. Zijn vader was bankier en kamerlid, zijn grootvader was minister van Binnenlandse Zaken geweest. Een post die hij zelf ook korte tijd zou bezetten, van 1971 tot 1973. Net als bonpapa zetelde

hij in het Torentje aan het Binnenhof dat nu het werkvertrek is van Lubbers. Als een echte regent droeg hij de charme van de wereldvreemdheid met zich. Een paar voorbeelden.

Werklozen uit Winschoten die bezwaar koesterden tegen een baantje in Simpelveld, 300 kilometer verderop, konden rekenen op zijn begrip. „Als ze dan verder maar niet op mijn en ander-mans zak leven, maar van de vruchten des velds.”

Over de hongersnood: „Ik had ernstige bezwaren tegen die hele actie voor Afrika, omdat ze het voor een groot gedeelte aan zichzelf te wijten hebben. Het is water naar de zee dragen, dat geld schenken.”

Pek en Zwavel

Maar Geertsema was ook een wachter voor de vrijzinnigheid. Hij was christelijk opgevoed, koesterde een zeker godsgeloof, maar had geleerd de kerk te mijden. De dominees hadden het hem afgeleerd. Die lieten het iedere zondag pek en zwavel regenen vanaf de kansel. Geertsema had het niet begrepen op neerdrukkende zwartgalligheid.

Hij was lid van het COC; toen hij fractievoorzitter was geworden ging zijn eerste rede voor de algemene vergadering van de VVD over discriminatie van homoseksuelen.

Over Nederland: „Ware verdraagsaamheid kennen wij niet.”

Molly Geertsema heeft jarenlang geijverd voor een coalitie tussen zijn VVD en de PvdA. Hij was lid van de Des Indesgroep, de club van parlementa-

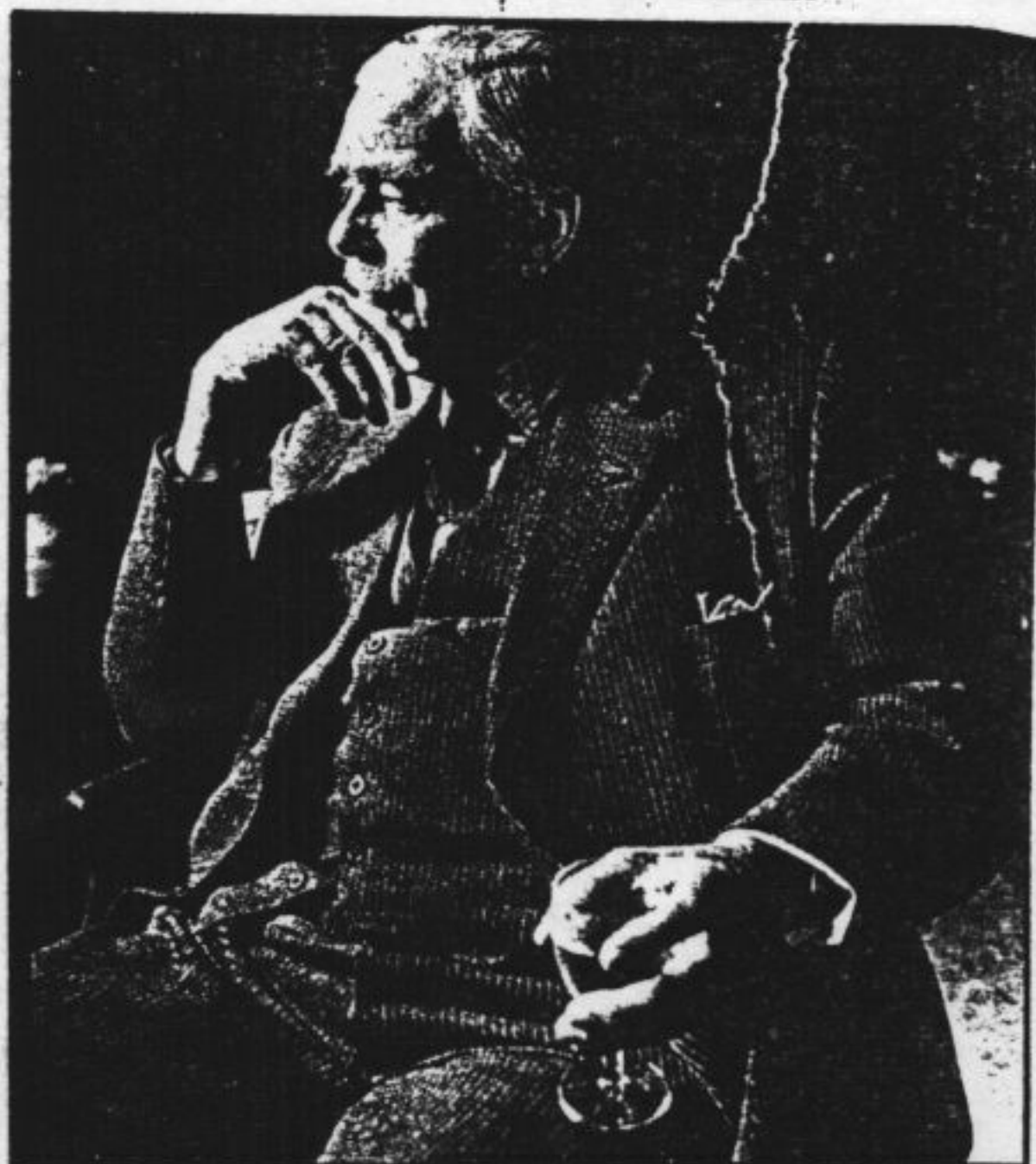
riërs van liberale en sociaal-democratische huize die periodiek elkaar nog altijd informeel besnuffelen zonder dat het ooit tot bevruchting is gekomen.

Geertsema trok van leer tegen het ethisch reveil van Van Agt. „Het zou volstrekt onjuist zijn voor de VVD om te spelen op een confessionele aanhang die niet liberaal is. Ik hoop en verwacht dat er in ons verkiezingsprogramma artikelen komen die de heer Van Agt niet met juichkreten zal ontvangen.” Geertsema zei dit in januari 1977. In december van hetzelfde jaar begon Van Agt aan zijn eerste kabinet, samen met Hans Wiegel, de opvolger van Geertsema als leider der liberalen.

Gaandeweg raakte Geertsema aan de rand van de VVD. Het was de prijs die hij moest betalen voor zijn eigenzinnigheid, zo men wil voor zijn houding van recht-door-zee en na-mij-de-zondvloed. Hij had de pest aan Van Riel, de leermeester van Wiegel. Hij zat met Van Riel nog in de Eerste Kamer, maar ze meden elkaar. „Ik kan met groot gemak een brouille hebben voor het leven.”

Van Riel telde het liberalisme in kamerzetels. Van Riel zei wat de mensen graag wilde horen. Geertsema kon daar niet tegen. De VVD mocht best wat kleiner. „Liever klein en zuiver, dan groot en verwaterd.”

Hij zei dit soort dingen hardop. Hij werd er niet om verstoten, maar het bevorderde zijn gezag in de club niet. Toxopeus was veel meer de grand old man, niet Geertsema. Molly werd ge-doogd. Hij mocht een nieuw beginsel-programma schrijven; het was een geste die hem vergulde en de partij geen scha-

Mr J. W. Geertsema

de berokkende, want beginselen van papier kosten geen geld.

Nu is Geertsema dood. „Van wat er volgt na de dood maak ik me geen voorstelling. Dat is volstrekt zinloos en ik heb de pest aan bezig zijn met zinloze dingen.” Maar zou hij worden toegela-

ten tot de hemel? „Ik denk dat ik er wel in mag. Ik heb mijn leven lang geprobeerd niemand kwaad te doen en niemand te kwetsen. Als ik een mier op mijn weg vind, loop ik er omheen.”

JAN TROMP

Wat wij zien en horen

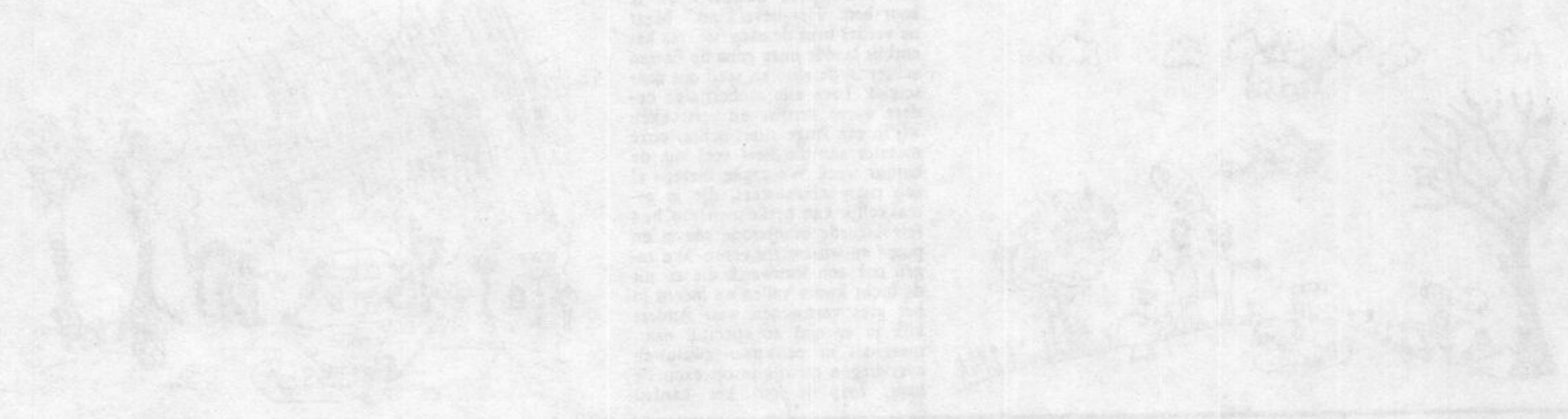
De afgevaardigden van de Tweede Kamer hebben op 14 april 1964 een resolutie aangenomen waarin wordt verzocht om de regering te verzoeken om de volgende maatregelen te nemen:

1. De regering wordt verzocht om de volgende maatregelen te nemen:

2. De regering wordt verzocht om de volgende maatregelen te nemen:

3. De regering wordt verzocht om de volgende maatregelen te nemen:

4. De regering wordt verzocht om de volgende maatregelen te nemen:

Voornamelijk minister (Gerechtigd) overleden VVD

De afgevaardigde van de VVD, de heer [naam], is overleden op [datum]. Hij was lid van de Tweede Kamer van 1963 tot 1964.

[naam] overleden VVD

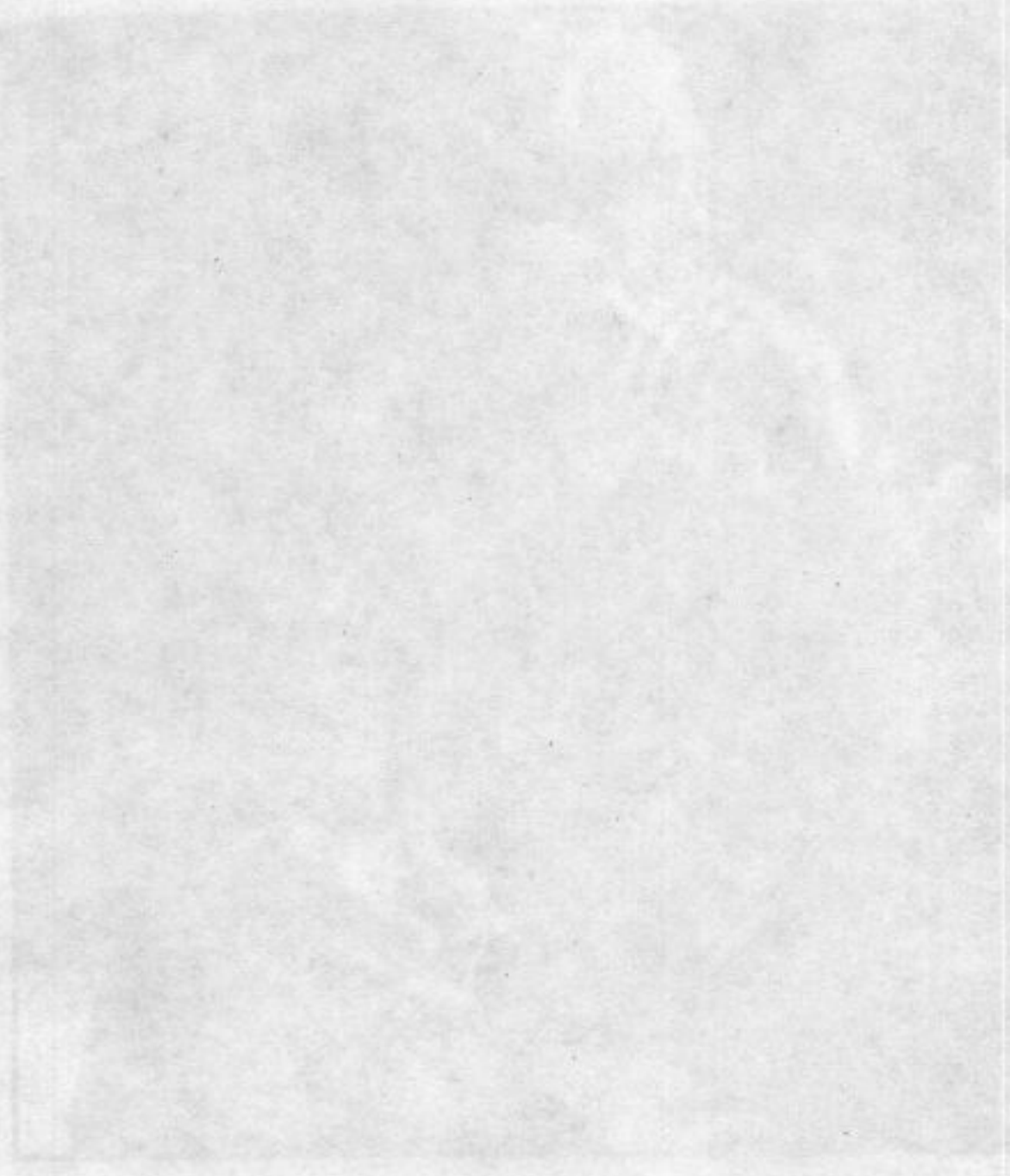
De afgevaardigde van de VVD, de heer [naam], is overleden op [datum]. Hij was lid van de Tweede Kamer van 1963 tot 1964.

Eigenzinnigheid heeft Gerechtvaardigd het belang van zijn VVD

De afgevaardigde van de VVD, de heer [naam], heeft op 14 april 1964 een resolutie aangenomen waarin wordt verzocht om de regering te verzoeken om de volgende maatregelen te nemen:

1. De regering wordt verzocht om de volgende maatregelen te nemen:

2. De regering wordt verzocht om de volgende maatregelen te nemen:

[Faint text at the bottom left corner, possibly a page number or footer.]